

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI

YEREL YÖNETİMLERDE İTFAİYENİN ROLÜ

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Emin KOÇAN

Danışman: Prof. Dr. Uğur TEKİN

İstanbul 2013

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Tezli Yüksek Lisans Programı **Y1112.060025** numaralı öğrencisi **Mehmet Emin KOÇAN** 'ın "YEREL YÖNETİMLERDE İTFAİYENİN ROLÜ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 08.11.2013 tarih ve 2013/29 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *ay. birliğine* Tezli Yüksek Lisans tezi olarak ..*leakul/*edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :21/11/2013

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Uğur TEKİN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Ateş USLU

Uğur Tekin
Ercan Eyüboğlu
Ateş Uslu

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖZET

Tarihte insanoğlunun ateşi keşfetmesiyle başlayan serüven... insanoğlu bazen ateşin gücüne boyun eğilmiş; çoğu zaman yapılan çalışmalar sonucunda ateşin sağladığı birçok faydadan yararlanılarak ihtiyaçların giderilmesi yoluna gidilmiştir. Ateş, gücünden yararlanılan ve insan hayatı için en önemli ihtiyaçlardan biri haline gelmiştir. İnsanoğlu ateşi tanıdıkça onunla olan imtihanı da büyümüştür. Ateş kontrol altında tutularak kullanıldığında insanların birçok ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olurken, kontrolden çıktığında insanların ve doğanın felaket sebebi olarak telafisi mümkün olmayan zararlar verebilmektedir. Bu sebeple ateş insanoğlunun başından eksik olmayan ve olmayacak olan felaketlerden birine dönüşerek yangınlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mahalli idareler ve yerinden yönetimin en çok ihtiyaç duyulan ilkelerinden biride afet ve yangın durumunda olayla nasıl başa çıkılacağıdır. Bu sorun yangın ve afetle mücadelede götürülecek hizmetin yerindelik ilkesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü söz konusu olan can ve mal kaybı olmasının yanında sürdürülebilir yaşam güvenliği öne çıkmakta, güvenli bölge, şehir, ülke olabilmek için yerelde alınması gereken tüm önlemleri aldirmek ve sonrasında meydana gelen olaylara hızlı ve etkin müdahale ile sona erdirmektir. Bu durum yangın, acil durum ve afet durumunda çok önemli olup yerinde alınmış önlemlerle ancak yerel yönetimler tarafından daha hızlı ekonomik olarak çözümlenebilir.

Bu nedenle birçok can ve mal kaybına neden olan yangın ve afetlerle mücadele, Türkiye ve gelişmiş dünya ülkelerinde mahalli idare birimi olan belediyelere verilmiş olup ülkemiz ve dünyada tarihi gelişim sürecinin nasıl olduğu birinci bölümde anlatılmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde; şehirlerde yangın ve arama kurtarma hizmetleri faaliyetini yürüten büyükşehir, İl, ilçe belediyelerine bağlı olarak çalışan yerel şehir itfaiyeleri, gönüllü itfaiyeler ve özel itfaiyeler hakkında bilgi verilmiş; ayrıca ilgili mevzuat, çeşitli tanımlar, itfaiye hizmetini yürütürken gerekli olan araç gereç, istasyon bilgileri yanında birçok can ve mal kaybına neden olan yangınların anatomisi, yangın nedenleri, yangın türleri, söndürme maddeleri, yangınla mücadelenin esasları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca ülkemizin orman bölgelerinde, hava meydanlarında, deniz ve deniz taşıtlarında yangın ve arama- kurtarma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar

hakkında bilgi verilmiş, olaylara daha etkin ve verimli müdahale olması için düşünceler aktarılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; olayın meydana geldiği bölgeye en yakın hizmet biriminden yararlanma ilkesine uygun olarak itfaiye hizmetinin yerelde yürütülmesi önemi açıklanmıştır. Bu çalışmanın 5216 sayılı büyükşehir belediye kanununda yapılan değişikliklerle sayıları 30'a yükseltileen büyükşehirlerin hizmet ve sorumluluk alanlarının il sınırlarına genişletilmesiyle sunacakları itfaiye hizmetlerinin daha etkin, ekonomik ve verimli sunulmasına katkı sağlayacağı kanaatindeyim. Ayrıca dünyada uygulanan itfaiye modelleri ile ülkemizde afet ve acil durum başkanlığı hakkında bilgi verildikten sonra, ülkemizde itfaiyeciliğin tarihinin İstanbul itfaiyesi olarak bilinmesi nedeniyle yerel yönetimlerde İstanbul itfaiyesi örneği ele alınarak İstanbul İtfaiyesi faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak mesleğin genel ve mesleki sorunları anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yerel yönetimler, İtfaiye teşkilatı, görev ve sorumluluklar

ABSTRACT

Through the adventure that started with the discovery of fire, mankind sometimes submitted to the power of fire and sometimes managed to satisfy their needs, benefiting from the many uses of fire. Fire became an essential need and proved to be beneficial for human life. The better mankind got to know fire, the harder the ordeal became. On one hand, fire helps people satisfy many of their needs when used under control. On the other hand, as a source of destruction to nature, fire can cause irreparable damage when it is out of control. In this context, fire can turn into destructive fire incidents that never do and never will fail to damage human lives.

One of the most needed principles of local administration and decentralization is the knowhow of the ways to overcome natural disasters and fire emergencies. This problem requires decentralization principle of providing service in case of natural disasters and fire. Since in such a case what matters is the loss of life and property and sustained life safety. Thus, it is essential to be able to take all the local measures to create a safe region, a safe city and a safe country; and respond to disasters fast and efficiently. This is especially important in case of fire, emergency and natural disasters and it's only thanks to the measures taken by the local governments that the situation is handled faster and more economically.

Therefore, in developed countries and in Turkey, municipalities have the authority to combat fire which causes a huge loss of lives and property. In the first part, it is intended to give information regarding the historical development process of fire fighting.

In the second part of our study, information on local city fire brigade, volunteer fire brigades and private fire brigades working under Metropolitan, City or District municipalities and carrying out fire and search and rescue operations has been provided and information has also been released on applicable legislation, various definitions, tools and equipment necessary for fire brigade services, station as well as on the anatomy, reasons, types of fire, fire-fighting equipments, fundamentals of fire fighting. The organizations and institutions carrying out fire and search and rescue operations in the forest areas, airfields, seas and vessels of our country were introduced, and the ideas has been exchanged in order to carry out more active and efficient interventions to activities.

In the third part of our study, the importance of conducting fire brigade services locally in accordance with the principle of utilization of the nearest service unit to the region where incident takes place has been explained and I am also of the opinion that expansion of service responsibility areas up to provincial borders of the Metropolitan Municipalities whose number has reached by 30 via the amendments made in 5216 numbered Metropolitan Municipality law has also paved the way for higher quality in the fire brigade service.

In addition, following the information release on fire brigade models applied in the world and Disaster and Emergency Management Presidency in our county, the information on Istanbul fire brigade operations were given by taking Istanbul Fire Brigade Department in Local Governments as a model since the fire brigade history of our country is known as the Istanbul Fire Brigade.

Finally, general and occupational challenges of the profession were tried to be explained.

Key words: Local governments, fire department, duty and responsibilities

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanması süresince desteklerini esirgemeyen benimle bilgi ve tecrübe birikimini paylaşan İBB İtfaiye Daire Başkanlığı, Tüm İtfaiyeciler Birliği, Afet ve Acil Durum Başkanlığı, Ulusal Medikal Arama Kurtarma Birliği, Sivil Savunma Arama Kurtarma Birliği ve değerli mesai arkadaşlarım Murat ÖZEN ve Fatih KAYA kardeşlerime ve beni anlayış ve sabırla destekleyen başta kıymetli eşim ve çocuklarım olmak üzere tüm katkı sağlayanlara içtenlikle teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim süresince her türlü eğitsel katkıda bulunan tüm hocalarıma ve özellikle tez sürecinde benden desteğini hiç esirgemeyen her türlü akademik yönlendirmede bulunan çok değerli tez danışmanım Prof. Dr. Uğur TEKİN'e de şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim. 11.10.2013

Mehmet Emin KOÇAN

Y1112.060025

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TABLO LİSTELERİ	XI
ŞEKİL LİSTELERİ	XIII
KISALTMALAR	XV
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM; İTFAİyecİLİK VE YANGINLA MÜCADELEDE TARİHİ SÜREÇ	5
1.1 DÜNYADA YANGINLA MÜCADELEDE TARİHİ SÜREÇ	6
1.2 OSMANLIDA YANGINLA MÜCADELEDE TARİHİ SÜREÇ	7
1.2.1 Klasik mücadele dönemi (1465 – 1714)	8
1.2.2 Yangınla mücadelede fetret dönemi (1826 – 1860)	9
1.2.3 Toparlanma ve gelişme dönemi (1869 – 1922)	9
1.3 CUMHURİYETİN İLK DÖNEMİ VE İTFAİYE	12
1.3.1 Cumhuriyet döneminde itfaiyenin durumu ve yeniden yapılanma çalışmaları	13
1.3.2 Modern itfaiyeciliğe geçiş sürecine ivme kazandıran faktörler	16
2. BÖLÜM; TÜRKİYE’DE YANGIN VE ARAMA KURTARMA FAALİYETİNDE BULUNAN KURUM VE KURULUŞLAR	25
2.1 ŞEHİRLERDE YANGIN SÖNDÜRME VE ARAMA KURTARMA HİZMETLERİ	26
2.1.1 Belediyelere bağlı itfaiye teşkilatları ve kuruluşu	26
2.1.2 Gönüllü İtfaiye istasyonları ve İtfaiyeciler	28
2.1.3 Özel İtfaiyeler	33
2.2 İTFAİYE TEŞKİLATIYLA İLE İLGİLİ MEVZUAT	34
2.3 İTFAİYE VE İTFAİYECİNİN TANIMI	38
2.4 İTFAİYE TEŞKİLATININ GÖREVLERİ	39

2.5 YEREL İTFAİYENİN KULLANDIĞI YANGIN SÖNDÜRME VE ARAMA KURTARMA ARAÇ- GEREÇLERİ	40
2.5.1 Yangın söndürme araçları	42
2.5.2 Yangın söndürme ve kurtarmada kullanılan merdivenli araçlar	45
2.5.3 Çok maksatlı arama kurtarma araçları	48
2.5.4 Kullanım amacına göre farklı özellikli araçlar	49
2.5.5 Yardımcı araçlar	51
2.6 İTFAİYE İSTASYONUN KURULMASI VE İSTASYON ÇEŞİTLERİ	53
2.6.1 Yangın risk analizi	53
2.6.2 Yangın zararının büyümesine tesir eden faktörler	54
2.6.3 İtfaiye istasyon yerlerinin tespiti ve ulaşım süreleri	55
2.6.4 İstasyon modellerine göre araç ve personel istihdamı	57
2.7 İTFAİYECİNİN GENEL VE HİZMETİÇİ EĞİTİMİ	60
2.8 ORMANLARDA YANGIN SÖNDÜRME HİZMETLERİ VE ORMAN YANGINLARIYLA MÜCADELE DAİRESİ BAŞKANLIĞI	67
2.9 HAVA MEYDANLARINDA YANGIN SÖNDÜRME VE ARAMA KURTARMA HİZMETLERİ HAVA MEYDANLARI İTFAİYESİ	69
2.10 DENİZ VE DENİZ TAŞITLARINDA YANGIN SÖNDÜRME VE ARAMA KURTARMA HİZMETLERİ VE KIYI EMNİYETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	71
2.11 ŞEHİRLERDE VE KIRSAL BÖLGELERDE ARAMA KURTARMA HİZMETİNDE İTFAİYE TEŞKİLATINA YARDIMDA BULUNAN ARAMA KURTARMA BİRLİKLERİ	73
2.11.1 Sivil Savunma Arama Kurtarma Birlikleri	74
2.11.2 Genel Kurmay Başkanlığı Askeri Doğal Arama Kurtarma Birlikleri (DAK)	76
2.11.3 Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE)	77
2.11.4 Sivil Toplum Kuruluşları (STK)	79

3. BÖLÜM; YEREL YÖNETİMLERDE İTFAİYE HİZMETLERİ VE AFETLERDEKİ ROLÜ	82
3.1 DÜNYADA UYGULANAN İTFAİYE MODELLERİ VE ÜLKELERİN SİVİL KORUMA OLGUSU	87
3.2 AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI (AFAD)	92
3.3 ÜLKEMİZDEKİ İTFAİYELERLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER	99
3.4 ÖZELDE İSTANBUL VE İSTANBUL İTFAİYESİ	109
3.4.1 İstanbul İtfaiyesinin kısa geçmişi	109
3.4.2 İtfaiye Daire Başkanlığı ve organizasyon yapısı	112
3.5 İTFAİYENİN GENEL VE MESLEKİ SORUNLARI VE ÖNERİLER İLE SONUÇ	122
KAYNAKÇA	140

TABLO LİSTELERİ	Sayfa
Tablo: 1. 1 Cumhuriyet döneminde İstanbul şehrinin nüfusu ve yıllık yangın sayısı ve kişi başına düşen olay sayısı	20
Tablo: 1. 2 Cumhuriyet döneminde İstanbul'un nüfusundaki değişim	21
Tablo: 1. 3 Şehir ve köy nüfus oranı	22
Tablo: 1. 4 Yıllara göre İstanbul Nüfusu ve olay sayısı	22
Tablo: 1. 5 Yıllara göre İstanbul'da kişi başına düşen ve olay sayısı	23
Tablo: 2. 1 ABD'deki gönüllü-Profesyonel itfaiyecilerin nüfusa göre dağılımları	29
Tablo:2. 2 Türkiye geneli 2010 – 2013 yılları arası köylerde çıkan yangın İstatistikleri	31
Tablo: 2. 3 Nüfuslara göre Belediyelerde olması gereken araç durumu	41
Tablo: 2. 4 Risk sınıfına göre minimum istasyon ulaşım süreleri	57
Tablo: 2. 5 İstasyon modelleri	57
Tablo: 2. 6 İstasyon modellerine göre araç dağılımı	58
Tablo: 2. 7 İstasyon modellerine göre personel dağılımı	58
Tablo: 2. 8 İstasyon modeline göre personel sayıları	59
Tablo: 2. 9 İstasyon istisnai araçlar	59
Tablo: 2.10 İstasyon modeline göre ideal personel sayıları	60
Tablo: 2. 11 Türkiye'de orman alanları	67
Tablo: 2. 12 Türkiye'de 2011 yılı orman yangınları çıkış sebepleri	68
Tablo: 2. 13 Türkiye'de deniz kaza / olay istatistikliği	72
Tablo: 2. 14 Sivil savunma arama kurtarma birlik müdürlükleri norm kadro standartları cetveli	75
Tablo: 3. 1 Türkiye geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	101
Tablo: 3. 2 Türkiye geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	101

Tablo: 3. 3 Marmara Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	102
Tablo: 3. 4 Marmara Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	102
Tablo: 3. 5 Ege Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	103
Tablo: 3. 6 Ege Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	103
Tablo: 3. 7 Akdeniz Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	104
Tablo: 3. 8 Akdeniz Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	104
Tablo: 3. 9 Karadeniz Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	105
Tablo: 3. 10 Karadeniz Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	105
Tablo: 3. 11 İç Anadolu Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	106
Tablo: 3. 12 İç Anadolu Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	106
Tablo: 3. 13 Doğu Anadolu Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	107
Tablo: 3. 14 Doğu Anadolu Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	107
Tablo: 3. 15 Güney Doğu Anadolu Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	108
Tablo: 3. 16 Güney Doğu Anadolu Bölgesi geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri	108
Tablo: 3. 17 İBB İtfaiye Daire Başkanlığı faaliyet bilgileri	114
Tablo: 3. 18 Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü faaliyet bilgileri	115
Tablo: 3. 19 Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü faaliyet bilgileri	117
Tablo: 3. 20 İtfaiye Destek Hizmetleri Müdürlüğü faaliyetleri	120
Tablo: 3. 21 İtfaiye Acil Yardım ve Can Kurtarma Müdürlüğü faaliyetleri	121

ŞEKİL LİSTELERİ	Sayfa
Şekil: 1. 1 Tulumbacılar	14
Şekil: 1. 2 Askeri tulumbacılar	15
Şekil: 2. 1 İmdat kılavuz aracı	42
Şekil: 2. 2 Çok maksatlı araç	42
Şekil: 2. 3 Daralan çok maksatlı aracı	42
Şekil: 2. 4 Afet müdahale ve yangın söndürme aracı	43
Şekil: 2. 5 Afet müdahale ve yangın söndürme aracı	43
Şekil: 2. 6 İlk müdahale aracı	44
Şekil: 2. 7 İtfaiye su ikmal aracı	44
Şekil: 2. 8 Orman aracı	44
Şekil: 2. 9 Kombi merdiven aracı 18 metre	45
Şekil: 2. 10 Merdiven aracı 18 metre	45
Şekil: 2. 11 Mafsallı merdiven aracı 22 metre	45
Şekil: 2. 12 Otomatik merdiven aracı 24 metre	46
Şekil: 2. 13 Platformlu mafsallı merdiven aracı 30 Metre	46
Şekil: 2. 14 Otomatik merdiven aracı 30 metre	46
Şekil: 2. 15 Mafsallı merdiven aracı 37 metre	47
Şekil: 2. 16 Otomatik merdiven aracı 52 metre	47
Şekil: 2. 17 Afet müdahale ve itfaiye kurtarma aracı	48
Şekil: 2. 18 Büyük kurtarıcı aracı	48
Şekil: 2. 19 Vinçli kamyon aracı	49
Şekil: 2. 20 Su ve köpük kulesi aracı	49
Şekil: 2. 21 Çok fonksiyonlu robotik müdahale aracı	49
Şekil: 2. 22 Yüksek sistemli hortum aracı	50
Şekil: 2. 23 Tehlikeli maddelere müdahale aracı	51
Şekil: 2. 24 Mobil haberleşme aracı	51

Şekil: 2. 25 Temiz hava tüp dolum aracı	52
Şekil: 2. 26 Hizmet aracı	52
Şekil: 2. 27 Çıkık aracı	52
Şekil: 2. 28 Sivil savunma arama kurtarma birlikleri	74
Şekil: 3. 1 Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (Afad) teşkilat yapısı	95
Şekil: 3. 2 İtfaiye organizasyon şeması	112
Şekil: 3. 3 İstanbul sorumluluk alanı	113
Şekil: 3. 4 Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü organizasyon şeması	116
Şekil: 3. 5 Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü organizasyon şeması	117
Şekil: 3. 6 İtfaiye Destek Hizmetleri Müdürlüğü organizasyon şeması	118
Şekil: 3. 7 İtfaiye Acil Yardım ve Can Kurtarma Müdürlüğü organizasyon şeması	121

KISALTMALAR

İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
AKOM	: Afet Koordinasyon Merkezi
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
OKS	: Olay Komuta Sistemi
İBİTEM	: İstanbul Büyükşehir İtfaiye Eğitim Merkezi
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
TODAİE	: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
ARFF	: Aircraft Rescue and Fire Fighting
INSARAG	: International Search And Rescue Advisory Group
UMKE	: Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TSE	: Türk Standard'ları Enstitüsü
DAK	: Doğal Afetler Arama Kurtarma
NBC	: Nükleer Biyolojik Kimyasal
GDACS	: Global Disaster Alert And Coordination System
OCHA	: İnsani İlişkiler Koordinasyon Ofisi
MTA	: Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü
AAKKM	: Ana Arama Kurtarma Koordinasyon Merkezi
DHMI	: Devlet Hava Meydanları İşletmesi

GİRİŞ

Afet; insan toplulukları ve yerleşim yerleri üzerinde kayıplar meydana getiren, insan faaliyetlerini durdurarak ya da kesintiye uğratarak bir ya da daha fazla yerleşim birimini etkilemesidir. Bir afetin büyüklüğü ise insanlar açısından neden olduğu can ve mal kayıplarıyla ölçülmektedir. Bu tanımlamadan anlaşılacağı gibi afet, olayın kendisinden çok doğurduğu sonuçlar olarak görülmektedir. Birçok sebebi sayılabilecek olan afetler doğal ve teknolojik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yangın olayları da insanoğlunun hayatında önemli yer tutan afetlerden biridir. İnsanoğlu tarih boyunca yangınlarla baş etmeye çalışmıştır. Özellikle deprem sonrası meydana gelen çok büyük yangınlar ve felaketlere örnek verecek olursak 17 Ocak 1995 yılında Japonya da meydana büyük Hanshin (Kobe) depremi, 17 Ağustos 1999 yılında Türkiye de meydana gelen Marmara depremi sonrası meydana gelen birçok yangın ve kimyasal madde sızıntılarıdır. Marmara depremi sonrası bütünleşik afet anlayışından uzak her kurumun kendi imkan ve kabiliyetine göre müdahale çalışmalarına katılması; bu gücün yerel ve merkezi birimler tarafından koordinasyon eksikliği göze batmıştır.

İnsan hayatı için en önemli ihtiyaçlardan biri de ateştir. Ateş kontrol altında tutularak kullanıldığında insanların birçok ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurken, kontrolden çıktığında ise insanoğlunun ve tüm canlıların felaketi olabilmekte ve çok büyük zararlar verebilmektedir.

Ülkemizde sebebi bilinen ve bilinmeyen binlerce yangın meydana gelmekte, ciddi hasar ve zararlara sebep olmaktadır. Şüphesiz yangınları tümüyle ortadan kaldırmak mümkün değildir; ama önceden gerekli tedbirleri alarak bu alandaki zararları asgariye indirmek mümkündür. Bu nedenle birçok can ve mal kaybına neden olan yangın afetiyle mücadelenin Türkiye ve dünyadaki tarihi gelişim sürecinin nasıl olduğu, günümüzde yangın ve diğer afetlerle mücadelede itfaiyenin rolünün değişen faktörlere göre nasıl değiştiği anlatılmak amaçlanmıştır.

Yerel ve merkezi düzeyde afetlerin oluşmasını engellemek veya en az zararları atlatılmasını sağlamak için gereken önlemleri almak, kanuni düzenlemeler yapmak ve buna uygun politikaların izlenmesiyle mümkündür. Mahalli idareler, kanun ve politikaları

yerel olarak uygulayarak hayata geçirmenin yanında yerel afetlerin oluşmaması için önlemler almalıdır.

Afetler yerelde başlar ve yapılan etkin müdahale ile afetleri yerelde sona erdirmek esastır. Afetlere kısa sürede etkin müdahale yapılabilmesi, afet sonrası normal hayata dönüşü hızlandırdığı gibi meydana gelecek olan can ve mal kaybının da azalmasını sağlar.

Yerel yönetimler, afet meydana geldiğinde olaya ve olaylara ulaşması en hızlı olan birimlerdir. Bu nedenle yerel birimler, bölgeler için risk oluşturan afet türüne karşı donanımlı araç gereç, eğitilmiş ve yeterli sayıda personel; afetlere kısa sürede ulaşmak için şehrin her tarafına belirlenen standartlara uygun olarak dağılmış istasyonlar oluşturulmalıdır.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de yerel yönetimler güçlendirilmekte ve bunun gereği olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda belirtildiği üzere yangınla mücadele ve arama kurtarma hizmetleri; mahalli idareler bünyesinde, yerel ölçekte, yetki ve sorumluluğu belediyelerdedir. Belediye bünyesinde oluşturulan itfaiye birimlerinin yangın ve afet yönetim kurumu, valilik bünyesinde merkezi hükümetin yangın ve afetlere karşı mücadele ile ilgili kurumudur. İlgili kanunlara göre, yangına karşı mücadele ve arama kurtarma hizmetlerinde sorumluluk büyükşehir, il belediyeleri ve ilçe belediyelerindedir.

Ortaçağ yerleşim birimlerinin durumu, evlerin ve diğer binaların yapısal özellikleri, ısınma ve aydınlatmada kullanılan malzeme genel anlamda ağaç ve yağ gibi kolay yanıcı malzemeler olduğu göz önüne alındığında bu yerleşkeler ve buralarda yaşayan insanlar için en büyük tehlikenin, can ve mal kaybına neden olan afetlerin başında sık sık yaşanan yangınların geldiği bilinmektedir. Tarih boyunca; yerleşik hayata geçişle oluşturulan şehirlerde birçok afet meydana gelmiş ve bu afetlerden biri olan yangınlardan çokça bahsedilmiş; Büyük Londra Yangını, Büyük Roma Yangını ve İstanbul Yangınları büyük felaketler yaşanmış olan yangın felaketleridir.

18. ve 19. yüzyıllarda Sanayi Devriminin yeni buluşların üretime olan etkisiyle endüstriyi tetiklemiş ayrıca Sanayi Devrimi kentlerde nüfus yığılmalarına da neden olmuş, önemli kentleşme sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Plansız yapılaşmalarla gecekondular bölgeleri büyümüştür. Yeterli alt yapısı olmayan ve afet önlemleri

alınmamış yapılar, karşımıza afet riski büyük ve sonucu felaket olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sanayinin gelişimiyle beraber birçok sanayi bölgeleri ve endüstri tesisleri kurulmakta ve her geçen gün çeşitli kimyasal maddeler üretilmekte, fakat alınmayan önlemler nedeniyle yaşanan kazalarda çok sayıda ölüm ve yaralanma olmaktadır.

Bugün sanayi ve teknolojik gelişimlerin beraberinde getirdiği afetlerin türü her geçen gün farklılaşmaktadır. Bunun sonucunda önceden yalnız yangın denilince akla gelen itfaiye, bugün kent yangınlarının yanında diğer yangın çeşitleri, her türlü sıkışmalı kaza, mahsur kalma, tehlike arz eden durum, sel, su altı ve su üstü arama ve kurtarma, plajlarda can kurtarma, boğulmalara karşı kurtarma hizmetleri, her türlü çökme, yüksekten düşme, yüksekte mahsur kalma, intihara teşebbüs, nükleer, biyolojik kimyasal madde kaçak ve sızıntıları, patlamaları, dekontamine çalışmaları, toplumsal olaylarda tedbir, kamu kurum ve kuruluşlarının denetimiyle gerekli önlemlerin aldırılması, halkı bilinçlendirme çalışmaları, şehir merkezine uzak bölgelerde halkı bilinçlendirme çalışmalarının yanında gönüllü itfaiye istasyonların açılması ve yangın önlemlerinin aldırılması yapılacak olan binaların proje aşamalarından ve yapılan binaların iskan ve iş yeri açma ruhsatlandırılmasına kadar, daha sayamadığımız bir çok görevi yerine getirmektedir.

Bugün itfaiyecilik mesleği, önemli bir gelişim süreci içinde ve kabuk değiştirme aşamasındadır. Toplumda afet bilinci arttıkça mesleğe duyulan ilgi de her geçen gün artmaktadır. Yurdun dört bir köşesinde itfaiyecilik meslek liseleri açılmakta, ön lisans bölümlerinin sayısı her geçen gün artmakta; hatta son olarak Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde lisans düzeyinde Acil yardım ve afet yönetimi açılmış; tüm bu çalışmalar geleceğin itfaiyecilerini yetiştirmeye başlamıştır. Bu gelişmeler itfaiyecilik mesleği açısından son derece önemli olan gelişmeler olmakla birlikte yeterli değildir. Yerel yönetimlerde itfaiye hizmetlerinin sunulmasının pahalı olması sebebiyle özellikle küçük ölçekli belediye yöneticileri bu pahalı hizmeti sunmakta sıkıntılar yaşamaktadır. Ülkemizin her bir köşesine itfaiye hizmetleri etkin ve ekonomik bir şekilde getirilmelidir.

İtfaiye teşkilatlarının hukuki altyapısı ve mevzuat yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır. Afet ve acil durum işleri görevini yerini getiren kurumların komuta kontrol merkezlerinin sorunun yanında, Acil müdahale ekiplerinin koordinasyon eksikliği olduğu düşünülmektedir. Yerel ve merkezi yönetimlerin afet ve yangın önlemi aldırma

ve halkı bilinçlendirme çalışmalarında yaşanan aksaklıkları gidermek için merkezi ve yerel yönetimlerin yapması gerekenler vardır. Özellikle büyükşehirlerde İtfaiyenin olaylara ulaşımında çeşitli nedenlere bağlı olarak sorunlar yaşanmaktadır. İtfaiyeciler yangın, trafik kazası, sel ve her türlü arama kurtarma olaylarına müdahale eden birimdir. İtfaiye hizmetlerini yerine getirirken olay yerinde çeşitli tehlikelerle karşı karşıya kalınmaktadır. İtfaiyecilerin olay yerinde çok zor şartlarda müdahale çalışmalarını yerine getirirken tehlikeli gazlara, patlamalara maruz kalma, çökmeler gibi bir çok tehlikeli durumla karşılaşmaktadır. Bunun sonucunda İtfaiyecilerin sağlık problemleri yaşamaktadır.

Ayrıca ülke genelindeki tüm İtfaiye teşkilatlarının bütünlüğünü sağlayabilecek, **hukuki alt yapı, ulusal organizasyon, koordinasyon, standardizasyon, eğitim, araştırma ve geliştirme, spor, sertifikasyon, veri bankası, denetim** görevlerini üstlenen bir birim bulunmamaktadır. Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum başkanlığı bünyesinde bulunan Müdahale Daire Başkanlığı, itfaiye hizmetleri daire başkanlığına dönüştürülerek bu görevi yüklenebilir.

Tüm illerde belediyeler tarafından verilen itfaiye hizmetleri o illerin sınırlarına kadar genişletilmelidir. Büyükşehir belediyelerinde olduğu gibi ilçe belediyelerinin itfaiye hizmetleri il belediyelerine devredilerek, il itfaiyelerinin organizasyon ve koordinasyonu sağlayacak şekilde sorumluluğu il belediyelerine verilmelidir.

İtfaiye hizmetleri büyükşehir ve il belediyeleri tarafından tüm ilçe ve köyleri kapsayacak şekilde verilmelidir. Yerleşim bölgelerine uzak olan yerlerde Köy Kanunu'nun 36'ncı maddesi ve Orman Kanunu'nun 69'uncu maddesi gereği yapılanmalara gidilmelidir.

Özellikle gönüllü itfaiye istasyonları ve gönüllü itfaiyeciler projesi şehir merkezine uzak bölgelerde uygulanmalıdır. Araç gereç ve gönüllülerin eğitimi ilgili belediye tarafından verilmelidir. İlgili belediyeler gönüllü itfaiye projelerini gerçekleştirmek için ulusal ve uluslararası proje destek birimlerinden destek almalıdır.

Ülkemizin coğrafik ve jeolojik yapısına bakıldığında afetlere maruz kalma potansiyeli oldukça yüksektir. Nüfusumuzun %95'i, barajlarımızın %92'si, sanayimizin %92'si, topraklarımızın %91'i deprem kuşağında bulunmaktadır. Meydana gelen büyük afetlerde çok büyük işgücüne sahip olmak gerekmektedir. Afet durumunda bilinçli insan gücüne ihtiyaç kaçınılmazdır. Özel güvenlik elamanları, kamu personelleri ve sivil toplum kuruluşları insan gücünden yararlanabilir. İtfaiyeciler meydana gelen olay türüne

göre bazen yoğun dumanlı ortamlarda ve birçok tehlikeli gazların, kimyasalların bulunduğu ortamlara olaylara müdahale etmektedir. İtfaiyecilerin sağlık problemlerinin yapmış oldukları meslekten kaynaklanan hastalıkların tespiti ve buna göre alınması gereken önlemlerin neler olduğu araştırılması gerekmektedir.

1. BÖLÜM: İTFAİYECİLİK VE YANGINLA MÜCADELEDE

TARİHİ SÜREÇ

Şehir yerleşim birimleri özellikle eski yerleşim merkezleri; ibadet yeri, pazarların kurulduğu meydanlar ve dükkânlar, eğitim ve öğretim merkezleri ile ikametgâh için kullanılan evler genellikle bir birine bitişik ve sokakları dar olarak yapılanmıştır. Evlerin ve diğer binaların yapısal özellikleri, ısınma ve aydınlanma da kullanılan malzemelerin genel anlamda ağaç ve yağ gibi kolay yanıcı malzemeler olduğu göz önüne alındığında bu yerleşkeler ve buralarda yaşayan insanlar için en büyük tehlikenin, can ve mal kaybına neden olan afetlerin başında sık yaşanan yangınların geldiği bilinmektedir.

1.1 DÜNYADA YANGINLA MÜCADELEDE TARİHİ SÜREÇ

Ortaçağ Avrupa'sında meydana gelen yangınlar sonucu oluşan ciddi can ve mal kayıpları nedeniyle Londra Şehir Meclisi 1189 yılında aldığı bir kararla binaların önlerine içleri su dolu fıçılar konulmasını zorunlu hale getirmiştir. Fakat bu karar, 1212 yılında Londra şehrinde çıkan bir yangının kısa sürede gelişerek tüm şehre yayılması sonucunda 3000 kişinin hayatını kaybetmesine ve yangının haftalarca devam etmesine engel olamamıştır. Osmanlıda ise bu konuda (Londra şehir meclisinin aldığı karar) yapılan ilk düzenlemeye örnek olarak Kanuni Sultan Süleyman'ın bu karardan yaklaşık 371 yıl sonra 18 Şubat 1560 yılında yangınlar için yayınladığı benzer kurallar içeren fermanı gösterebiliriz. 1666 yılında Londra'da yaşanan, tarihe "Büyük Londra Yangını" biçiminde yansıyan ve o zamanki Londra şehrinin neredeyse yarısını etkileyen yangından sonra konunun ciddiyeti daha da anlaşılmalı ve bu konuda yapılan çalışmalar sonucunda Londra'da 1680 yılında profesyonel anlamda ilk itfaiye birlikleri kurulmuş ve inşaatlarda ahşap binalardan betonarme binalara geçiş başlamıştır. Büyük Londra yangını sadece Londra'da itfaiye birliklerinin kurulmasına sebep olmakla kalmamış, hemen akabindeki yıllarda İngiltere'nin çevresinde bulunan komşu ülkelerde de konunun ciddiye alınmasına ve Londra'da ki itfaiye birliklerine benzer şekillerde itfaiye teşkilatlarının kurulmasına neden olmuştur. Avrupa'da bu konuda başı çeken ilk ülke 1685 yılında ilk itfaiye teşkilatını oluşturan Avusturya'dır. Daha sonra tarih sırası ile 1714 de Paris'te Garda Pompa Teşkilatı adı altında oluşturulan itfaiye birliği gelmektedir (İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013, par.4,5).

Osmanlı İmparatorluğu'nda ise 1714 yılında İstanbul'da ortaya çıkan "Çardaklı Tulumbacıları" nı bu anlamda ilk itfaiye teşkilatı sayabiliriz. Günümüzde de "İstanbul İtfaiyesi" nin kuruluş yılı olarak 1714 başlangıç kabul edilmekte ve kutlamalar bu tarih temel alınarak gerçekleştirilmektedir.

Avrupa kıtasının dışında ise ilk itfaiye teşkilatı ABD'de (Philadelphia) 1736 yılında kurulmuştur. Bu tarihi takiben 1782 yılında Avustralya'da (Virginia) itfaiye birlikleri kurulmuştur. Londra'da 1833 yılında yangınlardan doğan zararları karşılamakta sıkıntıya düşen sigorta şirketlerinin teşviki ile ilk defa "teknik düzeyde" Londra İtfaiyesi'nin kurulması itfaiye tarihinde üzerinde durulması gereken önemli bir gelişme olarak görülmektedir. "Takip eden yıllarda konunun ciddiyetini algılayan ülkeler sadece Avrupa ve Amerika ile sınırlı kalmamış 1838 yılında Ottawa'da (Kanada), 1842 yılında Queensland'da (Avustralya) 1850 yılında California'da (ABD), 1851 yılında Berlin (Almanya) ve Honolulu'da (Hawaii) 1852 yılında Stuttgart (Almanya) ve Dublin'de (Kuzey İrlanda), 1860 yılında Atlanta'da (ABD), 1866 yılında Quebec'de (Kanada), 1868 yılında Hong Kong'da, 1871 yılında Stant Munster'de (Almanya), 1872 yılında ise aynı zamanda Louisiana (ABD) ve Hamburg'da (Almanya), 1885'de Calgary'de (Kanada), 1888 yılında Mesa – Arizona'da (ABD), 1902 yılında Colorada'da (ABD), 1922 de Luxemburg'da, 1922 de Ulan Bator'da (Moğolistan) şehir itfaiyeleri kurularak faaliyetlerine başlamışlardır" (İbitem, 2013, s. 3).

1.2 OSMANLIDA YANGINLA MÜCADELEDE TARİHİ SÜREÇ

Osmanlıda yangınlarla ilgili bilgileri İstanbul'un fethiyle başlamış ve özellikle İstanbul'un tarihiyle şekillenmiştir. Osmanlı idari teşkilatlanmasında mülki, idari ve adli teşkilatın basamaklarını mahalleler, kazalar ve nahiyeler teşkil etmiştir. Bu idari yapılanmanın içinde mahalle ve lonca teşkilatları birçok belediye hizmetlerini yerine getirirken yangınla mücadelede de etkin ve önemli rol üstlenmişlerdir.

Mahalle birimi ve cemaat idareleri daima kentsel hizmetleri ve kendi alanlarındaki kolluk görevlerini geleneksel biçimiyle devam ettirmişlerdir. Mahallenin müdafaası ve uygunsuz takımının cezalandırılması, ortak hareket ederek yangınların söndürülmesine yardımcı olma, 19. yüzyıl mahallesinin tipik görevleri arasındadır (Ortaylı, 1973, s. 18).

Osmanlıda geleneksel şehir yönetimi bir takım hizmetleri aktif olarak yerine getirecek güce sahip değildir. Örneğin; su, kanalizasyon gibi vakıflar tarafından yönetilip bakıldığı gibi, temizlik ve itfaiye hizmetleri de bazı gruplar ve halk tarafından yerine getirilirdi. Bu

durumdan anlaşılacağı üzere beledi görevler, ahalinin ve resmi görevlilerin işbirliği ile yerine getirilmekte olup yapıcı ve aktif bir hizmetler bütününden çok, kontrolcü ve yaptırımcı bir idare ve organizasyon söz konusudur. Şehir yönetiminin kural ve müeyyideleri yazılı–yazısız çeşitli kaynaklar (Fermanlar gibi) ile önemli bir ölçüde, örf, adet ve teamülle dayanır (Ortaylı, 2008, s. 288-289).

Osmanlı da yangınlar başta İstanbul olmak üzere birçok şehirde büyük sorun olmuş ve yangınla mücadele de yerel ve merkezi yönetimler, kamu yönetimi politikası izlenmiş yeri geldiğinde Padişahlar bile olaylara bizzat komuta etmiştir. Bu konuda çeşitli fermanlar düzenlenmiş ve sorunu halletmek için sadrazam makamı başkanlığında birlikler oluşturulmuştur. Bu birlikler yerel mahalli kolluk kuvvetleri içinde tulumbacılar, askeri tulumbacılar ve gönüllü semt tulumbacıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyada kurumsal yapı anlamında bilinen en eski teşkilatlardan birisi olan itfaiye teşkilatı, Cumhuriyet öncesi ve sonrasında itfaiye teşkilatı yapılanması olarak değerlendirilebilir.

1.2.1 Klasik Mücadele Dönemi (1714 – 1826)

İstanbul'un fethinden sonra eski Ağa Kapısı'nın bahçe kısmına "Yangın Köşkü" adı verilen ahşap bir gözetleme kulesi yapılarak, Yeniçeri Ocağı içinde yangınla mücadele amacıyla bir askeri birlik kurulmuştur. Osmanlılarda yangınla mücadelenin şehir içinde yeniçeriler tarafından, Boğaziçi, deniz kıyısı ve yalı boylarında ise deniz polisi yerine geçen bostancılar tarafından yürütüldüğü, büyüyen yangınlar söndürülemediği takdirde, yangının rüzgârla ilerlediği istikamette ahşap evlerin yıkılarak ölü bölgeler oluşturmak suretiyle yangının önüne geçilmesine çalışıldığı; böyle yangınlara Padişahların bizzat katılarak çalışanları teşvik ettiği bilinmektedir. **Kanuni Sultan Süleyman 18 Şubat 1560 tarihli fermanında yangından sonra yapılan yeni evlerin saçaksız olması, Sultan 2.Selim'in 1 Haziran 1572 ve 3.Murat'ın 12 Mart 1579 fermanlarında ise herkesin evlerinde dama ulaşacak kadar birer merdiven ve su dolu fiçı bulundurmaları, yangından kaçılmaması emredilmektedir** (İbitem yangın fermanları, 2013).

Osmanlılarda Cenevizlilerden kalan Galata ve 2.Mahmut döneminde Vaniköy sırtlarında inşa edilerek sonradan yıkılan İcadiye kuleleri eski dönemlerde yangın gözetlemesi için kullanılmakta olup, günümüzde İstanbul Üniversitesi yerleşkesi

içerisinde bulunan Beyazıt Kulesi ise kısa bir süre öncesine kadar İstanbul İtfaiyesine bağlı olarak aynı hizmeti sürdürmekte idi.

Osmanlı'da Profesyonel anlamda İlk yangınla mücadele ekibi 1714'te ortaya çıkmıştır. Fransa'dan İstanbul'a gelen David, "Çardaklı" diye tabir olunan 120 kg. ağırlığında su dökülerek çalışan "basma" tulumbayı yapmış; Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından tulumba teşkilatının başına getirilmiştir. Böylece Yeniçeri Ocağı'na bağlı bir Tulumbacı Ocağı kurulmuş oldu (Ergin, 1995, s. 1119,1121). İstanbul' un yangınlarını söndürmek amacıyla çeşitli semtlerde 13–14 kişilik 51 tane bir Tulumbacı Birliği oluşturulmuştur. Tulumbacı Birlikleri 1826 yılına kadar 106 yıl devam ettikten sonra Yeniçeri Ocağı ile birlikte büyük bir yozlaşma yaşamış, II. Mahmut tarafından 14 Haziran 1826 tarihinde Vaka-ı Hayriye olayıyla Yeniçeri Ocağı tamamen ortadan kaldırılırken Tulumbacı Ocağı da ortadan kaldırılmıştır.

1.2.2 Yangınla Mücadelede Fetret Dönemi (1826 – 1828)

Tulumbacı ocaklarının ortadan kaldırılmasından sonra yangınla mücadele tekrar semt tulumbacılarına kaldı. Fakat daha henüz kuruluş aşamasında olan ve İstanbul'un değişik yerlerinde kurulan ve itfaiyecilikten pek anlamayan semt tulumbacıları Vaka-ı Hayriye'den 48 gün sonra 1826'da meydana gelen ve tarihi kayıtlara "Hocapaşa Yangını" olarak geçen büyük çaplı yangın karşısında etkili olamamışlardır (Yalın, 1998, s. 5). Bu peş peşe yaşanan olumsuzluklar üzerine yangın söndürme işinin ciddi ve önemli bir iş olduğu kanaatine varılmış; zamanın Padişahı ve hükümet yetkilileri sil baştan disiplinli, eğitilmiş, düzenli, teknik altyapısı olan yeni bir yangınla mücadele ekibinin kurulması gerektiğine inanmışlardır.

Konu padişah ve ilgililerce her ne kadar ciddiye alınsa da o günkü tarih itibarıyla ve Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu zor şartlar nedeniyle konu bir süre daha sürüncemede kalmış, itfaiye teşkilatında iki yıllık bir fetret döneminden sonra nihayet, 1828'de Tulumbacılar Nizamnamesi yayınlanarak ciddi ve kalıcı adımlar atılmaya başlanılmıştır (Sakaoğlu, 1994, s. 435).

1.2.3 Toparlanma ve Gelişme Dönemi (1828 –1922)

1826 yılında tamamen ortadan kaldırılan Yeniçeri Ocağı yerine kurulan Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusu içinde yangınlara müdahale için oluşturulan "Yangıncı Taburları" Serasker Kapısı'nda kurulmuş olup, bu yarı askeri, nitelikli, hem

asker hem yangıncı birliklerin başına da Yeniçeri Ocağı zamanındaki tulumbacıardan kalma, fakat isyanlara ve bozgunlara katılmamış, disiplinleri bozulmamış olan emekli yangıncı subaylar getirilmiştir (Özcan, 1999, s. 34).

1846'da Zaptiye Müşirliği, 1855'te de şehremaneti kurulunca yangınları söndürme işi, sadece askerlerin eline bırakılmayarak, belediye dairelerine ve merkezlerine tulumbalar verilerek semt tulumbacılığı ocakları tahsis edildi. Belediye daireleri sınırları içinde bulunan ayak takımına mensup kişilerden takımlar oluşturuldu. Gündüzleri kendi işlerine bakan ve yangın çıktığında sandık başına koşan bu kişilerin çoğu bekardı. Başlarına "ağa" unvanıyla bir reis tayin edilerek belediye sınırları içindeki esnaftan oluşturulan bu tulumbacılara "daiireli" adı verildi (Göktaş, 1994, s. 302).

1870 yılı Haziran ayında Beyoğlu'nda çıkan ve kısa sürede kentin geniş bir bölümünü etkisi altına alan büyük yangın, en büyük tahribatı bölgenin gayri müslim ve levanten burjuva sınıfına indirmiş ve bu gayri müslim ve levanten burjuva sınıfı bundan sonra böylesi büyük yangınların önüne geçilmesi için düzenli bir itfaiye teşkilatının kurulmasını talep etmişlerdir. Gayri müslim sermayedar kesimin beklentileri Bab-ı Ali'ce olumlu karşılanmış ve ilk önce bir yangın nizamnamesinin hazırlanması ardından da teşkilatlanmaya geçilmesi üzerinde çalışmalar başlatılmıştır. Teşkilatlanma çalışmaları Dâhiliye Nezareti çatısı altında sürdürülmüş ve bu süreç içerisinde pek çok Avrupa ülkesinde yürürlükte olan yangın teşkilat ve yönetmelikleri gözden geçirilmiştir. Nezaret bürokratlarının çalışmaları 1874 sonbaharına kadar sürmüş, nihayetinde Macaristan'daki yangın pratiklerinin diğerlerinden üstünlüğü kabul edilmiştir. (Tural, 2004, s. 73).

1874 yılı Osmanlı da itfaiyecilik mesleği için çok önemli bir dönemin başlangıcıdır. Bu dönemde Londra'da İtfaiye eğitimi gören Macar Ulusal İtfaiyeler Birliği başkanı ve Budapeşte İtfaiye Alay Kumandanı Kont Ödön Szechenyi Macaristan ile kurulan diplomatik temaslar sonrası, Sultan Abdülaziz tarafından İstanbul'a davet edilmiş, İstanbul'a gelerek yaptığı görüşmede Padişahın kendisine yaptığı teklifi kabul ederek itfaiye hizmetlerini yeniden yapılandırma çalışmaları başlatması için teşkilat başkanlığına getirilmesi uygun bulunmuştur. Ödön Szechenyin denetiminde yapılan çalışmalar kısa süre içerisinde yeni bir teşkilatlanma ortaya çıkarmıştır. İstanbul, Kont Ödön Szechenyi tarafından ilk etapta Pera, Üsküdar ve İstanbul olmak üzere üç ana merkeze ayrılarak bu bölgelerde itfaiye taburları oluşturulmuştu. Tüm taburlar, İstanbul askeri İtfaiye alayını oluşturuyor bu alay da İstanbul hassa ordusunun bir kolunu teşkil ediyordu. Her taburun başına bir binbaşı sevk edilmişti. Askeri itfaiye alayını kurduktan

sonra memleketi Macaristan'a geri dönen Kont Odön Szechenyi Sultan Abdülhamit'in ikinci kere davet edilerek İtfaiye alayının kumandanlığına getirilerek feriklik payesi ile taltif edilmiştir. Kont Szechenyi 1887'de Deniz İtfaiye Teşkilatı'nı kurarken, mevcut taburlara eklenen iki tabur ile hâlihazırdaki personel kadrosu daha da genişletilmiştir. Son yapılan düzenlemeler, tabur merkezlerinin yeniden gözden geçirilmesine yol açmış ve bunun sonucunda Bab-ı Seraskeri, Taksim, Tersane ve Selimiye kışlaları yeni teşkilatlanmaya ev sahipliği yapmaya başlamıştır (Tural, 2004, s. 74).

1908 devriminden sonra gerçekleştirilen geniş kapsamlı bürokratik düzenlemelerden İtfaiye teşkilatı da payım almış ve taburlar daha küçük birimlere düşürülerek müfreze şeklinde yeniden örgütlenmiştir. Buna göre itfaiye müfrezeleri, Fatih, Samatya, Arnavutköy, Yıldız, Şişhane, Dolmabahçe, Selamsız, Nuh-kuyusu, Kuzguncuk, Pangaltı Kadıköy, Üsküdar ve Sarıyer karakollarına ayrıldılar. İlk defa bu dönemde itfaiye teşkilatı mekanize hale getirilmiş ve nakliye otobüsleri ile motorlu tulumalar hizmete girmiştir.

Bu yarım asırlık dönemde, İstanbul İtfaiyesi ve ondan ilham alan ülkemizin diğer büyük illerinin itfaiyeleri deyim yerinde ise altın yıllarını yaşamıştır. İstanbul İtfaiyesinin teknoloji, eğitim, ekipman gibi konularda o günün şartlarında emsal ülkelerin durumu göz önüne alındığında gayet iyi olmasına rağmen İstanbul itfaiye teşkilatını bugünkü gözle izlediğimizde bu güne göre yangın, araç gereç teknolojisi ve haberleşme sistemlerinin günümüze nazaran çok ilkel olduğunu söyleyebiliriz. Szechenyi döneminde yetişmiş personellerden oluşturulan itfaiye birliklerinin önemli bir kısmı 1912 Balkan ve 1914 – 1918 yıllarında 1.Dünya savaşlarına katıldığı ve bu alanda oluşan eksikliklerden dolayı o günlerde İstanbul' da meydana gelen yangınların söndürülmesinde ciddi güçlükler çekilmiştir.

Kont Szechenyi Paşa uzun görev yılları arasında, tahtta dört sultan değişmiş ve günlük politikadan kendini uzak tuttuğu için dördünün de güvenini kazanmıştır. Birçok büyük yangının söndürülmesini şahsen yönetmiş ve birçok defa yaralanmıştır. İtfaiye araçlarının ve donanımlarının modernleştirilmesi ve artırılması uğrunda sürekli çaba harcamış ve bu alanda birçok yenilik getirmiştir. Kont Szechenyi Paşa 23 Mart 1922 tarihindeki ölümüne dek İstanbul İtfaiye Teşkilatı'nın yöneticisi olarak kalmıştır. Kont Szechenyi Paşa aralıksız olarak 1922 yılına kadar bu görevini başarıyla sürdürmüştür (Kılıç, 2010, s. 272).

1.3 CUMHURİYETİN İLK DÖNEMİ VE İTFAİYE

Ankara İtfaiyesi: Ankara İtfaiye Teşkilatı'nın geçmişi, Cumhuriyetin ilk yıllarında başlamıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında kurulan "İtfaiye Bölüğü" araç ve gereçleri ile 1924 yılında Ankara Belediyesine bırakılmıştır. Yine de adı geçen "İtfaiye Bölüğü"nin ilk kuruluş tarihi hakkında kesin bir bilgi mevcut değildir. Yine de zamanımıza kadar ulaşmış ve Osman Zeki Bey'e verilmiş bir takdimnameden bölüğün "Müstakil İtfaiye Bölüğü" adıyla hizmet verdiği ve 1922 yılı başlarında kurulduğu anlaşılmaktadır. Bölük, belediyeye geçtikten sonra asıl kurumlaşmasını tıpkı İstanbul gibi 30'lu yıllarda gerçekleştirmiş ve özellikle İstanbul İtfaiyesinde de önemli hizmetlerde bulunmuş Albay Rüştü Başman'ın müdürlüğü sırasında önemli gelişmeler kaydetmiştir. Ankara İtfaiye Teşkilatı Cumhuriyet'ten sonra, 16 Şubat 1924 yılında çıkarılan şehremaneti ile araç-gereç ve bir kısım personeli ile belediyeye devredilerek sivilleştirilmiştir. 1997 yılına kadar İtfaiye müdürlüğü olarak görev yapmakta olan birimiz 1997 yılından itibaren daire başkanlığına dönüştürülerek 11 Şube Müdürlüğü 4 grup ve müfreze şeklinde yeniden yapılanmıştır. Norm kadro ilke ve esasları gereğince daire başkanlığımız bünyesindeki müdürlük sayısı 2006 yılında 3 olarak belirlenmiştir (Ankara Belediyesi, 2013).

İzmir İtfaiyesi: Önemli bir ticaret kenti olan İzmir'de ise İtfaiye teşkilatının kuruluşu 19. yüzyılın sonuna rastlamaktadır. Bilhassa 1763-1861 tarihleri arasında yaşanan ve kenti baştanbaşa kül eden 12 büyük yangından sonra kentin ekonomik hayatına egemen olan Levanten kesimin öncülüğünde yangın sigorta şirketleri, kendi İtfaiye teşkilatlarını oluşturmuşlardır. Müslüman kesim ise yangın ile mücadeleyi kendi gönüllü mahalle tulumbacıları ile giderme yoluna gitmiştir (Baskın, 1941 s. 34).

1880 yıllarında İzmir şehrinde İtfaiye hizmetlerini İngiliz, Alman ve Fransız sigorta şirketleri tarafından yapılmaktadır. Fakat ayrı ayrı bir işe yaramayan bu takımlar 1897 yılında Macar asıllı " Greskoviç Yusude " adlı uzmanın emrinde toplanarak İzmir'de modern İtfaiyeciliğin temeli de atılmıştır. İzmir'deki diğer yangınlara müdahale etmek için ise Kubilay Mahallesi civarında mahallenin gözü pek gençlerinin oluşturduğu bir tulumbacılar ekibinin 1911 – 1924 tarihleri arasında tulumbacı reisi olan Ali Bey tarafından kurulmuş olduğu bilinmektedir. 25 Eylül 1924 yılında T.B.M.M tarafından çıkarılan bir kanun ile Türkiye'deki bütün söndürme teşkillerinin İtfaiye adı altında mahalli belediyeler elinde toplanması kanunlaşmış olup, İzmir İtfaiye müdürlüğü merkez binası 1926 yılında hizmete açılmıştır.

1580 sayılı belediye Kanununun 15. maddenin 22. fıkrası gereğince itfaiye hizmet teşkilatını kurmuşlardır. Kadifekale'deki gözetleme kulesi olarak uzun süre görevine devam etmiştir. 1997 yılına kadar Müdürlük olarak görevini sürdüren teşkilatımız aynı yıl daire Başkanlığı olmuştur (İzmir itfaiyesi, 2013).

Cumhuriyet döneminin ilk belediye reislerinden olan Muammer Bey zamanında yapılan yatırımlar sonucunda itfaiye personel sayısı kırka çıkarılırken belli miktarlarda itfaiye gereci de satın almıştır. 1927 yılında İzmir, İstanbul ve Bursa'da yaşanan büyük çaplı yangınlar neticesinde Dâhiliye Vekâleti, bir genelge yayınlamış ve bu genelge ile belediyelerin bütçelerine itfaiye için yeterli ödenek sağlaması, itfaiye elemanlarının yetiştirilmesi, uygun araçların sağlanması ve yangınlara kısa sürede müdahale edilmesi gereğini belirtmiştir. Fakat tüm dünyayı etkisi altına alan 1929 ekonomik bunalımı belediyenin pek çok projesi gibi itfaiye ile ilgili yatırımları da etkilemiş ve inşaatı süren itfaiye binasının bitirilmesi gecikmiştir. Bu nedendir İzmir'de modern itfaiye teşkilatı asıl gelişimi için ekonomik bunalımın hafiflemesini beklemek zorunda kalmıştır.

İstanbul İtfaiyesi'nin 25 Eylül 1923'te belediyelere devredilmesi diğer bazı şehirler için de örnek olmuştur. Bu tarihi takiben birçok şehirdeki mevcut itfaiye teşkilatları da belediyelere devrolmuş, itfaiye teşkilatı bulunmayan şehirlere ise bu sistemle itfaiye teşkilatları kurulmaya başlanmıştır.

İlk kez ne zaman kurulduğu bilinmeyen birçok Anadolu itfaiyesi içinde İzmir, Bursa, Edirne, Manisa ve Uşak İtfaiyeleri de İstanbul ile aynı yıl 1923'te belediyelere devredilmiştir. 16 Şubat 1924'te Belediyeye devredilen Ankara İtfaiyesinin bilinen ilk müdürü İstanbul İtfaiyesi Kont Szechenyi'nin Kumandanlarından Osman Zeki Bey'dir. Aynı yıl Konya, Samsun ve Mersin İtfaiyeleri, 1925'te Adana, Trabzon, Erzincan ve Çorum İtfaiyeleri, 1926'da İzmit, Diyarbakır, Malatya, Tekirdağ, Balıkesir, Elazığ ve Tokat, 1927'de Eskişehir ve 1928'de Kayseri İtfaiyesi il belediyelerine devredilmiştir.

1.3.1 Cumhuriyet döneminde itfaiyenin durumu ve yeniden yapılanma çalışmaları

Osmanlıda kentsel gelişimi etkileyen ve belediye hizmetleri açısından olumlu ve olumsuz etkileri olan unsurlardan biride yangınlardır. 18. ve 19. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin idari ve siyasi teşkilatlanması ile mali durumundan etkilenmiş ve bunun sonucunda hukuki düzenlemeler ortaya çıkmıştır.

Tanzimat devrine kadar Osmanlı şehirlerinin idaresinde vakıflar, mahalle, cemaat ve lonca teşkilatlarından söz etmek mümkün olmakla birlikte, Tanzimat'tan itibaren bu teşkilatlar giderek zayıflamış, nihayet Cumhuriyet'in ilanından kısa süre sonra ya çok zayıflamış veya ortadan kalkmıştır (Ortaylı, 1977, s. 78).

Şekil: 1. 1 Tulumbacılar

Kaynak: İBB, İtfaiye resim arşivi

Tanzimat'a gelinceye kadar şehrin hakimi, valisi ve belediye başkanı kadılardı. 1826-1837 arasında görevleri giderek azaldı, bazı hizmetler sahihsiz kaldığı gibi yeni beledi hizmet alanları da ortaya çıktı. Sahipsiz kalan bazı beledi hizmetlerin yürütülmesi gereği yanısıra, Avrupa devletlerinin tavsiye ve talepleri üzerine 1855 yılında İstanbul'da şehremaneti adıyla bir belediye teşkilatı kurularak İhtisap Nezareti ortadan kaldırıldı. Şehremaneti, kadının geleneksel olarak yürüttüğü belediye hizmetlerini üstlenmişti. Tanzimat'ın getirdiği kurumsal bir değişiklik olan şehremaneti, İhtisap Nezareti'nden daha başarılı olamamış ve kendisinden beklenen sonucu verememiştir. Nitekim bir yıl sonra Şehir Meclisi lağvedilmiş, bir yıl kararsızlık döneminden sonra, 1857'de çok sayıda ticarethane ve evlerin bulunduğu yoğun nüfuslu Beyoğlu ve Galata semtleri birleştirilerek burada Türkiye'nin ilk belediye teşkilâtı Altıncı Daire adıyla kuruldu (Eryılmaz, 1992, s. 199).

Tanzimat Fermanından sonra bugünkü İlçe belediyelerinin 1869 yılında o günün şartlarında "Daireler", olarak kurulmasından sonra, ilçe belediyelerine bağlı olarak "Daireliler", adıyla yeni yangınla mücadele birlikleri kurulmuştur. Böylece alternatif bir kuvvet oluşturularak hem çıkan yangınları söndürme görevi sadece Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusu içerisinde bulunan yangıncı taburlara bırakılmamış, hem de belediyelerin resmi anlamda yangınlara ilk müdahalesi de bu dönemde başlatılmıştır. Geniş kapsamlı bürokratik düzenlemelerden itfaiye teşkilatı da payını almış ve taburlar daha küçük birimlere düşürülerek müfreze şeklinde yeniden örgütlenmiştir. Buna göre

İtfaiye müfrezeleri, Fatih, Samatya, Arnavutköy, Yıldız, Şişhane, Dolmabahçe, Selamsız, Nuhkuyusu, Kuzguncuk, Pangaltı, Kadıköy, Üsküdar ve Sarıyer karakollarına ayrıldılar. İlk defa bu dönemde İtfaiye teşkilatı mekanize hale getirilmiş ve nakliye otobüsleri ile motorlu tulumbalar hizmete sokulmuştur. Ancak balkan ve hemen arkasından gelen birinci dünya savaşları nedeniyle atılan adımlar daha ileriye götürülemediği gibi devrimden sonra zaten yaşlı personelini bürokratik düzenlemeye feda eden İtfaiye Teşkilatı, bitmek bilmeyen savaşlar sonucunda da personelini cephelerde kaybetmiştir.

Şekil: 1. 2 Askeri tulumbacılar

Kaynak: İBB, İtfaiye resim arşivi

Osmanlı'nın bu son döneminde belirtilmesi gereken şey, İtfaiyenin kendi iç hiyerarşisini askeriyenin egemenliğinden kurtarmış olduğudur. Eğer süreç bu şekilde devam etseydi, sürekli hizmet ve deneyim esasların kendine şiar edinmiş bir kurumun askeriye tarafından idare edilmesi, hem bu hizmetleri kesintiye uğratacak hem de kariyer konusunda fazla bir gelecek vaad etmeyen bir kurumun askeriye içinde tutulması çeşitli memnuniyetsizliklere sebep olabilecekti (Tural, 2004, s. 75).

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yeni Türk devletine rengini verecek önemli reformlara geçilmeden önce Ankara hükümetinin İtfaiye teşkilatı ile ilgili düzenlemeler yapması dikkat çekicidir. Yangın söndürme görevinin askeri değil beledi bir hizmet olduğunu düşünen hükümet bununla ilgili düzenlemelerin yapılması için 1923 haziranında İstanbul Şehreminliği'ni sorumlu tutarak gerekli ödeneğin emanet bütçesine göndermiş ve hazırlıkların tamamlanması için de üç aylık bir süre tanımıştır. Dönemin Şehremini ve Valisi Haydar Bey tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda Fiat fabrikasından satın alınan araçlarla İstanbul'un değişik semtlerinde 5 İtfaiye grubu oluşturulmuş ve bugünkü modern İstanbul İtfaiyesinin temelleri atılmıştır. 1923 yılında hizmet vermeye başlayan modern İstanbul Belediyesi İtfaiye Teşkilatı'nın 50.000 Liralık bütçesi ertesi yıl

117.000'e ve 1936 yılında ise 313.846'ya çıkarılmıştır. 1923'te 72 olarak kaydedilen büyük yangın sayısı 1935'te 554'e ulaşmıştır.

Nüfusu bir milyonu aşkın kentlerin 27.06.1984 gün ve 3030 sayılı Kanunla Büyükşehir, statüsü kazanmasından 13 yıl sonra 1997 yılından itibaren Antalya, Kocaeli, Ankara, Eskişehir, İstanbul ve Gaziantep İtfaiyeleri daire başkanlığına dönüştü. 23.7.2004 Tarihili 5216 sayılı Kanun ile Büyükşehir sınırlarında ki tüm ilçeler mücavir alan (Büyükşehirlerin sorumlu olduğu sınırlar) içerisine alınmıştır. Bu yasayla İstanbul ve Kocaeli il sınırları belediye hizmetlerinin götürmekte sorumlu oldukları sınırlara dönüştürülmüştür. Diğer Büyükşehirlerde tüm merkez ilçelerin itfaiye hizmetleri Büyükşehir Belediye itfaiyesi tarafından yerine getirilmektedir.

1.3.2 Modern itfaiyeciliğe geçiş sürecine ivme kazandıran faktörler

Konut mimarisi ve büyük yangınlar

19. yy. da özellikle dış dünyaya açılan liman şehirleri önemli yapısal değişiklikler geçirmiştir. Ülkenin ekonomik, toplumsal ve idari yapısına bağlı olarak geleneksel şehir yönetimi değişime uğramaya başlamıştır. Liman şehirlerinde ticaret faaliyetine uygun bir ulaşım ve hizmetler bütününe sahip olacak bir örgütlenmeye gitmek zorunda kalınmıştır. Bu nedenle modern hizmetleri görece belediye idarelerinin kurulması gerekmektedir. Nitekim İstanbul ve İzmir şehirlerinde belediye kurulması için ilk teşebbüs yerli ve yabancı tüccarlarca yapılmıştır.

Osmanlı konut mimarisinin asıl malzemesi ahşap üzerine kurulmuştur. Bunun nedeni, 1509 Eylülünde meydana gelen büyük İstanbul depremidir. "Küçük Kıyamet" olarak adlandırılan söz konusu deprem İstanbul'a tarihin en büyük zararını vermiş ve depremin şiddeti ile oluşan dev dalgalar surları aşarak sur içindeki pek çok yerleşim alanını yerle bir etmiştir. Bunun üzerine İstanbullular da kendilerince hem az masraflı hem de daha güvenli addettikleri ahşap yapılara yönelmişlerdi. Fakat bu yönelim, İstanbulluların yakasını günümüze kadar bırakmayacak bir başka felakete, yani yangınlara davetiye çıkarmıştır. Ama her yıl tekrar tekrar yayınlanan yasak namelere karşın 17. Yüzyıl ile 19. Yüzyıl arasında İstanbul'u baştanbaşa yakıp kavuran 109 büyük yangının önüne geçilememiştir (Molke, 1995, s. 95).

Bu dönemde meydana gelen yangınların birçok nedeni vardır. Ev ve işyerlerinin yangınlara karşı alınması gereken önlemleri almaması, Ahşap evlerin dip dibe düzensiz

bir şekilde inşa edilmesi, dar sokaklar, su şebekesinin yetersiz oluşu, yangın söndürme ekipmanlarının yetersizliği, insanların koşarak yangını haber vermesi usulünün yanında şiddetli esen rüzgârın yangını kısa sürede kentin çok çeşitli yerlerine yayması da yangınların yayılmasında olumsuz etkiler oluşturmaktaydı (Ahmet Refik, 1931, s. 69).

Türk şehirlerinde ahşap binalar özensiz konut yapımı 18.yy'dan beri yöneticileri rahatsız etmeye başlayan bir konuydu. Esasen yanan ahşap bina yerine kargir bina yapılması için sık sık hükümler çıkarıldığı halde buna uyulamamıştır. Şüphesiz ki bu tür emirlere uyulamamasının başlıca nedenleri arasında, kargir bina malzemesinin pahalılığı, kentsel ve bölgesel ulaşım ilikelliği başta gelmektedir (Ortaylı, 2008, s. 307).

Yangın kuleleri esaslı bu sistem, kendine ait engin bir geleneğin de ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ama yine de teknoloji kullanımı telgraf ve telefon Batı'da 19. yüzyıldan itibaren yaygın bir kullanım imkânı bulmuştur.

Bununla beraber yabancı seyyahların on dokuzuncu yüzyıl ortalarındaki ihbar sistemini övdükleri görülüyor. Örneğin Kırım Savaşı sırasında İstanbul'a gelen Baron Fontmagne hatıratında yangın kulesi ve onun çevresindeki sisteme övgüler sıraladıktan sonra "Bu konuda böylesine iyi teşkilatlanmış başka bir şehir var mı acaba?" diye sormaktan kendini alamaz (Fontmange, 1977, s. 126).

1870 Haziranda Beyoğlu'nda çıkan ve kısa sürede kentin geniş bir bölümünü etkisi altına alan büyük yangın, en büyük tahribatı bölgenin gayri müslim ve levanten burjuva sınıfına vermiştir. Yangının faturası çok büyük olmuş ve devlet 28.689 kişiye para yardımında bulunmuştur. Fakat modern itfaiye teşkilatının kuruluşuna yol açan gelişmeleri bu yangından en büyük zarar gören ve yukarıda belirttiğimiz komprador sınıf başlatmıştır. Yangından hemen sonra Sadrazam Rüştü Paşa'yı ziyaret ederek zararlarını gösteren üç yüz bin lira değerindeki sigorta poliçelerini sunmuşlar ve bundan sonra böylesi büyük yangınların önüne geçilmesi için düzenli bir itfaiye teşkilatının kurulmasını talep etmişlerdir. Gayri müslim sermayedar kesimin beklentileri Bab-ı Ali'ce olumlu karşılanmış ve ilk önce bir yangın nizamnamesinin hazırlanması ardından da teşkilatlanmaya geçilmesi üzerinde çalışmalar başlatılmıştır.

Sanayileşme çalışmaları

Osmanlı Devletinin Sanayi Devrimi sonrası batıda oluşan iktisadi sisteme karşılık verme çabaları Tanzimat'la birlikte ekonomik yapıyı kapitalizme açma kararıyla yeni bir

aşamaya geçmiştir. Bu aşama özellikle 1838 tarihli İngiliz-Osmanlı ticaret sözleşmesi ile birlikte Avrupa devletlerinin Osmanlı sanayi ve ticaretinde büyük ölçüde söz sahibi oldukları bir dönemin başlangıcı oldu. Bu süreçte sadece İngiltere ile değil başta Fransa olmak üzere Almanya, Danimarka, Sardunya, Toskana, ve Birleşik Devletler ile de benzer anlaşmalar imzalanmıştır (Kasaba, 1993, s. 44).

Bu dönemde sadece Avrupalılar değil, süreci kontrol altında tutmaya çalışan saray ve Bab-ı Âli bürokrasisi de geleneksel yerli üretim örgütlenmeleri olan loncaların korunması amacıyla gerektiğinde loncaları şirketleştirerek gerektiğinde de yabancı işçi ithal ederek şirket tipi örgütlenmeler ve devlet fabrikaları kurma yoluna gitmişlerdir. Özellikle tekstil sektöründe kurulan fabrikalarda kullanılan makine ve tezgâhlar çoğunlukla Avrupa'dan ithal edilmiş ve kurulup işletilmelerinde de yine yabancı uzmanlardan istifade edilmiş, hatta işçi olarak bile çoğunlukla Osmanlı içerisindeki gayrimüslimlerden yararlanılmıştır (Topal, Erdemir, Kırılı, 2012, s. 50).

Kapitülasyonların etkisiyle ülkemizde millî sanayi kurulamamıştı. Cumhuriyetin ilk yıllarında, İstanbul, İzmir, Adana gibi şehirlerimizde birkaç dokuma fabrikası ile İstanbul'da askerî amaçla kurulmuş fabrikalar vardı. Ayrıca, sanayi kurmak için yeterli sermaye birikimi de yoktu. Yine işletme yönetimlerinin ve çalışma ilişkilerinin nizamname ve kanun vb. biçimlerde kurumsallaştırılma çabaları da Tanzimat'la birlikte başlamıştır. Sanayi alanında madencilik ve ulaşım sektörleri yabancı sermayenin yatırımlarına açıldı. Diğer sanayi alanlarında devlet kendi imkanları ile kalkınmayı başlattı. Sonra bunların satın alınması plânlandı. Atatürk'ün emri ile fabrika ve iş kurmak isteyen Türklere sermaye sağlamak üzere 1924 yılında İş Bankası kuruldu. 1927 yılında Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarılarak vergi indirimi tanındı. 1929 yılında meydana gelen dünya ekonomik buhranı, sanayileşme hareketini yavaşlattı. Bunun üzerine, Atatürk'ün devletçilik ilkesi uygulamaya konuldu. Para basma işini gerçekleştirmek üzere 1930'da Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kuruldu. 1934'ten itibaren birinci beş yıllık kalkınma programı uygulanmaya başlandı.

1933 yılında kurulmuş olan Sümerbank, ülkemizin çeşitli yerlerinde fabrikalar açtı. Ülkenin doğal kaynaklarını değerlendirmek üzere Etibank kuruldu. Yer altı zenginliklerimizi araştırmak üzere Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü (MTA) kuruldu. 1939'da Karabük Demir Çelik Fabrikası kuruldu. 1939'da İkinci Dünya Savaşı çıkınca savunma harcamaları arttı ve sanayi yatırımları bir süre durdu. Daha sonra kumaş, kâğıt, cam, kimyasal maddeler, demir çelik fabrikaları gibi temel sanayi yatırımları

yapıldı. Böylece her alanda çağdaşlaşmayı amaçlayan Türkiye Cumhuriyeti, sanayi alanında da büyük bir atılım gerçekleştirdi.

Nüfus artışı ve büyük şehirlere göç

Osmanlı'nın ve özellikle İstanbul'un 19. Yüzyılda, önceki dönemlerde rastlanmayan bir nüfus artışı yaşadığı görülmektedir. İstanbul'un 1829'daki sayımda 358.000 olan nüfusu, 1928 yılında 700.000'e ulaşmıştı. Bu artış, özellikle Rumeli eyaletlerinden ailece yapılan göçlerden oluşmakta idi (Ortaylı, 1977, s. 94). Bu göçler, nüfus yoğunlaşmasına, çarpık kentleşmeye, daha önce de bahsedildiği gibi sokakların dar ve kıvrımlı oluşmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda, nüfusun artması zaten çok verimli ve etkili hizmet sunamayan belediyelerin hizmet sunma güçlerini azaltmıştır. Bu durum, dolaylı olarak yangınların artmasını ve özellikle de yangından sonraki müdahaleleri etkilemiştir.

Cumhuriyet döneminin ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. Bu sayıma göre İstanbul Şehremaneti sınırları içinde yaşayan nüfus 680.857 kişidir. Şehrin nüfusu 1935 yılında 741.148'e, 1940'ta 793.949'a, 1945'te 860.558'e ve 1950'de ise 983.041'e yükselmiştir. Cumhuriyet'in kuruluşundan 27 yıl sonra dahi, İstanbul 1914 yılındaki nüfusuna ulaşamamıştır. İstanbul'un nüfusunun ülke nüfusuna oranı 1927'de %5, 1935'te %4,6, 1940'ta %4,5, 1945'te %4,6 ve 1950'de %4,7 olmuştur.

İstanbul'un belediye sınırları içindeki nüfusu 1955'te 1.268.771, 1960'ta 1.466.535, 1965'te 1.742.978, 1970'te 2.132.407, 1975'te 2.547.364 ve 1980'de 2.772.708 olarak tespit edilmiştir. Nüfusun Türkiye nüfusuna oranı kısmen artarak 1955'te %5,3, 1960'ta %5,3, 1965'te %5,6, 1970'te %6,0, 1975'te %6,3 ve 1980'de %6,2 olmuştur. İstanbul Belediyesi sınırlarının bitişiğindeki 32 belediyenin nüfusu da dâhil edildiğinde, metropoliten alanın nüfusu 1960'ta 1.736.000, 1970'te 2.849.000 ve 1980'de 4.643.000 olmuştur. Bu verilerin Türkiye nüfusuna oranı ise 1960'ta %6,3, 1970'te %8,0 ve 1980'de %10,4'tür. İstanbul'daki nüfus yığılması, 1927-1950 döneminden farklı olarak artış göstermiştir. İstanbul'da yabancı tabiiyetindeki nüfus 1970 yılında 17.855 iken, 1980'de 10.303'e düşmüştür.

3030 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonrasında, İstanbul Belediyesi'nin büyükşehir belediyesine dönüştürülerek sınırlarının genişletilmesi ve yeni ilçe belediyelerinin kurulmasıyla birlikte, şehir (büyükşehir belediyesi) sınırları içinde yaşayan nüfusun büyük bir artış kaydettiği görülmektedir. 1985 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre şehrin

nüfusu 5.475.982'ye, 1990 yılında 6.629.431'e, 2000 yılında ise 8.803.468'e yükselmiştir. Bu dönemde İstanbul'un nüfusu, yıllık ortalama %9 oranında artış göstermiştir. Ancak bu artışın daha çok büyükşehir belediyesi sınırlarının genişlemesinden kaynaklandığını tekrar belirtmekte yarar var. Aynı dönemde Türkiye nüfusunun yıllık artış hızı ise %2,33 düzeyinde gerçekleşmiştir. Şehrin nüfusunun Türkiye nüfusuna oranı sürekli artarak 1985 yılında %10,8'e, 1990'da %11,7' ye ve 2000 yılında ise %12,9'a ulaşmıştır.

Aşağıdaki Bozlağan'dan alınan tabloya İstanbul'da o yıllarda meydana gelen yangın sayıları da eklenerek değerlendirme yapılmıştır.

Tablo: 1. 1 Cumhuriyet döneminde İstanbul şehrinin nüfusu ve Türkiye nüfusuna oranı ve yıllık yangın sayısı ve kişi başına düşen olay sayısı

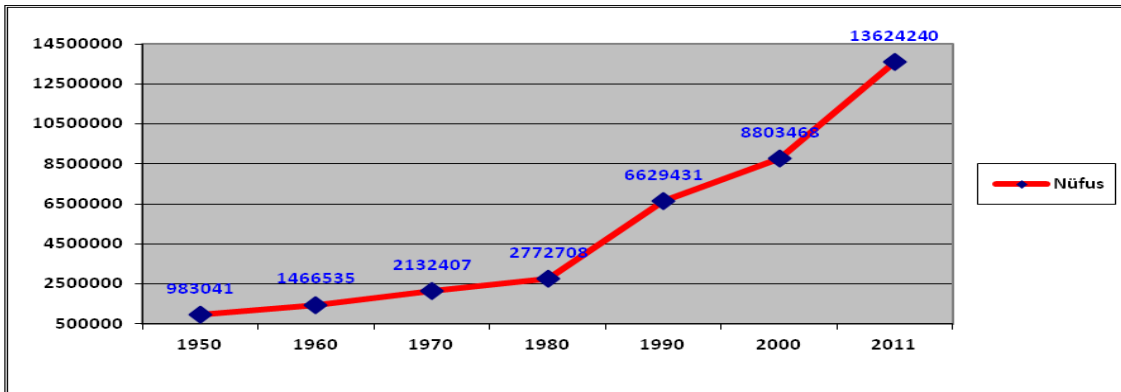
Yıl	Türkiye Nüfusu	Dönemlik Artış Oranı (%)	Yıllık Artış Oranı (%)	İstanbul'un Nüfusu	Dönemlik Artış Oranı (%)	Yıllık Artış Oranı (%)	İstanbul Nüfusunun Türkiye'nin Nüfusuna Oranı (%)	İstanbul'un Yıllık İfaiye olayı sayısı	Yıllık Artış Oranı (%)	İstanbul'da kişi başına düşen ifaiye olay sayısı
1927	13.468.987	680.857	5	528	..	1289
1935	16.158.567	18,4	2,3	741.148	8,9	1,1	4,6	772	4,62	960
1940	17.821.543	10,3	2,1	793.949	7,1	1,4	4,5	711	-7,9	1.116
1945	18.790.987	5,4	1,1	860.558	8,4	1,7	4,6	861	21,09	999
1950	20.947.155	11,5	2,3	983.041	14,2	2,8	4,7	1.492	73,28	658
1955	24.065.543	14,9	3	1.268.771	29,1	5,8	5,3	2.006	34,45	632
1960	27.755.532	15,3	3,1	1.466.535	15,6	3,1	5,3	1.481	-26,17	990
1965	31.391.651	13,1	2,6	1.742.978	18,9	3,8	5,6	1.984	33,96	878
1970	35.605.653	13,4	2,7	2.132.407	22,3	4,5	6	1.471	-25,85	1.449
1975	40.348.789	13,3	2,7	2.547.364	19,5	3,9	6,3	2.672	81,64	953
1980	44.737.321	10,9	2,2	2.772.208	8,8	1,8	6,2	3.597	34,61	770
1985	50.664.654	13,3	2,7	5.475.982	97,5	19,5	10,8	5.000	39	1.095
1990	56.473.653	11,5	2,3	6.629.431	21,1	4,2	11,7	8.834	76,68	750
2000	67.804.543	20,1	2	8.803.468	32,8	3,3	13	15.844	79,35	555
2007	70.556.256	4,1	0,6	12.573.836	42,8	6,1	17,8	36.245	128,7	346
2008	71.517.100	1,3	1,3	12.697.164	0,98	1	17,8	38.352	5,81	331
2009	72.561.312	1,5	1,5	12.915.158	1,7	1,7	17,8	45.052	17,47	286
2010	73.222.988	1,6	1,6	13.255.685	2,6	2,6	18	35.871	-20,65	369
2011	74.724.269	1,4	1,4	13.624.240	2,8	2,8	18,2	43.543	21,4	312
Ortalama		10,07	2,08		19,73	4,00	9,90	12.964	31,75	747

Söz konusu dönemde İstanbul'un nüfus artışı yıllık ortalama %1,75 düzeyinde gerçekleşmişken, Türkiye'nin nüfus artışı yıllık ortalama %1,95 düzeyinde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, İstanbul'un dönemsel nüfus artışının ülke ortalamasının

yaklaşık %10 altında gerçekleştiği söylenebilir (Bozlağan, 2011, s. 193). 5216 sayılı Kanun ile birlikte İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları il sınırlarına kadar genişletilmiştir. İl nüfusu 2007 yılı sonu itibarı ile 12.573.836 iken, 2008 yılında 12.697.164'e 2009 yılında 12.915.158'e, 2010 yılında ise 13.255.685'e, 2011 yılında ise 13.624.240'a yükselmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren İstanbul da meydana gelen yangın sayıları ve kişi başına düşen yangın sayısına bakıldığında; ilk yıllarda 1289 kişiye bir yangın düşerken daha sonra bir yangının düştüğü kişi sayısı 632 kişiye kadar düşmüştür. 1980 yılından itibaren İstanbul'da yaşanan nüfus artışına paralel olarak olaylar da artmaya başlamıştır. İstanbul'da yerleşim alanlarının genişlemesine rağmen olaylara ulaşım süreleri itfaiye teşkilatına yapılan yatırımlar sonucu her geçen yıl aşağıya inmekte, 2013 yılı itibarıyla süresi 06.04 dakika olmuştur.

Tablo: 1. 2 Cumhuriyet döneminde İstanbul'un nüfusundaki değişim

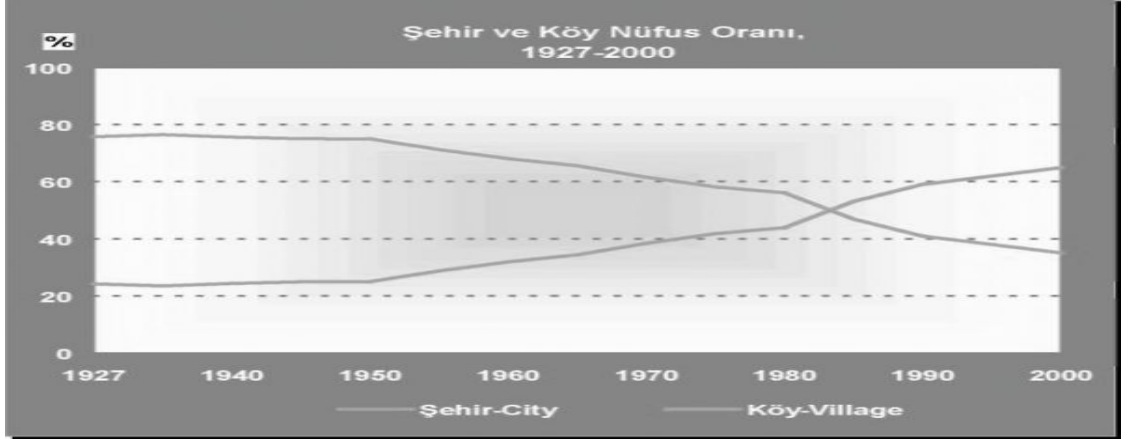
Kaynak: Çizim, Bozlağan, 2011

Şehrin nüfusunun artış hızı, büyükşehir belediyesi sınırlarının genişletilmesinin etkisiyle yıllık %6,1 düzeyinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ülke nüfusunda yıllık %0,6 oranında artış yaşanmıştır. Bu ise adrese dayalı nüfus kayıt sistem'ine geçiş sürecinden kaynaklanmaktadır. 2007 yılı sonu itibarı ile Türkiye nüfusunun %15,8'i, 2008'de %17,5'i, 2009'da %17,8'i, 2010'da %18'i, 2011 yılında ise %18,2'si İstanbul'da ikamet etmektedir (Bozlağan, 2011, s.198).

Bu göçler, nüfus yoğunlaşmasına, çarpık kentleşmeye, daha önce de bahsedildiği gibi sokakların dar, kıvrımlı, çıkmaz sokaklı, merdivenli oluşmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda, nüfusun artması zaten çok verimli ve etkili hizmet sunamayan belediyelerin

hizmet sunma güçlerini azaltmıştır. Bu durum, dolaylı olarak yangınların artmasını ve özellikle de yangından sonraki müdahaleleri etkilemektedir.

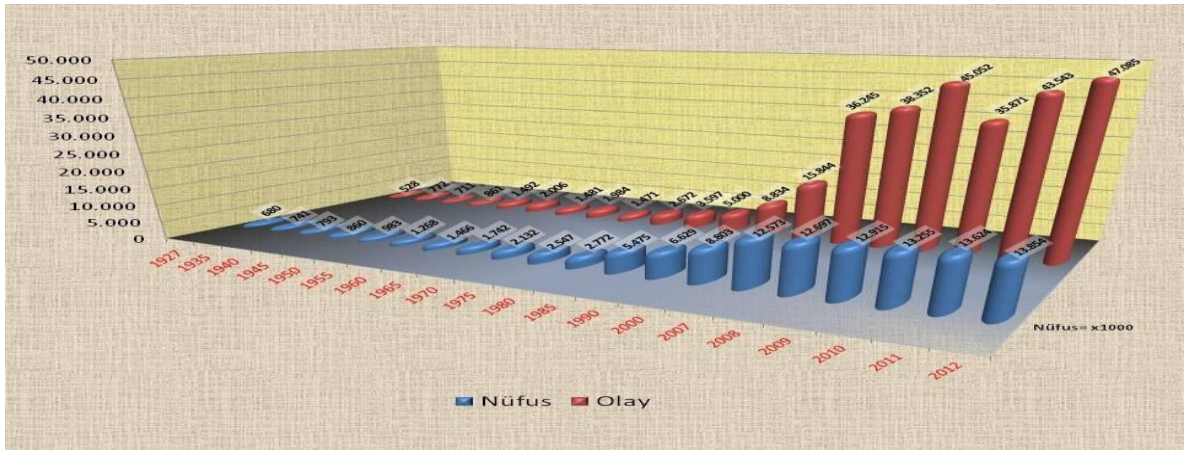
Tablo: 1. 3 Şehir ve köy nüfus oranı

Kaynak: Tüik, 2000.

İstanbul'un nüfus artış hızı, ülke nüfus artış hızlarından geçmişte sürekli daha yüksek oranda gerçekleşmiş olup, ülke genelinin iki katından fazladır. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında %15–30 arasında değişen artışlar 1950'li yıllarla birlikte %50'lerin üzerine çıkmış ve 1970'e kadar %40–50 arasında dalgalanmalar göstermiştir. 1970'ten sonra az da olsa bir azalma dönemine girmiştir. Bu gün için %30'lar civarında bir artış söz konusudur.

Tablo: 1. 4 Yıllara İstanbul nüfusu ve olay sayısı

2012 Yılı Genel Nüfus Sayımı verilerine göre İstanbul, Türkiye nüfusunun %18.31'ini barındırmaktadır. 1970 yılına kıyasla İstanbul nüfusunun, Türkiye nüfusu içindeki payının iki misline çıktığı görülmektedir. Bu artış sürekli olmakla beraber 1985 yılından

sonra, önceki yıllara oranla daha hızlı gerçekleşmiştir. Buna paralel olarak İstanbul nüfusuna oranla itfaiye olay sayılarının da hızla yükseldiği görülmektedir. Nüfus artışıyla birlikte yeni yerleşim birimlerinin kurulması, gelişen teknoloji ile beraber sanayileşmenin artması konut ve işyeri yangınlarında gözle görülür bir çoğalmaya neden olmuştur. Günümüzde artık bir ihtiyaç olarak kabul edilen araçların sayılarının artması ile beraber trafik kaza oranlarının yükselmesi, araç yangınlarının artması da itfaiye olay sayılarının yükselmesine neden olmaktadır.

Tablo: 1. 5 Yıllara göre İstanbul'da kişi başına düşen olay sayısı

Alt yapı eksikliği ve dar sokaklar

Geçmişten bu yana yangınla mücadelede suyun etkin, ekonomik, doğal ve farklı özellikleri yanında söndürme özelliğinde de faydalanılarak en çok kullanılan söndürme maddesi olmuştur. Su yangınla mücadelede temel madde olduğundan itfaiyenin müdahale edeceği yerlerde yeterli miktarda bulması elzemdir. Günümüzde özel söndürme maddelerinin çok olmasına rağmen su her zaman ana söndürme maddesi olarak kalacaktır. Çünkü yangınların %90' ı A sınıfı yangınlardır.

Osmanlının savaşlar sonrası kendi içinde reform çalışmaları yapmaya başlamış, ancak birçok ilde alta yapı eksiklerinin maalesef çok fazla olması ve İmkânsızlıklar neticesinde bu reform çalışmalarına gerekli önem verilemiyordu. Sigorta şirketleri ve sermaye sahipleri bu eksikliklerin giderilmesi için baskı yapıyorlardı Özellikle eski yerleşim merkezleri olan ve gayrimüslimlerin ikamet ettikleri yerlerde yangınlar meydana geldiği zaman, devletin oluşan zararları karşılaması için baskılar yapıyorlardı.

Su şebekesinin bir türlü düzenlenemeyişi de İstanbulluların uzun seneler boyunca susuzluk çekmelerine neden olmuştur. Bizans döneminde ulaşılan teknoloji ile çok uzak mesafelerden getirilen sular, sarnıç ve kemerlerle kente bol miktarda dağıtılırken Osmanlı döneminde hızla artan nüfusa karşın su dağıtım teknolojisinin geliştirilmemesi pek çok olumsuzluğun peşi sıra yaşanmasına yol açmıştır. Deniz kenarında bir kentin teknik araç gereç etkin donanım ve pompa olmaması sonucu sürekli olarak yanıp kül olması bunun en basit göstergesidir.

İstanbul su şebekesinin düzenlenmesi için ondokuzuncu yüzyılın sonuna kadar beklemek zorunda kalmıştır. İstanbul'un su ihtiyacını karşılayacak Terkos ve Elmalı su şebekeleri yabancı şirketler ile Bab-ı Ali arasında imzalanan protokoller ile temin edilmiş ve anlaşmaya eklenen maddelerde yangın sırasında su teminini kolaylaştırmak için kentin bazı belli yerlerine çok sayıda yangın musluğunun inşa edilmesi karar altına alınmıştır (Özavcı, 1973, s. 52).

1877'de Belediye Kanunundan sonra İstanbul'da vakıflara bağlı su idaresi şehremanetine geçmiş fakat şehremaneti bu görevi yerine getiremediğinden 2. Meşrutiyete kadar vakıflara geri verilmiştir. Genellikle kentsel altyapı tesislerinin onarım ve bakımı, bu işle yükümlü ve kurumlar açısından bir görev ikileşmesi oluşturmuş ve Osmanlı şehir yönetimi için bir sorun olarak devam etmiştir. Vakıflar ve esnaf çarşılarının temizliği, çeşme ve su yolu kurduğu Avarız Sandığı geliriyle yönetir yine yangınlarda herkesten evvel mahalleli görev yapardı (Ortaylı, 2008, s. 317).

2.BÖLÜM: TÜRKİYEDE YANGIN VE ARAMA KURTARMA FAALİYETİNDE BULUNAN KURUM VE KURULUŞLAR

Ülkemizde yangınla mücadele birimleri çalışma alanına göre farklılıklar göstermektedir. Şehirlerde ve mücavir alanlarında meydana gelen olaylara karşı yangın söndürme ve arama kurtarma hizmetleri il belediyelerine bağlı itfaiyeler tarafından, orman yangınlarıyla mücadele Çevre ve Orman Bakanlığına bağlı Ormanlarda Yangın Söndürme Hizmetleri ve Başkanlığınca, deniz ve deniz taşıtlarında meydana gelen yangın söndürme ve arama kurtarma hizmetleri Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına bağlı Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü tarafından, hava meydanlarında meydana gelen yangınlara; hava meydanlarında yangın söndürme ve arama kurtarma hizmetleri Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına bağlı Hava Meydanları İşletmeleri İtfaiyesi tarafından yerine getirilmektedir.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de mahalli yönetimler güçlendirilmekte, bunun gereği olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Kanununda yangınla mücadele ve arama kurtarma hizmetleri mahalli idareler bünyesinde yerel ölçekte afet ve yangına karşı mücadelede yetki ve sorumluluk belediyelere verilmiştir. Belediyenin altında oluşturulan itfaiye birimlerinin yangın ve afet yönetim kurumu, valilik bünyesinde merkezi hükümetin yangın ve afetlere karşı mücadele ile ilgili kurumudur. İlgili kanunlara göre, yangına karşı mücadelede ve arama kurtarma hizmetlerinde sorumluluk büyükşehir, il belediyeleri ve ilçe belediyelerdedir. Buna göre, temel yerel kamu bünyesi olan şehir, ilçe ve beldelerdeki belediyeler yangına karşı mücadele ve arama kurtarma faaliyetlerini üstlenmiştir. 2013 yılında Büyükşehir Belediye Kanunu'nda yapılan değişikliklerle 30 tane il büyükşehir statüsüne kavuşmuştur. Bu illerin tüm mücavir alanları dahil il belediyelerin hizmet götürme sorumluluk alanına girmiştir.

İtfaiye teşkilleri T.S.E. 12206 Nisan 1997 standardının tarifler bölümünde “ İtfaiye teşkilatı, yangın, sel, deprem gibi afetlere ve bu afetlerin sebep olduğu hasarlara karşı insan hayatını ve bulunduğu ortamların korunmasını, tehlikeli maddelerin kontrol edilmesini ve tehlikelere maruz kalmış insanlara ilk yardım hizmetinin verilmesini sağlayan kuruluştur” şeklinde tanımlanmaktadır.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği, Resmi Gazetede 21.10.2006 Tarih ve 26326 sayısı ile yayınlamış bu yönetmeliğin ikinci bölümünde itfaiye teşkilatlarının kuruluş, görev ve çalışma düzeni nasıl olacağı ilgili madde başlığı altında düzenlenmiştir.

Orman bölgelerinde meydana gelen yangınlara; Anayasanın 169'uncu maddesi ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 68 ve 76'ncı maddeleri orman yangınlarının önlenmesi ve söndürülmesine ilişkin özel hükümleri ihtiva etmekte ve kanun bu konuda organizasyon oluşturma görevini orman teşkilatına vermektedir. Orman teşkilatı içindeki yapılanmada Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesi Başkanlığı'na bu görev verilmiştir. Ancak şehir itfaiyeleri de orman bölge müdürlüklerinin araç ve personel bulundurmadıkları ormanlık bölgelerdeki ve şehir içinde kalan tüm ormanlara, ayrıca orman itfaiyesine gücünü aşan yangınlara da müdahale etmektedir.

Hava meydanlarında meydana gelen yangınlara; Havaalanlarında uçuş ve yangın güvenliği açısından Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) * tarafından belirlenmiş olan kriterleri yerine getirerek, meydana gelebilecek uçak kaza kırım ve yangınlarına karşı havaalanı ARFF ünitelerince, can ve mal kaybının önlenmesine yönelik müdahale ve önlem çalışmaları yapmaktır.

Deniz kıyıları, sahiller, tersaneler meydana gelen yangınlara; Deniz kıyıları, sahiller, tersaneler ve limanlardaki görev ve sorumluluk yangın söndürme faaliyetleri ve alınması gereken önlemler, hakkında kanun, yönetmelik ve yönergelerle düzenlemeler yapılarak, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı teşkilat ve görevleri hakkındaki 655 sayılı Kanun hükmünde kararnamesinde, Deniz kazalarının yönetimi, bakanlığın görev ve yetkisinde olup Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Resmi Gazetenin 08.09.1975 tarihili ve 15350 sayılı karada çıkabilecek yangınlarla, deniz, liman veya kıyıda çıkıp karaya ulaşabilecek ve yayılabilecek veya karada çıkıp kıyı, liman ve denize ulaşabilecek yangınlara karşı alınabilecek önleme, söndürme ve kurtarma tedbirleri, hakkında yönetmelik bulunmaktadır.

* Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu (ICAO) Birleşmiş Milletler'e bağlı, 1947 yılında kurulmuş bir örgüttür. ICAO kısaltması İngilizce International Civil Aviation Organisation kavramının akronimidir.

2.1 ŞEHİRLER DE YANGIN SÖNDÜRME VE ARAMA KURTARMA HİZMETLERİ

İtfaiye teşkilleri T.S.E. 12206 Nisan 1997 standardının tarifler bölümünde “ İtfaiye teşkilatı, yangın, sel, deprem gibi afetlere ve bu afetlerin sebep olduğu hasarlara karşı insan hayatını ve bulunduğu ortamların korunmasını, tehlikeli maddelerin kontrol edilmesini ve tehlikelere maruz kalmış insanlara ilk yardım hizmetinin verilmesini sağlayan kuruluştur” şeklinde tanımlanmaktadır.

2.1.1 Belediyelere bağlı itfaiye teşkilatlarının kuruluşu

Belediye itfaiye yönetmeliği, Resmi Gazetede 21.10.2006 Tarih ve 26326 sayısı ile yayınlamış bu yönetmeliğin ikinci bölümünde İtfaiye teşkilatlarının kuruluş, görev ve çalışma düzeni nasıl olacağı ilgili madde başlığı altında düzenlenmiştir. Buna göre madde 5- Belediye itfaiye teşkilatı,” (1) Belediye itfaiye teşkilatı; 29.11.2005 tarihli ve 2006/9809 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan, belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri norm kadro ilke ve standartlarına ilişkin esaslar çerçevesinde belediye meclisi kararı ile kurulur. Kuruluş sırasında kaynakların etkili ve verimli kullanılması, itfaiye hizmetlerinin kalitesinin artırılması, ihtiyaç duyulan nitelik, unvan ve sayıda personel istihdamının sağlanması gözetilir. (2) Birimlerin kurulmasında; beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, yangın ve diğer afetlere hassasiyeti ile gelişme potansiyeli dikkate alınır”, denmekte olup ilgili belediye meclisinin kararı ile kurulur. Madde 8- Belediye itfaiye teşkilatı personel kadro ve unvanları, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına İlişkin Esaslara göre; daire başkanı, itfaiye müdürü, itfaiye şube müdürü, itfaiye amiri, itfaiye çavuşu ve itfaiye eri kadroları ile diğer kadrolardan oluşur, denmektedir (RG, 26442, 2005, m. 5).

Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri norm kadro ilke ve standartlarına dair Yönetmelik 22.02.2007 tarih ve 26442 sayı ile Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Bu yönetmelik belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediye ve il özel idarelerinin üye oldukları mahalli idare birliklerinde istihdam edilen memur, sözleşmeli personel, sürekli işçi ve geçici iş pozisyonlarında çalıştırılanları kapsamaktadır. Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri, hukuki durumları ve hizmet özelliklerine göre altı ana gruba ayrılmıştır. Bu gruplar; (A) Grubu: Büyükşehir belediyeleri, (B) Grubu: İl belediyeleri, (C) Grubu: Büyükşehir ilçe belediyeleri, (D) Grubu: İlçe ve belde

belediyeleri, Belediye bağlı kuruluşları, (F) Grubu: Mahalli idare birliklerini, ifade etmektedir.

Norm kadro rejimiyle birlikte belediye personel sisteminde devlet personel başkanlığınca bir standardizasyon çalışması yapılmıştır. Söz konusu sistemde ülkemizdeki belediyeler öncelikle nüfus kriterine göre (A) Grubu Büyükşehir Belediyeleri, (B) Grubu İl Belediyeleri, (C) Grubu Büyükşehir İlçe Belediyeleri, (D) Grubu İlçe ve Belde Belediyeleri olarak temel gruplara ayrılmıştır.

Bu çerçevede öncelikle belediye ve mahalli idareler norm kadro standartları cetvellerinde yer alan belediyelerin nüfusları adrese dayalı nüfus kayıt sistemi 2011 verileri çerçevesinde güncellenmiştir.

Son yapılan değişikliklerle belediyelerin teşkilat yapıları, hizmet ihtiyaçları ve hizmet kalitesini artırmaya yönelik olarak gözden geçirilerek yeniden değerlendirilmiş, bu çerçevede daire başkanlığı, müdürlük, şeflik gibi birimler arasında yönetsel düzenek oluşturulmuş, hizmet gerekleri çerçevesinde memurluklar ile yönetsel kısımlar arasında yönetim üçgenleri oluşturulmak suretiyle oransal ilişki tesis edilmiştir. Böylelikle hangi sayıda personel başına şeflik, kaç şeflik başına müdürlük ve müdürlük sayısına göre de kurulabilecek daire başkanlığı sayısı belirlenerek hizmet kalitesinin artırılması amaçlanmıştır.

İtfaiye teşkilatlarının yapılanması büyükşehir belediyelerin buldukları illerde büyükşehir belediyesine bağlı olarak, (büyükşehir ilçe belediyelerinin itfaiyesi yoktur) İl belediyelerde il belediyelerin sorumluluk alanlarında ve il belediyelerinin sorumluluk alanı dışında bulunan ilçe belediyelerinde nüfus sayısına bakılmaksızın itfaiye teşkilatı belirtilen unvan ve kadrolarla ve araç sayısı ile kurulması zorunludur. İtfaiye ve zabıta müdürlüğü oluşturulması için 30.000 nüfus grubuna çekilmiştir.

2.1.2 Gönüllü İtfaiye İstasyonları ve İtfaiyeciler

Gelişmiş bazı ülkelerde halkın afetlere karşı duyarlılığı verilen eğitim ve teşviklerle st düzeye taşınmıştır. Devlet insanın yaşadığı tüm yerleşim yerleri için gerekli mesafede yangına ve diğer acil durumlara makul sürede yetişebilmek için çok fazla yere itfaiye istasyon kurmakla birlikte, yangın çıkma sıklığı yüksek olan yerlere profesyonel itfaiyeci istihdam ederken, düşük olan yerlere gönüllü itfaiyecilik gerçek bir ihtiyaç olarak doğmuş ve gönüllü İtfaiyecilik tesis edilmeye başlanmıştır.

Gönüllü itfaiyecilik nüfusu az olan ve özellikle kırsal kesim bölgelerinde, afetlere karşı mücadelede yardımcı olarak etkin rol üstlenmesi için devlet politikasıyla teşvik edilmiş ve yerel örgütlemeye çok yasal düzenleme yapılmıştır. Bu ülkelerde gönüllü itfaiyecilik Profesyonel itfaiyeciliğin yanında sayıca çok olarak hizmet vermektedir. Örnek verecek olursak Almanya'nın bir köyünde ikamet edecek bir kişi ya gönüllü itfaiyeci olmak zorundadır ya da gönüllü itfaiyecilik için özel vergi vermek zorundadır. ABD'de nüfusu 2.500'in altında olan yerlerde itfaiyecilerin neredeyse tamamının (% 98) gönüllü itfaiyecilerden oluştuğu görülmektedir. Profesyonel İtfaiyeler; 100.000'den fazla nüfusun yaşadığı kentlerde kurulan bu tür itfaiyelerde kalıcı olarak ücretli personel bulunur (İnce, 2009, s. 12).

Tablo: 2. 1 ABD'deki gönüllü ve Profesyonel itfaiyecilerin nüfusa göre dağılımları

Nüfus yoğunluğu	Profesyonel itfaiyeci	Gönüllü itfaiyeci	Toplam
1.000.000 ve üstü	36.100	100	36.200
500.000-999.999	35.900	4.150	40.050
250.000-499.999	24.750	2.800	27.550
100.000-249.999	47.100	3.000	50.100
50.000-99.999	47.050	5.650	52.700
25.000-49.999	46.650	23.950	70.600
10.000-24.999	45.200	79.200	124.400
5.000-9.999	17.000	109.000	126.000
2.500-4.999	5.500	165.950	171.450
2.500 ve altı	8.050	429.550	437.600
Toplam	313.300	823.350	1.126.650

Kaynak: İnce, 2009.

Profesyonel destekli gönüllü itfaiyeler; bu tür itfaiye istasyonları 40.000'den fazla nüfusa sahip olan kentlerde kurulmaktadır. İstasyonlarda personel özellikle ambulans servisleri başta olmak üzere küçük kazalar için sürekli olarak bulunmaktadır. Gönüllü olarak hizmet veren itfaiyecilere Profesyonellerden farklı olarak sürekli çalışmadıkları halde katıldıkları operasyonlar ve giderleri için ödeme yapılır.

Tamamen gönüllü İtfaiye istasyonları; nüfusu az ve buna bağlı olarak itfai olay sıklığı düşük olan yerlere kurulan itfaiye istasyonudur. Profesyonel itfaiye istasyonlarından farkı olarak sürekli olarak personel bulunmamakta ve normal zamanlarda boş ve kilitleli olmakta ve yatakhane bulunmamaktadır. Ayrıca araçlar biraz daha basit ve yaşlı olabilmektedir. Ülkeden ülkeye ayrıcalıkları değişirken gönüllüler yasaların onlara verdiği sadece zorunlu giderleri için ödeme almaktadırlar.

Köy ve Orman Kanununun ilgili maddeleri gönüllü itfaiyeciliğin uygulanması için gerekli sorumlulukları belirlemiştir. Tüm köyler için 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununun 36 maddesinde yangınlara müdahale görevi muhtar başkanlığında köylülere verilmektedir. Madde 36 – Muhtarın göreceği Devlet işleri şunlardır: denilerek sıralanan görevlerden; 12 – Köy sınırı içinde yangın ve sel olursa köylüleri toplayıp söndürmeğe ve çevirmeğe çalışmak, (orman yangınlarında sınırdan dışarı olsa dahi yardıma mecburdurlar.) ifadesi geçmektedir.

Ülkemizdeki toplam 35.071 köyün 20.087 adedi orman köyüdür (7.340 adedi orman içi köyü). İstanbul sınırları içerisindeki 173 köyün ise 151'i orman köyüdür (68 adedi orman içi köyü). Ayrıca orman köyleri için 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanununun 69'uncu maddesi gereği 18 – 50 yaş arası tüm erkek nüfus yangın mükellefidir.

Orman Kanunu'nun 69 maddesi ise “Orman yangınlarında yangına civar köy ve kasabaların 18 yaşını bitirip 50 yaşını doldurmamış bütün erkek nüfusu beraberinde mevcut balta, kürek, kazma, testere gibi yangın söndürmeye yarayacak aletleriyle yangın yerine gitmeye ve yangını söndürmeye mecburdurlar” denmektedir. Mükelleflerle ilgili yönetmelikler orman yangınlarının önlenmesi ve söndürülmesinde görevlilerin göreceği işler hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete tarih: 09.10.1976, sayı: 15729) ve orman yangınlarını söndürme çalışmaları esnasında ölenlere ve sakatlananlara ödenecek tazminata ilişkin Yönetmelik (Resmi Gazete tarih: 11.12.2004, sayı: 25667) ölüm ve yaralanma olduğunda ise orman yangınlarını söndürme çalışmaları esnasında ölenlere ve sakatlananlara ödenecek tazminata ilişkin yönetmeliğin 6 maddesinde “orman yangınlarını söndürme çalışmalarına bilfiil katılmış olanlardan ölenlerin kanuni mirasçıları ile yaşamak için gerekli hareketleri yapmaktan aciz ve hayatını başkasının yardım ve desteği ile sürdürebilecek şekilde malû olanlara, ek gösterge dahil en yüksek devlet memuru brüt aylığının yüz katı tutarında tazminat ödenir” denmektedir.

Köylerde bu işe elverişli olanlardan birer gönüllü müfrezesi teşkil edilerek bunların yangına karşı mücadele usulleri talimlerle temin edilmeli ve ara sıra yangın tecrübeleri yapılarak çalışıp çalışmadıkları kontrol edilmeli ve ayrıca tulumba, hortum ve sair teçhizat bakımı da öğretilmelidir. Köylerde teşkil edilecek olan itfaiye kuvvetlerini her vechile yetiştirmek, nahiye merkezlerinde bulunan itfaiye amirinin, nahiye ve köyleri kontrol etmesi de kaza merkezlerindeki grup amirlerinin esas vazifelerinden birini teşkil etmektedir.

Tablo: 2. 2 Türkiye geneli 2010-2013 yılları arasında köylerde çıkan yangın sayıları

Sıra	Afet Türü	Afet Tarihi	İl	İlçe	Köy	Ölü Sayısı	Yaralı sayısı	Hasar Gören Yapı
1	Yangın	01.01.2010	Ordu	Ünye	Yeniköy	6		2
2	Yangın	01.01.2010	Sinop	Erfelek	İnesökü	1		1
3	Yangın	07.01.2010	Bitlis	Hizan	Gürece	2		1
4	Yangın	13.02.2010	Kastamonu	Bozkurt	Beldeğirmen	1		2
5	Yangın	09.03.2010	Trabzon	Çarşıbaşı	Yavuz			2
6	Yangın	17.05.2010	Bolu	Mudurnu	Güllüören			3
7	Yangın	07.06.2010	Elazığ	Baskil	Karaali	1		1
8	Yangın	24.06.2010	Gümüşhane	Torul	Güzeloluk			3
9	Yangın	03.08.2010	Giresun	Çamoluk	Hacıören	2	1	5
10	Yangın	04.08.2010	Bolu	Kıbrıscık	Belen			1
11	Yangın	06.09.2010	Bolu	Merkez	Yenigüney			1
12	Yangın	20.09.2010	Erzincan	Refahiye	Teknecik			1
13	Yangın	28.09.2010	Çankırı	Yapraklı	Ovacık			318
14	Yangın	09.10.2010	Erzurum	Olur	Keçili			6
15	Yangın	25.10.2010	Bolu	Merkez	Rüzgarlar			1
16	Yangın	06.11.2010	Erzurum	İspir	Bahçeli			10
17	Yangın	23.11.2010	Düzce	Yığılca	Geriş			3
18	Yangın	15.12.2010	Elazığ	Sivrice	Kayapınar			2
19	Yangın	06.01.2011	Elazığ	Sivrice	Güneyköy			1
20	Yangın	25.01.2011	Manisa	Alaşehir	Dağhacıyusuf	1		1
21	Yangın	12.02.2011	Kastamonu	Merkez	Gelinören			5
22	Yangın	30.03.2011	Kastamonu	Merkez	Talipler	1		2
23	Yangın	17.05.2011	Çorum	Osmancık	Alibey		1	1
24	Yangın	28.05.2011	Erzurum	Tortum	Yumaklı			3
25	Yangın	09.07.2011	Tunceli	Çemişgezek	Cihangir	1		3
26	Yangın	12.07.2011	Kastamonu	Merkez	Çıbanköy			1
27	Yangın	27.07.2011	Bolu	Seben	Çeltikdere			1
28	Yangın	06.08.2011	Bolu	Mudurnu	Feriz			2
29	Yangın	07.08.2011	Bolu	Göynük	Gürpınar			3
30	Yangın	09.08.2011	Sivas	Divriği	Güllüce			4
31	Yangın	18.08.2011	Çanakkale	Bayramiç	Doğancı		1	8
32	Yangın	24.09.2011	Kastamonu	Tosya	Akbük			1
33	Yangın	09.10.2011	Karabük	Ovacık	Yaylacılar			11
34	Yangın	26.11.2011	Bayburt	Merkez	Yanıkçam			9
35	Yangın	07.12.2011	Muğla	Merkez	Yeniköy	1		2
36	Yangın	27.12.2011	Samsun	Vezirköprü	Kızılkele			27
37	Yangın	12.01.2012	Bolu	Merkez	Taşçılar	1		1
38	Yangın	07.05.2012	Karabük	Eskipazar	Bulduk	0	0	10
39	Yangın	03.09.2012	Artvin	Yusufeli	Cevizli	1	0	2
					Toplam	19	3	461

Kaynak: Türkiye ulusal afet arşivi, 2013.

Ülkemizde 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile Belediyelerin sorumluluk alanı il sınırına genişlemiş ve bu alan içerisinde şehir merkezinden uzakta bulunan mahalle, köy vb. yerleşim yerlerinde itfai olaylara gecikmeden, planlı etkin ve yerinden müdahale edilebilmesi için “Gönüllü itfaiyecilik” sisteminin önemi ve fonksiyonu artmıştır. Ülke genelinde belediyelerin sorumluluk alanı dışında bulunup profesyonel itfaiyeci bulunmadığı şehir merkezinden uzakta bulunan mahalle, köy vb. yerleşim yerlerinde meydana gelen olayların bilgileri verilmiştir.

Sonuçlara bakıldığında ülke genelindeki kırsal kesimlerde meydana gelen birçok olay burada gözükmemektedir. Genel olarak büyük illerde meydana gelen olayların bilgileri olayın meydana geldiği il itfaiye veya valiliklerinde toplanırken ancak ülke genelindeki olayları toplayıp veri haline getiren bir merkez bulunmadığından, bu bilgiler merkezi istatistiklere yansımamakta bu durum olay sayılarının olduğundan çok az olarak gözükmesine sebep olmaktadır.

2013 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda yapılan değişikliklerle daha önce Büyükşehir olmuş ancak sorumluluk alanı genişletilmemiş olan Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Samsun ve Samsun Belediyelerinin sınırları, il mülki sınırları olarak belediyelerin hizmet sınırları genişletilmiştir. Yeni yasada Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya, Manisa, Mardin, Muğla, Ordu, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van'ın Büyükşehir Belediyesi olmuş ve sorumluluk alanları il mülki sınırları olarak belediyelerin hizmet sınırları genişletilmiştir.

Hem değişen mevzuata uyum sağlamak ve hem de gelişen ihtiyaca cevap verebilmek için Profesyonel itfaiyecilerin istihdamı uygun olmayan yerleşim yerlerinde tesis edilerek mahallindeki itfai olaylara müdahale eden gönüllü itfaiye istasyonlarının ve gönüllü itfaiyecilerin iş ve işlemlerinin yürütülmesi için bazı belediyeler düzeyinde yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu konuda genel bir düzenleme afet ve itfaiye yasası içinde yer verilmelidir.

Gönüllü itfaiyeci: Mesleği itfaiyecilik olmayan ve bu görevden dolayı maaş almayan, Profesyonel itfaiyecilerin istihdam edilmesinin uygun olmadığı nüfusun az, itfai olay çıkma sıklığının düşük olduğu yerleşim yerlerinde gönüllü olarak görev üstlenen, eğitim, beceri ve donanım olarak Profesyonel itfaiyeci imkan ve kabiliyetlerine sahip olan, itfai olay vuku bulduğunda kendi meşguliyetini bırakıp, emir komuta zinciri içinde olaylara müdahale eden ve olay sonrası kendi meşguliyetine dönen gönüllü kişilerdir.

Gönüllü itfaiyecilikle ilgili, ülkemizde Belediye itfaiye yönetmeliğinin 6. maddesinde itfaiye teşkilatı kurulmamış olan belediyelerde veya itfaiye teşkilatı kurulmuş olmakla beraber itfaiye hizmetlerinin desteklenmesine ihtiyaç duyulan belediyelerde kurulacak gönüllü itfaiye teşkilleri belediyelerce teşvik edilir, denmektedir.

Ülkemizde gönüllü itfaiyecilik her geçen gün gelişmekte özellikle Büyükşehir Belediyelerinin daha fazla önem verdiği bir konu haline gelmeye başlamıştır. Kocaeli

Mollafenari Köyü Gönüllü İtfaiyesi, Safranbolu Yazıköy İtfaiyesi, Ayrıca 2011 mayıs itibarıyla İstanbul da şehir merkezinden uzak olan köylerde karşılaşılmaması muhtemel yangın vb. itfai olaylara karşı köy sakinlerinin hazırlıklı olması ve Profesyonel itfaiye ekiplerinin olaya müdahalesine kadar geçen sürede ilk müdahaleyi kendi başlarına yapabilmeleri amacıyla gönüllü itfaiyecilik sisteminin oluşturulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda 2012 Yılı içerisinde Kemerburgaz Akpınar Sarıyer Rumeli Feneri, Arnavutköy Karaburun, Çatalca Gümüşpınar, Silivri Çayırdere, Fener köyleri, Adalar Sedef Adası, Şile Alacalı ve Beykoz Riva Köylerinde gönüllü itfaiyecilik hizmeti vermeye başlanmıştır. 2013 yılında Sarıyer Kilyos, Silivri Büyükkılıçlı, Sayalar, Akören, Çatalca Örencik, Karamandere, Yalı şile çebebi, sahil köy, Gökmaşlı, Beykoz Anadolu Feneri köylerinde eğitimler tamamlanarak hizmet vermeye başlamışlardır.

Gönüllü itfaiyeciliğin” mükemmel bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli ve yeterli mevzuatın çıkarılmasına ihtiyaç vardır. Yeterli mevzuat çıkarılana kadar mevcut mevzuat olarak; Orman Kanunu'nun ve Köy Kanunu'nun yukarıda bahsi geçen ilgili maddelerine göre çalışmalar yapılmalıdır. “Belediye itfaiye yönetmeliğinin 45. maddesindeki gönüllü İtfaiyecilik bahsinde ise “İtfaiye hizmetlerinin desteklenmesine ihtiyaç duyulan yerlerde 9.10.2005 tarihli ve 25981 sayılı resmî gazete’de yayımlanan İl Özel idaresi ve Belediye hizmetlerine gönüllü katılım yönetmeliği hükümlerine göre gönüllü itfaiye teşkilleri kurulabilir.” denilmektedir. Mezkûr yönetmeliğin hükümleri gönüllü İtfaiyeciliğin tesisi için yeterli olmamakla birlikte başlangıç için kullanılabilir. İstanbul Büyükşehir Belediyelerinin Meclisininin 18.01.2013 tarih ve 202 Sayılı kararı İ.B.B. Gönüllü itfaiyecilik yönetmeliğine revize edilerek uygulamasıyla bazı faydalar sağlanmıştır.

Sonuç olarak mevcut mevzuatlarla yola çıkılmalı ülkemizde orman Köyleri başta olmak üzere yangın çıkma sıklığı “Profesyonel itfaiye istasyonu” nu gerektirmeyecek düşüklükte olan tüm yerleşim yerleri için “Gönüllü itfaiye istasyonları” tesis edilmelidir. Böylece her noktada söndürme, kurtarma ve ilkyardım yapabilme imkan ve kabiliyetine sahip ekipler bulundurulmuş olacaktır.

2.1.3 Özel İtfaiyeler

Özel İtfaiyeler; Özel risk taşıyan alanlar ve fabrikalar tarafından kurulması öngörülen veya sigorta indirimi ve daha iyi güvenlik sağlamak gibi özel nedenlerle kurulan itfaiyelerdir. Özel itfaiyeler, emekli olmuş Profesyoneller veya gönüllüler tarafından tam

zamanlı veya yarı zamanlı olarak işletilmektedir. Örnek olarak Esenler otogar, Kapalı çarşı, Evyap fabrikası, özel Koç Üniversitesi gibi yerlerde devam etmektedir. Özel mülkiyet alanında açılmış ancak şehir merkezine uzak olan veya taşımış olduğu riskten dolayı alınan önlemleri araç ve personel bulundurarak devam ettiren işletmeler bulunmaktadır. Yangın ve acil durumlar için zaman mefhumu çok önem arz ettiğinden meydana gelen olaylara karşı ilk müdahaleyi etkin bir şekilde yapar ve Profesyonel itfaiyeciler gelene kadar olay boyutunun artmasını engellemeye çalışırlar. Bu şekilde bazı özel kuruluşlar, oluşabilecek can ve mal kaybının yanında maddi ve manevi zararı minimuma indirme yoluna gitmektedir.

2.2 İTFAİYE TEŞKİLATIYLA İLGİLİ MEVZUAT

İtfaiye teşkilatlarında çeşitli statüde personel istihdam edilmektedir. Bunlar 657 sayılı Kanununa tabi memurlar, Sözleşmeli memur personel ayrıca 4857 sayılı Kanuna göre daimi işçi ve hizmet alımı statüsüne göre çalışan kişilerdir.

a-Devlet Memurları Kanunu (14.07.1965 tarih 657 sayılı) Madde 1 – (Değişik:30/5/19(74-KHK-12/1 md. aynen kabul 15/5/1975-1897/1 md.) Bu kanun, Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar, İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kefalet sandıklarında veya Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde çalışan memurlar hakkında uygulanır. Sözleşmeli ve geçici personel hakkında bu kanunda belirtilen özel hükümler uygulanır (RG, 4179, 1965, M. 1).

b-İş Kanunu (22.05.2003 tarih ve 4857 sayılı) Madde 1 – Bu kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir (RG, 8423, 2003, M. 1).

c-Büyükşehir Belediye Kanunu (10.07.2004 tarih ve 5216 sayılı Kanunun 7/u maddesi) Büyükşehir Belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları bölümü madde 7 - Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır. u) İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak, gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek, itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek, patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı

alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.

Büyükşehir Belediyesinin giderleri bölümü Madde 24.- Büyükşehir Belediyesinin giderleri şunlardır. E) Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler (RG, 25531, 2004, M. 7-24).

d-İl Özel İdare Kanunu 22.02.2005 tarih ve 5302 sayılı Kanununun 69. Maddesi Yeniden Değerleme oranının uygulanması Acil durum planlanması başlığı altında Madde 69. – İl özel idaresi, yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla ilin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar (RG. 25745, 2005, M. 69).

Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Planlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir. İl özel idaresi, il dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.

e- Belediye Kanunu (03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Kanununun 14/a, 48, 52.60/e maddeleri) Tüzel kişiliğin sona erdirilmesi başlığı altında madde 11- (Ek fıkra: 6/3/2008-5747/3 md.) tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin bulunduğu yerleşim birimlerinde, hizmetlerin aksamadan yürütülmesi amacıyla, ilgili belediye veya büyükşehir belediyesi ve köye dönüşen yerlerde il özel idaresi veya köylere hizmet götürme birlikleri tarafından içme suyu, kanalizasyon, temizlik, çöp toplama, ulaşım, itfaiye ve diğer hizmetlerin yürütülmesi için gerekli tedbirler alınır ve ihtiyaç durumuna göre bu hizmetleri yürütmek üzere hizmet birimleri kurulabilir. Büyükşehir belediye sınırları içinde açılacak hizmet birimlerini yönetmek üzere, büyükşehir belediye meclis üyeleri veya diğer belediye personeli arasından görevlendirme yapılabilir. Mahalli hizmetlerin aksamadan yürütülmesi için vali veya kaymakamlar ilgili kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlar ve gerekli tedbirleri alır.

Belediyenin görev ve sorumlulukları başlığı altında; madde 14- Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı, coğrafî ve kent bilgi sistemleri, çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık, zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans, şehir içi trafik, defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar, konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

Belediye teşkilâtı ve personeli belediye teşkilâtı başlığı altında madde 48- Belediye teşkilâtı, norm kadroya uygun olarak yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur. Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafî yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.

Belediye zabıtası, itfaiye ve acil durum plânlaması itfaiye başlığı altında madde 52- İtfaiye teşkilâtının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşımaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile itfaiye teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere ek düzenlemeler yapabilir.

İtfaiye hizmetleri kesintisiz olarak yürütülür. İtfaiye personelinin çalışma süresi ve saatleri 657 sayılı Devlet memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde düzenlenir. Belediye itfaiye teşkilâtında fiilen çalışanlara fazla mesai ücreti olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutar ödenir.

Belediyenin giderleri başlığı altında madde 60- Belediyenin giderleri şunlardır. E) Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler (RG, 25874, 2005, M. 11-14-48-52-60).

f- Belediye İtfaiye Yönetmeliği (21.10.2006 tarih ve 26326 sayılı) tümü

g- Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik (26.07.2002 tarih ve 4390 sayılı) tümü

h-Ağır Ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği Resmi Gazete Tarihi: 16.06.2004 sayısı: 25494 olan ağır ve tehlikeli işler yönetmeliğine ait EK – I çizelgenin 122 sırasında İtfaiye İşleri ağır ve tehlikeli işler sınıfında belirtilmiştir.

ı- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik Resmi Gazetede 11.2.2004 tarihli, sayılı 25370, madde 1 - Bu yönetmeliğin amacı, işyerindeki risklerin önlenmesinin veya yeterli derecede azaltılmasının, teknik tedbirlere dayalı toplu koruma ya da iş organizasyonu veya çalışma yöntemleri ile sağlanamadığı durumlarda, kullanılacak kişisel koruyucuların özellikleri, temini, kullanımı ve diğer hususlarla ilgili usul ve esasları belirlemektir (RG, 25370, 2004, M. 1).

i- İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik (7 Nisan 2004/25426 R.G.) madde 1 - Yönetmelik, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere iş sağlığı ve güvenliği kurullarının hangi işyerlerinde kurulacağı ve bu kurulların oluşumu, çalışma yöntemleri, görev, yetki ve yükümlülüklerini belirler.

j- Belediye Ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Ve Standartlarına Dair 22.02.2007 Tarih Ve 26442 Sayılı Resmi Gazete’de Yayımlanan Yönetmelik

k- Başbakanlık (Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı)’Tan Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik Ve Nükleer Tehlikelere Dair 3 Mayıs 2012 Perşembe Resmî Gazete Sayı: 28281 Görev Yönetmeliği

Tanımlar ve kısaltmalar başlığı altında madde 4. bent c) İlk müdahale ekipleri: Olay bölgesinde tespit, bomba imha, kurtarma, arındırma, itfaiye, acil tıbbi müdahale, ilk yardım ve ambulans gibi acil müdahale hizmetlerini yürüten ekipleri

Görev ve sorumluluklar başlığı altında; madde 5 –İçişleri Bakanlığının görev ve sorumlulukları e) Stratejik açıdan önemli ve nüfusun yoğun olduğu şehirler ile tehlikeli endüstriyel maddeleri üreten sanayi tesislerinin yoğun olarak bulunduğu bölgelerde, valiliklerin talebi doğrultusunda, itfaiye birimleri bünyesinde tespit, kurtarma ve arındırma faaliyetlerini yürütmek üzere KBRN timlerinin kurulmasını sağlar.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının görev ve sorumlulukları f) Uluslararası yolcu ve yük taşımacılığı yapılan hava ve deniz limanlarında, KBRN tehdit ve tehlikelerine karşı hazırlıklı bulunmak için il afet ve acil durum müdürlükleri ile koordineli olarak ilk müdahaleyi sağlamak amacıyla liman güvenlik, itfaiye ve diğer teknik personelinden oluşan ilk müdahale ekiplerinin kurulmasını sağlar.

Valiliklerin görev ve sorumlulukları j) Kirli bölgeden kurtarılan kişiler ile araç gereç ve malzemelerin il afet ve acil durum müdürlüğü ve itfaiye KBRN ekipleri tarafından arındırılmasını sağlar. o) Tehlike durumunun kontrol altına alınmasını müteakip sıcak bölgedeki 1) Yerleşim bölgelerindeki bina ve alanların itfaiye teşkilleri tarafından arındırılmasını, sağlar olarak belirtilmiştir (RG, 28281, 2012, M. 4-5).

2.3 İTFAİYE VE İTFAİYECİNİN TANIMI

Tarih boyunca tulumbacılıkla başlayan itfaiyecilik sevdası birçok badireler atlatmıştır. İlkönce mahalle tulumbacıları omuzlarında taşınan emme basma tulumbalar varken, daha sonra at arabaları üzerinde tulumbalar taşınmıştır. Askeri teşkilatının içinde bir nefer olarak halka hizmet görevini yerine getirilmiş, Cumhuriyetin ilk yıllarında yeni icat edilen pompalı araçlarla taşınan su ile yangınları söndürülmeye çalışılmış, bugün çağın getirdiği imkanları en iyi şekilde kullanarak modern itfaiye araçlarıyla bilgi ve tecrübeyi birleştiren itfaiyeciler bu kutsal hizmeti yerine getirmektedir.

Ancak itfaiyecilerin bir meslek sınıfı olabilme imkanına kavuşmamış olmalarına rağmen yapmış oldukları iş ve işlemler onları ayrıcalıklı hale getirerek meslek grupları içinde yerini almıştır.

İtfaiye: Cana ve mala karşı meydana gelebilecek olan her türlü yangın, sıkışmalı kaza, deprem, sel, fırtına gibi durumlara müdahale ederek zararın oluşmaması veya azaltılması için gerekli bina, araç gereç, personeli bir araya getirilerek oluşturulmuş olan ekip organizasyondur.

İtfaiyeci: İlgili mevzuatların belirlediği statüde işe giren ve yeterli mesleki eğitimleri alarak inşa edilecek binaların yangın önlemlerinin aldırılması açısından projelerin onaylanması, iskan sürecinde projeye uygunluk denetiminin yapılması, İşletmelerin ruhsat alma sürecinde yangın önlemlerinin alma denetiminin yapılarak ruhsat raporunun düzenlenmesi, her türlü yangın söndürme, sel, su altı ve su üstü arama ve kurtarma trafik kazaları, kentsel arama kurtarma, tabii afetler, tahlisiye, dar alanda

kalmış insan ve hayvanlara yardım, acil müdahale ve ilk yardım ve halkı bilinçlendirme çalışmalarında kullandığı araç gereçleriyle en iyi şekilde yerine getirebilme bilgi ve becerisine sahip olarak görev alan, bu görevi yerine getirirken hiyerarşik yapıyı gözeten ve disiplinlinden taviz vermeden bulunduğu ekip içinde sorumluluk alarak verilen tüm görevleri yerine getiren, teknolojik gelişmeleri takip eden itfaiye teşkilatını en iyi şekilde temsil eden çalışan, özverili, örnek davranışlarıyla Ahlaklı ve üniformalı kişilerdir.

Belediye itfaiye yönetmeliğinin 9.maddesinde; Belediye itfaiye teşkilatında çalışan itfaiye eri, itfaiye çavuşu, itfaiye amiri, itfaiye şube müdürü, itfaiye müdürü ve itfaiye daire başkanı yangın personelidir. Bu personel, bizzat yangın yerinde bulunmak ve yangına müdahale etmekle sorumlu ve görevlidir.

2.4 İTFAİYE TEŞKİLATININ GÖREVLERİ

03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 52'nci maddesine dayanılarak hazırlanan 21.10.2006 tarih ve 26326 sayılı Resmi Gazete yayınlanan Belediye itfaiye yönetmeliğine göre itfaiye teşkilatının görevleri şunlardır.

- a) Yangınlara müdahale etmek ve söndürmek
- b) Her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumlarda teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmek ve ilkyardım hizmetlerini yürütmek; arazide, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarını yapmak
- c) Su baskınlarına müdahale etmek,
- ç) Doğal afetler ve olağanüstü durumlarda çalışmalara katılmak
- d) 12.06.2002 tarihli ve 2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, binaların yangından korunması hakkında yönetmelik ile verilen görevleri yapmak
- e) 05.06.1964 tarihli ve 6/3150 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan sivil savunma ile ilgili şahsi mükellefiyet, tahliye ve seyrekleştirme, planlama ve diğer hizmetler tüzüğü gereğince kurulan itfaiye servisi mükelleflerini eğitmek, nükleer, biyolojik, kimyasal (NBC) maddeleri ile kirlenmelerde arıtma işlemlerine yardımcı olmak
- f) Halkı, kurum ve kuruluşları itfaiye hizmetleri ile ilgili olarak bilgilendirmek, alınacak önlemler konusunda eğitmek ve bu konuda tatbikatlar yapmak
- g) Kamu ve özel kuruluşlara ait itfaiye birimleri ile gönüllü itfaiye personelinin eğitim ve yetiştirilmesine yardım etmek; Bunların bina, araç – gereç ve donanımlarının itfaiye

standartlarına uygunluğunu denetlemek ve bu birimlere yangın yeterlilik belgesi vermek ve gerektiğinde bu birimlerle işbirliği yapmak

ğ) Belediye sınırları dışındaki olaylara müdahale etmek

h) Belediye sınırları içinde bacaları belediye meclisince tespit edilecek ücret karşılığında temizlemek veya temizlettirmek ve bacaları yangına karşı önlemler yönünden denetlemek,

ı) Talep edilmesi halinde orman yangınlarının söndürülme çalışmalarına katılmak

i) İmar planlarına göre parlayıcı, patlayıcı ve yanıcı madde depolama yerlerini tespit etmek

j) İşyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşlarını yangına karşı önlemler yönünden denetlemek, bu konularda mevzuatın öngördüğü izin ve ruhsatları vermek

k) Belediye başkanının verdiği diğer görevleri yapmak (RG, 26326, 2006).

2.5 YEREL İTFAİYENİN KULLANDIĞI YANGIN SÖNDÜRME VE ARAMA KURTARMA ARAÇ - GEREÇLERİ

Meydana gelen yangınları söndürmek için kovalarla başlayan sürüven, pompanın 1700 yıllarda icat edilmesiyle insanların taşıdığı dört kollu emme basma tulumbalardan, at arabalarıyla çekilen tulumbalara daha sonra motorlu araçların dünyamıza girmesiyle de hızla gelişmiştir.

Bugün itfaiye teşkilatlarının ürettiği hizmet, her türlü yangın söndürmeden, tüm arama kurtarmaya, mahsur kalmadan, yüksekten canlı kurtarmaya, önlem aldırma, tedbir hizmetlerinden ruhsat ve iskan görüşü vermeye, her türlü afette birinci görev icra ederken aynı zamanda halkı bilinçlendirme çalışmaları hizmetlerini vermektedir. Bu hizmetlerin sunulması etki eden faktör gelişen sanayi ve endüstri ve buna paralel teknolojinin getirdiği olumsuzlara karşı yine gelişen sanayi ve teknolojiden yararlanılarak itfaiyecinin müdahalesini kolaylaştıran modern araç ve gereçlerdir.

İtfaiye teşkilatlarına alınan araçlar ve gereçler mesleğin icra edilebilmesi için birçok özelliği olan itfaiyecinin kullanımına uygun araç gereçlerdir. Gelişmiş ülkede olduğu gibi ülkemizde de uluslararası ve ulusal standartlara ve ilgili kanunlara uygun olarak itfaiye araçları, kamyon, şasi ve motoru alınmakta ve araç üzerindeki karoser bölümüne itfaiye hizmetinin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan üst donanımlar, değişik tip cihaz ve tesisatlarıyla teçhiz edilen özellikler istenmektedir.

İtfaiye araçları kara, yeraltı tren tüneli, deniz, hava yangın söndürme araçları, kara, deniz, hava arama kurtarma araçları, çok maksatlı yüksekte müdahale araçları, özel donanımlı araçlar ve yardımcı araçlardan oluşur.

Ülkemizdeki yerel itfaiyelerde (Büyükşehir, il ve il belediyelerine bağlı ilçe) nüfuslarına göre olması gereken asgari itfaiye araç sayısı ve cinsleri 21. 10. 2006 tarihinde 26326 sayılı resmî gazete yayınlanan belediye itfaiye yönetmeliğinin 42 maddesinde belirlenen araç ve cinsleri düzenlenerek aşağıda tablo halinde verilmiştir. Bu araçların temini ilgili TSE ve EN standartlarına uygun olmalıdır.

Tablo: 2. 3 Nüfuslara göre Belediyelerde olması gereken araç durumu

Nüfus Aralığı	Acil Kurtarma Aracı	Çok Maksatlı Kurtarma Aracı	Söndürme Aracı	Merdivenli Araç	Çift Kabinli Pikap	Ambulans	Hizmet Aracı	Toplam
0 – 10.000			1					1
10.000 – 25.000	1		2	1				4
25.000 – 50.000	1		3	1	1		1	7
50.000 – 100.000	1		4	1	1	1	1	9
100.000 – 200.000	1	1	6	2	2	1	1	14
200.000 – 300.000	1	1	8	2	3	2	1	18
300.000 – 400.000	1	2	10	3	3	2	2	23
400.000 – 600.000	2	2	14	4	4	3	2	31

Nüfusu 600.000'den fazla olan yerlerde Belediye itfaiye yönetmeliği (g) bendinde sayılan araçlara ilaveten, her 150.000 nüfus için 1 adet itfaiye söndürme aracı, her 400.000 nüfus için ise 1 adet merdivenli araç, 1 adet ambulans, 1 adet çok maksatlı kurtarma aracı, her 500.000 nüfus için ise 1 adet acil kurtarma aracı, 1 adet çift kabinli pikap, 1 adet hizmet aracı gerekmektedir. Örnek verecek olursak İstanbul'un nüfusu 2012 yılı verilerine göre İstanbul 13.624.240 kişidir. İtfaiye teşkilatında olası gereken acil kurtarma aracı 28, çok maksatlı kurtarma aracı 35, söndürme aracı 101, merdivenli araç 37, çift kabinli pikap 30, hizmet aracı 28 olup toplam araç sayısı 295 araçtır. Buna mukabil İstanbul itfaiyesinde itfaiye hizmetin yürütülmesinde 612 araç bulunmaktadır.

Belirtilen nüfus aralığında araç norm kadrosuna göre İstanbul Büyükşehir Belediyesinde olması gereken acil kurtarma aracı 28 araç, mevcut 13 araçtır. Çok maksatlı kurtarma aracı olması gereken 35 araç iken 49 araçtır. Söndürme Aracı olması gereken 101 araç iken 229 araçtır. Merdivenli Araç 37 araç iken 51 araçtır. Çift Kabinli Pikap 30 araç iken 9 araçtır. Ambulans aracı 36 araç iken 23 araçtır. (Bu

hizmeti 112 Ambulansları yapmakta) hizmet aracı 28 iken 100 araçtır. İstanbul itfaiyesi toplam **474 itfaiye aracıyla hizmet vermektedir.**

2.5.1 Yangın söndürme araçları

Şekil: 2. 1 İmdat kılavuz aracı

İmdat kılavuz aracı: İtfai olaylarda kılavuz olarak takımın önünde giden, personel, yardımcı teknik malzeme taşıyan ve deniz, göl, gölet, sarnıç, kuyu gibi su kaynaklarından olay yeri için gerekli suyun çekilmesinde kullanılan bir itfaiye aracıdır. Aynı zamanda sel ve su baskınlarında suların tahliye edilmesi çalışmalarında kullanılır.

Teknik özellikleri: Motor Gücü 80 PS, Motor Tipi Çevre dostu Euro III, personel kapasitesi 1+8 kişi, boyutlar (UxGxY) mm 4.900 x2.050 x 2.400 dür. Söndürme Sistemleri Pompa gücü: 8 barda 2800 lt/dk debi, 1 adet emiş ağız A storz çaplı, 2 adet çıkış (basma ağız) B storz çaplı ağızlardır.

Şekil: 2. 2 Çok maksatlı aracı

Çok maksatlı araç: Yangın olaylarında kullanılan ve üzerinde söndürme maddesi olarak su, köpük konsantresi bulunan müdahale aracıdır. Teknik özellikleri; Motor gücü 220 PS, Motor Tipi: Çevre dostu Euro III, personel kapasitesi 1+2 kişi, boyutlar (UxGxY) mm 6.600 x2.450 x 3.250 boyutlarındadır.

Söndürme sistemleri: Su tankı 3.600 lt, köpük tankı 500 lt, pompa ünitesi santrifüj, 4 kademeli, su atma mesafesi 60 metre, köpük atma mesafesi 45 metre, kuru kimyevi toz kapasitesi 250 kg'lık içten sürekli basınçlı kuru kimyevi toz maddesi bulunmaktadır.

Şekil: 2. 3 Dar alan çok maksatlı aracı

Dar alan itfaiye aracı: Kısa dönüş, yengeç yürüyüşü araç arka aksı dar sokaklarda manevra kabiliyetini arttırmak amacıyla 0-10 km hız aralığında, ön aks gibi manevra kabiliyetine (yengeç yürüyüşü) sahiptir. Ön ve arka aks aynı veya ters yönde hareket kabiliyetine sahip olup 10 km üzerindeki seyir hızlarında

arka aks kilitleyerek normal araç arka aksı haline dönüşebilmektedir. 350 mm yüksekliğindeki engelleri geçebilme özelliği ve yüksek manevra kabiliyeti sayesinde sadece yangınlarda değil ayrıca olası afet durumlarında da görev yapabilecektir. Araç üzerinde one-seven sistemi bulunmaktadır.

One-seven sistemi ile araç üzerindeki su ve köpük daha az miktarlarda kullanılarak daha çok söndürme yapılabilmektedir. One-seven sistemi, araç üzerinde bulunan su pompasının su tankından aldığı su ve köpük tankından köpük pompası ile gelen köpüğün karışımını kompresörden gelen hava ile karıştırarak basmaktadır. Teknik özellikleri: Motor gücü 177 PS, motor tipi Çevre dostu Euro III, personel kapasitesi 1+2 kişi, boyutlar (UxGxY) mm 6.700 x2.250 x 2.850 boyutlarındadır.

Şekil: 2. 4 Afet müdahale ve yangın söndürme aracı

Afet müdahale ve yangın söndürme aracı: 6x6x6 Zorlu koşullarda ve asfalt yollarda yüksek hızlarda seyredebilecek şekilde tasarlanmıştır. Yengeç yürüyüşü yapabilen araç 1,5 m derinliğindeki sularda ilerleyebilir. 450 mm alçalıp yükselebilmesi sayesinde % 40 yan eğimli arazilerde ilerleyebilir.

Tüm lastiklerinde patlak git (run flat) sistemi bulunana araç patlak lastikle 40 km hız ile 40 km mesafeyi alabilir. Araçta ayrıca enkaz ve kar küreme aparatı vardır. Teknik özellikleri: Motor gücü 400 HP, Motor tipi 6 silindirli, dizel, Euro III, vites kutusu 6 ileri, 1 geri, personel kapasitesi 1+2 kişi söndürme sistemleri su tankı kapasitesi 2.500 lt, köpük tankı kapasitesi 250 lt + 350 lt = 600 litredir.

Şekil: 2. 5 Afet müdahale ve yangın söndürme aracı

İlk müdahale aracı: Araç üzerinde one-seven sistemi bulunmaktadır. ONE-SEVEN SİSTEMİ ile araç üzerindeki su ve köpük daha az miktarlarda kullanılarak daha çok söndürme yapılabilmektedir. ONE-SEVEN sistemi, araç üzerinde bulunan su pompasının su tankından aldığı su ve köpük tankından köpük pompası ile gelen köpüğün karışımını kompresörden gelen hava ile karıştırarak basmaktadır.

Teknik özellikleri: Su tankı 2.500 lt, köpük tankı 500 lt, pompa ünitesi santrifüj 3 kademe, pompa gücü 10 barda 3000 lt/dk su verimi (h:3 mt coğrafi emiş), monitör kapasitesi 10 barda 2000 lt/dk su debisi, su ve köpük işleme açısı dikeyde -45 +90

derece, monitör dönme çapı 340 derece, hızlı müdahale lansı Ne-Pi-Ro, hortum tip D, hortum boyu 40 metre bulunmaktadır.

Şekil: 2. 6 İlk müdahale aracı

İlk müdahale aracı: Başlangıç yangınlarında, trafik kazalarında ve üzerinde kesici, ayırıcı, kurtarma aparatları bulunması nedeniyle kurtarma amaçlı olaylarda kullanılan araçtır. Teknik özellikleri: Motor gücü 240 PS, personel kapasitesi 1+5, boyutlar (UxGxY) mm 7.100 x2.450 x 2.780 boyutlarındadır.

Söndürme Sistemleri: Su tankı: 2.500 lt, köpük tankı 500 lt, su atma mesafesi 60 metre, köpük atma mesafesi 45 metredir.

Şekil: 2. 7 İtfaiye su ikmal aracı

İtfaiye su ikmal aracı: Yangın olaylarında ihtiyaç duyulan suyu taşımada kullanılır. Ayrıca üzerindeki pompa ve hızlı müdahale lansı ile yangına müdahale edilebilir. İstanbul İtfaiyesinde 7, 10, 16 ve 20 ton su kapasiteli su ikmal araçları mevcuttur.

Teknik özellikleri: Motor gücü 210 PS, personel kapasitesi 1+2, boyutlar (UxGxY) mm 8.400 x2.300 x 3.000 dir. Söndürme sistemleri su tankı 7, 10, 16, 20 ton, pompa ünitesi pompadan 2 B, 1 hızlı müdahale lansının su çıkışı vardır. Aracın su tankına su doldurabileceğimiz 1 A, 2 B girişi vardır, hızlı müdahale lansı Ne-Pi-Ro, hortum tip D, hortum boyu 40 metredir.

Şekil: 2. 8 Orman aracı

Orman aracı: Bu araç, arazi yapısı bozuk olan bölgelerde ve orman yangınlarında kullanılmak üzere dizayn edilmiştir. Teknik özellikler; motor gücü 192 PS, personel kapasitesi 1+4, çalışma ağırlığı 16.000 kg, boyutlar (UxGxY) mm 7.200x2.500x3.100 boyutlarındadır.

Söndürme sistemleri: Su tankı 3.600 lt, köpük tankı 500 lt, pompa gücü 8 barda 1600 lt/dk debidir.

2.5.2 Yangın söndürme ve kurtarmada kullanılan merdivenli araçlar

Şekil: 2.9 Kombi merdiven aracı (18 metre)

18 metre kombi merdiven aracı: 18 metre kombi merdiven aracı yangına müdahalede, kurtarma olaylarında ve yangın yerini aydınlatmada kullanılmaktadır. Teknik özellikleri; motor gücü 205 kW, personel kapasitesi 1+5, sepet kapasitesi 180 kg, merdiven yüksekliği 18 metre, asansör kapasitesi 180 kilogramdır.

Söndürme sistemleri: Su tankı kapasitesi 1.500 lt, köpük tankı kapasitesi 200 lt, monitör kapasitesi 8 barda 1.200 lt/dk debidir.

Şekil: 2.10 Merdiven aracı (18 metre)

18 Metre merdiven aracı: 18 metre merdiven aracı yangına müdahalede, kurtarma, yangın yerini aydınlatmada kullanılmaktadır. Teknik özellikleri; motor gücü 140 PS, personel kapasitesi: 1+2, sepet kapasitesi: 180 kg, merdiven yüksekliği 18 metre, ağırlığı 8.000 kilogramdır.

Şekil: 2.11 Mafsallı merdiven aracı (22 metre)

22 Metre mafsallı merdiven aracı: Hava platformları emniyetli ve etkili çalışma için tasarlanmış ve imal edilmiştir. Yengeç özelliğine sahip araçta sepete monte edilecek şekilde araç üstünde kurtarma tüneli mevcuttur. Sepete monte edilmiş uzaktan kumandalı monitör sayesinde insansız bir şekilde yangınlara müdahale edilebilir.

Teknik özellikleri; Motor gücü 165 kW, personel kapasitesi 1+2, sepet kapasitesi 275 kg, merdiven yüksekliği 22 metre, asansör kapasitesi 180 kg, boyutlar (UxGxY) mm 7.000 x 2.300 x 3.400, araç dönüş çapı 15 metre, merdiven dönüş açısı 360 derece, araç ağırlığı 5.800 kilogramdır. Söndürme sistemleri pompa kademesi 4 kademeli, pompa kapasitesi 8 barda 3.000 lt/dk debi, monitör kapasitesi 8 barda 2.500 lt/dk debidir.

Şekil: 2.12 Otomatik merdiven aracı (24 metre)

24 Metre otomatik merdiven aracı: Merdiven setinin özellikleri merdivenin tam açılmış boyu 24 metredir. Merdiven seti 4 kısımdan imal edilmiştir. Araç 0 derecelik düz konumda emniyetli bir şekilde desteklendikten sonra, merdiven seti +75 ile -15 dereceler arasında aşağı yukarı hareket edebilir.

Merdiven çalışma esnasında, 0 dereceden 75 dereceye kaldırılması ile 90 dereceye kadar döndürme işlemleri aynı anda yapılabilen ve bu işlemler 40 saniye içinde tamamlanmaktadır. Merdiven vinç olarak kullanılmak istendiğinde 60 derecede 3000 kg. yük ve -12 ile + 20 derecede 2000 kg. yükü kaldırma kapasitesine sahiptir. Kurtarma sepeti ucunda sepetten kumandalı 60 derece aşağı yukarı, 30 derece sağa sola hareket edebilen ve ayrıca makinist koltuğundan uzaktan kumanda edilebilen bir adet monitör bulunmaktadır.

Kurtarma sepeti, 270 kg taşıma kapasitesine sahip olup araç seyir halinde iken merdivenin uç kısmında sabit ve geriye dönük şekilde monte edilir. Merdiven destek ayaklarının açılması ile otomatik olarak düşey pozisyona gelir. Teknik özellikleri; motor gücü 175 kW, personel kapasitesi 1+2, sepet kapasitesi 270 kg, merdiven yüksekliği 24 metre, boyutlar (UxGxY) mm 8.500 x2.500 x 3.400 boyutlarındadır. Söndürme sistemleri monitör kapasitesi 8 barda 500 – 2.000 lt/dk debidir.

Şekil: 2.13 Platformlu mafsallı merdiven aracı (30 metre)

30 metre platformlu mafsallı merdiven aracı: 30 metre platformlu mafsallı merdiven aracı yangına müdahalede, kurtarma ve yangın yerini aydınlatmada kullanılmaktadır. Teknik özellikleri; motor gücü 205 kW, personel kapasitesi: 1+2, sepet kapasitesi 365 kg, merdiven yüksekliği 30 metredir.

Şekil: 2.14 Otomatik merdiven aracı (30 metre)

30 metre otomatik merdiven aracı: Merdivenin tüm hareketleri otomatiktir. PLC kumandalıdır. Merdiven tam emniyeti almadan fonksiyonlarını pasif halde tutmaktadır. Tüm merdiven çeşitlerinin destek ayakları mevcut olup konstrüksiyon farklılıkları gösterebilirler

H tipi ve Diagonal tip) merdivenler 360 derece sağı sola sonsuz dönebilme özelliğine sahiptir. Merdivenler +75 -12 derece aşağı yukarı hareket edebilir. Destek ayakları 22 saniyede açılır, 22 saniyede kapanır. Merdiven seti 0 dereceden 75 dereceye 32 saniyede açılır. Merdiven seti 75 dereceden 0 dereceye 32 saniyede iner. 90 derece döndürme 10 saniye Toplam 54 saniyede açılır ve 54 saniye de toplanır. Sepet merdiven setinin üstüne monteli durumdadır. Merdiven seti açıldığında otomatik olarak düşey duruma gelir ve 270 kg ağırlık kaldırma kapasitesine sahiptir. Asansör 1.5 m/sn hızla hareket eder ve kapasitesi 180' kg dır. Teknik özellikleri; motor gücü 240 PS, personel kapasitesi 1+5, sepet kapasitesi 270 kg, merdiven yüksekliği 30 metre, boyutlar (UxGxY) mm 10.000 x2.500 x 3.300 boyutlarındadır.

Şekil: 2.15 Mafsallı merdiven aracı (37 metre)

37 metre mafsallı merdiven aracı: Araç üzerinde sepete monte edilmiş termal kamera ve normal kamera mevcuttur. Kameradan alınan görüntüler kayıt cihazı sayesinde kayıt altına alınabilmektedir. Sepete monte edilmiş uzaktan kumanda edilebilen monitör sayesinde uzaktan insansız bir şekilde yangınlara müdahale edilebilmektedir.

Sepete monte edilecek şekilde araç üstünde kurtarma tüneli bulunmaktadır. Teknik özellikleri; motor gücü 205 kW, personel kapasitesi 1+2, sepet kapasitesi 325 kg, merdiven yüksekliği 37 metre, asansör kapasitesi 180 kg, araç dönme çapı 18 metre, merdiven dönüş açısı 360 derecedir.

Şekil: 2.16 Otomatik merdiven aracı (52 metre)

52 metre otomatik merdiven aracı: Çok sayıda kişinin mahsur kaldığı yangınlarda hızlı tahliye yapmak için asansör sistemi mevcuttur. Merdivenin tüm hareketleri otomatiktir. PLC kumandalıdır. Merdiven tam emniyeti almadan fonksiyonlarını pasif halde tutmaktadır.

Tüm merdiven çeşitlerinin destek ayakları mevcut olup konstruksiyon farklılıkları gösterebilirler (H tipi ve Diyagonal tip) Merdivenler 360 derece sağı sola sonsuz dönebilme özelliğine sahiptir. Merdivenler +75 -12 derece aşağı yukarı hareket edebilir. Merdivenlerin hareketlerini kontrol eden ve emniyetli çalışmasını sağlayan sensörler bulunmaktadır. Destek ayakları 22 saniyede açılır, 22 saniyede kapanır. Merdiven seti 0 dereceden 75 dereceye 32 saniyede açılır. Merdiven seti 75 dereceden 0 dereceye

32 saniyede iner. 90 derece döndürme 10 saniye Toplam 54 saniyede açılır, 54 saniye de toplanır. Sepet merdiven setinin üstüne monteli durumdadır. Merdiven seti açıldığında otomatik olarak düşey duruma gelir ve 270 kg ağırlık kaldırma kapasitesine sahiptir. Asansör 1.5 m/sn hızla hareket eder ve kapasitesi 180 kg dır. Teknik özellikleri; motor gücü 310 PS, personel kapasitesi 1+5, sepet kapasitesi 270 kg, merdiven yüksekliği 52 metre, asansör kapasitesi 180 kg, boyutlar (UxGxY) mm 11.250 x2.500 x 3.870boyutlarındadır.

2.5.3 Çok maksatlı arama kurtarma araçları

Şekil: 2.17 Afet müdahale ve itfaiye kurtarma aracı

Afet müdahale ve itfaiye kurtarma aracı: 6x6x6 zorlu koşullarda ve asfalt yollarda yüksek hızlarda seyredebilecek şekilde tasarlanmıştır. Yengeç yürüyüşü yapabilen araç 1,5 m derinliğindeki sularda ilerleyebilir. 450 mm alçalıp yükselebilmesi sayesinde % 40 yan eğimli arazilerde ilerleyebilir.

Tüm lastiklerinde patlak git (run flat) sistemi bulunana araç patlak lastikle 40 km hız ile 40 km mesafeyi alabilir. Araçta ayrıca enkaz ve kar küreme aparatı vardır. Teknik özellikleri; motor gücü 400 HP, motor tipi 6 silindirli, dizel, Euro III, vites kutusu 6 ileri, 1 geri, personel kapasitesi 1+2 kişi, araç dönüş çapı 16 metre, vinç kapasitesi 3.570 kg dır.

Şekil: 2.18 Büyük kurtarıcı aracı

Büyük kurtarıcı aracı: Araç üzerinde sabit 20 KW'lık jeneratör mevcut olup, teleskopik aydınlatma direği ve üzerine monteli 2 x 1.500 W'lık projektör ile istenilen yönde aydınlatma yapılabilir. Araç üzerinde bulunan 5 kW'lık seyyar jeneratör sayesinde elektrikli aletleri araçtan uzakta çalıştırma imkanı sağlar. Hidrolik ayırıcı kesici ve hidrolik krikolar sayesinde 30 tona kadar kaldırma ve ayırma yapabilir.

Araçın ön kısmında bulunan hidrolik motorlu mucurgat ile 60 metrelik çelik halat sayesinde 17 ton çekme gücüne sahiptir. Kuyu çalışmalarında kullanılmak üzere 380 volt ile çalışan aspiratör ve dalgıç pompa ile zehirli kuyulara temiz hava basabilir ve 20 metre derinlikten 1.100 lt/dk su tahliyesi yapılabilir. Teknik özellikleri; motor gücü 170

HP, personel kapasitesi 1+2, çalışma ağırlığı 11.800 kg, boyutlar (UxGxY) mm 7.300x2.500x2.900 boyutlarındadır.

2.5.4 Kullanım amacına göre farklı özellikli araçlar

Şekil: 2.19 Vinçli kamyon aracı

Vinçli kamyon (55 Ton): Ağır tonajlı yüklerin kaldırılması (Kaza yapan araçlar, beton bloklar, devrilmiş ağaçlar vb.) amacıyla kullanılan araçtır. Teknik özellikleri; motor gücü 304 PS, personel kapasitesi 1+1, çalışma ağırlığı 45.000 kg, boyutlar (UxGxY) mm 10.500 x4.100 x2.500, kaldırma kapasitesi: 40.000 kg, hidrolik uzatma kolu 3 adet, uzanabilen döner kule 27 metredir.

Şekil: 2.20 Su ve köpük kulesi aracı

Su ve köpük kulesi: Yangın olaylarında su ve köpük işleme amacıyla kullanılan araçtır. Teknik özellikleri; motor gücü 400 PS, personel kapasitesi 1+1, maksimum isnitad ayağı kuveti 100 kN, boyutlar (UxGxY) mm 11.000 x2.500 x 4.100 boyutlarındadır.

Söndürme sistemleri su tankı 4.000 lt, köpük tankı 7.000 lt, pompa kapasitesi 10 barda 60.000 lt/dk debi, su atma mesafesi 90 metre, köpük atma mesafesi 60 metre, çalışma sıcaklığı -25/+40 °C dir.

Şekil: 2.21 Çok fonksiyonlu robotik müdahale aracı

Çok fonksiyonlu robotik müdahale aracı (Kocayusuf): Gelişmiş hidrolik kontrol sistemi ile zor şartlarda hassas manevra imkanı sağlayan vinç uygulamalarına sahip olan Kocayusuf yangınlarda, trafik kazalarında araçların kaldırılması ve bina enkaz çalışmalarında ağır yüklerin kaldırılmasında etkili bir şekilde kullanılabilir.

Havalandırma güvenli bir şekilde yapıların içine çabuk giriş yapılarak duman tahliyesi yapılmasına imkan verir. Denetlenebilir yıkım 15 cm' lik güçlendirilmiş beton blok duvarları bile kolay yıkma gücüne sahip olup çarparak yıkma hareketi sayesinde birçok

yapının içine erişim imkânı sağlar. Konteynır, treylerlere müdahale 3/16 inçlik çelikten yapılmış kalın sacları delerek kapalı alanlara doğrudan su işleme imkanı sayesinde yangının kısa sürede kontrol altına alınmasını sağlar. Uzaktan kontrol radyo kontrol birimi vasıtasıyla 60 metrelik çaplı alanda yangın yerini engelsiz görüş ve bütün işlevleri kontrol edebilme imkanı sağlar. Kaldırma kapasitesi kaldırma kapasitesi tam uzatmada 40.000 kg'dan kaldırma pozisyonu üzerinde 1.000 kg'a kadardır. Ağır kaldırma işlevleri kol ucunda, taşıma asansöründe yerleşik durumdadır. Lans ve çok fonksiyonlu başlık başlığın alt kısmında muhafazalı kamera ile görüntü alma ve araç içerisindeki LCD monitör ile görüntüyü takip imkanı sağlar.

Kolun ucunda bulunan fonksiyonel başlık delici olarak kullanıldığında 18 ton kuvvet uygulayabilmektedir. Kol sağa ve sola 110 derece olmak üzere toplamda 220 derece hareket kabiliyetine sahiptir. Başlıkta 50 adet su çıkış noktası (nozzel) mevcut olup ve oluşturduğu su perdesinin çapı 15 metredir. Başlık, 8 barda 5.700 litre/dk su işleyebilmektedir. Kolun 70 derece de tam olarak açılma zamanı 50 saniyedir. Çok fonksiyonlu müdahale kolun bomları birbirinden mafsallı 3 bom olup ilk bomun teleskopik hareketli bölümleri bulunmaktadır. Kola bağlı delici fonksiyonel başlığının çapı 400 mm'dir. Kol ve fonksiyonel başlığın toplam ağırlığı 500 kg'dır. Su ve köpük uygulama A ve B sınıfı köpük sistemlerini üzerinde 52 sıvı püskürtme deliği olan lans ile köpük basılabilir. Uzaktan kontrollü lansı sayesinde 17 metre çaplı alana kadar dakikada 5.700 litre su işlenebilir. Araç pompasından bağımsız olarak, aracın arka tarafından başka bir araç vasıtasıyla su girişi sağlanarak yangına müdahale edilebilir.

Şekil: 2.22 Yüksek sistemli hortum aracı

Yüksek sistemli hortum aracı: Sistemin öğeleri platformun yükleneceği ve taşınacağı hidrolik kanca kollu 4x4 tahrikli taşıyıcı araçtır. Hortum konteynırının ve pompa grubunun yükleneceği platform ve hortum toplama ünitesi, motor, hidrolik basınç hortumları, su pompası, hidrolik hortum toplama makarası içeren A tipi

konteynır ve pompa grubu B tipi hortum konteynırı ve 1000 m. hortumu bulunmaktadır.

Araç şasesine sabit bağlanmış ve 3.000 m. hortum taşıyan konteyneri ve hortum toplama ünitesi ile komple 4x4 tahrikli, hortum taşıma ve serme konteyneri ile komple hortum serme aracıdır. Bir römorka monte, C tipi konteynıra monte booster pompasını

içeren ana transfer ünitesidir. Su arıtma sistemi muhtelif aksesuar (Kaplın, anahtar, dağıtıcı, valf, Y parçası ve monitör). Teknik özellikleri; motor gücü 205 kW, personel kapasitesi 1+2, araç yüksekliği (mm) 3.700, standart fan kullanıldığında 16 bar basınçta 5000 lt/ dk High-flow fan ile ise 8500 lt/dk su basabilmektedir. 60 metre derinden su çekebilme ve 50 metre yüksekliğe su basabilmektedir.

Şekil: 2.23 Tehlikeli maddelere müdahale aracı

Tehlikeli maddelere müdahale aracı: (HAZMAT) : Araçta gücünü aracın motorundan alan 20 KVA gücünde jeneratör ve 7 metre yüksekliğinde aydınlatma direği bulunmaktadır. Araçta 80.000 piksel çözünürlükte ve 1 km mesafedeki cisimleri yakınlıştırabilen, yatayda 360 derece dönebilen ısıtmalı ve su geçirmez muhafazalı bir kamera bulunup bu

kameradan gelen görüntülerin izlenebilmesi için TFT renkli ekran bulunmaktadır.

Gelen görüntüleri kayıt altına alabilmek için DVD kayıt cihazı bulunmaktadır. Monitör üzerinde bulunan Joystick kumanda kolu ile kameranın bütün fonksiyonları yerine getirilebilir. Bu özelliklere ilave olarak çok sayıda kimyasal müdahale ekipmanı bulunmaktadır. Teknik özellikleri; motor gücü 280 HP, personel kapasitesi: 1+2 kişi, araç şase 4x4 dür.

2.5.5 Yardımcı araçlar

Şekil: 2.24 Mobil haberleşme aracı

Mobil haberleşme aracı: İstanbul'da meydana gelebilecek ve şehir hayatını sekteye uğratabilecek olası afetlerde halkımızın ve görevli personelin telefon haberleşmesini sağlayan, normal zamanlarda ise İtfaiye Daire Başkanlığı bünyesinde hizmet aracı olarak kullanılan araçtır.

Haberleşme donanımı: Uydu telefon kartı: 4 adet olup antenlerde takılı durumdadır. Uydu Anteni 4 adet olup kullanımda araç üstünde montajlı, seyir halinde dolap içerisinde özel muhafazasındadır, Dış aydınlatma lambası 4 adet olup araç üstünde telefon kabinleri üstünde sabittir. İç aydınlatma lambası 1 adet olup araç bagaj bölümünde sabittir. Malzeme dolabı 1 adet olup Araç bagaj bölümünde sabit durumdadır. Anten ve dış aydınlatma bağlantı kablosu 2 adet olup kullanımda araç üstünde montajlı, seyir halinde malzeme dolabı sağ üst bölmededir, Elektrik besleme

fiş, kablo ve makarası (Kablo 30 m) 1 adet olup Kullanımda araç dışında enerji kaynağına bağlı, seyir halinde malzeme dolabı sağ alt bölmede bölmededir, elektrik bağlantı kablosu, fiş ve priz (Kablo 2 m) 1 adet olup kullanımda araç dışında enerji kaynağına bağlı, seyir halinde malzeme dolabı sağ üst bölmede bölmededir, Kesintisiz güç kaynağı ve AC – DC dönüştürücü: 1 adet olup Araç bagaj bölümünde montajlıdır, Elektrik panosu 1 adet olup araç bagaj bölümünde montajlıdır, Anten bağlantı civataları 16 adet olup dolap içinde anten bölümündeki özel kutusundadır.

Şekil: 2.25 Temiz hava tüp dolum aracı

Temiz hava tüp dolum aracı: Araç üzerinde gücünü jeneratörden alan bir kompresör vardır. Bu kompresör ile boşalan temiz hava tüplerinin dolumu yapılır. Araç üzerinde olay yerinde boşalan temiz hava tüplerinin değişmesi amacıyla yedekleri bulunur.

Teknik özellikleri; motor gücü 115 PS, personel kapasitesi 1+1, çalışma ağırlığı 4.112 kg, boyutlar (UxGxY) mm 4.800x2.100x2.300 boyutlarındadır.

Şekil: 2.26 Hizmet aracı

Hizmet aracı. Yangınlarda ihtiyaç duyulan köpük konsantresi, hortum ve yardımcı ekipmanların olay yerine ulaştırılmasında, su ve sel baskınlarında motopomp, dalgıç pompa gibi ekipmanların taşınmasında ayrıca personel taşınmasında kullanılan araçlardır.

Şekil: 2.27 Çıkrık aracı

Çıkrık aracı: Yangına olaylarında destek amaçlı kullanılan motopomp ve istek üzerine başka yardımcı malzemeler de taşıyan araçtır. Teknik özellikleri; motor gücü 80 PS, personel kapasitesi 1+4, çalışma ağırlığı 3.000 kg, hortum kapasitesi 400 metredir.

2.6 İTFAİYE İSTASYONUNUN KURULMASI VE İSTASYON ÇEŞİTLERİ

Belediyelerin sorumluluk sınırlarına giren alanlarda itfaiye hizmetlerinin nasıl yürütüleceği, bunu sağlamak için imkan ve ihtiyaçlarının neler olduğunun tespit edilmesi, öncelikle bölgenin yangın risk analizinin yapılması gerekir ve aşağıda kısaca açıklanan kriterlere dayanarak bölgenin yangın riski sınıfı belirlenerek bu risk sınıfına bağlı olarak tesis edilmesi düşünülen gerekli itfaiye istasyon yeri ve araç-gereç kapasitesinin ne olacağına ve personel sayısının kaç olacağına karar verilmelidir.

2.6.1 Yangın risk analizi

Risk, genel olarak zarar görme ihtimali olarak tanımlanmaktadır; yangın riski ise yangından zarar görme tehlikesidir. Yangınlar sonucu oluşacak can ve mal kayıplarının azaltılması için uygulanacak stratejiler ve alınacak önlemler yangın risk analizlerine dayanılarak belirlenir. Bir yerleşim biriminde kurulacak itfaiye istasyonlarının sayısı, istasyonda istihdam edilecek personel sayısı, istasyonda bulundurulması gereken araç-gereç; ekip ve donanım özellikleri yangın risk analizleri baz alınarak belirlemek gerekir. Bir yerleşim biriminin yangın riski temel olarak iki husus incelenerek tayin edilmelidir. Bunlar, yangın çıkma can ve mal kaybı ihtimalidir.

Yangın çıkma ihtimali; Bir yapıda ya da tesiste yangın çıkma ihtimali, binanın inşa şekline, inşa edilirken kullanılan malzemelerin cinsine ve kalitesine, içinde bulunan malzemelerin özelliklerine binanın kullanım amacına, binada üretilen madenin cinsine ve miktarına, kullanılan enerji miktarına, mevcut yangın güvenlik önlemlerine, binayı kullananların eğitim ve kültür seviyelerine, yaşlarına, sağlık durumlarına ve sayısına bağlı olarak farklılık arz etmektedir. Ancak yangın çıkma ihtimali risk tayininde mal ve can kaybına göre daha az etkindir.

Can ve mal kaybı ihtimali; Can ve mal kayıpları yangın riskine tesir eden en büyük faktördür. Can ve mal kaybı ihtimali ise aşağıdaki faktörlere bağlı olarak artar ya da azalır. Bunlar, yangın yükü, meydana gelen yangının genişleme hızı, İtfaiyenin ulaşma süresi ve imkânı, tahliye ve kurtarma, risk altındaki menkul ve gayrimenkul maddi ve manevi değerleridir.

2.6.2 Yangın zararının büyümesine tesir eden faktörler

- a. Yangın yükü (Yanabilecek maddelerin miktarı); Yanabilecek maddelerin birim yatay yüzeye tekabül eden alt ısı değerleri toplamı olarak tanımlanan yangın yükü arttıkça yangının devam etme süresi dolayısıyla da açığı çıkan ısı miktarı artar. Böylece yangın daha hızlı yayılmaya ve büyümeye başlar. Bu yüzden yangın yükünün fazla olduğu bölgelerde yangının daha kısa sürede kontrol altına alınmasının kayıpları azaltacağı bir gerçektir.
- b. Meydana gelen yangının genişleme hızı; Yangının genişleme hızı yangının başladığı bölümde bulunan malzemelerin özelliklerine, yerleşim şekline, miktarına, üretim cinsine ve binanın inşa özelliklerine, binada bulunan yangın güvenlik tedbirlerine, olayın fark edilerek müdahale edilmesi, ihbar edilmesi ve itfaiyenin olay yerine ulaşımına bağlıdır. Yangının başladığı bölgede bulunan malzemelerin tutuşma sıcaklıkları ne kadar düşükse yangının yayılma hızı o kadar büyüktür. Örnek vermek gerekirse benzin bulunan bir bölümde yangın başlaması halinde yangın 1- 2 saniye içerisinde benzinin bütün yüzeyini kapladığı halde petrol türevi ürünlerin ve ahşap gibi katı yanıcı malzemelerin bulunduğu bir bölümde bu süre 5 ile 30 dakika arasında bir zaman alır.
- c. İtfaiyenin ulaşma süresi ve imkânı; Her hangi bir yangına itfaiyenin ulaşma süresinin can ve mal kaybına doğrudan tesir edeceği aşikârdır. Bölgenin yangın riskini etkileyen en önemli etkenlerden bir tanesidir. Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin bulunmadığı bir binada başlayan yangının (istisna durumlar hariç) genişlemesi ve insan hayatını tehdit edici bir hal alması 5 ile 30 dk arasında bir süreyi almaktadır. İlk 5 dakika içerisinde binaya ulaşım yangının daha başladığı anda söndürülmesine imkân verecektir.
- d. Tahliye ve kurtarma; Telifisi mümkün olmayan can kayıplarının sifıra indirilmesi en büyük hedef olduğu için can kaybı ihtimali yangın riskine tesir eden en önemli faktördür. Binaların büyükleri ve yükseklikleri ve toplu yaşam bölümleri tehlikeyi artırır. Yürüyemeyecek durumda olan yaşlıların, çocukların, çok sayıda insanın bir arada bulunduğu binaların riskleri bu yüzden çok daha büyüktür. Öte yandan tek veya iki katlı konut olarak kullanılan betonarme binaların yangın riski o oranda küçüktür.

- e. Risk altındaki menkul ve gayrimenkul maddi ve manevi değerleri; Bir binanın içindeki malzemelerin ya da binanın değeri de yangın riskini etkileyen bir faktördür. Tarihi binalar ve bina içindeki tarihi değerlerin yangıncılık özellikleri yangın riskini yükseltmektedir. Devlet arşivleri, müzeler ya da içersinde çok kıymetli eşyaların bulunduğu binaların risklerinin diğer binalara göre daha yüksek olacağı açıktır.

Yangın Risk Tayini; Bir bölgenin yangın riskinin tayininde bir çok farklı yöntem kullanmak mümkündür. Bu yöntemler temel olarak bölgede bulunan bütün bina ve tesislerin tek tek ele alınarak tespit edilir.

- İnşa cinsi (betonarme, kagir, ahşap, bağdadi, çelik vb)
- Kullanım amacı
- Alanı ve kat adedi
- Ulaşım imkânları
- İçinde bulunan insan sayısı
- İçinde bulunan malzemelerin özellikleri
- Binayı kullanan insanların sağlık, eğitim, yaş, vb. özellikleri
- Komşu binaların durumu
- Yangın sirayet ihtimali
- Sahip olduğu yangın müdahale imkânları(su kaynağı, Arazi eğimi, rüzgâr durumu vs.)
- Bina yerleşim yoğunluğu

Yukarıda belirtilen hususlar açısından değerlendirilerek yangın risk belirlenir. Belirlenen kriterler göz önüne alınarak yapılan değerlendirmede 4 risk sınıfı ortaya çıkmaktadır. Bunlar; çok riski, riskli, orta riski ve az risklidir (İBB ve İTÜ, 1989, s. 61).

2.6.3 İtfaiye istasyon yerlerinin tespiti ve ulaşım süreleri

Her hangi bir binada başlayan bir yangının orada bulunanlar veya bir cihaz tarafından fark edilip itfaiyeye haber verilene kadar geçen süre itfaiyenin kontrolü dışında kaybedilen süredir. Bir yangının başlamasına müteakip itfaiyenin yangına söndürme maddesini işlemeye başladığı ana kadar geçen süre müdahaleye başlama süresidir ve aşağıdaki aşamalardan oluşur. 1. yangının fark edilmesi 2. itfaiye ihbar edilmesi 3. itfaiye ekibinin sevk 4. yangın yerine ulaşması 5. müdahale hazırlığı aşamalarıdır.

Kullanılan alarm sistemi ve eğitim ile 1.2.3 ve 5. maddeleri minimum değer indirmek mümkündür. Ancak 4.madde yani ulaşım süresi yangına müdahalede en fazla dikkat

edilmesi gereken faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla itfaiye istasyonlarının yerlerinin tespitinde ulaşım süresi ana unsur olarak kullanılmıştır.

Yangına müdahalede önemli olan başlangıç aşamasında yangını söndürmektir. Yani gelişme süresini tamamlamadan yangının söndürülmesi kayıpların minimum seviyede kalması için bir gerekliliktir. Bunu sağlamak ise müdahale süresini ve özellikle müdahale süresi içendi kontrol edilmesi en zor olan ulaşım süresini azaltmakla mümkündür.

Yangın haberini haber alan itfaiye ekibinin istasyondan ayrıldıktan sonra yangın yerine ulaşmasına kadar geçen süre ulaşım süresi olarak adlandırılır ve yolun uzunluğuna, trafik duruma, çevresel şartlara, hava şartlarına, yolun durumuna ve giden ekibin kullandığı aracın güvenilir olarak yapabileceği hıza bağlı olarak değişir.

Her hangi bir yerde kurulacak itfaiye istasyonundaki ekibin sorumluluk alanının en uzağında bulunan binaya ulaşım süresi bölgenin yangın risk sınıfına bağlı olarak kabul edilebilir seviyelerde belirlenmelidir.

İtfaiye istasyonlarının yer seçiminde dikkat edilen hususlar

- a. İstasyon yeri itfaiye araçlarının çıkışını yavaşlatmayacak yani yoğun trafiği olmayan yeterince geniş ana arterlerin yakınında, ayrıca direk yokuş olmayan yerlerde olmalı
- b. Mümkün olduğunca sorumluluk alanının ortasında çift şeritli ortası refüjle bölünmüş yollarda kavşaklara yakın noktalarda,
- c. İtfaiye araçları için yeterli manevra ve bakım alanı olabilecek kadar geniş arsalarda,
- d. 24 saat bekleyecek İtfaiyecilerin her türlü ihtiyaçlarının karşılanabileceği bölgede,
- e. Yerleşim biriminin imara açık bölgelerine de hitap edebilecek noktalarda olmalıdır,
- f. İstasyon seçiminde bölgenin imar planları göz önünde bulundurulmalı bölge için düşünülen planlama ve gelişim durumu yakından takip edilmeli

Tablo: 2. 4 Risk sınıfına göre minimum istasyon ulaşım süreleri

Risk Bölgeleri	1.İstasyon ulaşım süresi (dakika)	2.İstasyon ulaşım süresi (dakika)	3.İstasyon ulaşım süresi (dakika)
I Çok riskli	5	5	8
II Riskli	5	8	10
III Orta riskli	8	10	-
IV Az riskli	10	15	-

Kaynak: İBB ve İTÜ, 1989, s. 87.

Bu çalışma esnasında nihai hedef olarak bu değerler baz alınmıştır. Gelişmiş ülkelerin kullanmış ulaşım süreleri de bu süreler ile uyumludur.

2.6.4 İstasyon modellerine göre araç ve personel istihdamı

Bölgenin yangın risk sınıfına ve özelliklerine bağlı olarak ihtiyacı karşılayacak şekilde araç sayısı ve tipi çalıştırılacak personel sayısı, bölgenin özelliğine bakılarak olması gereken araç ve gereçlerde düşünülerek itfaiye istasyon tip ve modeli belirlenerek projelendirilebilir. İstanbul itfaiyesin yapmış olduğu çalışmaların temel alınması itibariyle 4 tip belirlenerek projelendirilmiştir. Bunlar; A, B, C, D ve tip istasyonlardır. Ayrıca yerin konumuna göre değişiklik arz edecek olan istasyon yerleri için özel İstasyon modeli de uygulanabilir. Bu istasyonların özellikleri ve bulunduracakları araçlar aşağıda verildiği gibidir.

Tablo: 2. 5 İstasyon modelleri

İstasyon modeli	Olmaması gereken araç sayısı	
	Minimum	Maksimum
A	11	17+
B	7	10
C	4	6
D	2	4
ÖZEL		

İstasyon modellerine göre ideal araç türleri ve sayıları belirlenebilir. İtfaiye araçlarının türleri ve özellikleri farklılıklar göstermektedir. Yangın söndürme araçları, personel taşıyıcılar, her türlü kurtarma imkan ve kabiliyetine haiz araç ve gerecin bulunduğu

kurtarma araçları, çok fonksiyonlu merdiven araçları, ikmal araçları, ilk yardım amaçlı ambulans araçları ve lojistik araçlarıdır. Bu araçlar büyüklüğü veya küçüklüğü de bölgenin ihtiyacına göre değişebilir. Araca göre personel istihdamı ve bina türü ve boyutlarında değişiklikler ve ihtiyaçlar değişebilir. Aşağıda belirtilmiş olan istasyon modellerine konaclandırılacak araç türleri verilmiştir.

Tablo: 2. 6 İstasyon modellerine göre araç dağılımı

İstasyon modeli	Kılavuz aracı	İlk müdahale aracı	Merdiven aracı	Su ikmal aracı	Kurtarıcı aracı	İtfaiye ambulans aracı	Servis aracı	Toplam araç
A	1	2	1	3	1	1	3	12
B	-	2	1	2	1	1	2	9
C	-	2	1	1	1	1	-	6
D	-	1	-	1	1	1	-	4
ÖZEL								

Tablo: 2. 7 İstasyon modeline göre personel sayıları

	Araçlar ve personel	A	B	C	D
1	İmdat kılavuz araç personeli	1+5=6		-	-
2	İlk müdahale araç personeli	1+5=6	1+5=6	1+5=6	1+5=6
3	İlk müdahale araç personeli	1+5=6	1+5=6	1+5=6	
4	Merdiven Araç personeli	1+2=3	1+2=3	1+2=3	
5	Su ikmal aracı (7 ton) personeli	1+1=2	1+1=2	1+1=2	1+1=2
6	Su ikmal aracı (7 ton) personeli	1+1=2	1+1=2		-
7	Su ikmal aracı (16 ton) personeli	1+1=2		-	
8	Kurtarıcı araç personeli	1+2=3	1+2=3	1+2=3	1+2=3
9	Ambulans araç personeli	1+2=3	1+2=3	1+2=3	
10	Minibüs araç personeli	1+1 =2		-	
11	Kamyonet araç personeli	1+1 =2	1+1=2	-	
12	Kamyonet araç personeli	1+1 =2	1+1=2	-	
	Santral görevlisi	1	1	1	1
	Vardiyada toplam	40	30	24	12
	İstasyonda toplam	40x3=120	30x3=90	24x3=72	12x3=36

Yukarıda Belirtilen araçlar İstasyonlara göre D tipi istasyondaki ilk müdahale aracının Merdivenli araç (Kombi) olması gerekir. Bu imkân bulunamazsa bazı noktalara 1 adet

Merdivenli araç ilave edilmelidir. İstasyon modellerine göre ideal personel sayıları istasyonlarda bulunacak araç türlerine ve bu araçların aldığı personel sayısına göre değişiklik göstermektedir. Genel olarak itfaiye teşkilatlarında kullanılan araç türlerine göre ve bu araçlarda bulunması gereken personel sayılarına göre İstasyon modellerinin personel ihtiyacı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tabloda verilen personel sayısı bir vardiya için geçerli olup 3 vardiyaya göre 3 ile çarpılması gereklidir.

Tablo: 2. 8 İstasyon modellerine göre personel sayıları

İstasyon modeli	Araçlara göre olması gereken personel sayısı	
	Minimum	Maksimum
A	39	48
B	30	38
C	24	29
D	12	18
Özel		

İstisnai özellikli araçlar

Model itfaiye istasyonları içine dahil edilemeyen ancak belli istasyonlarda bulunması gerekli olan araçlar istisnai araçlar olarak tanımlanmış ve personel ihtiyacı standart ihtiyaca dahil edilmek üzere ayrıca belirlenmiştir. Bu araçlar ve ihtiyaç duydukları personel sayı ve özellikleri aşağıdaki tablolarda verildiği gibidir.

Tablo: 2. 9 İstasyon istisnai araçlar

Araç cinsi		Personel ihtiyacı
1	Merdiven aracı (52 m)	1+1 =2
2	Vinç aracı	1+1 =2
3	Tehlikeli maddelere müdahale aracı	1+3 =4
4	Robotik kollu müdahale aracı	1+2 =3
5	Köpük su kulesi aracı	1+1 =2
6	Yüksek sistemli hortum aracı	1+2 =3
7	Mobil haberleşme aracı	1+1 =2
8	Temiz hava tüp dolum aracı	1+1 =2

Yukarıda belirtilen araçlar diğer yangın söndürme ve kurtarma araçları gibi daima çok ihtiyaç duyulmayan ama ihtiyaç duyulduğunda yüksek kapasite ve verimliliğinden dolayı olması gereken araçlar olup bölgesel ihtiyaca göre sayıları çoğaltılabilir. Araçların

istihdamı daha çok A veya B model istasyonlarda veya sanayi bölgelerine yakın olan istasyonlarda olması gerekir.

Tablo: 2.10 İstasyon modeline göre ideal personel sayıları

İst. Tipi	Grup Amiri	Gr A. Yrd.	Ekip Amiri	Çavuş	Onbaşı	İtfaiye Eri	Santral Görevlisi	Baş Şoför	Merdiven operatörü	Şoför	Toplam
A	1	1	3	3	6	67	3	3	9	24	120
B	1		3	3	3	50	3	3	6	18	90
C				3	3	45	3		3	15	72
D					3	21	3			9	36

2.7 İTFAİYESİNİN GENEL VE HİZMETİÇİ EĞİTİMİ

Hizmetiçi eğitim tüm kurum ve kuruluşlarda personelin yapacağı iş ve işlemleri daha iyi yerine getirebilmesi için öğrenmesi gereken eğitimi kapsamaktadır. Bu konuda Belediye İtfaiye Yönetmeliği alınacak eğitimleri tanımlamış ayrıca günün ihtiyacına göre belirlenen eğitimlerde personele verilebilmektedir.

İtfaiye teşkilatlarının yapılandıkları tüm yerleşim bölgelerinde görevlerini en iyi şekilde yerine getirmeleri için en temel şart her kademedeki personelin gerekli eğitimleri almasını sağlamaktır. İtfaiye teşkilatında yeni göreve başlayan bir personelin başlangıç seviyesinde kendisinden beklenen görevleri yerine getirmesinden başlamak sureti ile profesyonelleşmesi yolunda alınması gereken zorunlu eğitimler ile beceri kazanmasını sağlayacak sistematik programlar geliştirilmeli, planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Bu amacı yerine getirebilmek için hazırlanacak programlar, günün değişen şartlarına ve teknolojik gelişmelere paralel olarak daimi revize edilmeye ve geliştirilmeye uygun olarak hazırlanmalı, bu sürecin sürekli kontrol edilebilirliği ve uygulanabilirliği esas alınmalıdır.

Temel eğitim programı ile mesleki geliştirme eğitim programları itfaiye mesleğinin gerekliliklerini ve ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Aynı zamanda karşılaşılabilecek her türlü itfai olaydaki sorunları tespit etme ve bu sorunları ortadan kaldırma, her türlü itfai olaydaki görevleri karşılama, yönetim anlayışı geliştirme, stratejik planlamalar yapabilme, kurumlar arası işbirliği geliştirme ve her kademedeki personelin uzmanlaşmasını sağlamaya yönelik olarak hazırlanmalıdır.

Eğitim süreci kapsamındaki tüm eğitim programları ulusal ve uluslararası akreditasyona sahip olacak Şekilde hazırlanmalı, eğitim programlarının uygulanabilirliğini en etkili Şekilde sağlamak için kadrolar, uzmanlık alanları ve görevler tam olarak ortaya konularak mevcut yönetmeliklerdeki görevde yükselme, eğitim ve yapılanmalar dikkate alınmalıdır.

Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin dokuzuncu maddesinde belediye itfaiye yangın personeli tanımı Şu Şekildedir. “Belediye itfaiye teşkilatında çalışan itfaiye eri, itfaiye çavuşu, itfaiye amiri, itfaiye Şube müdürü, itfaiye müdürü ve itfaiye daire başkanı yangın personelidir. Bu personel, bizzat yangın yerinde bulunmak ve yangına müdahale etmekle sorumlu ve görevlidir “denmektedir.

Yönetmeliğin otuzuncu maddesinde yönetici personelin eğitimi ise “Belediye itfaiye teşkilatlarının yönetici personelinin temel eğitimi İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda hazırlanacak yıllık programlar çerçevesinde yapılır” denmektedir. Ancak yapılan deŐiklikle Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının teşkilat ve görevleri hakkındaki 5902 sayılı kanunla kaldırılmıştır.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği hizmetiçi eğitim başlıklı bölümde; Madde 31–(1) İtfaiye personeline yangın önleyici tedbirler, itfaiye teşkilatının araç gereç ve malzemeleri, söndürücü cihazlar, söndürme ve kurtarma usulleri, ilk yardım, yangın yerinde araştırma ve inceleme, yangının keŐfi, sabotaj ve kundakçılık ile sevk ve idare hususlarında eğitim alabilmeleri için itfaiye yıllık, aylık, haftalık, günlük nazari ve uygulamalı eğitim programları uygulanır.

(2) Yıllık eğitim programında yer alan konular, teknolojik gelişmeler ve mahallin özellikleri de dikkate alınarak aylık, haftalık, günlük ders saatlerinde verilecek Şekilde ayrı ayrı hazırlanır ve eğitim programı dosyasında muhafaza edilir.

(3) İtfaiye teşkilatı personelinin temel ve teknik eğitimlerinde, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, yurt içi ve yurt dışında eğitim merkezi bulunan itfaiye teşkilatları veya üniversitelerin ilgili bölümleri ile bu konuda kurulmuş sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapılarak gerçekleŐtirilir.

(4) Halkı yangına karşı bilinçlendirmek; yangın ve diğer olaylar hakkında bilgilendirmek için basın, yayın ve iletişim araçlarından yararlanılır.

Madde 33 – (1) İtfaiye personelinin fiziki nitelikleri, hazırlanan spor programları ile desteklenir. Personele; kültür-fizik çalışmaları, atletizm, aletli sporlar, mukavemet ve denge sporları ile uygun görülecek diğer mesleki spor faaliyetleri yaptırılarak iş verimlilikleri artırılır (RG, 26326, 2006, M. 9-30-31-33).

(2) Eğitim programları hazırlanırken haftanın en az 3 gününe ait uygulamalı ders saatlerine günün sportif çalışmasının gerektirdiği kadar süre ilave edilir. İtfaiye personelinin belirtilen sportif çalışmaları ve mesleki sporları yapabilmesi için gerekli alan düzenlemesi ile araç gereç ve özel spor kıyafetleri belediye tarafından temin edilir. Ayrıca bu konuda belediyenin spor ve sosyal tesislerinden yararlanılır. İtfaiye teşkilatına yurt içi ve yurt dışında düzenlenen spor etkinliklerine ve itfaiye spor müsabakalarına katılma imkânı sağlanır.

İtfaiye teşkilatına yeni giren personelin teşkilatın organizasyon yapısı ile görevleri öğrenmesini, Görevleri yaparken teşkilatın vizyon ve misyonuna uygun hareket etmesini ve İtfaiye mesleğinin gereklerini yerine getirebilmesi için temel itfaiye er eğitimi programı müfredatında yer alan derslerdeki hedeflere ulaşmasını sağlamaktır.

İtfaiye teşkilatlarının itfai olaylara müdahale, önlem, denetim, proje onayı ve eğitim ile ilgili görev ve sorumluluklarını yerine getirme konularında mevcut yönetmeliklerdeki kadroların tamamı şunlardır; İtfaiye Daire başkanı, İtfaiye müdürü, İtfaiye şube müdürü, İtfaiye amiri, İtfaiye çavuşu, İtfaiye eridir.

Yukarıda sıralanan personelin itfai olaylara müdahale ve itfaiyenin diğer görev ve sorumlulukların yerine getirmesinde temel görevleri ve eğitim sürecini belirleyebilmek için görevleri 3 kategoriye ayırarak sıralayabiliriz.

1. Kategori itfaiye eri: İtfaiye Erinin görevlerini 6 ana başlık altında alt gruplara ayırmak mümkündür;

1.1 Tehlike altındaki hayatları koruma ve kurtarma;

- . Kazalara muavenet
- . Tehlikeli ve sıcak ortamda arama-kurtarma
- . Trafik kazalarında kurtarma
- . Bina çökmeleri ve heyelanlarda (toprak kayması) arama-kurtarma
- . Suda arama-kurtarma
- . Yüksek ve alçak alanlarda arama-kurtarma
- . Su altı arama-kurtarma

- . Ambulans kurtarma
- . Kentsel arama- kurtarma

1.2 Yangınlara müdahale;

- . Bina yangınlarına müdahale
- . Açık alan (orman,çalılık otluk alan vb.) yangınlarına müdahale
- . Endüstriyel yangınlara müdahale
- . Ulaşım (taşıt) yangınlarına müdahale

1.3 Teknik müdahale;

- . Tehlikeli madde olaylarında riskleri kontrol altına alma/azaltma
- . Halka ve diğer kurumlara destek vermek
- . Afetlere müdahale

1.4 Araç ve ekipmanları kullanmak;

- . Ekipmanları her an kullanıma hazır tutmak
- . Ekipmanları kullanmak
- . Araç ve teçhizatları çalıştırmak ve kullanmak

1.5 Kişisel gelişim;

- . Fiziksel gelişim ve sağlık standartları
- . Profesyonel gelişim, liderlik, iletişim becerileri
- . Takım çalışması

1.6 Toplum güvenliğine destek;

- . Toplum güvenliği girişimlerini desteklemek ve faaliyetlere katılmak
- . Yangın güvenliği ve alınması gerekli tedbirler konularında toplumu eğitmek

2. **Kategori itfaiye çavuşu;** İtfaiye erleri mezun olduğu okulun durumuna bağlı olarak;

- . Lise mezunları 4 yıl
- . Ön lisans mezunları 3 yıl
- . Lisans mezunları 2 yıl

İtfaiye eri olarak çalıştıktan sonra “ İtfaiye çavuşu” olarak görevlendirilebilir. Personelin bu süreçte alması gereken tüm eğitim programlarını başarı ile tamamlaması esastır. Bu süreci başarı ile tamamlayamayan personel İtfaiye çavuşluğu sürecine geçemeyecektir. İtfaiye çavuşlarının görevleri 9 ana başlıkta sıralanabilir;

2.1 Tehlike altındaki hayatları koruma ve kurtarma;

- . Kazalara muavenet

- . Tehlikeli ve sıcak ortamda arama-kurtarma
- . Trafik kazalarında kurtarma
- . Bina çökmeleri ve heyelanlarda (toprak kayması) arama-kurtarma
- . Suda arama-kurtarma
- . Yüksek ve alçak alanlarda arama-kurtarma
- . Su altı arama-kurtarma
- . Ambulans kurtarma
- . Kentsel Arama- Kurtarma

2.2 Yangınlara müdahale;

- . Bina yangınlarına müdahale
- . Açık alan (orman, çalılık otluk alan vb.) yangınlarına müdahale
- . Endüstriyel yangınlara müdahale
- . Ulaşın (taşıt) yangınlarına müdahale

3.3 Teknik müdahale;

- . Tehlikeli madde olaylarında riskleri kontrol altına alma/azaltma
- . Halka ve diğer kurumlara destek vermek
- . Afetlere müdahale

3.4 Araç ve ekipmanları kullanmak;

- . Ekipmanları her an kullanıma hazır tutmak
- . Ekipmanları kullanmak
- . Araç ve teçhizatları çalıştırmak ve kullanmak

3.5 Kişisel gelişim;

- . Fiziksel gelişim ve sağlık standartları
- . Profesyonel gelişim, liderlik, iletişim becerileri
- . Takım çalışması

3.6 Toplum güvenliğine destek;

- . Toplum güvenliği girişimlerini desteklemek ve faaliyetlere katılmak
- . Yangın güvenliği ve alınması gerekli tedbirler konularında toplumu eğitmek

3.7 Komuta kontrol;

- . Olay komutası
- . Olay sonrası toparlanma ve raporlama

3.8 Takım kaynak yönetimi;

- . Liderlik
- . Mesleki eğitim
- . Kaynakların kontrolü

3.9 Çok sayıda birimle ortak çalışma ve işbirliği;

- . Diğer Birimlerle Koordinasyon sağlamak
- . Olay hakkındaki araştırma çalışmalarına destek vermek

3. Kategori İtfaiye Amiri

İtfaiye çavuşu olarak görev alan personel mezun oldukları okul durumuna bağlı olarak lise mezunları 4 yıl, ön lisans mezunları 3 yıl, lisans mezunları 2 yıl devam edecek olan süreçte 1. kademe eğitim programları ile 2. kademe eğitim programlarını başarı ile tamamlamalıdır. Bu süreçte görev alacak İtfaiye çavuşlarının eğitimlik formasyonu eğitimi almaları sağlanacak ve eğitimlik formasyonunda başarılı olan personel mesleki geliştirme, 1. kademe eğitim programları, 2. kademe eğitim programları, uzmanlık eğitimleri ve temel itfaiye er eğitim programlarında eğitimlik olarak görevlendirilebileceklerdir. İtfaiye Amirinin görevleri 10 ana başlık altında sıralanabilir:

3.1 Komuta kontrol;

- . Tehlike altındaki hayatları koruma ve kurtarma
- . Yangınlara müdahale
- . Teknik yardım
- . Operasyonel komuta
- . Olay sonrası toplanma süreci

3.2 Takım yönetimi;

- . Liderlik
- . Mesleki eğitim
- . Gelişim ve planlama

3.3 İşbirliği (OKS);

- . Diğer birimlerle koordinasyon
- . Olay yeri ve sebebi ile ilgili araştırmalara yardım

3.4 Operasyonel kaynak kullanımı;

- . Ekipmanları Kullanmak
- . Acil durum araçlarını kullanmak

3.5 Kişisel gelişim;

- . Fiziksel standartlar
- . Sağlık standartları
- . Profesyonel gelişim
- . Takım çalışması

3.6 Toplum güvenliğine destek;

- . Halk güvenliği girişimlerini desteklemek
- . Yangın güvenliği yönünden halka eğitim vermek
- . Yangınlardan korunma tedbirleri almak

3.7 Bilgi yönetimi;

- . İç iletişim ve Dış iletişim

3.8 Kaynakların yönetimi;

- . Kaynakların kontrolü
- . Değerlendirme ve öneriler
- . Bütçe kontrolü ve öneriler
- . İnsan kaynakları yönetimi
- . Acil durum Yönetimi
- . Acil durum yönetimi aktiviteleri

3.9 Yetkinlik ve uzmanlık kriterleri ve eğitim süreci;

İtfaiyeciler yapacakları her türlü faaliyeti en etkin ve etkili bir şekilde yapmaları ve başarılı olmaları için,

3.10 Fiziksel, Mesleki, Zihinsel yetkinlik

Kriterlerine sahip sağlıklı bir bünyeye sahip olması gerekmektedir. İtfaiyecilerin her türlü görevleri yerine getirmesinde çalışacakları ortamlar birçok olumsuzlukları beraberinde getirmektedir.

- . Sıcak ve nemli havalar
- . Karanlık ve kapalı boşluklar
- . Oksijen miktarı az havalar
- . Uzun süreli fiziksel aktiviteler
- . Bedeninizin dinlenmeye ihtiyaç duyduğu gece saatlerinde uzun süren çalışmalar
- . Patlama çökme gibi beklenmedik tehlikeler
- Kurtarmayı bekleyen insanlar, çocuk, yaşlı, hasta ve yaralıların olduğu panik ortamlar
- . Hayatın kaybetmiş insanlar, hatta bir bebek

Örneklemler ve ortamlarda sınırsız bir çalışma alanında tüm bu olumsuzluklarda çalışacak personelin her türlü eğitim ihtiyacı ve fiziksel, zihinsel ve sağlık yetkinliklerinin muhafaza edilmesi ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmış değildir. Bu amaca ulaşımında eğitim süreci, eğitim programları, eğitim tesisleri, eğitimciler, eğitim materyalleri ve eğitime katılacak personel önem taşımaktadır.

2.8 Ormanlarda Yangın Söndürme Hizmetleri ve Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesi Başkanlığı

Türkiye doğal bitki örtüsü nedeniyle özellikle yaz aylarında sürekli olarak yangın riski altındadır. Akdeniz iklim kuşağında yer alan ülkemizin toplam orman varlığı, 20,2 milyon hektardır. Bu ormanların bölgelere göre dağılımı incelendiğinde %24,9 oranıyla Karadeniz Bölgesi ilk sırada yer almaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise %3.04 oranıyla son sırada yer almaktadır.

Tablo: 2.11 Türkiye'de orman alanları

Bölgeler	Orman alanı (Ha)	Orman oranı (%)
Karadeniz	5.029.623	24.90
Akdeniz	4.884.187	24.18
Ege	3.383.380	16.75
Marmara	2.277.429	12.76
Doğu Anadolu	2.187.583	10.83
İç Anadolu	1.523.026	7.54
Güneydoğu Anadolu	614.068	3.04
Toplam	20.199.296	100

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü, <http://www.Koruma.ogm.gov.tr>.

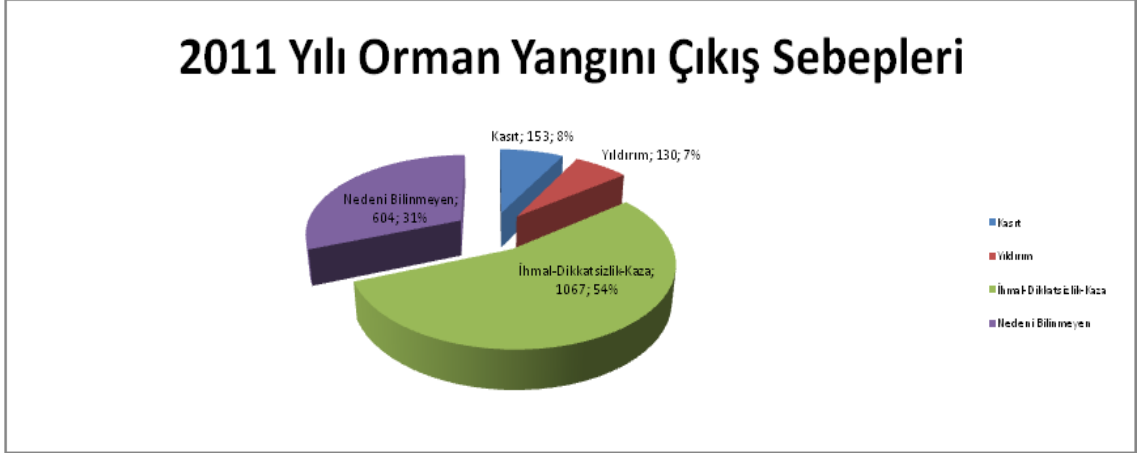
Orman yangınlarının bölgelere göre dağılımı incelendiğinde %41 oranıyla Ege Bölgesi ilk sırada yer alırken, bunu %24 oranıyla Akdeniz Bölgesi takip etmektedir. Türkiye'de Son 10 yılda (2002-2012) meydana gelen orman yangınlarının sayısal verileri 2002 yılında 1471, 2003 yılında 2177, 2004 yılında 1762, 2005 yılında 1530, 2006 yılında 2227, 2007 yılında 2829, 2008 yılında 2135, 2009 yılında 1792, 2010 yılında 1861, 2011 yılında 1954, 2012 yılında 2450 olmak üzere toplam 22188 yangın ve yıllık ortalaması 2017 yangındır.

Orman yangınlarının çıkış sebepleri

Orman yangınlarının çıkış sebepleri; toplumun yaşam tarzı ve düzeyine, kültür seviyesine, kırsal yöredeki etkinliklerine bağlı olarak değişim göstermektedir. Yangın çıkış sebeplerindeki değişkenlik yangınların çıkış zamanlarını da etkileyebilmektedir. Elektrifikasyonun yaygınlaşması nedeni ile ormanlık alanlardan geçen hatların kopması

yüzünden trafo ve enerji nakil hattı orijinli yangın sayısında önemli artışlar kaydedilmektedir.

Tablo: 2.12 Türkiye’de 2011 yılı orman yangınları çıkış sebepleri

Kaynak: Türkiye’de 2011 yılı orman yangınları çıkış sebepleri, <http://www.Koruma.ogm.gov.tr>.

10 yıllık verilere göre yangınların %53 lük bölümünü ihmal, dikkatsizlik ve kaza, %11’lik bölümünü kasıt, % 12’lik bölümü yıldırım sonucu çıkmış, % 24’lik bölümünün çıkış nedeni ise belirlenememiştir. 2011 yılı yangınlarının ise %55’lik bölümü ihmal, dikkatsizlik ve kaza, % 8’lik bölümü kasıt, %7’lik bölümü yıldırım yüzünden meydana gelmiş, % 31’inin nedeni ise belirlenememiştir.

İhmal ve dikkatsizlik sonucu çıkan yangınlar arasında % 6’lık oran ile anız, % 5’lik oran ile çoban ateşi, %9 ’lük oran ile sigara ateşi ve %3 lük oran ile pikniğin yer alması dikkat çekmektedir. Anız yangınlarında yitirilen sahanın oranı %6, sigara sonucu çıkan yangınlarda yitirilen alanın oranı % 8, çoban ateşi sonucu çıkan yangınların oranı ise % 6 olmuştur.*

Son yıllarda enerji nakil hatlarından kaynaklanan yangınların sayısı ve alanında önemli artışlar gözlenmektedir. 2011 yılında halkın gerek orman idaresi ile gerek kendi aralarındaki ihtilaflar yüzünden çıkarıldığı sanılan ve sayısal bakımdan % 3,1 oranına ulaşan kundaklama yangınları sonucu yanan saha miktarı genel kayıp alanın % 2,1’ ini oluşturmuştur.

* Orman Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan 2012 faaliyet raporundan alınıp değerlendirilmeler elde edilmiştir.

Türkiye genelinde 2012 Yılında orman yangınlarıyla mücadelede il bölge müdürlüklerin organizasyon yapısı ve personel, araç gereç incelendiğinde ortaya çıkan tablo şu şekildedir.

Ülke genelinde faal kule sayısı 776 adet, haber merkezi sayısı 559 adet, yangınlara yapılacak ilk müdahale ekip sayısı 914 adet, kulelerde yangını gözetleme görevi yapan personel sayısı 1551 kişi, haber merkezlerinde haberleşmeden sorumlu personel sayısı 983 kişi, meydana gelen yangınlara yapılacak ilk müdahale ekiplerinde görevli personel sayısı 8981 kişi olup toplam 11528 görev yapmıştır. Ayrıca ülke genelindeki bölge müdürlüklerinde meydana gelen orman yangınlarında görev icra eden yangın söndürme araçları incelendiğinde toplam ilk müdahale aracı sayısı 467 adet, arozöz ve su ikmal araç sayısı 1255 adettir. Orman yangınlarında çok önemli fonksiyonu olan yangın söndürme araçlarına ve ekiplere yol açmak, ayrıca yangını bilirlri alanda tutmak için yangın çevresinde yol açma çalışmalında kullanılan dozer, ekskavatör, greyder gibi iş makinelerin toplam sayısı 365 adettir. Yapılan hizmetler yerine getirebilmek için idare kiralama işlemi sonucu 129 Treyler, 879 hizmet aracı, karavan ve motosiklet 1033 araç, özellikle orman yangınlarını söndürmek için havadan müdahale araçları çok önemlidir.

Orman Genel Müdürlüğü olaylara etkin müdahale için çeşitli bölgelerde konumlandırılmış ve gerektiğinde hemen hizmet veren 29 adet helikopter 20 adet, uçakla görevini yerine getirmektedir (Orman Genel Müdürlüğü, 2012, s. 29).

2.9 Hava meydanlarında yangın söndürme ve arama kurtarma hizmetleri ve Hava meydanları itfaiyesi

Ülkemizdeki havacılık faaliyetleri, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve bu kapsamda yayımlanmış olan idari ve teknik yönetmelikler ve havacılık talimatları çerçevesinde yürütülmektedir. Hava meydanlarının kuruluş ve işletme afetlere karşı alınması gereken önlemler ve korumasıyla ilgili kanun, yönetmelik yönergelerle düzenlenmiştir. Bunlar 14 Ekim 1983 günü yayınlanan 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu hava alanı yapım, işletim ve sertifikalandırma yönetmeliği, DHMİ afet ve acil durum yönetim yönergesi ve DHMİ yangın yönergesidir.

Gelişen dünyanın bir gereği olarak uçaklar ve havaalanları her geçen gün gelişmekte buna paralel olarak yolcu ve sefer sayısı çoğalmaktadır. 2012 yılı verilerine bakıldığında Türkiye geneli iç hatlar 600.818, Dış hatlar 492.229, toplam 1.093.047 sefer olmuştur.

Ülkemizde de sivil ve askeri birçok havaalanı bulunmakta olup havaalanlarımızın sayısı her geçen gün artmaktadır. Hızlı ve konforlu bu yolculuğun güvenli olarak sağlanması için alınan önlemlerden biride havaalanı bölgesinde meydana gelebilecek her türlü itfai olaylarına karşı müdahale etmek için, havaalanlarında itfaiye teşkilatı kurmak ve işletmek ulusal ve uluslararası mevzuatla belirlenmiştir. İlgili mevzuatta ülkemizdeki sivil havaalanlarının kullanımı ve işletilmesi Ulaştırma Bakanlığı Devlet Hava Meydanları İşletmesine verilmiştir. Ülkemizde 37 tanesi sivil, 8 tanesi askeri, 24 tanesi hem sivil hem askeri olmak üzere toplam 69 tane havaalanı bulunmaktadır.

2012 yılı verilerine göre Arff memuru okul yazarlık durumuna baktığımızda İlkokul mezunu 4 kişi, ortaokul mezunu 53 kişi, lise mezunu 162 kişi, yüksekokul mezunu 339 kişi, üniversite mezunu 315 kişi olup toplam devlet hava meydanlarında 873 personel ARFF memuru olarak görev yapmaktadır (Devlet Hava Meydanları İşletmesi, İstatistik, 2013).

Havaalanlarındaki itfaiyelerin görev tanımı; Havaalanlarında uçuş ve yangın güvenliği açısından ICAO tarafından belirlenmiş olan kriterleri yerine getirerek, meydana gelebilecek uçak kaza kırım ve yangınlarına karşı havaalanı ARFF ünitelerince, can ve mal kaybının önlenmesine yönelik çalışmaları yapmaktır.

Ülkemizde havalimanlarında uçuş güvenliği devlet hava meydanları işletmesi yerine getirmektedir. Havalimanlarında görev yapan itfaiye personelleri devlet hava meydanları işletmesi bünyesinde 2005 yılına kadar itfaiye adı altında görevlerini yürütülmüştür. Belediyelerdeki tüm itfaiyeciler yardımcı hizmetler sınıfından genel hizmetler sınıfına geçirilmiştir. 03.10.2005 tarihinde bakanlar kurulu kararıyla DHMİ bünyesindeki itfaiye unvanı, ARFF unvanını olarak değiştirilmiştir. ARFF isminin açılımı Aircraft Rescue and Fire Fighting olup anlamı hava kurtarma ve yangınla mücadele'dir. Bu işi yapan kişilere ARFF memuru ismi verilmektedir. ARFF memurları sivil savunma ve itfaiyecilik, bölümü mezunları arasında seçilmekte olup KPSS ile atanmaktadır. Ancak hava meydanlarında çalışan itfaiyeciler yardımcı hizmetler sınıfında görev yapmaktadır.

2.10 Deniz ve deniz taşıtlarında yangın söndürme ve arama kurtarma hizmetleri ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü

Üç tarafı denizlerle çevrilmiş olan ülkemizin deniz trafiği her geçen gün artarken aynı oranda kıyı tesislerimiz deniz ticaretine hizmet sunmaktadır. Boğazlarımız daima tehlike altında olduğu gibi yaşanan kazalar sonucunda kıyı şeridinde bulunan meskûn mahallerde tehlikeye maruz kalmakta, meydana kazalar sonucu deniz ve çevre kirliliğine sebep vermektedir.

Kıyı Emniyet Genel müdürlüğüne bağlı liman ve iskele tesisi 208 adet, tersane 71 adet, marina - yat limanı ve yat yanaşma yeri 44 adet, balıkçılık kıyı yapısı 367 adet, tekne imal yeri 170 adet, çekek yeri 25 adet, gemi söküm tesisi 21 adet, Ekim 2012 itibariyle faaliyeti devam eden tüm kıyı yapılarının toplamı 906 adete ulaşmıştır. Bu verilen hizmeti 1101 kişisi karada, 1044 kişisi denizde olmak üzere toplam 2145 personelle yerine getirilmektedir. 2011 yılı boğazlardan geçen 18 bin 25 tanker, başta petrol olmak üzere 282 milyon 153 bin 803 ton tehlikeli madde nakledildi. Transit gemi trafiğinin yanı sıra şehir içi ulaşımda da önemli bir yer tutan İstanbul Boğazı'ndan geçen tankerler, başta petrol olmak üzere 131 milyon 122 bin 919 ton tehlikeli madde taşırken Çanakkale Boğazı'ndan taşınan tehlikeli madde miktarı 151 milyon 30 bin 884 ton ulaşmıştır. Kıyı Emniyeti'nin verilerine göre boğazlardan 2007 yılında 106 bin 519 gemi geçerken 2008'de 103 bin 293, 2009'da 100 bin 875, 2010'da 95 bin 577, 2011'de 95 bin 177, geçen yıl ise 92 bin 942 gemi geçmiştir. Bu durum tedbirsizlik, ihmal ve dikkatsizlik sonucu bazı tehlikeli olayları da meydana getirmektedir (Kıyı emniyeti genel müdürlüğü, 2012).

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına bağlı ana arama kurtarma koordinasyon merkezi tarafından yayınlanan istatistikte Türk arama kurtarma sahasında meydana gelen olaylar içinde yangınlar %10 civarında olmuştur.

Türkiye kıyılarında olası can, mal ve çevre olaylarına müdahale edebilecek özellikle Fi-Fi 1 yangın söndürme klâsında 1 adet ve saatte 7200 m³ su basabilen 2 adet Fi-Fi 2 römorkörü kıyı emniyeti genel müdürlüğü filosunda hizmet vermektedir. Ayrıca İstanbul itfaiyesinin 2003-2012 yılları arası 160 olayda deniz kıyısına bağlı veya kıyıya yakın bulunun deniz araçları yangınına müdahale ederek söndürmüştür.

Tablo: 2.13 Türkiye’de deniz kaza / olay istatistikliği

Olay Türü	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam
Yangın	13	18	11	9	13	15	79
Tıbbı tahliye	-	-	-	18	34	23	75
Alabora	22	12	27	25	16	26	128
Oturma	30	44	29	31	17	23	174
Denize düşme	-	-	-	4	7	10	21
Çatışma	21	40	37	39	27	19	183
Yan yatma		2	3	3	3	-	11
Su alma	-	-	-	-	3	3	6
Makine arızası	3	25	4	12	9	2	55
Sürüklenme	1	17	11	29	15	15	88
Çatma	6	8	2	6	5	9	36
Patlama	-	1	-	1	-	-	2
Gemi kaçırma	-	-	-	-	4	-	4
Diğerleri	6	11	13	19	2	6	57
Toplam	102	178	137	196	155	151	919

Kaynak: Deniz ve içşular düzenleme Genel Müdürlüğü, AAKKM.

2011 yılında İstanbul Boğazı’ndan 49.798, Çanakkale Boğazı’ndan 45.379 gemi geçiş sağlamıştır. Boğazlarımızdan geçen ve tehlikeli madde taşıyan gemi sayısı ise İstanbul Boğazı’ndan 9103, Çanakkale Boğazı’ndan 8.818 gemidir. Bu gemilerin tankerlerle taşıdığı yük miktarı, yılında İstanbul Boğazı’ndan 138.496 ton, Çanakkale Boğazı’ndan 156.328 tondur. Bu geçişler esnasında 66 adet tehlike ve emniyet mesajı alınmıştır (Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, 2012).

Kıyı Emniyet Genel Müdürlüğü elindeki imkân ve kabiliyetleriyle denizde meydana gelmiş olaylara denizden müdahale ederken aynı zamanda kıyıya bağlı ve kıyıda bulunan itfai olaylara şehir itfaiyeleriyle beraber müdahale etmektedir. Bu durum yangınla mücadelede çok başlılığa ve koordinasyon eksikliğine, etkin ve ekonomik mücadeleyi zorlaştırmaktadır. Bugün Kıyı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan kıyı şeridindeki karasulardaki yangın söndürme işi kıyı emniyet genel müdürlüğünden destek alınarak ve eşgüdüm içinde kıyıda bulunan bina ve liman marina, tersane, vb. tesislerde meydana gelen olaylara denizden müdahale edecek, ayrıca bu mekanlarda alınacak tedbir ve önlemler hakkında yasal mevzuatı uygulaması yerel şehir itfaiyesi tarafından yapılması, geçmişte olduğu gibi il Belediyesine bağlı deniz itfaiyesi örgütlenmesine gidilmesi önem arz etmektedir.

2.11 ŞEHİRLERDE VE KIRSAL BÖLGELERDE ARAMA KURTARMA HİZMETİNDE İTFAİYE TEŞKİLATINA YARDIMDA BULUNAN ARAMA KURTARMA BİRLİKLERİ

Yerel il itfaiyelerinin yangın söndürmenin yanında arama kurtarma hizmeti de asıl görevlerinden birisidir. Şehirlerde ve kırsal bölgelerde arama kurtarma hizmetleri mahalli idare birimlerindeki belediyelere bağlı verilmektedir. 17 Ağustos 1999 Marmara depreminde yaşanan sorunlar, ülkemizde afet ve afet yönetimi anlayışında bazı değişimler ortaya koymuştur.

Yerel itfaiye birimleri elindeki kit imkan ve yetersiz teknik personel, araç gereçle bu hizmeti verirken; 17 Ağustos 1999 Marmara depreminden sonra valilikler bünyesinde deprem, olağanüstü ve ihtiyaç duyulan durumlarda kullanılmak üzere sivil savunma arama kurtarma birlik ve ekiplerinin kurulma yoluna gidilmiştir. Ancak 2013 yılında 6360 Büyükşehirlerdeki, il özel idarelerinin kaldırılmasıyla kurulan bu birliklerin durumu netlik kazanmamıştır.

Marmara bölgesinde 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen deprem felaketi neticesinde, öncelikli olarak askeri alanlarda hizmet etmesi düşünülen, Genelkurmay Başkanlığı tarafından deprem, yangın, sel, çığ, toprak kaymaları, kaybolmalar, Kimyasal Biyolojik Radyolojik ve Nükleer (KBRN) ve büyük kazalar gibi doğal olan veya olmayan her türlü afette yurt içinde ve yurt dışında arama ve kurtarma faaliyeti icra etmek üzere TSK Doğal Afetler Arama Kurtarma Tabur Komutanlığı kurulmuş ve uluslararası standartlarda teçhiz edilmiştir.

Afetlerde medikal kurtarma alanında yaşanan sıkıntılar, Marmara Bölgesi'nde 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen afetle bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu konuda yaşanan sıkıntıları ve koordinasyon eksikliğini ortadan kaldırmak için Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Acil ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren gönüllü sağlık personelinin katılımlarıyla oluşturulan olağanüstü olay ve afetlerde medikal kurtarma yapmak amacıyla 2004 yılında ULUSAL MEDİKAL KURTARMA EKİBİ (UMKE) kurulmuştur.

Afetlerde bilinçli insan gücüne ihtiyaç vardır, deprem gibi büyük afetlerde kaybedilen veya yaşama tutunan insanların %80'i olayın meydana geldiği ilk saatlerdedir. Bundan

dolayı afetzedeye etkin müdahale edebilecek bu iş için eğitim almış insan gücüne duyulan ihtiyaç sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanmasının önemi büyüktür.

2.11.1 Sivil savunma Arama Kurtarma Birlikleri

Sivil savunma arama kurtarma birlik ve ekiplerinin görevleri “Sivil Savunma Arama Kurtarma Birlikleri Ve Ekiplerinin Kuruluşu Görevleri, 21.07.2000 Tarihinde Resmi Gazetede 24116 Sayı İle Yayınlanan Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelikte; savaşta, afetlerde, büyük yangınlarda ve önemli kazalarda; arama, kurtarma, ilk yardım ve sosyal yardım hizmetlerini yürütmek, nükleer, biyolojik, kimyasal (NBC) maddelerin ölçüm hizmetlerini imkânlar ölçüsünde yerine getirmek, ilgili birimlere ulaştırmak, (NBC) maddelerinin temizlenmesine (Dekontaminasyon) yardım etmek, ülkemize gelen sığınmacılara sosyal yardım hizmeti vermek, bunların geçici barındırılma hizmetlerine yardım etmek ve valilikçe verilen diğer görevleri yapmak şeklinde belirlenmiştir.

Deprem, sel, su baskını, heyelan, yangın gibi afetlerde vatandaşlarımızın müracaatına gerek kalmadan sivil savunma birlik ve ekiplerimiz olayın haber alınmasını müteakip derhal olay bölgesine intikal ederek arama kurtarma çalışmalarını yapmaktadırlar. Ancak, boğulma, çığ, kayıp, mahsur kalma, göçük gibi münferit olaylarda vatandaşlarımızın arama kurtarma hizmetinden yararlanabilmeleri için bağlı oldukları kaymakamlık veya valiliğe müracaat etmeleri gerekmektedir.

Şekil: 2.28 Sivil savunma arama kurtarma birlikleri

Kaynak: AFAD, sivil savunma birlik haritası.

1999 yılı Marmara ve Düzce depremleri sonrasında sivil savunma teşkilatında yeniden yapılanmaya gidilmiş ve 7126 sayılı “Sivil Savunma Kanununda yapılan değişiklikle 11

ilde (Adana, Afyonkarahisar, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Sakarya, Samsun ve Van) bölge esasına göre asgari 120 personelden oluşan sivil savunma arama kurtarma birlikleri, toplam 11 bölgede 1467 personel bulundurması için norm kadro tahsis edilmiştir. Ayrıca geriye 70 ilimizde sivil savunma arama kurtarma il müdürlükleri bünyesinde ilin afet riski, nüfusu ve sanayi tesislerinin yoğunluğu gibi kriterler dikkate alınarak 10, 20 ve 30'ar personelden oluşan arama kurtarma ekipleri kurulmuş, bu illerde toplam 1254 personel istihdamı ön görülmüştür. Ülke genelinde bölge sivil savunma arama ve kurtarma birlik müdürlükleri ve illerdeki ekiplerde toplam 2721 personel bulunmaktadır. Bu durum gösteriyor ki mevzuattan kaynaklanan sorunlardan dolayı farklı iş gruplarının güçlerinin birleştirilmesi personel ve araç istihdamının asgari olan il ve bölgelerde hizmetin sunulmasında çok büyük önem arz etmektedir.

Anlaşılabacağı üzere şehirlerde itfaiyecilerin vermiş olduğu hizmetinin bazılarını sivil savunma birlikleri ve ekipleri de vermektedir. Aynı olayda bir araya gelmekte ve birimler arasında zaman zaman bazı sorunlar yaşanmaktadır.

Tablo: 2. 14 Sivil savunma arama ve kurtarma birlik müdürlükleri norm kadro standartları cetveli

İLLER	Sivil savunma arama kurtarma birlik müdürü	Sivil savunma uzmanı	Şef	Veri hazırlama ve kontrol işletmeni	Tabip	Veteriner	Sosyal çalışmacı	Hemşire	Sağlık memuru	Mühendis	Tekniker	Arama ve kurtarma teknisyeni	Kameraman	Şoför	Teknisyen yardımcısı	Hizmetli	TOPLAM	MEVCUT
Adana	1	4	2	2	1	1	1		5	2		100	1	8	1		129	107
Afyon	1	5	2	2	1	1	1		5	2		100	1	6	4		131	81
Ankara	1	8	2	3	1	1	2	2	4	5	4	100	1	10	4	2	150	146
Bursa	1	4	2	1	1	1	1		5	2	1	100	1	7	4		131	94
Diyarbakır	1	4	2	1	1	1	1		5	2		100	1	8	4		131	94
Erzurum	1	4	3	3	1	1	1	1	5	3	2	100	1	7	1		134	93
İstanbul	1	4	3	3	2	1	2	2	5	4	3	100	1	10	3		144	106
İzmir	1	4	2	1	2	1	2	1	5	3		100	1	8	5		136	112
Sakarya	1	4	2	1	1	1	1		5	2		100	1	6	2		127	82
Samsun	1	3	2	2	1	1	1		5	2		100	1	6	2		127	106
Van	1	3	2	2	1	1	1		5	2		100	1	6	4		129	90
Toplam	11	47	24	21	13	11	14	6	54	29	10	1100	11	82	34	2	1469	1111

Kaynak: Başbakanlık acil durum yönetimi başkanlığı, 2009.

Yukarıda tablodan anlaşılacağı üzere ülke genelindeki 11 ilde sivil savunma arama kurtarma birlikleri diğer 70 ilde sivil savunma arama kurtarma ekipleri kurulmuştur. Bu birlik ve ekiplerde istihdam edilmesi gereken personel sayısı 2773 kişidir. Mevcut araç sayısı maalesef tüm taleplerimize karşı elde edilememiştir.

Sivil savunma arama kurtarma birlikleri 2011 yılında ülke genelinde yaptığı faaliyetler incelendiğinde sel 10, çığ 1, patlama 8, boğulma 6, mahsur kalma 4, kayıp 2, göçük 4, helikopter kazası 2, kimyasal madde 2 olmak üzere olaya müdahale etmişlerdir (Afad, 2011 faaliyet raporu).

Ülke genelinde belediyelere bağlı itfaiye teşkilatı hizmet ve sorumluluğu ile sivil savunma arama kurtarma birlik ve ekiplerinin görev ve sorumluluğunun bazıları örtüşmektedir. Aynı ilde aynı hizmet türünü yerine getiren iki ayrı kurum şeklinde göze batmaktadır. İtfaiye teşkilatı Belediyelere bağlı görev yaparken, sivil savunma arama kurtarma birlik ve ekipleri valiliklere bağlı olarak hizmet görmektedir. Bu durum personel, araç gereç istihdamında rantablı kullanılmadığını gösterdiği gibi aynı zamanda görev sorumlukta sıkıntılar meydana getirmektedir.

Büyük illerde birlik, il düzeyinde ekip şeklinde yapılan ve buna göre personel ve araç gereci bulunduran bu personelin yeni yasalaşan Büyükşehir Kanunuyla beraber ortadan kalkan il özel idareleri yanında bu hizmetlerinde büyükşehirlere verilmesi ve personelinin itfaiye teşkilatına aktarılması itfaiyeci istihdamı sıkıntısı çeken il ve ilçelerde çözüme katkı sağlarken yapılan hizmetin tek elden etkin ve verimli olarak sürdürülmesi de sağlanmış olacaktır.

2.11.2 Genelkurmay başkanlığı askeri doğal arama kurtarma birlikleri (DAK)

Marmara bölgesinde 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen deprem felaketi neticesinde, Genelkurmay başkanlığı tarafından deprem, yangın, sel, çığ, toprak kaymaları, kaybolmalar, kimyasal biyolojik radyolojik ve nükleer (KBRN) ve büyük kazalar gibi doğal olan veya olmayan her türlü afette yurt içinde ve yurt dışında arama ve kurtarma faaliyeti icra etmek üzere TSK Doğal Afetler Arama Kurtarma Tabur Komutanlığı kurulmuş ve uluslararası standartlarda teçhiz edilmiştir.

Doğal Afetler Arama Kurtarma Taburu her türlü hava ve arazi şartlarında, yurt içi ve yurt dışında kendisine verilen tüm arama ve kurtarma görevlerini başarı ile yerine

getirmiş ve bu görevler neticesinde 236 kazazedeyi kurtararak en yakın sağlık kuruluşuna sevk etmiştir.

Doğal Afetler Arama Kurtarma (DAK) Taburu; Tabur karargâhı ve 4 adet DAK birliğinden meydana gelmiştir. Her DAK birliğinde ise birlik karargâhı, DAK timleri ve arama köpek postaları mevcuttur. DAK timi: tim komutanı, dinleme ve arama uzmanı kurtarma uzmanı (2adet), acil müdahale uzmanı (2 adet) olmak üzere 6 kişiden meydana gelir. Arama köpek kısmı, kısım komutanı uzman eğitici (6 adet) arama köpeği (6 adet) olmak üzere toplam 7 personel ve 6 adet arama köpeği bulunur. Toplam 172 personel 24 arama kurtarma köpeği ile hizmet vermektedir.

Doğal afetler arama kurtarma görev alanları, deprem, sel ve su taşkınları, yangınlar, toprak kaymaları, çığ, büyük kazalar (gemi, uçak, tren ve karayolları, radyoaktif sızıntılar, kirlenme), kaybolmalar (dağda arama kurtarma) gibi.

Müdahale kabiliyeti alarmin verilmesi ile hazırlıklarını tamamlayarak, süratle afet bölgesine intikal etmeye hazır hâle gelebilir. Eş zamanlı olarak dört ayrı il veya bölgede farklı afet türlerinde toplam 22 A/K timi ile müstakil olarak arama kurtarma yapabilir. Ulaşım dâhil hiçbir desteğe ihtiyaç duymaksızın, her türlü ortamda faaliyet gösterebilir. Kurtarılan kişiye ilk müdahaleyi yaparak en yakın sağlık kuruluşuna tahliye edebilir. Muhabere vasıtaları ile her türlü koşulda irtibat sağlayabilir. Sarp kayalık ve dağlık arazide arama kurtarma faaliyeti icra edebilir. Su üstü, sualtı ve sel felaketinde arama kurtarma faaliyeti icra edebilir. Yangında arama kurtarma faaliyeti icra edebilir. Afet bölgesine karadan intikalin mümkün olmadığı durumlarda, afet bölgesine paraşüt ile atlayabilir ve helikopter ile kurtarma tekniklerini uygulayarak kurtarma yapabilir. Derin kar, çığ ve şiddetli soğuklarda arama kurtarma faaliyeti icra edebilir. Her türlü afet ortamında, gece şartlarında arama kurtarma icra edebilir. Yurt içi ve yurt dışından talep edilecek arama kurtarma eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilir. Her türlü arama kurtarma harekâtında danışmanlık yapabilir (Genel Kurmay Başkanlığı, DAK, 2013).

2.11.3 Ulusal medikal kurtarma ekibi (UMKE)

Ülkemizin coğrafik ve jeolojik yapısına bakıldığında afetlere maruz kalma potansiyeli oldukça yüksektir. Son yüzyılda yaşanan afetler 50 milyon insanımızı etkilemiş 100.000'nin üzerinde can kaybı olmuş, 250.000 kişi sakatlanmış, bir milyon bina çökmüş, 5 milyon insan evsiz kalmıştır. Nüfusumuzun %95'i, barajlarımızın %92'si, sanayimizin %92'si, topraklarımızın %91'i deprem kuşağında bulunmaktadır.

Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Acil ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren gönüllü sağlık personelinin katılımlarıyla oluşturulan olağanüstü olay ve afetlerde medikal kurtarma yapmak amacıyla 2004 yılında ULUSAL MEDİKAL KURTARMA EKİBİ (UMKE) kurulmuştur.

Kurulan ve yaygınlaştırılarak devam eden Ulusal medikal kurtarma ekipleri (UMKE) acil sağlık hizmetleri genel müdürlüğü görev tanımı kapsamına giren hizmetlerin daha etkin ve kaliteli sunulabilmesi amacıyla 21 tanesi bölge koordinatörlüğü olmak üzere 81 ilimizde faaliyetlerini sürdürmekte olup, afet bölgesinde görev yapabilecek özellikte, yeterli tıbbi donanıma ve müdahale becerisine sahip sağlık personelinin oluşmaktadır. Amaç afete maruz kalmış kişilere doğru ve çabuk müdahale etmek, ölü ve yaralı sayısını kabul edilebilir rakamlara indirmektir.

Depremlerdeki ölümlerin % 80'inin ilk saatler içinde olduğu düşünüldüğünde doğru ekip ve doğru müdahale önem kazanmakta olup bu işi iyi eğitim almış, donanımlı UMKE timleri gerçekleştirecektir.

Bugün 81 ilde UMKE örgütlenmesi yapılmış olup timler oluşturulmuş 2013 yılı itibari ile 6000 UMKE gönüllüsü bulunmaktadır. Her yıl seçilen bir ilimizde yıllık UMKE tatbikatları düzenlenerek oluşum sürekli canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Gerçekler böyle iken sorulması gereken neden geç kalındığı olmalıdır. Afetlerden en az zarar görmenin temel koşulu ne kadar hazır olduğunuzdur.

Ulusal medikal kurtarma ekipleri meydana gelebilecek afetlere ve olağan üstü olaylara süratle müdahaleyi, karşılaşılan olayların niteliklerini uygun bilgi birikimi ve aldığı uzmanlık eğitimleri vasıtasıyla sağlar. Uzmanlık eğitimleri resmi ve özel kurumlarla işbirliği içerisinde eğitime devamlılık ilkesine göre yürütülür. Ulusal medikal kurtarma ekipleri personeline suda arama kurtarma, balıkadam ve kurbağa adam, deniz araçları ile arama kurtarma, dağcılık, çığda arama ve kurtarma, hava araçları ile arama ve kurtarma, Nükleer-Biyolojik ve Kimyasal olaylara müdahale ve kurtarma (NBC), ileri sürücülük ve arazi araçları sürücülüğü alanlarında uzmanlık eğitimleri verilir. Uzmanlık eğitimlerine ihtiyaç duyulan farklı alanlarda afetlere hazırlık ve personelin ihtiyaçları doğrultusunda karar verilir.

UMKE olarak birçok uluslar arası faaliyetlere bulunmuştur. 2004 yılında İran Bam depremi, Endonezya depremi, 2005 yılında Pakistan Muzafferabad depremi, 2007 yılında Afganistan sel ve toprak kayması, 2006-2011 yıllarında Sudan insani yardım

organizasyonu, 2008 yılında Irak'tan yaralı transferleri, 2009 yılında Irak'tan yaralı transferleri, 2010 yılında Endonezya Tsunami felaketi, Irak'tan yaralı transferleri, Haiti depremi, İsrail'den Mavi Marmara yaralıların tahliyesi, Pakistan sel felaketi, 2011 yılında Somali insani yardım organizasyonu, Libya yaralı nakli, Suriye insani yardım organizasyonu devam Etmekte), 2012 yılında Irak'tan yaralı transferleri 2013 yılında Irak'tan yaralı transferleri yapılmıştır (Sağlık Bakanlığı, UMKE, 2013).

Sonuç olarak ülke genelinde il il yapılanmış olan UMKE teşkilatı her hangi bir afet durumunda elindeki imkan ve kabiliyetine göre resmi arama kurtarma ekipleriyle beraber koordineli bir şekilde çalışma imkanı bulunmasında büyük yarar taşımaktadır. İllerde bulunan 112 Acil servislerinde bu personellerin çalıştırılması olaylara katılım ve müdahale açısından çok önem taşımaktadır.

2.11.4 Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Sivil toplum kuruluşu, resmi kuruluşların dışında ve bunlardan bağımsız olarak çalışan, politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçlar doğrultusunda lobi çalışmaları, üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük usulüyle alan, kar amacı gütmeyen ve gelirlerini bağışlar ve veya üyelik ödemeleriyle sağlayan kuruluşlardır. Sivil toplum örgütleri oda, sendika, vakıf ve dernek adı altında faaliyet gösterir. Vakıf dernekler topluma yararlı bir hizmet geliştirmek için kurulmuş yasal topluluklar olup ve herkese yardım etmek için kurulmuşlardır.

Afetler ile mücadelede uluslararası kaynaklardan halka kadar, tüm birey ve kurumların yeri, görev ve sorumlulukları vardır. Özellikle STK' lar ve gönüllüler bu sistemin önemli bir parçasıdır.

Ülkemizde büyük yıkımlara neden olabilen afetler, Türkiye'de devlet görevlilerinin, sivil toplum örgütlerinin ve genel olarak bütün toplumun afetler ve afet yönetimi konularında eğitim ve öğretime ihtiyacı olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle, artık toplumumuzu afetler ve acil durum yönetimi konularındaki yanlış tutum ve davranışlarında iyi yönde köklü değişikliklere yol açabilecek bir eğitim ve öğretime ihtiyaç vardır.

Sivil Toplum Kuruluşu (STK), afet itfaiye gönüllüleriyle birlikte, genelde tüm toplumun eğitiminde, öncelikle toplumdaki eğitimde kaynaklara sahip tüm kurum ve kuruluşların belirlenmesi büyük önem taşır. Bunun STK' lar ve gönüllüler kendileri için belirledikleri rollere göre toplumumuzdaki potansiyel eğitim kaynaklarının bir listesini çıkartmalıdır.

Toplumdaki mevcut eğitim kaynakları konusunda çok seçici davranılmalı ve bu listedeki eğitim daha sonra nitelik ve nicelik yönünden değerlendirilmelidir.

İtfaiye gönüllüleri muhtemel bir afet halinde itfaiye arama kurtarma birlikleri gelinceye kadar ilk müdahaleyi yapacak olanlar bizzat halkın kendisidir. Bu nedenle arama kurtarma ekipmanları ve personeliyle donatılmış olan itfaiye birimlerinde sivil halk eğitime tabi tutulmakta. "Gönüllü itfaiyecileri eğiterek sayılarını ihtiyaca uygun bir miktara ulaştırmak, insanların toplu olarak buldukları ve yaşadıkları yerlerde yangın güvenlik, söndürme ve kurtarma önlemleri alınmasına katkı sağlaması gerekir.

Modern afet yönetiminin her aşamasında bireysel ve örgütlü gönüllüler önemli bir yer tutar. Bu durumda afet konusunda çalışan STK ve gönüllülerin afet yönetimi ergini elinde tutan kamu kurumlarıyla olan ilişkilerinin geliştirilmesi, afet yönetimi ve mevzuatındaki yerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle afet yönetiminin her evresinde önemli rol oynaması gereken gönüllü kuruluşların birer STK olarak ele alınması gerekir. Bu nedenle gönüllü kuruluşların gelişimi ve problemleri ülkemizdeki mevcut STK'ların problemlerine benzer olduğu için öncelikle STK'lar ile ilgili problemlerin mutlaka ele alınıp bir an önce çözülmesi gerekmektedir.

İtfaiye Gönüllüleri projemizle bu amaca uygun hareket edilerek sivil toplum kuruluşları desteklenmektedir. Muhtemel bir afet halinde itfaiye Arama kurtarma birlikleri gelinceye kadar ilk müdahaleyi yapacak olanlar bizzat halkın kendisidir. Bu nedenle arama - kurtarma ekipmanları ve personeliyle donatılmış olan itfaiye birimlerinde sivil halk eğitime tabi tutulmakta. "Gönüllü itfaiyecileri eğiterek sayılarını ihtiyaca uygun bir miktara ulaştırmak, insanların toplu olarak buldukları ve yaşadıkları yerlerde yangın güvenlik, söndürme ve kurtarma önlemleri alınmasını katkı sağlaması gerekir.

1988 yılında, bugünkü Ermenistan'da meydana gelen Spitak depremine müdahale eden uluslararası arama kurtarma ekiplerinin girişimleri sonucunda, 1991 yılında Uluslararası arama kurtarma danışma grubu "International search and rescue advisory group" veya kısa adıyla INSARAG), kurulmuştur.

Ülkelerin resmî afet müdahale kurumları ile arama kurtarma çalışmalarında yer alan sivil toplum kuruluşları üyelerinin, ihtiyaç olan bölgelere hızla ulaşmalarını ve verimli bir çalışma gerçekleştirmeleri için gereken koordinasyonu sağlamaktır. Küresel afet alarm ve koordinasyon sistemi (GDACS) gibi, INSARAG da, İnsanî ilişkiler koordinasyon

ofisinin (OCHA) Cenevre'deki acil hizmetler bölümüne (ESB) bağlıdır. Bölümdeki koordinasyon destek birimi (FCSS), INSARAG sekreterliği olarak çalışmaktadır.

Arama kurtarma ekipleri sınava girdikleri takdirde, INSARAG standartlarına göre “ağır arama kurtarma ekibi” ve “orta ölçekli arama kurtarma ekibi” olmak üzere sınıflandırılmaktadırlar. Üyelik kriterleri ile beraber, hangi ekibin, hangi sınıfta olacağını belirleyen yeterlilik, teçhizat gibi daha spesifik kriterler de, güncellenerek duyurulan kılavuzlarda yer almaktadır.

INSARAG Afrika, Avrupa ve Ortadoğu bölgesinde 32, Amerika bölgesinde 7, Asya ve Pasifik bölgesinde 12 olmak üzere toplam 51 ülkeden en az 7369 personel ile 81 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'den resmi ve sivil olarak başvuran arama kurtarma birlikleri vardır. Bunlar 2011 yılında resmi statüde üye olan sivil savunma arama kurtarma birliği 71 kişi, sivil statüde başvuran yeni yüksek tepe GEA arama kurtarma ekibi 50 kişi, AKUT arama kurtarma derneği 350 kişi, İstanbul Üniversitesi doğal afetler arama kurtarma ekibi 50 kişi, Gölcük Ticaret odası arama kurtarma ekibi 420 kişi, AKA arama kurtarma araştırma derneği 250 kişi, Bahçeşehir Üniversitesi arama kurtarma ekibi 45 kişi orta derece sertifikası almışlardır.

3. BÖLÜM; YEREL YÖNETİMLERDE İTFAİYE HİZMETLERİ VE AFETLERDEKİ ROLÜ

Afetlere etkili bir şekilde müdahale ederek can ve mal kayıplarını asgari düzeyde tutulmasına yönelik olarak, itfaiye teşkilatının her türlü imkân ve kabiliyetleri ile yönetim ve bilinç düzeyini artırmak, afet durumunda can ve mal kayıplarını en aza indirmek için olaylara müdahalesinde kullanılan sistemler ile görevli personelin nitelik ve niceliklerini iyileştirmeyi ilke edinmektir.

18.ve 19. yüzyıllarda Sanayi Devrimi ve yeni buluşların üretime olan etkisi endüstriyi tetiklemiştir. Sanayi devrim, kentlerde büyük nüfus yığılmalarına neden olurken, ayrıca kentleşme de önemli sorunları da beraberinde getirmiştir. Plansız yapılaşmanın yanında gecekondü bölgeleri büyümüş, yeterli alt yapısı ve afet önlemleri alınmamış yapılar ortaya çıkmış, bu durum felaket ve büyük afet riski olarak karşımıza çıkmıştır.

Sanayinin gelişimiyle beraber birçok sanayi bölgesi ve endüstri tesisleri kurulmuş, buralarda her geçen gün çeşitli kimyasal maddeler üretilmekte, birçok nedene bağlı olarak maalesef endüstriyel kazalar oluşmakta; bu kazalarda çok sayıda ölüm ve yaralanmalar olmaktadır.

Doğal, teknolojik veya insan kökenli afetler, İnsanlar üzerinde fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplara neden olmakta, İnsanların normal yaşam ve faaliyetlerini durdurması veya kesintiye uğratması sonucu, toplulukları olumsuz yönde etkilemektedir.

Günümüzde teknolojik, doğal ve insan kökenli afetlerin kendisini daha çok hissettirmesi afet bilincinin oluşmasına katkı sağlayacağı muhakkaktır. Ancak bu duyarlılığın etkisini artırarak devam etmesinin yanında gerekli olan tüm tedbirlerin alınması, afetlere karşı hazırlık aşamasında yapılması gerekenler, afetin meydana geldiği anda teknolojik ekipmanlarla tespit edilmesiyle birçok kurum ve kuruluşun yapmış oldukları afet zamanında acil eylem planlarının uygulamaya sokulması sonucu otomatik devreye giren sistemler, meydana gelen afetin hemen sonrasında başlaması gereken teknik müdahale çalışmaları ve afet sonrası yapılan plan ve uygulama aşamaları kapsmalıdır.

Hayatımızı kolaylaştıran teknolojinin her geçen gün gelişmesi ve çeşitli kimyasal maddelerin üretime sunulması, bu gelişmeler yanında teknolojik afetlerin, tedbirsizlik,

dikkatsizlik ve ihmaller sonucu birçok kazalara neden olmasının yanında sabotaj ve kasıt sonucu birçok olayın meydana gelemsine sebebiyet verilmektedir.

Doğal ve teknolojik endüstriyel kazalar sonucu meydana gelen ve tüm dünyanın büyük sorun olarak gördüğü ve başa çıkmak için çeşitli imkân ve kabiliyetlerini geliştirdiği afetlerin biri de yangınlardır.

Vakalar meydana geldiğinde olay yerinin durumu, olay yerindeki daha önceden alınmış olan önlemler, olay yerine kolay ve hızlı ulaşım, olaya müdahale edecek olan eğitilmiş insan gücü, müdahale edenlerin kullanacakları teknik kapasitesi yüksek araç ve gereçler ve olay yeri yönetimi gibi faktörler meydana gelen olayla ilgili kayıp ve hasar miktarını belirler.

Şüphesiz afetleri tümüyle ortadan kaldırmak mümkün değildir; ancak önceden gerekli tedbirleri alarak bu alandaki zararları asgariye indirmek mümkündür. Bugün, ülkemizde, sebebi bilinen ve bilinmeyen binlerce yangın meydana gelmekte, ciddi hasar ve zararlara sebep olmaktadır. Örnek verecek olursak trafik kazaları başta olmak üzere 2011 yılı İstanbul'da tüm itfai olaylarda 306 kişi hayatını kaybetmiş, bu olaylardan 1953 kişi yaralı olarak kurtarılmıştır.

Doğal afet ve büyük yangınlar gibi bazı olaylara etkili bir şekilde müdahale ederek can ve mal kayıplarını asgari düzeyde tutulması, muhtemel olaylara karşı tedbir alınması, çok güzel organize olmuş çeşitli araç, gereç ve eğitimin, yönetim ve bilinç düzeyi ve kabiliyetleri olmasının yanında birçok disiplini de bünyesinde barındıran oluşumlar tarafından gerçekleştirilebilir. Çünkü bu tür olaylarla kendi başlarına başa çıkmak mümkün değildir. Yangınlara ve tüm tabii afetlere müdahale etme işi tarih sürecinde yerel halkın yanında ilk önce tulumbacıların ve daha sonra itfaiyecilerin olmuştur. İtfaiyecilik mesleği diğer meslekler gibi insanların dağınık yaşamdan kentsel toplu yaşama geçişi ile ortaya çıkmış ve önemli bir geçmişe ve yere sahip tulumbacılıktan gelişerek günümüzdeki mevcut şeklini almıştır. Dünya üzerinde genellikle yerel yönetimler tarafından kesintisiz ve ücretsiz olarak sunulan itfai hizmetler Profesyonel, yarı Profesyonel ve gönüllüler tarafından yerine getirilmektedir.

Günümüzde dünyada ve ülkemizde halka hizmet sunma şekillerinde çeşitli değişiklikler yapılarak kamu kurumlarının sunduğu örneğin ulaşım, şehirlerin alt yapı çalışmaları, çöp toplama, sağlık hizmeti gibi birçok hizmet merkezi ve yerel yönetimler tarafından belirli bir ücret karşılığında özel sektöre devredilerek özelleştirilmiştir.

YERİNDELİK (Subsidiarity) yetki ikamesi, yetki paylaşımı, hizmette yerellik, hizmette halka yakınlık, yerellik gibi anlamlara gelmektedir. Kamu hizmetlerinin onlara en yakın kamu idarelerince yerine getirilmesini esas alan, tabi bu ilkeyi uygularken yapılacak hizmetin büyüklüğü, kaynakları, uygulama alanını da irdeleyerek en yakın ve uygun birimce yerine getirilmesini ifade eder.¹ Kasım 1993 Maastricht antlaşmasıyla AB hukukun zorunlu bir ilkesi haline gelmiştir. Hizmetlerin görülmesinde öncelliği alt düzeydeki yönetim basamaklarına bırakmayı öngören yerindelik ilkesi, özerk yerel yönetim geleneğinde, sadece yerel yeterli kaynakların aktarılması olarak değil, ayrıca merkezi yönetimin yerel hizmetlere ve yerel yönetimlere karışmasını en aza indirmeyi de kapsamaktadır. Bu ilke yerel ve bölgesel yönetimlere daha fazla yetki verilmesini esas almaktadır. Avrupa çapında bölgeler komitesi kurulması, Avrupa çapında alınacak kararların bölgelerde yaşayan halkın katılmasını kabul eder. Yerelliği güçlendirecek, uygulama imkânı sağlayacak mali kaynakların sağlanmasını da bu kapsamda değerlendirmek gerekir. Şart'ın 4.maddesinin 3.fıkrası, kamusal sorumlulukların genellikle ve tercihen halka en yakın olan yönetimlerce kullanılmasının esas olduğunu göstermektedir. Hizmette halka yakınlık ya da yerellik olarak da bilinen bu kurallardan ayrılmaya, şart ancak iki durumda izin verilebileceğini göstermiştir. Birincisi, görevin kapsam ve niteliğinin bunu zorunlu kılması; ikincisi de, yerel yönetimlerin bu görevi yerine getirecek yetenek ve ekonomik güçten yoksun olmalarıdır.

Kamu hizmetlerinin en yakın kamu idarelerince yerine getirilmesini esas alan, tabi bu ilkeyi uygularken yapılacak hizmetin büyüklüğü, kaynakları, uygulama alanını da irdeleyerek en yakın ve uygun birimce yerine getirilmesini ifade eder.

Yerindelik ilkesi doğrultusunda halka sunulan hizmette yerellik, hizmette halka yakınlık gibi unsurları kapsarken İtfaiye hizmetleri sunulmasında afet öncesi eğitim faaliyetleri, önlem amaçlı kontrolleri, afet anında ise modern araç ve teknolojik ekipmanlarla, eğitilmiş ve tecrübeli personelle her türlü itfai olaya, uluslararası standartların öngördüğü sürede, etkin müdahale ederek can ve mal kayıplarını en aza indirmeyi hedeflemesi gerekmektedir.

Anayasanın sosyal devlet ilkesi doğrultusunda kamunun yerine getirmesi zorunlu hizmetler vardır. Bu yapması zorunlu hizmetlerin başında İtfaiye hizmeti gelmektedir. Bu hizmetlerin sunucusu ve alıcısı için çok pahalı hizmetlerdir. Merkezi ve yerel yönetimlerinin halktan aldığı vergiler karşılığında zorunlu olan bu hizmetleri yerine getirirken hiçbir ücret talep edemezler.

Endüstriyel ve teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği çeşitli nedenlere dayanan olaylar meydana gelmekte bu olayların türü ve çeşitleri de her geçen gün farklılaşmaktadır. Eskiden yangın denilince akla gelen itfaiye hizmetleri, bugün kentsel yangınların yanında, orman yangınları, gemi yangınları, uçak yangınları, tren, yeraltı treni tramvay yangınları, havadan yangın söndürme çalışmaları, binaların projelerin itfaiye tarafından onaylanması aşamasında yangın önlemlerinin aldırılması, İtfaiye tarafından projesi onaylanan binaların binalar bittikten sonra iskan sürecinde projeye uygunluk denetiminin yapılması, işletmelerin ruhsat alma sürecinde yangın önlemlerinin alma denetiminin yapılarak ruhsat raporunun düzenlenmesi çalışmalarıdır.

Vatandaşların yangın, su basması, yangın önlemleri gibi şikâyetlerinin denetimleri yapılarak raporlanması, meydana gelen her türlü sıkışmalı kaza olayı, bu olaylar araç gereç, makinelerde veya dar alanda olabilmektedir. Her türlü mahsur kalma olayları yüksek yerlerde, kuyularda, dehliz ve dar boşluklarda, asansörde mahsur kalma olayları ve tehlike arz eden durumlar yüksek bacalar, çatı, metal, ahşap veya buz, sarkıklara müdahaleler itfaiye hizmet alanındadır.

Her türlü suda su altı ve su üstü arama ve kurtarma olaylarına, deniz, göl, kanal, su birikintisinde, yaz aylarında denizlerdeki plajlarda can kurtarma suda boğulmalarına karşı kurtarma hizmetleri, denizlerde meydana gelmiş kazalar sonucu tehlike arz eden tanklar ve varillere karşı tedbir hizmetleri, Her türlü çökme olayları bina çökme ve kaymaları, metro kazıları, toprak kayması gibi olayların tümü çalışma alanımızdadır.

Her türlü yüksekten düşme olaylarına, bina, dağ, yar bölgelerinden, İntihara teşebbüs olaylarına müdahalenin yanında şehir içinde yılan gibi tehlike arz eden hayvanların yakalanması, olaylarına itfaiye müdahale etmektedir.

Araç ve depolardan tehlikeli kimyasal madde kaçak ve sızıntılarına, her türlü patlama olaylarına patlayıcılar, likit petrol gazı, doğalgaz, basınçlı kaplar, kazanlar, su baskınlarında insan, hayvan, araç kurtarma çalışmaları, Nükleer, biyolojik sızıntılarını durdurma çalışmalarına, kimyasal maddelerin dekontamine çalışmalarına, tehlikeli madde araçların belirli yerlerde güvenli geçiş için emniyet görevi, tedbir amaçlı bina yıkım ve boşaltımları, toplumsal olaylarda emniyet tedbir görevi, resmi gün ve çeşitli açılışlarda emniyet ve elektrik, aydınlatma görevi yapılmaktadır.

Sağlık ilk yardım hizmetleri içinde ambulans hizmetleri, afet durumların da içme ve kullanma su intikali, zincirleme trafik kazaları araç kaldırma çalışmaları, kamu kurum ve

kuruluşlarının denetimiyle gerekli önlemlerin aldırılması, bölge, mahalle ve çeşitli kurum ve kuruluşların olaylara müdahale planları ve tatbikatlarının düzenlenmesi, halkı bilinçlendirme çalışmalarında gönüllü itfaiyeci çalışmasının yapılması, şehir merkezine uzak bölgelerde halkı bilinçlendirme çalışmalarının yanında gönüllü itfaiye istasyonlarının açılması gibi daha sayamadığımız birçok olaya müdahale ederek hizmet verilmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi gelişen dünyada itfaiyecilerin iş alanı her geçen gün artmaktadır. Bunun için gelişmiş ülkelerde her türlü afete önceden hazırlık ve afet anında müdahale çalışmalarında İtfaiyeciler etkin rol oynamaktadır. Bunun gereği olarak istihdam edilecek olan kişilerin profesyonel itfaiyecilik mesleki eğitim metotlarıyla mesleki eğitimleri tamamlanıp itfaiye hizmetleri için gerekli olan çok özellikli araç gereç ve personel istihdamının sağlanması gerekmektedir. İtfaiyecilik mesleğinin her geçen gün popülaritesi yükselmektedir.

Türkiye bir afet ülkesi olmasına rağmen, gelişmiş bazı illerin dışında itfaiye teşkilatları gerekli önemi hala kazanamamıştır. Tüm gelişmiş dünya ülkelerin de olduğu gibi acil durum gerektiren olaylarda belirli bir yapılanma içinde tek numaradan ulaşılabilen koordinasyon içinde itfaiye, polis, ambulans ve acil durum gerektiren işler beraber çalışması zorunludur.

Yerleşim ve sanayi bölgeleri oluşturulurken istasyonların yapılanması ve yaptığı işin gereği olarak en kısa sürede olay yerine ulaşması gerekmektedir. Bunun içindir ki tüm gelişmiş ülkelerde itfaiye istasyonlarının bulunduğu bölgeler daha güvenli sayıldığından çok prim yapar.

Bunun için Türkiye de afetlere en hızlı ve etkin müdahale eden ve edebilecek sürekli iyileştirmeyi kurum politikası olarak benimsemiş, sunmuş olduğu hizmetle halkına güven veren, yapmış olduğu çalışmalarla dünya çapında öncü bir İTFAİYE TEŞKİLATI olmak gerekir.

3.1 DÜNYADA UYGULANAN İTFAİYE MODELLERİ VE ÜLKELERİN SİVİL KORUMA OLGUSU

Avrupa Birliğinde sivil koruma (civil protection) alanında ortakların iş birliği 1985 yılında Roma'da yapılan bakanlar arası toplantı ile başlamıştır. Bu toplantının ışığında 1985 ile 1994 yılları arasında altı önemli konu ortaklar tarafından benimsenmiştir. Bu konuların uygulaması hem bir afete müdahale, hem de sivil korumaya hazırlıkta pek çok operasyonel olgunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. 1997 yılının sonunda Avrupa konseyi bu işbirliğinin temellerini daha ileriye götürerek, sivil koruma alanında topluluğun eylem programı kararını benimsemiştir. Eylem programının uygulanması bu tarihten sonra sivil koruma alanındaki komisyonun birinci önceliğidir. Sivil koruma alanında topluluğun amaçları insanların, çevrenin ve malların doğal ve teknolojik afetlerde daha iyi korunmasına yardım etmektir. Avrupa Birliğindeki üye ülkelerin sivil koruma ile ilgili ulusal organizasyonları birbirinden farklı profiller çizmektedir. Bunda ülkelerin politik yapısı, coğrafyası ve sosyo-demografik yapısının önemi büyüktür. Dolayısıyla, ulusal organizasyonda sivil korumanın merkezi hükümet ya da ayrılmış yerel yönetimlerde mi yer aldığı, sivil koruma sisteminin önemli bir yanını oluşturan itfaiye teşküllerinin organizasyon içindeki yeri, statüsü ve kaynaklarını kullanma biçimini de etkilemektedir (Yentürk, 2003, s. 49)

Kıta Avrupası'nda afetlere ve yangınlara müdahalenin merkezi idare içindeki yeri geleneksel olarak sivil savunma örgütlenmesi içinde bulunmaktadır. Türkiye'de de durum böyledir. Esas olarak ikinci dünya savaşı sonrası soğuk savaş döneminin gerekleri üzerine kurulmuş olan bu çatı, 1990'lardan sonra Avrupa ülkelerinde tartışmaya açılmıştır. Bugün bir çok Avrupa ülkesinde en temel tehlikelerin ekolojik nükleer enerjiye dayalı afetlerden, bireysel ve örgütlü terörizm faaliyetlerinden ve doğal afetlerden kaynaklanması, bu tartışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Bu uluslararası gelişmeler afet durumu ya da acil durumlara yönelik afet yönetim modellerinin savaşa göre örgütlenmiş sivil savunma örgütlerinin dışına taşınmasını beraberinde getirmektedir (Conseil Federal, 2001; FNSSPS, 2011).

En önemli tehlikelerin afet ve diğer acil durumlardan kaynaklanması, bu olayların ortaya çıkma olasılıklarının çok yüksek ve ön uyarı sürelerinin oldukça kısa olması, savaş durumu için öngörülmüş bazı geleneksel müdahale araçlarının etkinliğini azaltmaktadır. Buna karşılık, yerel-bölgesel boyutta işbirliklerinin güçlendirildiği ve afet yönetimi sistemine dahil tüm müdahale birimlerinin işbirliğine dayalı olarak geliştirildiği

örgütlenme modelleri ağırlık kazanmıştır. Bu şekilde, acil durum yönetimi ve müdahale sistemine bir sinerji ve hız kazandırılması amaçlanmaktadır (Ünlü, İlki, Schnüriger, Jonkman, 2002; s. 10).

Kıta Avrupa'sı dışında kalan ülkelerde sivil savunma olgusuna rastlanmamaktadır. Tüm kıta Avrupa ülkeleri dışında esas olarak itfaiye idaresi, afet yönetim sistemi içinde yer almaktadır. Örneğin ABD'de Başkana bağlı çalışan Federal Acil Durum Yönetim Kurumu (FEMA) içinde yer alan İtfaiye idaresi, Japonya'da İçişleri Bakanlığında yer alan Yangın ve Afet Yönetim Kurumu. Avustralya'da (Batı) Acil Durum Hizmetleri Bakanlığı'na bağlı Yangın ve Acil Durum Hizmetleri Kurulu, Yeni Zelanda'da İçişleri Bakanlığı'na bağlı Yangın Hizmetleri Komisyonu bulunmaktadır.

Fransa'da sivil korunma ve güvenlik sisteminin operasyonel yapısının çok büyük kısmını itfaiye teşkilatı oluşturur. Görevleri de yangınla mücadele ile sınırlı bırakılmamış, sivil güvenlik kavramıyla beraber tanımlanmıştır. Fransa'da itfaiye sivil korunma faaliyetlerinin en başında yer alan operasyonel birimdir. Her ne kadar yangınla mücadele itfaiyecinin temel işi gibi görünse de yangınlar itfaiyecinin müdahale ettiği olaylar arasında sadece %10'luk bir orana sahiptir. Fransa'da itfaiyeciliğin halk tarafından benimsenmesi ve prestijli bir meslek olarak görülmesinin en büyük nedeni, itfaiyecinin aldığı çok yönlü ve ülke genelinde standart eğitimin onu bir risk teknisyeni yapmasıdır. İtfaiye teşkilatları, insan ve mal güvenliğinin sağlanması, onların yangınlara ve kamu güvenliğini tehdit eden her türlü tehlikeye karşı korunmasının sağlanmasında belediye başkanının elindeki en temel güçtür. Fransa da Profesyonel itfaiyeciler daha çok nüfusu 30.000'den fazla şehirlerde çalışırken, gönüllü itfaiyeciler küçük şehirlerde Profesyonel itfaiyecilerle karışık itfaiye birliklerinde ve sadece gönüllü itfaiyecilerin oluşturduğu birliklerle kırsal alanlarda çalışmaktadırlar. Gönüllü itfaiyeciler, katıldıkları operasyon dışında rütbelerine göre, ayırdıkları zamana karşılık olarak saat başına ücret almaktadır. Bunun yanı sıra 20 yıl gönüllü itfaiyecilik yapmış kişilere yıllık kıdem yardımı yapılmaktadır. Ancak bu yardım, bir vilayetten diğer bir vilayete değişiklik göstermektedir. Ayrıca gönüllü itfaiyeciliği özendirme için vergilendirmede birtakım kolaylık ve muafiyetler de tanınmıştır (Cömert, 2003 Fransa'da sivil güvenlik modeli ve itfaiye teşkilatı başlıklı makale).

İngiltere'de itfaiye birimleri belediyelere bağlı olarak çalışan ve kamusal nitelikte kuruluşlardır. Bu kuruluşlar büyüklüklerine göre hizmet etmekte ve bu hizmetlerinin iki temel amacı vardır. Bunlardan ilki Profesyonel itfaiye hizmeti ve diğeri ise 1999

yılındaki yerel yönetim kanunun belirlediği acil durum planlama işlevidir. Bugün İngiltere’de 39.500 tam zamanlı Profesyonel itfaiyeci, 19.200 yarı-zamanlı Profesyonel itfaiyeci vardır. Bu itfaiyecilerin dışında ülkede 1.400 gönüllü itfaiyeci vardır. İngiltere’de gönüllü itfaiyecilik ABD gibi bağımsız organizasyonlar halinde değildir. Gönüllülük olgusu, yine yerel düzeyde örgütlenmiş, finansal desteğini bölge ve metropol konsüllerinden alan, yerel yönetimlerle bütünleşik yapıda olan itfaiye organizasyonlarının içindedir. Ayrıca İngiltere’de 6.000 itfaiyeci ise yüksek düzeyde riskli endüstri tesislerinde Profesyonel olarak görev yapmaktadır. İngiltere’de operasyon dışında hizmet sektöründe çalışan Profesyoneller de vardır. İtfaiye kontrol odaları ve yönetimde 1.600 kişi, ayrıca teknik ve finansal servislerde 4.200 kişi çalışmaktadır (Scmauch, Avrupa acil ve yangın hizmetleri, 2002).

İç güvenlik federal acil durum yönetim ajansı bölümü bir varlık olarak, USFA görevi bizim yangın ve acil servis paydaşlar önleme, hazırlık ve müdahale için sağlam bir temel geliştirmek için ulusal liderlik sağlamaktır.

Kültürel açıdan Avrupa kıtasıyla benzerlikleri bulunan A.B.D.’nin itfaiye organizasyonlarında farklılıklar bulunmakta olup bunun nedeni Sosyal ve kültürel, etkenlerin yanında Coğrafi ve yaşanan afet ve afet türlerinin etkisi büyüktür. Ülke genelinde afet ve acil durum yönetiminde sorumlu olan kurum, kısa Adı FEMA olan Federal Emergency Management Agency --Merkezi Acil Durum Yönetim Kurumudur. Bu kurumun en önemli bölümlerinden biri ABD’nin bu konuda gelişmiş ve en üst düzeyde merkezi kurumu olan ve kısa adı USFA olan United States Fire Administration- Birleşik Devletler Yangın İdaresidir. Ulusal düzeyde önder ve merkezi bir kuruluş olan USFA, yangın güvenliği, yangından korunma, yerel topluluklardaki yangınların sayısını ve yangın ile oluşan ölümleri azaltmaya yönelik çabaları destekleyen çalışmalar yapmaktadır. USFA organizasyon yapısına bakıldığında üç alt bölümden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla, Ulusal Yangın Akademisi (NFA- National Fire Academy), Ulusal Yangın Veri Merkezi ve Ulusal Yangın Programları bölümüdür. Bu programlar şu temel bölümlere ayrılır; Eğitim, Teknoloji ve veri toplama faaliyetleridir.

Mesleki eğitim çerçevesinde yangın mesleki gelişim ve acil müdahale toplum ve müttefik Profesyonelleri teşvik etmektedir. Devlet ve yerel itfaiye eğitim programlarını tamamlamak ve desteklemek için, Ulusal Yangın Akademisi (NFA) ulusal eğitim kursları geliştirir. Halk eğitim programlarını geliştirerek ve diğer federal kurumlar, yangın ve acil müdahale çevreleri, medya ve güvenlik ilgi grupları ile işbirliği içinde

yangın önleme ve güvenliği eğitim programları sunmaktadır. Teknoloji Kamu ve özel gruplar ile araştırma çalışmaları yapar, test ve değerlendirme ile yangın önleme ve can güvenliğini geliştirmeyi teşvik eder. Araştırma ve yangın algılama, söndürme ve yangın bildirim sistemleri, yangın ve acil müdahale sağlığı ve güvenliği konusunda özel çalışmalar yapmaktadır. Veri toplama devlet ve yerel bilgilerin toplaması, ilgili verilerin analiz ve yayılma çalışmalarını yapmaktadır. Ulusal yangın veri merkezi yangın sonuçlarını açıklar, olası çözümleri ve ulusal önceliklere önerir ve kamu ve yangın kuruluşlarına bilgi sağlar (Fema, 2013 <http://www.usfa.fema.gov/about/orgchart/>).

Yangınlardan oluşan acil durum operasyonlarında görev grupları dört ana başlıkta toplanmaktadır.

1) Yangın operasyon ekipleri; bunların amacı yangının söndürülmesi, kurbanların kurtarılması, yangın sebeplerinin araştırılması ve yangın yerinde teknik önlemlerin alınmasından ibarettir.

2) Yangın arama ve kurtarma ekibi; bu ekiplerin görev alanı oldukça geniş olmakla birlikte bu ekipler diğer afetlere karşı da eğitim almaktadırlar. Bu ekipler USFA bünyesi dışında yine FEMA çerçevesinde 25 kentte odaklanan arama ve kurtarma görev grupları adı altında da çalışmaktadırlar. Görev alanlarında yangınların yanında depremler, fırtınalar, sel baskınları, hortumlar, uçak kazaları, tehlikeli madde sızıntıları, felaket düzeyinde yapı çökmeleri de vardır.

3) Yangın emniyet mühendisliği ise yangın yerinde teknik önlemlerle ilgili bir görev grubudur.

4) Bunun dışında acil tıp servisleri (ATS) yangında acil tıbbi müdahale ile ilgili bir görev grubudur. Özetle görev grupları operasyon, arama ve kurtarma, teknik, tıbbi müdahale konularında odaklanmaktadır.

Veri toplama, USFA'nın ulusal yangın veri merkezi (NFDC) tüm türlerdeki yangınların sonuçları, kontrolü, oluşumu ve korumaya ilişkin verinin ayıklanması, yayınlanması, analiz ve toplanmasından sorumludur (US Fire Administration 2000).

Japonya hızla gelişerek dünyanın en önemli ekonomik ve politik merkezlerinden biri olmuştur. Topraklarının sadece %25'i yerleşim için uygun olan Japonya, bulunduğu coğrafya nedeni ile başta deprem olmak üzere farklı doğal afetlerle, ulaşılmış olduğu

teknolojik ve ekonomik düzeyin bir sonucu olarak da farklı teknolojik afetlerle karşı karşıyadır. Tarihte de çok büyük yangın ve afetler yaşamıştır. Yerel ölçekte afet ve yangına karşı mücadelede yetki ve sorumluluk belediyelerdedir.

Belediyenin altında oluşturulan itfaiye birimlerinin yangın ve afet yönetim kurumu, merkezi hükümetin yangın ve afetlere karşı mücadele ile ilgili kurumudur. Eyalet valileri, gerekli olduğunda, yangına karşı mücadele konusunda belediyelere tavsiyelerde bulunmaya yetkilidir. Yangınla mücadele yasasına göre, yangına karşı mücadelede sorumluluk şehir, ilçe ve beldelerdeki belediyelerdedir. Buna göre, temel yerel kamu bünyesi olan şehir, ilçe ve beldelerdeki belediyeler yangına karşı mücadele konusunda gerekli tüm yerel faaliyetlerden sorumludur.

Anlaşılacağı üzere İtfaiye genel olarak yerel yönetimin bir hizmet birimidir. Çeşitli ülkelerde merkezi idare bu hizmetlerin sürdürülmesinde değişik görevler yüklenmektedirler. Dünya örnekleri incelendiğinde, Almanya, Hollanda, Fransa, İngiltere, İsviçre, Belçika gibi Avrupa ülkeleri, ABD, Japonya, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerin tümünde itfaiye hizmetleri yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir. Bu konuda rastlanılan en önemli istisna tüm itfaiye hizmetlerinin merkezi idare tarafından sürdürüldüğü İtalya ve Yunanistan'dır. İtfaiye hizmetlerinin sürdürülmesinde merkezi idare ve yerel yönetimler arasındaki işbölümü ve koordinasyon üç temel model çerçevesinde ele alınabilir (Jonkman, Ünlü, İlki, Schnüriger, 2002; İTÜ PRESS, 2003, s.13).

Merkezi olmayan model: Hollanda, İspanya, Birleşik Krallık, Bu ülkelerde yerel yönetimler bölgelerinde tek sorumludurlar, bölgeler veya eyaletler özerktirler, merkezi hükümetin operasyonel hiç bir görevi bulunmamaktadır.

Merkezi idarenin bazı özel işlevlerinin olduğu merkezi olmayan model: Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya, İsveç, İsviçre, ABD, Japonya, Avustralya, Yeni Zelanda.. Bu ülkelerde yerel yönetimler itfaiye hizmetlerinden sorumludurlar. Merkezi idare, bölgeler veya eyaletlerde belirlenmiş bazı hizmetleri ve koordinasyon görevlerini yerine getirirler.

Merkezi model: İtalya, Yunanistan, bu ülkelerde merkezi ulusal itfaiye servisi tüm itfaiye hizmetlerini ve koordinasyonu yerine getirmektedir. Ayrıca şunu belirtmek gerekir ki Türkiye'de itfaiye hizmetleri yerel yönetimlerin sorumluluğu altındadır.

3.2 AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI (AFAD)

Türkiye’de doğal afetlere ilişkin politikalar ilk olarak 1939 Erzincan depremi sonrası geliştirilmeye başlanmış; 1959 yılında çıkarılan 7269 sayılı “Umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun” ile konuyla ilgili yasal boşluk giderilmeye çalışılmıştır. Afetlerle ilgili yasal düzenlemeler, 1988 yılında devletin tüm imkânlarının afet bölgesine en hızlı şekilde ulaşmasını ve afetzede vatandaşlara en etkin ilk müdahalenin yapılmasını sağlamak amacıyla çıkarılan “Afetlere ilişkin acil yardım teşkilatı ve planlama esaslarına dair yönetmelik” ile devam etmiştir.

Türkiye’de afet yönetimi ve koordinasyonu alanında dönüm noktası ise 17 Ağustos 1999 Marmara depremidir. Büyük can kaybına ve geniş çaplı hasara neden olan bu deprem, ülkemizde afet yönetimi konusunun tekrar gözden geçirilme zorunluluğunu ortaya koymuştur.

Eşgüdüm sağlanması gereken kurumların afetlerle ilgili yetki ve sorumluluklarının yeniden tanımlanması ihtiyacı, afet ve acil durumlarda yetki ve koordinasyonun tek bir elde toplanmasını zaruri kılmıştır. Bu doğrultuda afetlerle ilgili görev yapan İçişleri Bakanlığı’na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Başbakanlığa bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılarak 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) kurularak yetki ve sorumluluklar tek bir çatı altında toplanmıştır. AFAD, afet ve acil durumlara ilişkin tek yetkili kurum olup, şemsiye kurum anlayışıyla afet ve acil durumun niteliği ve büyüklüğüne göre ilgili Bakanlıklar, Genelkurmay Başkanlığı ve Sivil Toplum Kuruluşları ile işbirliği içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir. AFAD, illerde doğrudan valiye bağlı İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ve 11 ilde bulunan Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri vasıtasıyla çalışmalarını yürütmektedir.

AFAD, görev ve yetkilerini Başbakan adına Başbakan Yardımcısı Beşir ATALAY’a bağlı olarak kullanmaktadır. AFAD afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afetlere müdahale edilmesi ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmalarının süratle tamamlanması amacıyla gereken faaliyetlerin planlanması, yönlendirilmesi, desteklenmesi, koordine edilmesi ve etkin bir şekilde uygulanması için ülkenin tüm kurum ve kuruluşları arasında işbirliğini sağlayan, çok yönlü, çok aktörlü, bu alanda

kaynakların rasyonel kullanılmasını gözeten, faaliyetlerinde disiplinler arası çalışmayı esas alan, iş odaklı, esnek ve dinamik yapıda teşkil edilmiş bir kurumdur.

Bu çerçevede; yeni bir afet yönetim modeli uygulamaya konulmuş olup, getirilen bu model ile öncelik “Kriz yönetiminden “Risk yönetimi”ne verilmiştir. Günümüzde “Bütünleşik afet yönetimi sistemi” olarak adlandırılan bu model, afet ve acil durumların sebep olduğu zararların önlenmesi için tehlike ve risklerin önceden tespitini, afet olmadan önce meydana gelebilecek zararları önleyecek veya en aza indirecek önlemlerin alınmasını, etkin müdahale ve koordinasyonun sağlanmasını ve afet sonrasında iyileştirme çalışmalarının bir bütünlük içerisinde yürütülmesini öngörmektedir. 5902 sayılı Kanun ile afet ve acil durum yönetimine ilişkin üç adet Kurul oluşturulmuştur:

Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu; Afet ve acil durumlarla ilgili olarak hazırlanan plan, program ve raporları onaylamakla görevli, Başbakan veya görevlendireceği Başbakan Yardımcısının başkanlığında, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskan, Sağlık, Ulaştırma, Enerji ve Tabii Kaynaklar ,Çevre ve Şehircilik ile Orman ve Su İşleri bakanlarından oluşan Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu kurulmuştur. Kurul toplantılarına, ilgili bakan, kurum ve kuruluş, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve konu ile ilgili uzmanlar çağırılabilir. Kurul, yılda en az iki kez toplanır. Kurul, ayrıca Kurul Başkanının isteği üzerine toplanabilir. Kurulun sekretaryasını başkanlık yürütür.

Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu; Afet ve acil durum hallerinde bilgileri değerlendirmek, alınacak önlemleri belirlemek, uygulanmasını sağlamak ve denetlemek, kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla, Başbakanlık Müsteşarının başkanlığında, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskân, Sağlık, Ulaştırma, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Çevre ve Şehircilik, Orman ve Su İşleri bakanlıkları ve Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarları, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanı ile afet veya acil durumun türüne göre Kurul Başkanınca görevlendirilecek diğer bakanlık ve kuruluşların üst yöneticilerinden oluşan Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu kurulmuştur. Kurul, yılda en az dört kez toplanır. Ayrıca, ihtiyaç halinde kurul başkanının çağırısı üzerine olağanüstü toplanabilir. Kurulun sekretaryasını başkanlık yürütür.

Deprem Danışma Kurulu; Depremden korunmak, deprem zararlarını azaltmak, deprem sonrası yapılacak faaliyetler hakkında öneriler sunmak ve depremle ilgili araştırmalar için politikaları ve öncelikleri belirlemek amacıyla Başkanın başkanlığında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Temsilcisi, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Müdürü, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Müdürü, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanı, deprem konusunda çalışmaları bulunan ve Yükseköğretim Kurulu tarafından bildirilecek en az on üniversite öğretim üyesi arasından Başkan tarafından belirlenecek beş üye ile akredite edilmiş ilgili sivil toplum kuruluşlarından başkan tarafından belirlenecek üç üyeden oluşan Deprem Danışma Kurulu kurulmuştur. Kurul, yılda en az dört kez toplanır. Ayrıca, ihtiyaç halinde, Kurul başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplanabilir, kurulun sekretaryasını başkanlık yürütür. Kanun uyarınca; diğer afet türlerine yönelik olarak da Bakanlar Kurulu kararı ile afet danışma kurulları kurulabilir.

Başkanlık bünyesinde 2011 yılı sonu itibarıyla 283 kadrolu ve 143 geçici görevli olarak çalışan toplam 426 personel bulunmaktadır.

Şekil: 3. 1 Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) teşkilat yapısı

Kaynak: <http://www.afad.gov.tr/TR/icerik-Detay.aspx?iotype=w&max-yv=1&ID=6>

Sunulan hizmetler 5902 sayılı afet ve acil durum yönetimi başkanlığının 2011 yılı içerisinde de, bütünleşik afet yönetimi sisteminin uygulanması için çalışmalar yürütülmüş olup, gerek ülkemizde gerekse yurt dışında meydana gelen afet ve acil durumlarda koordinasyon, müdahale, iyileştirme ve yardım çalışmalarının aksatılmadan yürütülmesi sağlanmıştır.

Deprem alanına ilişkin sunulan hizmetler, planlama ve zarar azaltma alanına ilişkin sunulan faaliyetler; iyileştirme alanına ilişkin sunulan hizmetler, sivil savunma alanına ilişkin sunulan hizmetler, müdahale alanına ilişkin sunulan hizmetler yapılmıştır.

Başkanlığın hazırlandığı 2011 yılı çalışma raporu göre, AFAD tarafından 2011 yılında yurt içinde müdahale edilen büyük ölçekli afet ve acil durumlar müdahale edilen toplam olay sayısı 87 adettir. Bunların 67 adedi deprem (farklı illerde meydana gelen 4,5 ve üzeri deprem sayısı), 15 adedi sel, 10 adedi çığ, 1 adedi yangın, 9 adedi patlama 8 adedi organ nakli 4 adedi boğulma 6 adedi mahsur kalma 4 adedi Kayıp, 2 adedi Göçük, 4 adedi helikopter kazası, 2 adedi kimyasal kazalar 2 olarak bildirilmiştir. Müdahaleyi içeren faaliyetler aşağıda belirtilmiştir.

Depremle ilgili faaliyetler;

1. 11.03.2011 tarihinde Japonya'da meydana gelen 9.0 büyüklüğündeki deprem ve sonrasında meydana gelen tsunami nedeniyle, 33 kişilik arama kurtarma ekibi ile 5000 battaniye, 42.500 konserve ve 10.000 iyot tableti bölgeye gönderilmiştir.
2. 19.05.2011 tarihinde Kütahya Simav'da meydana gelen 5.7 büyüklüğündeki deprem nedeniyle, 860 personel, 5 arama kurtarma köpeği ve 105 araç bölgeye gönderilmiş 2 kişi ölü, 97 kişi yaralı olarak enkazdan çıkarılmıştır. 1.560.000 ABD Doları tutarında, 200 adet Yunus Emre evi tamamlanarak hak sahiplerine teslim edilmiştir
3. 23.10.2011 - 09.11.2011 tarihlerinde meydana gelen ve Van ili merkez ile ilçelerini etkileyen 7.0 ve 5.6 büyüklüğündeki depremler sonucu, 644 kişi hayatını kaybetmiş, 252 kişi enkazdan sağ kurtarılmış, 1.966 kişi ise aralanmıştır. Bugüne kadar, Van'da meydana gelen depremin hasarlarını gidermek için toplam 1.293.582.000 TL harcanmış, 15.323 konut için 1.477.590.000 TL TOKİ' ye aktarılmıştır. Geçici barınma için, bölgeye gönderilen 28.619 konteynerda 161.727 kişinin, 60 mevlana evinde ise 200 kişinin barınma ihtiyacı

sağlanmaktadır. 35.976 depremzede ise diğer illerdeki kamu tesislerine yerleştirilmiştir.

Selle ilgili faaliyetler;

4. 25.07.2011 tarihinde Giresun'da meydana gelen sel ve su baskını nedeniyle 2 kişinin hayatını kaybettiği olayda, İl AFAD'a ait ekipler çalışmalar yapmıştır.
5. 11.10.2011 tarihinde Antalya, Denizli, Manisa ve Isparta'da meydana gelen sel ve su baskınları nedeniyle, 65 araç, 4 helikopter ve 246 personel bölgede görevlendirilmiştir. Kızılay tarafından 1000 çadır, 2000 battaniye, 150 yatak, 100 mutfak seti ve 486 gıda paketi bölgeye gönderilmiştir.

Yangınla ilgili faaliyetler;

6. 17.02.2011 tarihinde Batman'da TPAO Bölge Müdürlüğü'nün dolun merkezinde meydana gelen patlama sonucu çıkan yangında, tesiste bulunan 4 kişiden 3'ü hayatını kaybetmiştir. Olay bölgesine TPAO Tüpraş ekipleri, itfaiye ve arama kurtarma ekipleri sevk edilmiştir.
7. 16.06.2011 tarihinde Kırıkkale'de mobilya fabrikasında meydana gelen yangın nedeniyle, 39 yangın müdahale aracı, 6 arazöz ve bir adet söndürme helikopteri ile 170 arama kurtarma personeli bölgeye sevk edilmiş olup, Kızılay tarafından 5 çadır, 40 battaniye, 20 yatak, 10 gıda kolisi ile bir seyyar ikram aracı olay yerine gönderilmiştir.
8. 26.07.2011 tarihinde Manisa'nın Salihli ilçesinde meydana gelen orman yangını nedeniyle, 51 araç, 50 arazöz, 7 helikopter, 7 uçak, 409 personel bölgeye sevk edilmiştir..
9. 22.08.2011 tarihinde Çanakkale'nin Bayramiç ilçesinde 2 kişinin yaralandığı orman yangını nedeniyle, 7 helikopter, 2 amfibi uçak, 5 yangın söndürme aracı, 5 su ikmal aracı, 18 arazöz, 6 ilk müdahale aracı ve 110 personel bölgede görevlendirilmiştir.

10. 12.09.2011 tarihinde Kocaeli'nde Polar Kimya fabrikasında çıkan yangın sebebiyle, 3 kişi yaralanmış olup, 2 helikopter, 22 arazöz, 11 su tankeri, 3 müdahale aracı ve 200 personel görevlendirilmiştir.
11. 09.10.2011 tarihinde İstanbul Sultangazi'de bir konutta meydana gelen yangın sonucu, arama kurtarma, sağlık ve itfaiye ekipleri bölgeye sevk edilmiştir.

Patlamayla ilgili faaliyetler;

12. 03.02 2011 tarihinde Ankara Ostim'de meydana gelen patlama üzerine, 14 ambulans, 60 arama kurtarma personeli, 4 arama köpeği, 8 araç, 37 itfaiye aracı ve 105 itfaiye personeli bölgede görevlendirilerek, arama ve kurtarma çalışmaları yürütülmüştür.
13. 08.02.2011 tarihinde Diyarbakır'da meydana gelen patlama sonrasında, emniyet, sağlık ve kurtarma ekiplerinin bölgeye sevk edilmiş, yaralanan 10 vatandaşımız tedavi altına alınmıştır.
14. 17.02.2011 tarihinde Batman'da TPAO Bölge Müdürlüğü'nün dolun merkezinde meydana gelen patlama sonucu çıkan yangında, tesiste bulunan 4 kişiden 3'ü hayatını kaybetmiştir. Olay bölgesine TPAO Tüpraş ekipleri, itfaiye ve arama kurtarma ekipleri sevk edilmiştir.
15. 20.09.2011 tarihinde Kızılay Kumrular caddesinde meydana gelen patlama sonucu 45 kişi yaralanmış, 3 kişi ise hayatını kaybetmiştir. 20 ambulans, 10 itfaiye aracı ve 30 personeli ile 4 arama kurtarma ekibi olay yerinde görevlendirilmiştir.

Helikopter kazası ilgili faaliyetler;

16. 20.05.2011 tarihinde İstanbul'da Emniyet Genel Müdürlüğü'ne ait helikopterin düşmesi sonucu, helikopterde bulunan 5 kişiden 1'i sağ olarak kurtarılmış olup, kayıp 4 kişinin arama çalışmaları için, 2 dalgıç timi, 1 helikopter ve 1 adet bot bölgede görevlendirilmiştir.

Çökmeye ilgili faaliyetler;

17. 14.02.2011 tarihinde Kahramanmaraş'ta kömür havzasında meydana gelen maden göçük sonucunda, kaybolan 9 maden işçisini aramak üzere; 3 helikopter, 6 ambulans, 14 araç, 2 arama kurtarma köpeği ve 293 personel bölgeye sevk edilmiştir. Ayrıca 7 psikologdan oluşan uzman ekip de bölgede görevlendirilmiştir.
18. 01.06.2011 tarihinde Zonguldak'ta özel bir maden ocağında meydana gelen göçükte 3 işçinin göçük altında kaldığı bilgisi üzerine, bölgeye sevk edilen arama kurtarma ekiplerinin çalışmaları sonucunda işçiler kurtarılmıştır.(Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2011, s. 38-39-40).

3.3 ÜLKEMİZDEKİ İTFAİYELERLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER

Belediyelere bağlı yerel yönetimlerde yangın, arama kurtarma ve her türlü afet ve acil durum olaylarına yasaların verdiği sorumluluklar içinde itfaiyeler gerine getirmektedir. İtfaiyeciler büyük, küçük her olayı kayıt altına alarak raporlamak mecburiyetindedir. Raporlanan olaylar gerektiğinde adli mercilere ulaştırılarak hukuki sonuçların doğmasına katkı sağlamaktadır. İtfaiye olay raporları süresiz muhafaza edilerek arşivlenmesi gereken evraklardır.

Teknolojik gelişmeler itfai olay raporlamasını ve arşivlendirmesini kolaylaştırmıştır. Ancak olay raporlama programı birkaç itfaiye tarafından kullanılmaktadır. Ülke genelinde her konuda arşiv bilgisine çeşitli veri bankalarından ulaşmak mümkün iken maalesef itfai olay bilgilerine veri bankası kurulmadığından dolayı bu bilgilere ulaşmak mümkün olmamaktadır. İtfaiye olay raporu programıyla beraber İtfaiyeler arasında İtfaiyelerin istatistikî bilgileri bir merkezden elde edilemediğinden şahsi gayretlerle yapılan görüşmeler sonucunda inceleme araştırmayla oluşturulmuştur.

Bu çalışmada norm kadro çerçevesinde olması gereken itfaiye personeli sayısı, mevcut itfaiye personeli sayısı, Standartlara uygun veya uygun olmayan itfaiye araçları sayısı, İtfaiye istasyon sayısı ve yılda meydana gelen olay sayısına ulaşmak hedeflenmiştir. Ancak tüm bu bilgilerin tamamına ulaşmak mümkün olmamıştır.

Ülke genelinde 30 ilimizin Büyükşehir Belediyesi olması itfaiye teşkilatlarının yapılarının olumlu yönde değişimini sağlayacaktır. Bu iller Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van

Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya, Samsun, Ordu, İstanbul ve Kocaeli illerindeki il özel idareleri kapatılmaktadır. Bu illerin hizmet sorumluluk alanı il sınırlarına getirilmiştir. İtfaiye hizmetleri de Büyükşehirlerde yerel yönetimlerce yerine getirilecektir. Bu durum itfaiyeciliğin gelişmesini, araç gereç personel açısından verimli, ekonomik, etkin kullanılmasını da sağlayacaktır. Bu uygulamayla Türkiye nüfusunun (75.627.834) %75 (56,431527) ve yüz ölçümünün (783.562 km²) %51 (401209 km²) kadarına itfaiye hizmetleri Büyükşehir Belediyeleri tarafından gelmesi sağlanacaktır.

Tablo: 3. 1 Türkiye geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri

SIRA NO	TÜRKİYE'NİN BÖLGELERİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BUYUKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NORM	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	MARMARA BÖLGESİ	23.093.946	22.003.594	65.625	73.936	65.240	70.528	6	36	259	775	6.997	8.073	591	8.664
2	EGE BÖLGESİ	8.928.357	8.145.280	19.652	22.664	12.012	12.346	4	14	84	257	2.293	2.652	443	3.095
3	AKDENİZ BÖLGESİ	10.586.472	9.940.650	13.664	16.576	8.244	9.710	6	21	83	254	2.298	2.662	329	2.991
4	KARADENİZ BÖLGESİ	7.201.348	4.670.937	13.792	13.623	5.966	5.684	3	21	62	173	1.611	1.870	1.385	3.255
5	İÇ ANADOLU BÖLGESİ	12.080.428	10.733.725	50.562	39.910	30.475	30.166	4	21	97	291	2.631	3.044	825	3.869
6	DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	5.902.680	4.036.584	28.854	8.450	3.094	3.736	3	18	53	152	1.408	1.634	938	2.572
7	GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	7.834.153	6.842.871	9.453	11.437	3.784	4.717	4	15	59	182	1.634	1.894	427	2.321
	GENEL TOPLAM	75.627.384	66.373.641	201.602	186.596	128.815	136.887	30	146	697	2.084	18.872	21.829	4.938	26.767

Tablo: 3. 2 Türkiye geneli itfaiyelerin istatistiki bilgileri

SIRA NO	TÜRKİYE'NİN BÖLGELERİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI						İSTASYON SAYISI	
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBI MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER		TOPLAM
1	MARMARA BÖLGESİ	3.931	1.420	1.027	338	6.716	394	135	54	148	46	277	1.054	142
2	EGE BÖLGESİ	1.396	91	33	677	2.197	265	36	16	143	44	84	588	68
3	AKDENİZ BÖLGESİ	1.391	263	96	430	2.180	240	55	8	126	27	26	482	24
4	KARADENİZ BÖLGESİ	1.056	97	128	443	1.724	244	17	1	126	28	23	439	9
5	İÇ ANADOLU BÖLGESİ	1.727	204	195	37	2.163	179	57	0	96	20	79	431	37
6	DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	579	97	8	87	771	107	10	0	55	3	10	185	1
7	GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	719	134	24	0	877	77	23	0	48	11	26	185	11
	GENEL TOPLAM	10.799	2.306	1.511	2.012	16.628	1.506	333	79	742	179	525	3.364	292

Tablo: 3. 3 Marmara Bölgesi itfaiyelerin istatistiki bilgileri

SIRA NO	MARMARA BÖLGESİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BÜYÜKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NORM	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	İSTANBUL (Büyükşehir Belediyesi)	13.854.740	13.854.740	43.543	47.090	57.806	59.382	1	16	160	480	4.320	4.977		4.977
2	EDİRNE	399.708	158.929	803	1.289	53	62		1	2	6	54	63	102	165
3	KIRKLARELİ	341.218	229.000	730	2.229	437	448		1	3	9	81	94	79	173
4	TEKİRDAĞ (Büyükşehir Belediyesi)	852.321	852.321	706	756	1.587	1.652	1	2	10	30	270	313		313
5	ÇANAKKALE	493.691	135.192	98	238	471	514		1	2	4	44	51	187	238
6	KOCAELİ (Büyükşehir Belediyesi)	1.634.691	1.634.691	7.544	8.024	1.510	3.772	1	3	13	40	360	417		417
7	YALOVA	211.799	118.998	1.138	1.026	226	284		1	2	4	44	51	57	108
8	SAKARYA (Büyükşehir Belediyesi)	902.267	902.267	2.839	3.571	1.938	2.036	1	2	10	30	270	313		313
9	BİLECİK	208.116	65.459	585	641	178	192		1	1	3	33	38	81	119
10	BURSA (Büyükşehir Belediyesi)	2.688.171	2.688.171	4.787	4.960	550	1.716	1	4	40	120	1.080	1.245		1.245
11	BALIKESİR (Büyükşehir Belediyesi)	1.160.731	1.160.731	1.503	2.830	219	173	1	3	13	40	360	417		417
12	DÜZCE	346.493	203.095	1.349	1.282	265	297		1	3	9	81	94	85	179
	TOPLAM	23.093.946	22.003.594	65.625	73.936	65.240	70.528	6	36	259	775	6.997	8.073	591	8.664

Tablo: 3. 4 Marmara Bölgesi i itfaiyelerin istatistiki bilgileri

SIRA NO	MARMARA BÖLGESİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI							İSTASYON SAYISI
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBİ MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER	TOPLAM	
1	İSTANBUL (Büyükşehir Belediyesi)	2.560	1.096	981		4.637	228	86	51			213	578	96
2	EDİRNE	44			92	136	9	3		10	2	3	27	1
3	KIRKLARELİ	31	2		56	89	8	3		11	2	2	26	1
4	TEKİRDAĞ (Büyükşehir Belediyesi)	208				208	8	8		17	5	5	43	1
5	ÇANAKKALE	52	12		90	154	20	6		18	4	2	50	1
6	KOCAELİ (Büyükşehir Belediyesi)	359	173			532	29	7		21	11	17	85	15
7	YALOVA	38			52	90	1	2	1	3	1	2	10	1
8	SAKARYA (Büyükşehir Belediyesi)	125	95	11		231	24	8		24	5	8	69	8
9	BİLECİK	18				18	4			2			6	
10	BURSA (Büyükşehir Belediyesi)	446	7			453	44	9		23	11	20	107	16
11	BALIKESİR (Büyükşehir Belediyesi)	30	11	35		76	10	1	2	3	2	4	22	2
12	DÜZCE	20	24		48	92	9	2		16	3	1	31	
	TOPLAM	3.931	1.420	1.027	338	6.716	394	135	54	148	46	277	1.054	142

Tablo: 3. 5 Ege Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	EGE BÖLGESİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BÜYÜKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NORM	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	İZMİR (Büyükşehir Belediyesi)	4.005.459	4.005.459	9.787	10.385	8.459	8.282	1	4	40	120	1.080	1.245		1.245
2	MANİSA (Büyükşehir Belediyesi)	1.346.162	1.346.162	2.469	2.687	695	708	1	3	13	40	360	417		417
3	AYDIN (Büyükşehir Belediyesi)	1.006.541	1.006.541	821	878	156	185	1	2	10	30	270	313		313
4	DENİZLİ (Büyükşehir Belediyesi)	950.557	950.557	3.550	4.944	1.092	1.115	1	2	10	30	270	313		313
5	AFYONKARAHİSAR	703.948	255.334	611	347	20	265		1	4	14	116	135	242	377
6	KÜTAHYA	573.421	362.274	906	1.749	1.238	1.405		1	4	14	116	135	132	267
7	UŞAK	342.269	218.953	1.508	1.674	352	386		1	3	9	81	94	69	163
	TOPLAM	8.928.357	8.145.280	19.652	22.664	12.012	12.346	4	14	84	257	2.293	2.652	443	3.095

Tablo: 3. 6 Ege Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	EGE BÖLGESİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI							İSTASYON SAYISI
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBI MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER	TOPLAM	
1	İZMİR (Büyükşehir Belediyesi)	970				970	69	2		24	23	68	186	34
2	MANİSA (Büyükşehir Belediyesi)	55	2	29	142	228	37	7		13	3	4	64	
3	AYDIN (Büyükşehir Belediyesi)	30	30		160	220	29	4		23	8	3	67	
4	DENİZLİ (Büyükşehir Belediyesi)	94	21		257	372	76	1		35	4	3	119	7
5	AFYONKARAHİSAR	137				137	7	1		4			12	
6	KÜTAHYA	46		4	105	155	40	20	8	44	3	1	116	26
7	UŞAK	64	38		13	115	7	1	8		3	5	24	1
	TOPLAM	1.396	91	33	677	2.197	265	36	16	143	44	84	588	68

Tablo: 3. 7 Akdeniz Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	AKDENİZ BÖLGESİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BUYUKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NÖRME	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	ADANA (Büyükşehir Belediyesi)	2.125.635	2.125.635	3.124	3.816	2.277	2.461	1	3	13	40	360	417		417
2	ANTALYA (Büyükşehir Belediyesi)	2.092.537	2.092.537	5.778	6.831	2.701	2.773	1	3	13	40	360	417		417
3	BURDUR	254.341	94.842	186	548	367	1.224		1	1	3	33	38	98	136
4	HATAY (Büyükşehir Belediyesi)	1.483.674	1.483.674	308	410	121	116	1	3	13	40	360	417		417
5	ISPARTA	416.663	213.511	1.000	1.347	462	550		1	3	9	81	94	113	207
6	MERSİN (Büyükşehir Belediyesi)	1.682.848	1.682.848	986	1.124	1.686	2.068	1	3	13	40	360	417		417
7	KİLİS	124.320	98.383	594	657	121	133		1	1	3	33	38	20	58
8	KAHRAMANMARAŞ (Büyükşehir Bld.)	1.063.174	1.063.174	996	1.059	292	137	1	3	13	40	360	417		417
9	MUĞLA (Büyükşehir Belediyesi)	851.145	851.145	190	216	89	104	1	2	10	30	270	313		313
10	OSMANİYE	492.135	234.901	502	568	128	144		1	3	9	81	94	98	192
	TOPLAM	10.586.472	9.940.650	13.664	16.576	8.244	9.710	6	21	83	254	2.298	2.662	329	2.991

Tablo: 3. 8 Akdeniz Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	AKDENİZ BÖLGESİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI						İSTASYON SAYISI	
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBI MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER		TOPLAM
1	ADANA (Büyükşehir Belediyesi)	54	172			226	11	10	5		2		28	5
2	ANTALYA (Büyükşehir Belediyesi)	217	45	6	320	588	39	20		25	6	6	96	
3	BURDUR	18	3	10		31	2	2	2	2	1	1	10	1
4	HATAY (Büyükşehir Belediyesi)	64				64	3	2	1	2		2	10	
5	ISPARTA	105	14	10	110	239	22	5		17	3		47	1
6	MERSİN (Büyükşehir Belediyesi)	318				318	24	1		19	6	4	54	6
7	KİLİS	26				26	4	1		2	1		8	1
8	KAHRAMANMARAŞ (Büyükşehir Bld.)	244	29	70		343	70			9	3	9	91	9
9	MUĞLA (Büyükşehir Belediyesi)	273				273	60	13		48	4	3	128	1
10	OSMANİYE	72				72	5	1		2	1	1	10	
	TOPLAM	1.391	263	96	430	2.180	240	55	8	126	27	26	482	24

Tablo: 3. 9 Karadeniz Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	KARADENİZ BÖLGESİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BÜYÜKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NORM	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	AMASYA	322.283	133.158	446	536	179	143		1	2	4	44	51	95	146
2	ARTVİN	167.082	33.333	357	372	76	92		1	1	3	27	32	83	115
3	BARTIN	188.436	141.802	425	411	106	112		1	2	4	44	51	31	82
4	BAYBURT	75.797	61.610	40	173	21	34		1	1	3	33	38	12	50
5	BOLU	281.080	167.343	2.695	2.571	885	673		1	2	6	54	63	75	138
6	ÇORUM	529.975	261.973	1.286	1.411	612	674		1	4	10	90	105	157	262
7	GİRESUN	419.555	122.597	1.886	901	581	575		1	2	4	44	51	178	229
8	GÜMÜŞHANE	135.216	42.794	331	348	123	115		1	1	3	27	32	54	86
9	KARABÜK	225.145	119.328	306	323	71	67		1	2	4	44	51	61	112
10	KASTAMONU	359.808	125.787	85	97	392	304		1	2	4	44	51	164	215
11	ORDU (Büyükşehir Belediyesi)	741.371	741.371	357	422	199	159	1	2	10	30	270	313		313
12	RİZE	324.152	202.636	1.114	1.182	228	242		1	3	9	81	94	88	182
13	SAMSUN (Büyükşehir Belediyesi)	1.251.722	1.251.722	873	969	1.142	1.081	1	3	13	40	360	417		417
14	SINOP	201.311	109.807	825	916	176	122		1	2	4	44	51	67	118
15	TOKAT	613.990	182.371	418	677	395	462		1	2	6	54	63	182	245
16	TRABZON (Büyükşehir Belediyesi)	757.898	757.898	961	1.068	368	342	1	2	10	30	270	313		313
17	ZONGULDAK	606.527	215.407	1.387	1.246	412	487		1	3	9	81	94	138	232
	TOPLAM	7.201.348	4.670.937	13.792	13.623	5.966	5.684	3	21	62	173	1.611	1.870	1.385	3.255

Tablo: 3.10 Karadeniz Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	KARADENİZ BÖLGESİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI							İSTASYON SAYISI
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBİ MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER	TOPLAM	
1	AMASYA	16	19		61	96	20	3		5	2		30	
2	ARTVİN	14				14	1	1		1			3	
3	BARTIN	63				63	17	1		8			26	
4	BAYBURT	6	15			21	0	2		2		1	5	
5	BOLU	40			80	120	20	2		11	2	6	41	
6	ÇORUM	199				199	25	2		14	4	3	48	
7	GİRESUN	30	20	36	74	160	3			2	1		6	
8	GÜMÜŞHANE	17				17	9			14	2		25	
9	KARABÜK	20		34	35	89	13			6	2	10	31	
10	KASTAMONU	64				64	3	1		2			6	
11	ORDU (Büyükşehir Belediyesi)	141	14			155	25			18	1	1	45	
12	RİZE	7	7	26		40	2	3	1	1			7	1
13	SAMSUN (Büyükşehir Belediyesi)	83	20			103	10			2	2		14	3
14	SINOP	24				24	2			1			3	
15	TOKAT	53			193	246	65			19	4		88	
16	TRABZON (Büyükşehir Belediyesi)	52	2	32		86	5	2		4	2	2	15	4
17	ZONGULDAK	227				227	24			16	6		46	1
	TOPLAM	1.056	97	128	443	1.724	244	17	1	126	28	23	439	9

Tablo: 3.11 İç Anadolu Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	İÇ ANADOLU BÖLGESİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BÜYÜKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NORM	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	AKSARAY	379.915	266.962	771	828	664	904		1	4	10	90	105	70	175
2	KAYSERİ (Büyükşehir Belediyesi)	1.274.968	1.274.968	3.992	2.293	1.369	2.204	1	3	13	40	360	417		417
3	KIRIKKALE	274.727	202.098	1.477	1.514	653	715		1	3	9	81	94	55	149
4	KIRŞEHİR	221.209	158.179	1.284	845	328	311		1	2	6	54	63	48	111
5	KONYA (Büyükşehir Belediyesi)	2.052.281	2.052.281	11.384	12.642	2.587	2.234	1	3	13	40	360	417		417
6	NEVŞEHİR	285.190	157.462	428	447	313	296		1	2	6	54	63	83	146
7	NİĞDE	340.270	168.596	326	388	237	269		1	2	6	54	63	84	147
8	YOZGAT	453.211	96.350	261	278	144	131		1	1	3	33	38	188	226
9	ESKİŞEHİR (Büyükşehir Belediyesi)	789.750	789.750	1.422	1.129	3.814	3.682	1	2	10	30	270	313		313
10	SİVAS	623.535	345.762	12.547	831	2.981	292		1	4	12	108	125	178	303
11	KARAMAN	235.424	172.854	869	912	521	543		1	2	6	54	63	44	107
12	ÇANKIRI	184.406	82.921	216	241	127	142		1	1	3	33	38	75	113
13	ANKARA (Büyükşehir Belediyesi)	4.965.542	4.965.542	16.356	17.562	17.401	18.443	1	4	40	120	1.080	1.245		1.245
	TOPLAM	12.080.428	10.733.725	50.562	39.910	30.475	30.166	4	21	97	291	2.631	3.044	825	3.869

Tablo: 3.12 İç Anadolu Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	İÇ ANADOLU BÖLGESİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI						İSTASYON SAYISI	
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBI MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER		TOPLAM
1	AKSARAY	57				57	3			18	2		23	
2	KAYSERİ (Büyükşehir Belediyesi)	105	73			178	7	4		8			19	6
3	KIRIKKALE	51				51	4			1	1	2	8	
4	KIRŞEHİR	28				28				2			2	
5	KONYA (Büyükşehir Belediyesi)	54	59	149		262	20	4		5	2	13	44	4
6	NEVŞEHİR	12	19			31	3	1		1	1		6	
7	NİĞDE	29				29	6						6	
8	YOZGAT	136				136	22	9		14	4	2	51	
9	ESKİŞEHİR (Büyükşehir Belediyesi)	50				50	12	1		4	1	26	44	
10	SİVAS	67	19	46	37	169	8	1		4	2	4	19	
11	KARAMAN	6	34			40	1	3		2			6	
12	ÇANKIRI	73				73	24			12	1	1	38	
13	ANKARA (Büyükşehir Belediyesi)	1.059				1.059	69	34		25	6	31	165	27
	TOPLAM	1.727	204	195	37	2.163	179	57	0	96	20	79	431	37

Tablo: 3.13 Doğu Anadolu Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BÜYÜKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NÖRME	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	AĞRI	552.404	143.462	352	381	86	94		1	2	4	44	51	161	212
2	ARDAHAN	106.643	41.287	118	135	54	61		1	1	3	27	32	47	79
3	BİNGÖL	262.507	140.753	244	311	132	148		1	2	4	44	51	78	129
4	BİTLİS	337.253	65.670	104	128	52	68		1	1	3	33	38	128	166
5	ELAZIĞ	562.703	400.640	1.927	2.286	897	911		1	4	16	124	145	99	244
6	ERZİNCAN	217.886	142.009	87	117	18	36		1	2	4	44	51	56	107
7	ERZURUM (Büyükşehir Belediyesi)	778.195	778.195	23.431	1.008	310	390	1	2	10	30	270	313		313
8	HAKKARI	279.982	82.423	159	180	81	97		1	1	3	33	38	68	106
9	İĞDIR	190.409	127.609	112	145	67	95		1	2	4	44	51	38	89
10	KARS	304.821	111.008	95	120	370	269		1	2	4	44	51	104	155
11	MALATYA (Büyükşehir Belediyesi)	762.366	762.366	1.034	791	145	100	1	2	10	30	270	313		313
12	MUŞ	413.260	152.064	116	148	121	167		1	2	4	44	51	115	166
13	TUNCELI	82.276	37.123	88	104	35	46		1	1	3	27	32	44	76
14	VAN (Büyükşehir Belediyesi)	1.051.975	1.051.975	1.457	2.596	866	1.254	1	3	13	40	360	417		417
	TOPLAM	5.902.680	4.036.584	28.854	8.450	3.094	3.736	3	18	53	152	1.408	1.634	938	2.572

Tablo: 3.14 Doğu Anadolu Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI							İSTATİSYON SAYISI	
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBI MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER	TOPLAM		
1	AĞRI	97				97	17	5		11				33	
2	ARDAHAN	3	1			4	1			1				2	1
3	BİNGÖL	17	9			26	4			2				6	
4	BİTLİS					0								0	
5	ELAZIĞ	43	37		33	113	20			11	1			32	
6	ERZİNCAN					0								0	
7	ERZURUM (Büyükşehir Belediyesi)	40	28			68	5	2		3	1	3		14	
8	HAKKARI					0								0	
9	İĞDIR	45				45	3			4		2		9	
10	KARS	40				40	2	1		4				7	
11	MALATYA (Büyükşehir Belediyesi)	222				222	39	1				3		43	
12	MUŞ	30			54	84	13			14		2		29	
13	TUNCELI	11				11	2			2				4	
14	VAN (Büyükşehir Belediyesi)	31	22	8		61	1	1		3	1			6	
	TOPLAM	579	97	8	87	771	107	10	0	55	3	10	185	1	

Tablo:3.15 Güney Doğu Anadolu Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	GENEL NÜFUS	MERKEZİ NÜFUS	2011 İTFAİ OLAY SAYISI	2012 İTFAİ OLAY SAYISI	2011 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	2012 YILI YAPI VE İSKAN DENETİM SAYISI	BÜYÜKŞEHİR VE İL NORM KADROSU						İLÇE BELEDİYE NÖR	GENEL TOPLAM
								DAİRE BAŞKANI	MÜDÜR	AMİR	ÇAVUŞ	ER	TOPLAM		
1	ADİYAMAN	595.261	270.117	768	899	224	239		1	3	9	81	94	136	230
2	BATMAN	534.205	370.705	114	132	86	97		1	4	14	116	135	85	220
3	DİYARBAKIR (Büyükşehir Belediyesi)	1.592.167	1.592.167	1.750	2.987	724	946	1	3	13	40	360	417		417
4	GAZİANTEP (Büyükşehir Belediyesi)	1.799.558	1.799.558	3.034	3.318	1.624	2.093	1	3	13	40	360	417		417
5	MARDİN (Büyükşehir Belediyesi)	773.026	773.026	1.186	1.289	546	622	1	2	10	30	270	313		313
6	ŞANLIURFA (Büyükşehir Belediyesi)	1.762.075	1.762.075	2.122	2.293	400	525	1	3	13	40	360	417		417
7	SİİRT	310.879	189.854	386	411	128	134		1	2	6	54	63	75	138
8	ŞIRNAK	466.982	85.369	93	108	52	61		1	1	3	33	38	131	169
	TOPLAM	7.834.153	6.842.871	9.453	11.437	3.784	4.717	4	15	59	182	1.634	1.894	427	2.321

Tablo 3.16 Güney Doğu Anadolu Bölgesi itfaiyelerin istatistikî bilgileri

SIRA NO	GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	İTFAİYE PERSONEL SAYISI					İTFAİYE ARAÇ SAYISI						İSTASYON SAYISI	
		MEMUR	İŞÇİ	H.A.P.	İLÇE PERSONEL SAYISI	TOPLAM	ÇOK MAKSATLI	SU TANKI	MERDİVEN	KOMBI MERDİVEN	KURTARMA	DİĞER		TOPLAM
1	ADİYAMAN	74				74	2			4	1	1	8	
2	BATMAN	48				48	5	2		2		1	10	
3	DİYARBAKIR (Büyükşehir Belediyesi)	148	28	5		181	17	5		12	3	5	42	2
4	GAZİANTEP (Büyükşehir Belediyesi)	274	50			324	20	15		8	4	17	64	5
5	MARDİN (Büyükşehir Belediyesi)	31				31	2			2			4	1
6	ŞANLIURFA (Büyükşehir Belediyesi)	117	56	19		192	25	1		13	3	2	44	3
7	SİİRT	27				27	6			7			13	
8	ŞIRNAK					0							0	
	TOPLAM	719	134	24	0	877	77	23	0	48	11	26	185	11

3.4 ÖZELDE İSTANBUL VE İSTANBUL İTFAİYESİ

Milattan önce 660 – milattan sonra 324 olan İstanbul'un tarihi 300 bin yıl önceye kadar uzanır. Küçükçekmece gölü kenarında bulunan Yarımburgaz Mağarasında yapılan kazılarda insan kültürüne ait ilk izlere rastlanmıştır. İstanbul, coğrafi ve stratejik konumu nedeniyle tarih boyunca çeşitli uygarlıkların, üstelik dev uygarlıkların kavşak noktasında bulunmuş ve asırlarca çeşitli inançlara ve geleneklere sahip insanları barındırmış bir şehirdir.

İstanbul, üç imparatorluğa başkentlik yapma özelliğinin yanı sıra, her dönem ekonomik merkez olma özelliğini de koruyan az sayıda şehirden biridir. 1923'te kurulan yeni Cumhuriyete siyasi anlamda başkent olmamasına rağmen, ekonomik merkez olma özelliğini her zaman sürdürmüş ve ülkenin kaderini belirleyen konumunu asla kaybetmemiştir.

Kentin ekonomisine ve iş yaşamına kısaca bakacak olursak, bugün İstanbul'un Türkiye GSMH'indeki payı yaklaşık yüzde 23 düzeyinde. İstanbul'un her yıl devlet bütçesine katkısı yüzde 40, buna karşılık devlet harcamalarından aldığı pay yüzde 7-8 dolayındadır (İBB, 2013, s. 1,2,3).

3.4.1 İstanbul İtfaiyesinin kısa geçmişi

Tarihi büyük yangınlara sahne olan İstanbul'umuzun bazı dini ve resmi binalarından başka Bizanslılar zamanında da baştanbaşa ahşap olduğu tarihi kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bundan dolayı ilk ve orta çağ şehirleri gibi İstanbul'da da yangın eksik olmamıştır. Şehrin ehemmiyeti fetihten sonra büsbütün artmıştır. Gün geçtikçe nüfusu artmış, şehir büyümüş, sokaklar ve meydanlar yeni yapılar dolayısıyla küçülmüş ve yangın tehlikesi daha da çoğalmıştır.

Osmanlı'nın ve özellikle İstanbul'un 19. Yüzyılda, önceki dönemlerde rastlanmayan bir nüfus artışı yaşadığı görülmektedir. İstanbul'un 1829'daki ilk sayımda 358.000 olan nüfusu, 1928 yılında 700.000'e ulaşmıştı. Bu artış, özellikle Rumeli eyaletlerinden ailece yapılan göçlerden oluşmaktaydı (Ortaylı, 1997, s. 77,78). Bu göçler, nüfus yoğunlaşmasına, çarpık kentleşmeye ve pahalı olan taş evlerin yerine temini ucuz ve kolay olan ahşap evlerin çoğalmasına, özellikle sur içinde sokakların dar ve kıvrımlı oluşmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda, nüfusun artması zaten çok verimli ve etkili hizmet sunamayan belediyelerin hizmet sunma güçlerini azaltmıştır. Bu durum, dolaylı

olarak yangınların artmasını ve özellikle de yangından sonraki müdahaleleri etkilemektedir.

Tanzimat devrine kadar Osmanlı şehirlerinin idaresinde vakıflar, mahalle, cemaat ve lonca teşkilatlarından söz etmek mümkün olmakla birlikte, Tanzimat'tan itibaren bu teşkilatlar giderek zayıflamış ve nihayet Cumhuriyet'in ilanından kısa süre sonra ya çok zayıflamış veya ortadan kalkmıştır (Ortaylı, 1996, s. 446).

Tulumbacı Ocağı kaldırıldıktan sonra 1827 yılında "yarı askeri" bir teşkilât kurulmuş, ancak bu teşkilâtın İstanbul için yetersiz olduğu yangınlarda karşılaşılan zorluklarla meydana çıkmıştır. Tanzimat-ı Hayriye'den sonra 1846 yılında Zabtiye Müşiriyeti ve 1869'da Belediye Daireleri tesis olduğu zaman bu daireler merkezlerinde birer tulumba bulundurulmasına ve bunları idare için 10 ilâ 100'e kadar nefer istihdamına ve bundan başka her mahallede halk tarafından kullanılmak üzere birer tulumba bulundurulmasına karar verilmiş ve "Mahalle Tulumbacılığı" bu suretle meydana gelmiştir.

İstanbul da yangın sorununa köklü bir çözüm aramaya devam ederken hükümet, itfaiye hizmetlerine dair Avrupa devletlerinin itfaiye teşkilatları incelenmiş ve neticede ve Macaristan itfaiye teşkilâtı başkanı Kont Szécheny İstanbul'a getirilmiş ve daha sonra paşalık rütbesine kadar yükselen "Széchenyi" Paşanın kılavuzluğu ile İstanbul'da 26 Eylül 1874 tarihinde 4 taburlu bir İtfaiye Alayı kurulmuş ve bu taburlar İstanbul, Beyoğlu, Üsküdar ve Kadıköy cihetlerine ikame edilmiş Fatih, Samatya, Babıali, Fener, Pangaltı, Dolmabahçe, Yıldız, Arnavutköy, Sarıyer, Nuhkuyusu ve Kuzguncuk'da birer müfreze kurulmuş ve zaman içinde buna bir de Bahriye İtfaiye Taburu ilave edilmiştir.

Geçen zaman içinde yangın söndürme işinin askeri olmaktan ziyade beledi bir vazife olduğu nazarı dikkate alınarak bu vazifenin belediyelere devrine hükümetçe lüzum görülmüş ve bir teşkilat kurulmak üzere Bakanlar Kurulu kararı ile İstanbul Belediyesine 24.6.1339 – 1923 tarihinden itibaren 3 aylık bir mühlet verilmiştir.

Bu karar sonucunda 50.000 lira 30 muhtelif tipte araç satın alınarak 26 Eylül 1874 tarihinden itibaren 49 yıl devam eden Askeri İtfaiye vazifesi 25 Eylül 1923 tarihinde fiilen Belediye İtfaiyesi'ne devredilmiştir.

3 Nisan 1930 tarihinde kabul edilen 1580 sayılı Belediye Kanunu ile de her belediyenin itfaiye teşkilatı oluşturması yasal güvence altına alınmıştır. Kanununun 15. maddesinin

22. fıkrasında sayılan yükümlülükleri yerine getirmek için 16. maddenin 1. fıkrasında her belediye bir itfaiye teşkilatı vücuda getirmek mecburiyetinde bırakılmıştır. Hâlihazırda İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olan İtfaiye Okulu, 1937'den beri yurdun her tarafından gelen itfaiye erlerine dokuz ay süreyle teknik eğitim vermektedir. Bu yılların atılımcı şehremini Muhittin ÜSTÜNDAĞ zamanında ise itfaiye teşkilatının modernizasyon çalışmalarına devam edilmiş ve aralarında bir adet otomatik merdiven olmak üzere 51 parça makine hizmete sokulmuş ve böylece belediyeye bağlı araç sayısı 93'e çıkarılmıştır.

1939 yılı ile bir başka önemli gelişme yaşanmıştır. Milli Savunma Bakanlığı, bu tarihte kendisine bağlı Deniz İtfaiye Teşkilatını İstanbul Şehremaneti'ne terk etme kararı almış ve otuz dört yıllık kurumu belediyenin hizmetine tahsis etmiştir.

İtfaiye teşkilatı çalışanlarının kazalara karşı sigortalanmasına da yine ÜSTÜNDAĞ döneminde başlanmıştır. İstanbul'un Fatih semtinde bir itfaiye direktörlük ve merkez grup binası ile bir itfaiye müzesinin açılışı da yine bu dönemde yapılmıştır. Lütfi KIRDAR ve Fahrettin Kerim GÖKAY zamanlarında ise İtfaiye Müze ve Bandosu kurulmuş ve itfaiye mesleği konusunda döneminde ileri seviyede olan Almanya'dan İtfaiye uzmanları getirmek suretiyle İstanbul itfaiye teşkilatının çağdaş İtfaiyecilikle entegrasyonu sağlanmıştır. Yerli malını kullanım kampanyaları çerçevesinde Avrupa'dan ithal edilen bazı itfaiye gereçlerinin Türkiye'de imal edilmesi için bir de saraçhane inşa edilmiştir (Özcan, 1999, s. 33-34).

Akabinde göreve gelen belediye başkanlarınca da zaman içerisinde araç gereç ve malzemeler genellikle bu konuda söz sahibi olan ülkelere satın alınarak teknolojik gelişmelere paralel olarak İstanbul İtfaiyesi ve teknolojisi yenilenmeye devam edilmiştir. Bu konuda dünyadaki teknolojik ve mesleki gelişimlere paralel olarak 1990 yıllardan itibaren yeniden ivme kazanmıştır.

İstanbul ülkemizin ticaret, turizm ve sanayi merkezidir. Doğal güzelliklerinin yanı sıra tarihi geçmişiyle de dünyanın güzide şehirlerindedir. 1950'li yıllardan itibaren hızlı göç alması plansız ve denetimsiz yapılaşması sonucu 14 milyona yaklaşan nüfusu ile devasa problemlerle yüz yüze gelmiştir. İtfaiye açısından da; dar sokakları, çok kıymetli tarihi ve kültürel eserleri, belli merkezlerde toplanmış yoğun nüfusu, imalat, ticaret ve ikamet iç içe girdiği yapılaşması ile birikmiş sorunları bulunan, ancak ulaşım yapıları yapılan yatırımlarla, depreme dayanıklı yapı üretmek için kentsel dönüşüm çalışmaları

ve olaylara etkin müdahale için yatırım yapılan itfaiye araç ve gereçleri, itfaiye istasyonları ve nitelikli itfaiyecilerle sorunların çözümüne katkı sağlanmaktadır.

Nüfusu Bir milyonu aşkın kentlerin 27.06.1984 gün ve 3030 sayılı Kanunla Büyükşehir, statüsü kazanmasından 13 yıl sonra 1997 yılından itibaren Antalya, İzmit, Ankara, Eskişehir, İstanbul ve Gaziantep İtfaiyeleri Daire Başkanlığına dönüştü. 23.7.2004 Tarihili 5216 sayılı Kanun ile Büyükşehir sınırlarında ki tüm ilçeler mücavir alan (büyükşehirlerin sorumlu olduğu sınırlar) içerisine alınmıştır. Böylece Büyükşehir statüsü kazanmış şehirlerde itfaiye 74 yıl müdürlük olarak hizmet verdikten sonra hizmetlerine 10.10.1997 tarihinden itibaren Daire başkanlığı altında devam etmektedir. Bugün İstanbul itfaiyesinin organizasyon yapısı aşağıda belirtilen şekilde oluşmuştur.

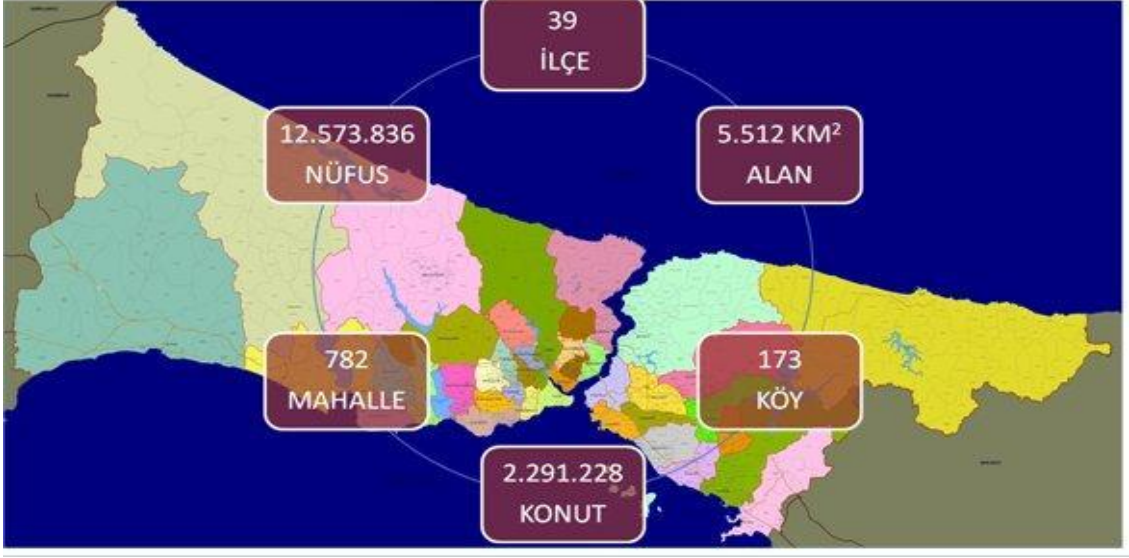
3.4.2 İtfaiye Daire Başkanlığı ve organizasyon yapısı

Şekil: 3. 2 İtfaiye organizasyon şeması

İstanbul İtfaiyesi, şehrin kendine has yapısından ve büyüklüğünden dolayı çok geniş bir alanda faaliyet göstermektedir. Mevcut personel, istasyon, bina ve araç sayısı birçok il belediyesinin veya genel müdürlüğün personel, araç ve bina sayısından çok fazla olmasına rağmen, mevcut yasalar nedeniyle idari anlamda zorunlu olarak Daire başkanlığı biçiminde yapılanmıştır. 2006 yılında uygulamaya giren 5216 sayılı yasa ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları, doğuda Kocaeli'nin Gebze ilçesinin batısı sınırından başlamakta; batıda ise Tekirdağ ilinin doğu sınırında sona ermekte olup, bu iki nokta arası yaklaşık 160 km.dir. İstanbul İtfaiyesinin hizmet sorumluluk alanı il sınırlarıdır.

Şekil: 3. 3 İstanbul sorumluluk alanı

İstanbul itfaiyesi afetlere etkili bir şekilde müdahale ederek can ve mal kayıplarını asgari düzeyde tutulmasına yönelik olarak itfaiye teşkilatını her türlü imkan ve kabiliyetleri ile yönetim ve bilinç düzeyini artırmak afet durumunda can ve mal kayıplarını en aza indirmek için müdahalesinde kullanılan sistemler ile görevli personelin nitelik ve niceliklerini iyileştirmeyi amaç edinmiştir.

İstanbul itfaiyesi her türlü itfai olaya, uluslararası standartların öngördüğü sürede, etkin müdahale etmek, İtfai olaylara etkin müdahale edecek nitelikte eğitilmiş ve tecrübeli itfaiyecileri yetiştirmek, afetlerde oluşabilecek can kayıplarını ve maddi zararları en az düzeyde tutmak için yangın önlem ve bilinçlendirme faaliyetlerini gerçekleştirmek suretiyle İstanbul'un ve İstanbul halkının hizmetinde olmayı misyon edinirken, afet öncesi eğitim faaliyetleri ve yangın önlem amaçlı kontrolleri ile afet sonrası ise modern araçları, teknolojik ekipmanları, eğitilmiş ve tecrübeli personeliyle sürekli iyileştirmeyi kurum politikası olarak benimseyerek, alanında öncü bir İTFAİYE TEŞKİLATI olmak vizyonudur.

İstanbul 5 bin 512 km² alana sahip, yaklaşık 13 milyon insanın yaşadığı ve 2 milyon 291 bin 228 (308 bin 615'i boş) bina stoku olan bu şehre 2012 yılı itibarıyla İstanbul İtfaiyesi olarak 95 İtfaiye istasyon, 622 itfaiye araç ve 4343 İtfaiye personeliyle hizmet vermeye çalışmaktadır. Genel istatistikî bilgilere bakıldığında, itfai olay sayısı 47.085, yangın sayısı 25.469, acil yardım ve can kurtarma olayı 46.018, itfai olaylara ortalama varış süresi 00:06:14, yangınlara ortalama varış süresi 00:06:05, itfai olaylarda

ortalama çalışma süresi 00:38:34, yangınlarda ortalama çalışma süresi 00:31:54, istenilen İtfaiye görüşü sayısı 49.654, incelenen proje ve iskân sayısı 9.818, eğitim verilen kişi sayısı 662.396'a ulaşmıştır.

Tablo:3.17 İBB İtfaiye Daire Başkanlığı faaliyet bilgileri

İTFAİYE DAİRE BAŞKANLIĞI			
FİZİKSEL KAYNAKLAR			
FAALİYETLER	2010	2011	2012
Personel Sayısı	4.600	4.678	4.343
Araç Sayısı	590	612	622
İstasyon Sayısı	78	84	95
MÜDAHALE FAALİYETLERİ			
Olay Sayısı	35.870	43.543	47.085
Acil Yardım Vaka Sayısı	34.013	32.118	46.018
Plajlarda Kurtarılan Kişi Sayısı	2.515	2.026	4.266
YANGIN ÖNLEM FAALİYETLERİ			
Proje Onayı	6.711	7.800	6.844
İskan İçin Yerinde Denetim	2.750	3.679	2.974
İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatı İle İlgili İstenen İtfaiye Raporu (Görüş) İçin Yerinde Denetim	43.468	46.327	49.654
EĞİTİM VE BİLİNÇLENDİRME FAALİYETLERİ			
Vatandaşlara Yönelik Yapılan Afet ve Yangın Bilinci Eğitimi Sayısı	943	1.493	1.477
Eğitime Katılan Vatandaş Sayısı	616.408	742.582	629.529
İlk Yardım Eğitimi ve Semineri (Kişi)	8.953	8.526	9465
Yangın Güvenlik Eğitimi (Kişi)	8.061	9.958	13.452
Hizmet İçi Eğitim (Kişi)	4.731	4.767	1.553
Temel İtfaiye Er Eğitimi	270	250	-----
İl ve İlçe Belediyelerine Yönelik Eğitimi	220	503	484
İtfaiye Gönüllüsü Eğitimi	10.095	4.158	6.436

İtfaiye Daire başkanlığı altında beş müdürlük, Avrupa yakası, Anadolu yakası, Destek hizmetleri, Acil yardım ve can kurtarma ve Akom müdürlüğü (Akom müdürlüğü 2011 de yol bakım daire başkanlığına bağlanmıştır) olarak hizmet vermiş, günümüzde 4 müdürlük, müdür yardımcılıkları, bölge Amirlikleri (istasyonlar grup–müfreze) ve amirlikler şeklinde yapılarak görevlerini yürütmektedir (İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013).

İstanbul İtfaiye Daire Başkanlığı 2012 istatistikî bilgilerine bakıldığında 4343 personeli, 622 araç, 95 İtfaiye istasyonu ile İstanbul halkına hizmet vermektedir. İstanbul itfaiyesi

her türlü itfaiye olaylarına müdahale ederken bu sayı 2012 yılında 47085 olmuştur. Aynı zamanda acil yardım ve plajlarda Ambulans hizmetleri de 50284 olaya tıbbi vakaya müdahale etmiştir.

İstanbul itfaiyesi yangın önlem faaliyetleri bakıldığında 2012 yılında 6844 iskân onayı, yapılan denetim 2974 adet olup, ayrıca işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı için istenen itfaiye raporu için yerinde yapılan denetim sayısı 49654 sayısına ulaşmıştır. İstanbul itfaiyesi eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarında devam etmektedir.2012 yılı itibarıyla hizmet içi ve vatandaşa yönelik yapılan faaliyetlere katılanların sayısı yekûn olarak 660.843' e ulaşmıştır.

İstanbul İtfaiye Daire Başkanlığı istatistiklerine bakıldığında personel sayısı 2010 yılında 4600 iken 2012 yılında 4343 kişiye düşmüştür. Bunun nedeni araştırıldığında ülke genelinden memurluk sınavını kazanıp itfaiyeye girmeye hak kazanan personellerden çeşitli nedenlerle kendi illerinde nakil aldırması sonucu ortaya çıkan sonuçtur. Buna mukabil itfai olaylarda daima bir artışın olduğu da gözlenmektedir. Buna paralel olarak itfaiye istasyonları çoğalmakta ve itfaiye araçları hem sayı hem de nitelik bakımından modern yapıya kavuşarak yaş ortalamaları her geçen gün aşağı çekilmektedir.

Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü

3.478 km² 'lik bir alanda yaklaşık 8.1 milyon nüfuslu 25 ilçe ve bunlara bağlı köylere itfaiye hizmeti vermektedir. Avrupa yakası itfaiye müdürlüğü, Avrupa yakasında meydana gelen itfai olaylara müdahale ve stratejik plana göre yeni itfaiye istasyonlarını kurma işlerini yürütür.

Tablo:3.18 Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü faaliyet bilgileri

AVRUPA YAKASI İTFAYE MÜDÜRLÜĞÜ			
FAALİYETLER	2010	2011	2012
Personel Sayısı	2.211	2.222	2.092
Araç Sayısı	266	266	272
İstasyon Sayısı			59
Olay Sayısı	23.494	28.429	31.067
Vatandaşlara Yönelik Yapılan Afet ve Yangın Bilinci Eğitimi Sayısı	515	1.070	994
Eğitime Katılan Vatandaş Sayısı	356.185	513.688	401.260

Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü 1 tanesi idari müdür yardımcılığı olmak üzere 5 tane müdahale müdür yardımcılığı, bu müdür yardımcılıklarına bağlı olarak 17 tane grup amirliği, 36 tane müfreze amirliği, 6 tane gönüllü olmak üzere toplam 59 itfaiye istasyonu ile 2012 yılı itibarıyla 2092 personel 272 araçla hizmeti yerine getirmektedir (İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, Avrupa, 2013).

Şekil:3. 4 Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü organizasyon şeması

İtfaiye bölge grup amirliği: Müdahale planlarını hazırlayarak araç gereç ve ekipmanını sürekli hazır tutma ve itfai olaylara müdahale görevlerini yerine getirir. Bağlı bölge müfreze amirliklerinin kontrol ve komutası da bu birime aittir.

İtfaiye bölge müfreze amirliği: Bağlı olduğu itfaiye bölge grup amirliği komutasında sorumluluk alanında meydana gelen her türlü itfai olaya müdahale etmekten sorumludur.

Personel, ayniyat ve yazı işleri amirliği: Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü'nün personel özlük işlemleri, arşiv ve yazı işlerini yürütür. Avrupa Yakası İtfaiye Müdürlüğü'nün ihtiyaç duyduğu demirbaş ve sarf malzemelerinin İtfaiye Destek Hizmetleri Müdürlüğü ambar ve ayniyat amirliğinden temini dağıtılması ve takibi işlerini yürütür.

İnşaat emlak amirliği: Avrupa yakası itfaiye müdürlüğüne bağlı mevcut binaların bakım ve onarımı, yeni itfaiye istasyonları için arsa temini ve yeni itfaiye istasyonlarının inşaatının takibi işlerini yürütür.

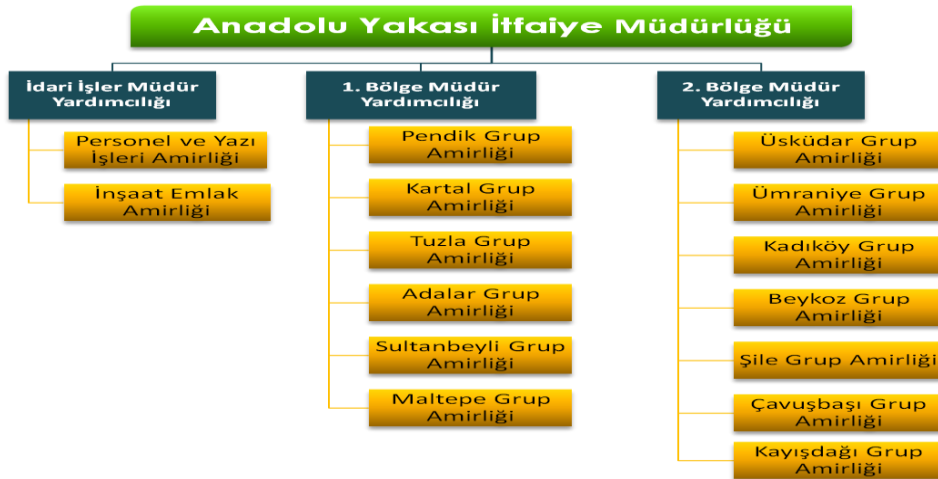
Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü

1.864 km² 'lik bir alanda,4.891.309 nüfuslu,14 ilçe ve bunlara bağlı köylere hizmet vermektedir. Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü, Anadolu yakasında meydana gelen itfai olaylara müdahale ve stratejik plana göre yeni itfaiye istasyonlarını kurma işlerini yürütür. Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü 1 tanesi idari müdür yardımcılığı olmak üzere 3 tane müdahale müdür yardımcılığı ve müdür yardımcılıklarına bağlı olarak 14 tane grup amirliği, 19 tane müfreze amirliği, 4 tane gönüllü olmak üzere toplam 37 itfaiye istasyonunda 2012 yılı itibarıyla 1489 personel 191 araçla hizmeti yerine getirmektedir (İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, Anadolu, 2013).

Tablo: 3.19 Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü faaliyet bilgileri

ANADOLU YAKASI İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ			
FAALİYETLER	2010	2011	2012
Personel Sayısı	1.523	1.533	1.489
Araç Sayısı			
İstasyon Sayısı			36
Olay Sayısı	12.376	15.114	16.018
Vatandaşlara Yönelik Yapılan Afet ve Yangın Bilinci Eğitimi Sayısı	428	423	483
Eğitime Katılan Vatandaş Sayısı	260.223	228.894	228.269

Şekil: 3. 5 Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü organizasyon şeması

İtfaiye bölge grup amirliği: Müdahale planlarını hazırlayarak araç gereç ve ekipmanını sürekli hazır tutma ve itfai olaylara müdahale görevlerini yerine getirir. Bağlı bölge müfreze amirliklerinin kontrol ve komutası da bu birime aittir.

İtfaiye bölge müfreze amirliği: Bağlı olduğu itfaiye bölge grup amirliği komutasında sorumluluk alanında meydana gelen her türlü itfai olaya müdahale etmekten sorumludur.

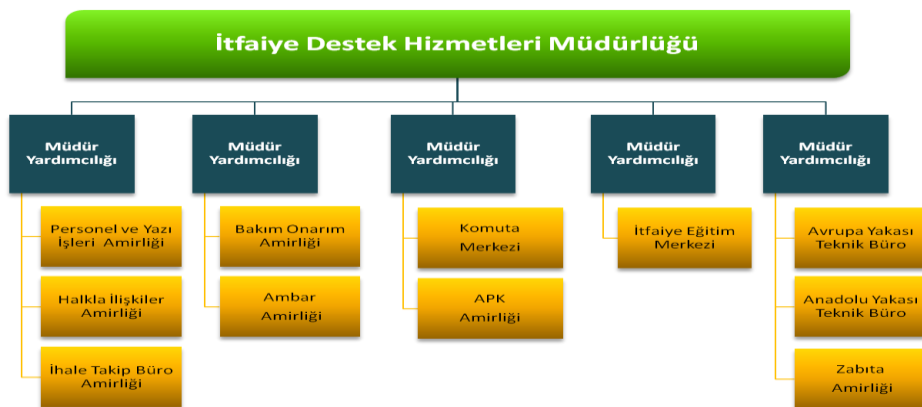
Personel, ayniyat ve yazı işleri amirliği: Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü'nün personel özlük işlemleri, arşiv ve yazı işlerini yürütür. Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğü'nün ihtiyaç duyduğu demirbaş ve sarf malzemelerinin itfaiye destek hizmetleri müdürlüğü ambar ve ayniyat amirliğinden temini dağıtılması ve takibi işlerini yürütür

İnşaat emlak amirliği: Anadolu Yakası İtfaiye Müdürlüğüne bağlı mevcut binaların bakım ve onarımı, yeni itfaiye istasyonları için arsa temini ve yeni itfaiye istasyonlarının inşaatının takibi işlerini yürütür.

İtfaiye Destek hizmetleri müdürlüğü

Yangın önlem, hizmet içi ve sanayici eğitimi, halkla ilişkiler, istatistik, haberleşme (İtfaiye komuta merkezi), satın alma, bakım-onarım ve araştırma, planlama ve koordinasyon ve bilgi teknolojileri araştırma hizmetlerini yürütmektedir. İtfaiye Destek Hizmetleri Müdürlüğü 1 tanesi idari müdür yardımcılığı olmak üzere 5 tane müdür yardımcılığı, bu müdür yardımcılıklarına bağlı olarak 11 tane şeflikte 2012 yılı itibarıyla 482 personel 62 araçla hizmeti yerine getirmektedir (İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013).

Şekil: 3. 6 İtfaiye Destek Hizmetleri Müdürlüğü organizasyon şeması

Zabita amirliği: İşyeri açma ve çalışma ruhsatı esnasında işletme binalarını ve tesisleri yangın güvenliği açısından inceleyerek hazırladığı görüşü gereği için ilgili kuruma iletir.

Teknik büro amirliği: Anadolu ve Avrupa yakasında şeflik düzeyine 2 büroya sahip olup il genelinde yapılan bina ve iskân projelerini itfaiye açısından inceler ve inşası tamamlanan binaları, iskân safhasında yerinde kontrol eder.

Bakım onarım amirliği: İtfaiye Daire Başkanlığının envanterinde bulunan her türlü araç gereç ve ekipman ile hizmet binalarının 1. kademe bakım onarımlarını yapmaktan ve 2. kademe bakım ve onarımlarının yaptırılması ve takibi işlerini yürütür.

İtfaiye eğitim merkezi: İstanbul itfaiyesinin temel ve geliştirme eğitimlerinin planlanması ve uygulanması işlerini yürütür. Kamu kurum ve kuruluşlara, gönüllülere, eğitim kurumlarına sanayi kuruluşlarına, eğitim almak için müracaat eden ulusal ve uluslararası itfaiyecilere eğitimler planlar ve verir.

Araştırma, planlama ve koordinasyon amirliği: İtfaiye Daire Başkanlığın tüm hizmet alanları ile ilgili araştırma, geliştirme, planlama ve koordinasyon işlerini yürütür.

İtfaiye komuta merkezi amirliği: İtfai olay ihbarını değerlendirerek ilgili ekip, araç ve ekipmanların olay yerine sevki ve ayrıca itfaiye ekiplerinin birlikte çalışması gereken dış birimlerle (AKOM, Emniyet, İl Afet Yönetim Merkezi, İBB Yol Bakım Onarım Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, İDO, Ulaşım A.Ş., İGDAŞ, İSKİ, Hızır Acil, Elektrik Dağıtım Şirketi vb.) iletişim ve koordinasyonu işlerini yürütür.

Personel ve yazı işleri amirliği: İtfaiye Destek Hizmetleri Müdürlüğünün personel özlük işlemleri, arşiv ve yazı işlerini yürütür.

Halkla ilişkiler amirliği: İtfaiye Daire Başkanlığı halkla ilişkiler ve sosyal etkinlikler düzenlenmesi işlerini yürütür.

Ambar ve ayniyat amirliği: İtfaiye Daire Başkanlığının demirbaş ve sarf malzemelerinin temini dağıtılması ve ayniyat işlemlerini takibi işlerini yürütür.

İhale takip büro amirliği: İtfaiye Daire Başkanlığının ihtiyacı olan malzemelerin alımı ve ihale takip sürecini yürütür.

Tablo: 3.20 İtfaiye Destek Hizmetleri Müdürlüğü faaliyetleri

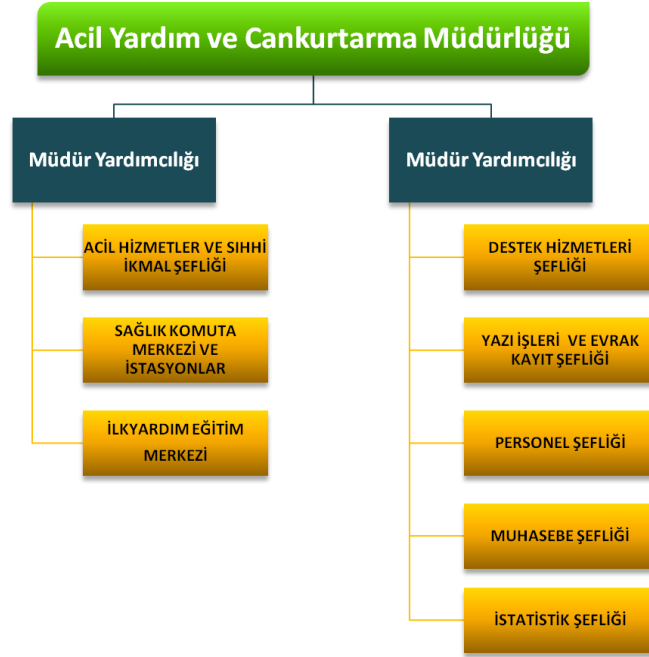
İTFAİYE DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ				
FİZİKSEL KAYNAKLAR				
FAALİYETLER	2010	2011	2012	
Personel Sayısı	430	480	482	
Araç Sayısı	60	64	65	
YANGIN ÖNLEM FAALİYETLERİ				
Proje Onayı	6.711	7.800	6.844	
İskan İçin Yerde Denetim	2.750	3.679	2.974	
İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatı İle İlgili İstenen İtfaiye Raporu (Görüş) İçin Yerde Denetim	43.468	46.327	49.654	
EĞİTİM VE BİLİNÇLENDİRME FAALİYETLERİ				
EĞİTİMİN ADI	2010	2011	2012	Adam X Saat
	Katılımcı Sayısı	Katılımcı Sayısı	Katılımcı Sayısı	
Yangın Güvenlik Eğitimi	8.061	9.958	13.452	128.032
Hizmet içi Eğitimi	4.461	4.517	1.533	69.376
Temel İtfaiye Er Eğitimi	270	250	-----	-----
İl ve İlçe Belediyelerine Yönelik Eğitimi	220	503	484	29.040
İtfaiye Gönüllüsü Eğitimi	10.095	4.158	6.436	47.448
Okullarda Tatbikat (Anaokulu, İlköğretim, Meslek Lisesi, Meslek Y.O.)	2.264	2.755	3.986	7.972

İtfaiye eğitim merkezinde eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri olarak 2012 yılı içinde hizmet içi eğitim olarak çeşitli konularda 1553 kişiye, sanayicilere yangın güvenlik eğitimi 13452 kişiye, İl ve ilçe belediye itfaiye teşkilatlarına yönelik eğitim 484 kişiye, itfaiye gönüllüsü eğitimi 6436 kişiye, okullarda yapılan eğitimler 3986 kişiye toplam 25891 kişiye 281.868 saat eğitim verilmiştir (İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013).

Acil Yardım ve Can Kurtarma Müdürlüğü

Medikal ve trafik kazaları, sağlık tedbirleri, yaralanmalar, intihar, yangın, ulusal ve uluslararası spor aktivelerinde, metrobüste sağlık hizmetleri, kimsesizlere sağlık hizmetleri, İstanbul plajlarında, izci kamplarında, kent ormanlarında sağlık çadırı ve poliklinik hizmetleri, hasta nakil faaliyetleri, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, ilkyardım eğitimi, sağlık çadırı ve poliklinik hizmetleri hizmetlerini yürütmektedir.

Şekil: 3. 7 İtfaiye Acil Yardım ve Cankurtarma Müdürlüğü organizasyon şeması

Acil yardım ve cankurtarma müdürlüğünün 22 hizmet binası ve 29 Ambulansla hizmet vermektedir. Binaların ikisi ilkyardım eğitim merkezi ve müdürlük binası olup, diğer 20 acil yardım istasyonudur. Acil yardım ve cankurtarma müdürlüğü 2 müdür yardımcılığı 8 şeflikle hizmet vermektedir. 2012 yılı itibarıyla 281 personel 29 Ambulansla başta medikal ve trafik kazası olmak üzere 46018 vakaya müdahale etmiştir (İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013).

Tablo: 3. 21 İtfaiye Acil Yardım ve Cankurtarma faaliyetleri

ACIL YARDIM VE CANKURTARMA MÜDÜRLÜĞÜ			
FAALİYETLER	2010	2011	2012
Personel Sayısı	283	282	281
Araç Sayısı			43
Vaka Sayısı	34.013	32.118	46.018
Plajlarda Kurtarılan Kişi Sayısı	2.515	2.026	4.266
İlk Yardım Eğitimi (Kişi)	4.212	4.835	4.751
İlk Yardım Semineri (Kişi)	4.741	3.691	4.714

3.5 İTFAİYENİN GENEL VE MESLEKİ SORUNLARI İLE ÖNERİLER VE SONUÇ

İtfaiye teşkilatının çalışmaları, zaman içerisinde meydana gelen ihtiyaçlar doğrultusunda itfaiye hizmetlerinin kapsamı genişleyerek sadece 'yangınla mücadele' olmaktan çıkmıştır.

Türkiye'de itfaiye teşkilatları yerelde, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve ilçe belediyeleri bünyesinde, havalimanlarında havalimanı itfaiyesiyle, denizlerde Kıyı Emniyet Genel Müdürlüğü ekiplerince, orman bölgelerinde orman yangın söndürme ekiplerince halkımıza hizmet vermektedir.

Türkiye genelinde belediyelere bağlı itfaiyelerin kurulması ve itfaiyelerde olması gereken araç gereçler sayıları belediye itfaiye yönetmeliğinde düzenlenmiştir. İtfaiyelerde istihdam ettirilecek personel sayıları 22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri norm kadro ilke ve standartlarına dair yönetmeliğinde belirtilmiştir.

Halka sunulan hizmetin kalitesi, merkezi yönetimin ve yerelde belediye ve ilgili yönetiminin afet ve itfaiye teşkilatına karşı bakış açısına; afetlere ve itfaiye teşkilatına ayıracağı bütçeye, İtfaiye teşkilatında istihdam edilen eğitilmiş personel sayısı, donanımlı araç sayısı ve yerinde kurulmuş tüm ihtiyaçları karşılanmış itfaiye istasyonlarıyla birebir ilişkilidir. Maalesef ülkemizde önemi çok büyük olan ve her geçen gün yaptığı iş ve işlemler olarak kapsamı genişleyen itfaiye teşkilatlarına gerekli önem yaptığı iş ve kapsamına paralel olarak verilmemektedir.

Türkiye genelinde itfaiyelerin personel, araç gereç ve müdahale etmiş olduğu olayların istatistiği herhangi bir, kurum ve kuruluş tarafından genel olarak tutulmamaktadır. Ancak her ilin kendisinden bireysel olarak tutulmaktadır. Bu konuda en detaylı bilgiye İstanbul itfaiyesinde ulaşmak mümkün olmuştur.

Ülke genelindeki tüm İtfaiye teşkilatlarının bütünlüğünü sağlayabilecek, **hukuki alt yapı, ulusal organizasyon, koordinasyon, standardizasyon, eğitim, araştırma ve geliştirme, spor, sertifikasyon, veri bankası, denetim** görevlerini üstlenen bir birim bulunmamaktadır.

Mevzuatın emredici hükümlerine rağmen henüz itfaiye teşkilatı oluşturmamış kurumlar azımsanmayacak kadar çoktur. Ülkemizde birçok İtfaiye teşkilatı nitelik ve nicelik bakımından yetersiz sayıda personel, tesis, araç ve gereçle hizmet yürütmeye

çalışmaktadır. İtfaiye istasyonları, araç – gereç ve ekipmanlarında standart birliği oluşturulamamıştır. Modern yangın söndürme müdahale ekipmanları ülke geneline yaygınlaştıramamıştır.

Görev tanımları içerisinde resmi olarak yer almadığı için sahipsiz kalan olağanüstü durumlar, olay komuta sisteminde yaşanan aksaklıklar, tehlikeli kimyasal maddelerin herhangi bir sebeple açığa çıkarak halk sağlığını tehdit etmesi halinde bu dekontaminasyonu yapacak birim net olarak belli değildir. Bundan dolayı ilgili birim tarafından amatörce müdahale edilmeye çalışılmaktadır. Şehirlerde yangın su kaynağı, hidrantlar, yaygınlaştıramamıştır. Ormanlarda da aynı durum söz konusudur. Dünya ve Türkiye'deki İtfaiyeler arasında koordinasyon sağlanamamıştır.

İtfaiye hizmetlerinde çalışan personelinin özlük haklarında eksiklikler bulunmaktadır. Gelişmiş dünya itfaiyelerinde yangınlarla mücadele ve afetlerden korunma hizmetleri için günün 24 saatinde hazır bulunan ve bu konuda yetiştirilmiş profesyonel itfaiyeciler görev-yetki ve sorumluluk açısından çok mesafe almışlardır. Uluslararası standartlara duyarlılıkları çok hassas bu ülkelerde itfaiyecilik mesleği son derece saygınlık kazanmış ve mesleki sınıf hakkına sahip olmuştur. İtfaiye teşkilatı tüm gelişmiş ülkelerde meslek olarak kabul edildiği halde, Türkiye' de henüz meslek olarak kabul edilmemiştir.

Tüm gelişmiş ülke modellerinde olduğu gibi ülkemizde de sivilleri koruma olgusu tarihsel süreç içinde gelişimler sağlayarak kurumların görev alanları, günün şartlarına göre işleyiş şekillerine, yaşanan afet tecrübelerine, risk çeşitlerinin ve sayıların artmasına göre şekillenmeye devam etmektedir. Bu konuda en somut örnek afetle ilgili bazı kurumların kapatılarak, Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Başkanlığı'nın kurulması olmuştur.

Özellikle büyükşehir yasasında yapılan değişikliklerle büyükşehir olan illerde sağlanan hizmet sorumluluk alanı ilkesi diğer illerde de geçerli olması, afet ve acil durumlarda müdahale ve koordinasyonda etkinlik sağlayacaktır. Merkezi olarak bu adımlar atılırken yerelde afetlerin önlenmesi ve afetlere müdahale eden kurum ve kuruluşların etkin ve ekonomik olarak hizmet sunması için düzenlemeler yapılmalıdır.

Doğal afet ve büyük yangınlar gibi bazı olaylara etkili bir şekilde müdahale ederek can ve mal kayıplarını asgari düzeyde tutulması, muhtemel olaylara karşı tedbir alınması, çok güzel organize olmuş çeşitli araç-gereç ve eğitimin, yönetim ve bilinç düzeyi

yüksek; yeterli kabiliyetleri olmasının yanında birçok disiplini de bünyesinde barındıran oluşumlar tarafından gerçekleştirilebilir.

Afet ve acil durum hizmetleri yereldir ve yerelde çözümlenmesi gerekmektedir. Bu hizmetin etkin ve ekonomik olarak sunulması ancak Büyükşehir, il, İlçe itfaiyeleriyle mümkün olmaktadır. Bundan dolayı bu hizmetlerin kalitesini artırmak eksik istihdamın giderilmesi için belediye bünyesindeki güçlendirme ve diğer kurumlarla güçlerin birleştirmesi gerekmektedir. Çünkü afetlere yerel imkân ve kabiliyetler sayesinde afetlere en hızlı ve etkin müdahale belediye itfaiye ekipleri tarafından yapılmaktadır.

Günümüzde ademi merkezîyetçilikle devam eden itfaiye ve afet yönetimi, kuvvetlerin tek merkezden koordinasyonu sağlanamamıştır. Türkiye afet ülkesi olmasına rağmen ülkemizdeki gelişmiş bazı illerin dışında itfaiye teşkilatları gerekli önemi hala kazanamamıştır. Tüm gelişmiş dünya ülkelerinde olduğu gibi acil durum gerektiren olaylarda belirli bir yapılanma içinde tek numaradan ulaşılabilen koordinasyon içinde itfaiye, polis, ambulans ve acil durum gerektiren işler için bu ekiplerin beraber çalışması zorunludur. Ayrıca özellikle acil durum ambulans hizmetleri yerel itfaiye hizmetleriyle birleştirilmedi. Bu konuda Sağlık Bakanlığı bünyesinde hizmet veren UMKE personelinin ambulans hizmetleri bünyesinde yararlanılabilir. Bu konuda daha fazla gayret göstermek gerekmektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana yangın ve afetlerle mücadele, itfaiye teşkilatları tarafından yürütülürken, çeşitli dönemlerde çıkan kanun ve yönetmeliklerle itfaiye ve afet yönetimi kurumsallaşamamıştır. Örnek olarak deniz yangınları Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, orman yangınları orman yangınları ile mücadele birimleri, şehirlerdeki yangınları şehirlerdeki itfaiye teşkilatları, hava limanlarında meydana gelen yangınları hava meydanlarında bulunan İtfaiye Teşkilatları, orman köylerinde meydana gelen yangınlara köylüler tarafından imkânları ölçüsünde müdahale edilmektedir. Bu uygulama koordinasyon sorununu ortaya çıkarmakta; olaya geç müdahaleye ve mili servetin yok olmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle Afet ve Acil Durum Başkanlığı bünyesindeki Müdahale Daire Başkanlığı, itfaiye hizmetleri müdahale ve koordinasyon daire başkanlığına dönüştürülmeli, bu hizmetleri yapan birimlerin koordinasyonu bu daire başkanlığı tarafından sağlanmalıdır.

Türkiye'nin coğrafik ve jeolojik yapısına bakıldığında afetlere maruz kalma potansiyeli oldukça yüksektir. Nüfusunun %95'i, barajlarımızın %92'si, sanayimizin %92'si,

topraklarımızın %91'i deprem kuşağında bulunmaktadır. Meydana gelebilecek afetlerde çok büyük işgücüne sahip olmak gerekmektedir. Bundan dolayı yeni birkaç oluşumdan söz edilebilir.

Ülkemizde afet, acil olaylar ve olağan üstü durumlar için hizmete adanmış daimi işgücü sivil savunma (2700 kişi), Kıyı Emniyet (2145 kişi), orman yangın söndürme ekipleri (8981 kişi), İtfaiye teşkilatı (27000 kişi) yaklaşık 40.000 kişidir. Türkiye genel nüfusu ve olay sayıları göz önünde bulundurulduğunda bu personel sayısı yeterli gözükmemektedir. Ülke genelinde kapsam alanındaki meydana gelen olay sayısı yaklaşık 225.000 olduğu düşünüldüğünde $40.000/225=0.17$ gibi bir sonuca ortaya çıkar ki bu işgücünün olay sayısı ve müdahalesi açısından yetersiz olduğu görülmekte ve bu nedenle afetlerle mücadelede (yangın dahil) için işgücü sayısının artırılması gerekmektedir.

- Özel güvenlik teşkilatına eğitimler verilerek olağan doğal afetlerde olaylara müdahil güç haline getirilebilir. Günümüzde 550.000 belgeli özel güvenlik elemanı bulunmakta, bu sayının yaklaşık 250.000 kişisi aktif görevdedir. Bu sayı ülke genelindeki yaklaşık olay sayısı kadardır. Bu işgücünün yangın ve doğal afetlerde hareket tarzı ve arama kurtarmada yetenek eğitimleri verilerek kapsamı belirlenmiş şekilde işgücünden faydalanılabilir. Eğitim almış bu işgücünden mahalle bazında (ikamet ettikleri) veya çalıştıkları kurum ve kuruluşlarında bir organizasyonda yararlanılabilir.
- Her kademe eğitim kurumunda, Üniversitelerde ve 50 kişi üzerinde çalışanı olan her işyerinde olası Doğal afet ve acil durumda müdahaleye yönelik afet ve acil durum birimleri oluşturulmalıdır. Bu birim İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerde Çalışma Bakanlığı ile çalıştığı gibi yerel itfaiye birimleriyle koordinasyon içinde çalışmalıdır.
- İtfaiye gönüllüleri olgusu geliştirilmelidir. Askerden terhis olacaklara bu eğitimler verilerek gönüllülük özendirilmelidir.
- Üniversite gençliğine aynı sebeple bilinçlendirme faaliyetleri yapılabilir.
- Ev hanımlarını site yönetimleri, belediyeler ve STK'lar vasıtalarıyla bu eğitimlere dahil edilmelidir. Bu eğitimler İSMEK, Belediyelerin ve site yönetimlerinin belirleyeceği başka eğitim organizasyonlarla sonuçlandırılabilir.
- Sanayi bölgelerinde bölgenin ihtiyacına uygun eğitimler planlanarak gerekirse yerinde eğitimlerle itfaiye gönüllüsü kapsamında Doğal afet ve acil durumlarda işgücüne katkı sağlanabilir.

- Milli Eğitim Bakanlığının okullarda uyguladığı ders müfredatına öğrencilerin bilinçlendirilmesi amacıyla afet ve acil durumlarda hareket tarzı başlığı altında haftada 1 saat ders verilmesi geleceğin büyükleri olacak çocuklarımıza afet ve acil durumlardaki bilincin armasına katkı sağlayacağı muhakkaktır.
- Bu amaçların gerçekleşmesiyle meydana gelen olaya müdahil Profesyonel olmayan ancak bilinçlendirilmiş, faydalanılabilecek organize işgücü sayısı (kurumsal ve eğitimli gönüllü) 500.000 ulaştığında ülke genelinde olaya müdahale eden işgücü $500.000/225.000=2.22$ kişi olacaktır. Buda olası afet durumunda müdahale gücünün daha etkin kullanılması anlamına gelmektedir.
- **İstihdamın sınıf farklılıkları;** itfaiyeciliğin Meslek sınıfı haline getirilememiş olması sonucunda bugün İtfaiye Teşkilatlarında geçmişten gelen birçok nedenlerle çeşitli statülerde personel istihdamı oluşturulmuştur. Bunlar Memur, sözleşmeli memur, (yapılan düzenlemeyle sözleşmeli memurlar kadroya alınmıştır) işçi, geçici işçi, Hizmet alımı gibi (geçici işçi kadroları daimi işçi statüsüne geçmiştir) Memur ve sözleşmeli memurlar arasında, memur, mühendis, tekniker, mevcuttur. Aynı işi yapan ama farklı statüde çalışan personellerin aldıkları maaşlar ve sosyal hakları farklılaşmaktadır. Bu durum aynı işte çalışan ve aynı işe yapan personeller arasında huzursuzluk oluşturmaktadır. Örnek verecek olursak;

Memur (Genel İdari Hizmetler sınıfında):657 sayılı Kanuna bağlı

Memur tekniker(Teknik hizmetler sınıfında): 657 sayılı Kanuna bağlı

Memur mühendis: (Teknik hizmetler sınıfında): 657 sayılı Kanuna bağlı

Sözleşmeli memur: (Genel İdari Hizmetler sınıfında): 657 sayılı Kanuna bağlı

Sözleşmeli memur: (Teknik hizmetler sınıfında): 657 sayılı Kanuna bağlı

Daimi işçi personel: 4857 sayılı Kanuna bağlı

Sürelî hizmet alımı personel: 4857 sayılı Kanuna bağlı

Eşit işe eşit ücret çerçevesinde aynı işi yapan personellerin itfaiye hizmetleri kadrosunda birleştirilmesi sağlanabilir.

- İtfaiyecilik mesleği önemli bir gelişim süreci içinde ve kabuk değiştirme aşamasındadır. Toplumda afet bilinci arttıkça mesleğe duyulan ilgi de her geçen gün artmaktadır. Yurdun dört bir köşesinde itfaiyecilik meslek liseleri açılmakta, ön lisans bölümlerinin sayısı da her geçen gün artmakta, hatta son olarak Çanakkale 18 Mart Üniversitesi'nde lisans düzeyinde Acil Yardım ve Afet yönetimi bölümü açılmıştır. İtfaiye

teşkilatına buralardan mezun olan kişilere öncelik tanınması bu mesleğin sevenler ve isteyenler tarafından yapılmasını sağlar.

İtfaiyede istihdam edilecek personel en az lise mezunu olmalı. Mümkünse meslek lisesi mezunları tercih edilmelidir(İtfaiye ile ilgili meslek liselerinin sayılarının artırılmasına devam edilmelidir). İtfaiye Meslek Yüksek Okulları desteklenmeli ve mezunları istihdamda öncelikli olmalıdır.

- İtfaiye teşkilatlarına 2003 yılından sonra alınan personel KPS sınavını kazanmış teknik tebliğde istenen şartları bünyesinde bulunduran kişiler müracaat edebilmektedir. Alınacak personel sayısının 3 katı personel, yapılan sıralamaya göre dayanıklılık sınavı yapılarak seçim yapılıyor idi. Müracaat edenlerden istenen sağlık raporları ve B sınıfı veya ağır vasıta ehliyetleri nitelikli personel ihtiyacını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Müracaat edenler araç kullanma ehliyeti bulunan ancak hiçbir araç kullanma tecrübesi bulunmayan kişiler olabildiği gibi, Sağlık raporu olan ancak; **yükseklik korkusu, ateş ve duman korkusu, kan tutması, kapalı veya dar alan korkusu** gibi çeşitli fobileri olanların bu mesleği yapması mümkün değildir. Bu sorunların yanında belediye itfaiye yönetmeliğinin yazılı ve sözlü sınav başlıklı 16ncı maddesinin (2.), (3.), (4.), (5.), (6.), (7.), (8.), (9.) fıkralarının yürütülmesi Danıştay Onikinci Dairesinin 21.09.2011 tarihli ve E:2011/5607 sayılı kararı ile durdurulmuştur. Bu son durum nitelikli personel istihdamını daha da zorlaştırmıştır. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi çalışacak kişilerin beceri ve kabiliyetlerini, fiziki ve psikolojik durumlarını göz önünde bulundurarak personel alımının sağlanması ve birçok alandan gelen itfaiyecilerinde mesleğin içinde yetişerek gelmesinin sağlanması gerekmektedir.

- İtfaiye teşkilatı bünyesinde çalışacak personelin istihdamı aşamasında, daha seçici davranılması, itfaiye hizmetlerinin kalitesini artıracaktır. Özellikle lisans mezunu statüsünde istihdam edilen itfaiye erlerinin diğer birimlerde görevlendirilmesi ve asaletleri onaylanırken bu birimlerin kadrolarına geçmeleri önemli bir problemdir. İtfaiye üzerinden alınan kalifiye personelin itfaiyede değerlendirilmesi itfaiye hizmetlerinin geliştirilmesinde büyük katkı sağlayacaktır. Belediyenin diğer birimlerine geçişin ortadan kaldırılması personelin kendi işine ve itfaiyecilik mesleğine olan konsantrasyonunu artıracaktır. Meslek grubuna seçilerek alınması gereken personelin aynı zamanda başka meslek gruplarından personel geçişinin de zorlaştırılması gerekmektedir.

- Personel istihdamında gelişmiş ülkelerde her 1000 kişiye bir profesyonel itfaiyeci düşerken ülkemizde itfaiye hizmetlerini çok zor şartlarda yerine getirmeye çalışan belediyeler bulunmaktadır. Norm kadro düzenlemesi neticesinde tahsis edilen kadroların yarısı bile hizmette bulunmaktadır.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyinin bir göstergesi, her türlü canlıya ve yaşam için gerekli olan mala verdiği önemle ilişkilendirilir. Bundan dolayı meydana gelen veya gelebilecek olan afet ve acil durumlara karşı olan duyarlılığınız ve politikanız sonucu hazırlıklarınız, imkânlarınız, kapasiteniz sonucu sunulan hizmetin etkin, ekonomik ve verimli olmasını sağlayacaktır. Bugün ülkemizde bu hizmeti sunmak için sunulan kadroların doldurulması gerekliliğinin yanında, hizmetin götürülmesi zor olan bölgelere kalite, verimlilik ve denetimden ödün vermeden, çeşitli imkân ve ayrıcalıklar tanınarak İtfaiye ve arama kurtarma gönüllük esas alınmalıdır. Bu uygulamalar İstanbul ve Kocaeli illerimizde uygulamaya konulmuştur.

İtfaiye teşkilatlarının hukuki altyapısı ve mevzuat yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar;

- Mevzuat yetersizliği; bütünleşik afet kuramı içinde afetin tüm unsurlarını kapsayan (afet öncesi, afet anı ve sonrasında) afete müdahale edecek olan kurumları afet yönetimi ve afetlerle mücadele konusunda İTFAİYE ve İTFAİYECİNİN statüsünün belirlenerek İTFAİYE YASASI çıkarılmalıdır. Mevzuatın hazırlanmasında; Kanuni organların yanında akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, itfaiye çalışanları mutlaka dahil olmalı, hazırlanacak bu kanuna dayalı çalışmayla tüzük, yönetmelik ve yönergeler hazırlanmalıdır.
- İtfaiyeciliğin meslek sınıfı olmaması ve bu konudaki yasal mevzuat yetersizliği; Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Başkanlığı bünyesinde Müdahale Daire Başkanlığının ülke genelinde yangın söndürme, her türlü arama kurtarma ve tahlisiye işlemlerini yapan kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, olay hangi ilde ise olay komutası ilgili ilin itfaiyesinin almasının yasal olarak sağlanması gerekmektedir.
- Mevzuat ve koordinasyon; itfaiyelerin işbirliği yapması gereken acil müdahale birimlerinin (Polis, Ambulans, TEK, Doğalgaz gibi kurumlar) çağrı merkezleri aynı mekânı ve aynı acil çağrı numarasını kullanmalıdırlar.

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi tüm acil durum numaralarının birleştirilmesi gerekmektedir. Yerelde itfaiye hizmetleriyle beraber ambulans ve çevre güvenlik için polis, olaylara müdahalede için sorun teşkil eden elektrik ve doğalgaz hizmet sunucularının da aynı acil çağrı numarasından koordineli çalışmaların sağlanması gerekmektedir.

- Mevzuat ve koordinasyona bağlı olarak ülke genelinde afetlere müdahalede bütünlük yaklaşım tarzının benimsenmemesi, afetlere müdahale edecek kurumların çok olması ve araların da koordinasyonu ve haberleşmeyi sağlayacak birimin bulunmaması; olaylarla ilgili somut olarak hangi kurumun sorumluluğunda olduğunun mevzuatlarla belirlenmesi gerekmektedir. Örnek; şehir itfaiyeleri, orman söndürme ekipleri, deniz, havalimanları, özel ve gönüllü kuruluşlar, UMKE gibi kuruluşlar.

İtfaiyeciliğin bir meslek sınıfı olmaması ve bu konuda mevzuat yetersizliğinden dolayı statüsünün olmayışı, itfaiyecilerin hem sosyal hem de ekonomik olarak mağdur olmasına neden olmaktadır. Tıpkı kolluk kuvvetleri ve sağlık çalışanları gibi itfaiyecilerin de vazife, sorumluluk ve hakları kanunla belirlenmelidir. Hizmet alanı, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün genişleyen itfaiyecilik mesleğini yapan personel, ülkemizde Genel İdari Hizmetler sınıfı içinde bulunmaktadır. Bununla ilgili en pratik çözüm 657 sayılı Devlet memurları Kanunu 36. Maddesinde belirtilen meslek sınıflarına **itfaiye hizmetleri sınıfı** eklenmelidir. Bu sınıfa ülke genelinde yangın söndürme ve arama kurtarma hizmetleri görevi yapan resmi kurumları örnek verecek olursak itfaiye personeli ve 10 ilde bulunan sivil savunma arama kurtarma birlikleri İtfaiye bünyesinde ve itfaiye hizmetleri sınıfı adı altında birleştirilmesi uygun görülmektedir.

- **Mevzuat ve koordinasyon** Ülke genelinde meydana gelen afetlere etkin, ekonomik ve verimli müdahale çalışmalarının yapılamaması

Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi yerel İtfaiyeler arasında koordinasyonu sağlayan yasal düzenlemeleri takip eden, İtfaiye teşkilatlarının çalışmasına ve yapısal özelliklerine yönelik standartları oluşturan, İtfaiye teşkilatlarının görev ve yetkileri tanımlanarak özellikle afet yönetimi ve acil durum yönetimi konusundaki karmaşayı sona erdirecek, **Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Başkanlığı bünyesinde müdahale daire başkanlığı veya itfaiye hizmetleri daire başkanlığı oluşturularak ülke genelinde yerel itfaiyeler arasında koordinasyon organizasyon,**

koordinasyon, standardizasyon, eğitim, spor, araştırma ve geliştirme, sertifikasyon, veri bankası, denetim sağlaması gibi konuları içeren görevleri yapabilir.

Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Başkanlığı bünyesinde Müdahale Daire Başkanlığı veya itfaiye hizmetleri daire başkanlığı tarafından itfaiye teşkilatlarının yürürlükteki kural ve kaidelere uygun yapılandıkları ve çalıştıklarının periyodik olarak denetlenerek belirlenmesi ve tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için gerekli uyarıların yapılması gerekir.

Afet olduğunda; a) Afete müdahale edecek olan ekip ve ekiplerin en kısa sürede olay mahalline ulaşması birinci önceliktir. b) Müdahale edecek olan ekibin etkin ve verimli bir müdahale yapabilmesi için gerekli olan eğitim, araç-gereç donanımı ve yeterli sayıda olmasının sağlanması gerekmektedir.

İtfaiye ve arama kurtarma hizmetlerinin mesleki sorunları

- Araç gereç malzeme temini; Türkiye’de faaliyet gösteren itfaiye teşkilatları arasında tesis, araç ve diğer donanımlar bakımından bir bütünlük bulunmamaktadır. Türkiye 1000’lerce itfaiye teşkilatı olmasına rağmen kullanılan araç gereç ve ekipmanların çoğunun yurt dışı menşeli olması, bu konuda yerli yatırımcı sayısının hiç denecek kadar az olması nedeniyle ulusal bazda bazı çalışmaların yapılması gerekliliği kaçınılmazdır. Ülke genelinde ihtiyaç duyulan itfaiye araç-gereçleri, yenilenmesi gereken itfaiye araçları ihtiyacına bakıldığında önemli yatırım alanı olarak ortaya çıkmakta; teknolojinin gelişimi için arge çalışmalarına destek olunmalı ayrıca teknolojinin üretimi ve transferi için Üniversiteler, TÜBİTAK ve çeşitli özel kuruluşlarla çalışmalar yapılmalıdır.

- Araç-gereçlerin tamir ve bakımı; İtfaiye ve Arama kurtarma araç gereç ve ekipmanları özellikli malzemeler olduğundan bakım onarım ve tamir servis hizmetleri de çok pahalı olmakta, yurt dışından parça ve onarım ekibine ihtiyaç duyulmakta ve bunun yanında araç-gereç ve ekipmanlar uzun süre servis harici (kullanım dışı) olmaktadır.

Ülkemiz uluslararası platformda hızlı bir şekilde gelişim sağlarken özellikle teknoloji ve sanayi gelişimde artan iş gücü, maalesef itfaiye ve arama kurtarma araç-gereç ve ekipmanları üretimi ve ihracatı alanında yok denecek kadar azdır. İtfaiye ve kurtarma

hizmetleri için kullanılan araç-gereç ve ekipmanlar dünya üzerinde belirli firmaların tekelinde olduğu görülmektedir. Bu durum etkinliği azaltmakta ve maliyeti artırmaktadır. Afet bölgesi olan ülkemizin ihtiyaçları, bölge ülkelerinin pazarları aynı zamanda uluslararası pazarda pay sahibi olmak için uluslararası normlara uygun olarak İtfaiye ve arama kurtarma araç gereç ve ekipmanlarının yerli üretime geçişinin sağlanması devlet politikası haline getirilmesi ve bu konuda yatırım yapan özel sektörlerle destekte bulunulması gerekmektedir.

- Temel itfaiyecilik eğitimi; Ülkemizde temel itfaiyeci eğitimiyle ilgili bütünlük sağlanmamıştır. Her il, kendi imkân ve kabiliyetine göre eğitim yapmaktadır. Eğitim standart haline getirilememiştir. İtfaiye Eğitim merkezi olan İstanbul diğer illere eğitim vermekte buda yeterli olmamaktadır. Bununla ilgili olarak alt yapı da hazırlanmıştır. Temel İtfaiyecilik eğitimi, çeşitli uzmanlık eğitimleri, eğitmenlik ve eğitmen olma esasları, pratik eğitimlerin verebilecek eğitim alanları, eğitimde kullanılacak materyallerin temini ve itfaiyecinin daima karşı karşıya kaldığı tehlikelerin başında backdraft, flashover, flame-over gibi yangın davranışına ilişkin eğitim kazanılması için simülasyon merkezleri kurulması gerekmektedir.

İtfaiyecilik mesleğine adım atan kişiler temel İtfaiyecilik eğitimini almak mecburiyetindedirler. Temel eğitim süresince sadece aletlere yönelik basit kullanım bilgileri ve yangın bilgisi verilmektedir. Her türlü tehlikeye düşmüş olan canlıyı kurtarmak için yetiştirilen itfaiyecilerin eğitimi de çok kapsamlı, planlı ve programlı günün teknolojik imkan ve kabiliyetlerinden faydalanan ve devamlı kendisini yenilemeye muhtaç aynı zamanda bilgi ve tecrübesi yapılan patriklerle sağlanan bir meslektir. Temel itfaiyecilik eğitimini veren eğitmenler mesleki alanda çok üst düzeyde yaparak pratik kazanmış ve çeşitli alanlarda çalışmalar yaparak kendini geliştiren ve tecrübe kazanan kişilerden olmasına özen gösterilmelidir. Bölgesel itfaiye eğitim merkezleri acilen kurulmalıdır. İtfaiyeciler eğitim merkezlerinde temel ve tekamül eğitimleri tamamlamalı ve alınan eğitimler ulusal ve uluslararası geçerliliği olan sertifikasyona sahip olmalıdır.

İtfaiye eğitim Merkezi eğitimde yangın ve deprem simülatörden yararlanması gerekmektedir. İtfaiyecilerin en çok gerçekleştirdiği operasyonlardan biri olan kapalı alan yangınlarına dahilden müdahale edilmesiyle ilgili yeterli eğitim tesisi yoktur. Dünyada gittikçe yaygınlaşan ve verimliliği çok yüksek olan ISO gemi nakliye konteynırlarında yapılan kapalı alanlarda yangına müdahale eğitimlerinin mutlaka

gerçekleştirilmesi gerekir. Bu konteyner ünitelerinde backdraft, flashover, flame-over gibi yangın davranışına ilişkin fenomenler incelenebilir, kapalı alanlardaki hava hareketlerinin (açık pencere ve kapıların yarattığı sirkülasyonların) yangın üzerindeki etkileri; direk jet, pülvarize ve kombine müdahale teknikleri, solunum cihazının verimli kullanımı gibi çok faydalı eğitimler yapılabilmektedir. ISO konteynerleri birçok batı ülkesinde itfaiye eğitim merkezlerinde kullanılmaktadır.

Temel eğitim programı ile mesleki geliştirme eğitim programları, “itfaiye mesleği”nin gerekliliklerini ve ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Aynı zamanda karşılaşılabilecek her türlü itfai olaydaki sorunları tespit etme ve bu sorunları ortadan kaldırma, her türlü itfai olaydaki görevleri karşılama, yönetim anlayışı geliştirme, stratejik planlamalar yapabilme, kurumlar arası işbirliği geliştirme ve her kademedeki personelin uzmanlaşmasını sağlamaya yönelik olarak hazırlanmalıdır. Eğitim süreci kapsamındaki tüm eğitim programları ulusal ve uluslararası akreditasyona sahip olacak şekilde hazırlanmalıdır.

- Türkiye yangından koruma Yönetmeliğinin uygulanması hakkında yaşanan sıkıntılar; belediyelerin sorumluluk alanında yapılan inşaatların projeleri yangın güvenliği açısından inceleyerek itfaiye görüşü verebilecek itfaiye teknik büro amirlikleri bulunmamaktadır. Ayrıca belediyelerin sorumluluk alanında İşyeri açma ve çalışma ruhsatı esnasında bina ve tesisleri yangın güvenliği açısından inceleyerek gerekli tedbirleri aldırarak itfaiye görüşü veren itfaiye zabıta amirlikleri bulunmamaktadır.

Binaların yangından koruma yönetmeliğinin uygulanması yerel itfaiye birimi tarafından yapılmaktadır. Ancak birçok il çeşitli nedenlerle yönetmeliğin uygulamasını yerine getirememektedir. Belediyelerin sorumluluk alanında yapılan inşaatların projeleri yangın güvenliği açısından proje üzerinden inceleyerek itfaiye görüşü verebilecek ve projesi incelenen ve inşası tamamlanan binaları, iskân safhasında yerinde kontrol ederek itfaiye görüşü verebilecek itfaiye teknik büro amirlikleri kurulmalıdır. Ayrıca binaların yangından koruma yönetmeliğinin uygulanması belediyelerin sorumluluk alanında İşyeri açma ve çalışma ruhsatı esnasında bina ve tesisleri yangın güvenliği açısından inceleyerek gerekli tedbirleri aldırarak itfaiye görüşü veren itfaiye zabıta amirlikleri kurulmalıdır. İtfaiye görüşü veren kontrolünü yapan ve meydana gelen yangında müdahale eden birim aynı olmalıdır.

- Risk haritaları ve müdahale planları; Şehrin itfaiye açısından haritası çıkarılır. Bu haritanın oluşumuna daha önce belirlenen kriterler neticesinde ulaşılır. Şehrin kritik tesislerinde meydana gelebilecek itfai olaylara karşı müdahale planları hazırlanmalı ve yapılan tatbikatla müdahale planı pekiştirilmelidir. Ülkemizin gelişimine paralel olarak şehirlerimizde modernleşmektedir. Ulaşım sorununu aşmak için metro çalışmaları yapılmaktadır. Metro alanlarında meydana gelecek olası itfai olaylara karşı ilgili birimle ortaklaşa sürdürülen eğitim faaliyetleri kapsamında tüm raylı hatlar için acil eylem planları hazırlanarak ortak tatbikatlar yapılmalıdır. Bu konu ile ilgili olarak karada ve rayda giden kombi itfaiye araçları alınması planlanmalıdır.

- İtfai olaylara havadan müdahale eksikliği; İtfai olaylara yangın, sel, trafik kazaları, deprem, kar gibi afetlerde havadan müdahale ve arama-kurtarma çalışmalarında, Yangınlarda itfaiye ekiplerinin ve ekipmanlarının olay yerine naklinde, kazazedelerin hastanelere nakli sağlanmasında, Karayoluyla ulaşılması oldukça güç olabilecek herhangi bir kaza yerine ulaşımında, terörist eylem, deprem veya patlama gibi herhangi bir felaketle karşılaşılması durumunda gerekli olabilecek bir kitle tahliye planında, gemi kazalarında kurtarma operasyonları ve kazazede naklinde, haberleşme ve keşif amaçlı olarak kullanılır.

- İtfaiye olay yeri inceleme araştırma geliştirme de yaşanan eksiklikler; İtfaiye teşkilatlarının günün şartlarına göre ihtiyaç duyacakları hususlarda araştırma geliştirme çalışmalarını yapacak organ oluşturulmalıdır.

Yangın çıkış sebebi araştırması ve tespiti için bölgesel kriminal yangın laboratuvarları kurulmalıdır. Bu konuda üniversitelerle ortak çalışmalar yapmaları gerekir. Ayrıca İtfaiyecilerin kullanması elzem olan malzemelerin temininde ulusal bazda araştırmalar yapılmalı ve TÜBİTAK dan destek alınmalıdır.

İtfaiyenin olaylara ulaşım sorunlarını şöyle sıralayabilir.

a. Yapısal sorunlar; dar, çıkmaz, dik yokuş, dik bayır, merdivenli sokaklar; araç parkı eksikliği, eski yerleşim alanlarında sıklıkta görülmektedir. Site giriş kemerleri, sokaklara karşıdan karşı aydınlatma amaçlı çekilen elektrik telleri.

b. Araç parkı sorunu; cadde ve sokaklara araç park edilmesi sonucu sokakların daralması ve itfaiye araçlarının olay yerine ulaşmakta güçlük çekmesidir.

c. Pazar yeri, pazar araçları ve misafirlerinin trafiğe kapattığı sokaklar; sabit dubalarla trafiğe kapatılmış sokak ve caddeler, sokaklara araç park edilmesinin engellenmesi amacıyla sokak başlarına yerleştirilen sabit babaların aynı zamanda bu sokaklara itfaiye araçlarının girişlerine de mani olması buralarda itfaiyenin çalışmalarını zorlaştırmaktadır

d. Sokak ve caddelerde yapılan kazılar; çeşitli kurum ve kuruluşların sokak ve caddelerde yapmış olduğu çalışmalar sonucu trafiğe kapanmaktadır. Bu sorun UKOME tarafından hazırlanacak bir programla koordine edilmeli ve tüm birimlerin izinleri ve bilgisi doğrultusunda olmalıdır.

Alınması gereken önlemler; İtfaiyelerin ulaşımı zor olan bölgelerin istatistik bilgileri alınarak ulaşımın sürelerini azaltmak için bölgenin ihtiyacını karşılayacak Profösyonel veya gönüllü itfaiye istasyonlar kurulmalıdır. İtfaiye teşkilatının bir sorunu da eski yerleşim merkezinin dar sokakları ve önemli bir kısmı sorunlu sokaklara yerleştirilmek kaydıyla mevcut hidrant sayılarının çoğaltılması için su işleri ve alt yapı birimiyle koordineli olarak çalışmalar sürdürmelidir. Pazar yerleri açık alana taşınmalı veya otoparklı kapalı pazar yerleri kurulmalıdır. Sokaklardaki aydınlatma amaçlı çekilen elektrik telleri yer altına alınmalıdır. Ayrıca dar sokaklara daha kolay girebilecek, manevra kabiliyeti yüksek dar şaseli itfaiye müdahale aracı alınarak olaylara ulaşım sağlanabilir.

Eski İstanbul diye bilinen Avrupa yakasında sur içi bölgesindeki Balat, Fener, Kadırga mahallerin sokakları oldukça dardır. Bu bölgelerde açılan istasyonlarla ulaşım sorunu çözümlenebilir, ancak bölgenin tarihi eser dolu olması ve sokaklarının araç manevra alanlarına uygun olmaması durumlarda dar şaseli araçlar ve yengeç yürüyüş kabiliyetine sahip araçlar kullanılabilir. Bu bölgelerde gündüz ve gece araç paklanması büyük sorunlar oluşturabilmektedir. Bu sorun mahallerde bulunan okul bahçelerinin altlarını otopark olarak kullanılması, afet durumunda okulların çok maksatlı olarak kullanılmasına imkan sağlayacak şekilde planlaması problemin çözümüne katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Afet ve acil durum işleri görevini yerini getiren kurumların komuta kontrol merkezlerinin sorunu

- Acil durum müdahale birimleri arasında koordinasyon sağlanması amacıyla Yerel hizmet anlayışının içinde belediyelerde hizmet veren itfaiyelerle acil müdahale birimlerini bir sistemle aynı çatı altında koordinasyonu sağlanamamıştır.
- 110 numaralı yangın ihbar hattına yapılan çağrılar bölgeden sorumlu itfaiye istasyonu tarafından karşılanmaktadır. Bu durum kontrol ve takibi zorlaştırmaktadır. Bütün belediye birimlerini komuta edebilecek komuta kontrol ve çağrı merkezi kurulması ve tüm ihbarların tek merkezden karşılanması ivedilik arz etmektedir.

Gönüllü itfaiyecilik modelinin oluşturulması;

- Ülkemizin büyük bir bölümü çeşitli afetle maruz kalmıştır. Afetlere karşı alınması gereken önlemler maalesef yeterli olmamaktadır. Bu afetlerin başında yangınlar gelmektedir. İllerin mücavir alanlarında meydana gelen yangın afetlere karşı sıkıntılar yaşanmaktadır.

Gönüllü İtfaiyeciler başka bir mesleği bulunup itfaiyecilikten maaş almayan, eğitim, beceri ve donanım olarak tam bir itfaiyeci imkan ve kabiliyetlerine sahip olan, gönüllü itfaiye istasyonunun yakınında ikamet eden, nadiren vuku bulan itfai olaylarda ekip içindeki görevi için istasyona koşup itfai olaylara gerekli müdahaleyi yapan ve sonra kendi işine dönen itfaiyecidir. Olası bir afet durumunda arama kurtarma ve lojistik destek almak üzere gönüllü olarak yetiştirilen ve almış oldukları eğitim ve yapmış oldukları pratikle önce kendilerine sonra başkalarına yardım edebilmek üzere kendilerinden yararlanan kişilerdir. Afet bilincinin oluşmasına katkıda sağlamak ve olası afette önce kendilerini sonra başkalarının hayatını kurtarma becerisi kazanmış itfaiye gönüllüsü oluşturarak Profesyonellerle organizasyonunu sağlayarak yetiştirmek gerekmektedir.

Ülkemizdeki toplam 35071 köyün 20087 adedi orman köyüdür. İstanbul sınırları içerisindeki 173 köyün ise 151'i orman köyüdür. Orman köyleri için 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanununun 69'uncu maddesi gereği 18 – 50 yaş arası tüm erkek nüfus yangın mükellefidir. Madde 69 da; Orman yangınlarında yangına civar köy ve kasabaların 18 yaşını bitirip 50 yaşını doldurmamış bütün erkek nüfusu beraberinde

mevcut balta, kürek, kazma, testere gibi yangın söndürmeye yarayacak aletleriyle yangın yerine gitmeye ve yangını söndürmeye mecburdurlar.” İfadesi geçmektedir.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği”nin 45. Maddesindeki gönüllü İtfaiyecilik bahsinde ise “İtfaiye hizmetlerinin desteklenmesine ihtiyaç duyulan yerlerde 9.10.2005 tarihli ve 25981 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İl Özel İdaresi ve Belediye hizmetlerine gönüllü katılım yönetmeliği hükümlerine göre gönüllü itfaiye teşkilleri kurulabilir.” denilmektedir. İstanbul, Kocaeli ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri Gönüllü İtfaiyecilik Yönetmeliği çıkarmışlardır.

Birçok ülkede yaygın olarak uygulanmakta olan gönüllü itfaiyecilik, ülkemizde yeteri kadar bilinmediği ve önemi kavranmadığı için şimdiye kadar sağlıklı bir uygulama zemini bulamamış, uygulanamamış ve yaygınlaşmamıştır. Hâlbuki köyler başta olmak üzere tüm küçük yerleşimler için yangınla savaş açısından hayati çözüm budur.

Bu çalışmada gönüllü itfaiyeciliğin ne olduğu, gönüllü itfaiyeciliğe niye ihtiyaç olduğu ve ihtiyacı belirleyen faktörlerin neler olduğu konuları irdelenmiştir. Gönüllü İtfaiye İstasyonları sivil toplum kuruluşları değildir. Halk kuruluşu değildir. Devlet kuruluşudur. Devlet; yangın çıkma sıklığı yüksek olan yerlere profesyonel itfaiye istasyonu, düşük olan yerlere gönüllü itfaiye istasyonu kurar.

Gönüllü itfaiyeciliğe olan ihtiyacı belirleyen üç ana faktörden bahsedebiliriz. Birincisi yangınla mücadelenin her sahasında da belirleyici olan yangının inanılmaz hızıdır. Yangın yerinin tehlikeleri gönüllü itfaiyeciliğe olan ihtiyacı belirleyen ikinci ana faktördür. İtfaiyenin yangına en kısa sürede yangına müdahale edebilecek eğitilmiş ve donanımlı ekibe ihtiyaç duyulacaktır. Bu noktada gönüllü itfaiyeciliğe olan ihtiyacı belirleyen üçüncü ana faktör olan “yangın çıkma sıklığı” devreye girmektedir. Yangın çıkma sıklığını yangın çıkma riskleri belirler. Bununla birlikte en genel olarak yangın çıkma sıklığı nüfusla orantılıdır. Gönüllü itfaiyecilik uygulaması bir zorunluluktur.

• **Deniz İtfaiyesi ve suda arama kurtarma ekibinin kurulması;** Ülkemizin ve İstanbul’un sularla çevrili olmasına rağmen denizde müdahale edecek bir birimin olmaması denizde, göllerde v.b yerlerde olabilecek deniz yangınlarına, deniz kazalarına, müdahale edecek ekiplerin kurulması, suda arama kurtarma ve plajlarda can kurtarma ve ambulans hizmetlerinin verilebilmesi gerekmektedir. Denizde meydana gelebilecek her türlü olaya müdahale etmek için yangın söndürme gemisi, deniz ambulansı, hızlı hareket kabiliyeti olan deniz aracı alınması hedeflenmelidir.

- Su altı ekibi: Son yıllarda yoğunlaşan yağışlar sebebiyle akarsuların taşması sonucu oluşan sel felaketlerinde yapılan su altı operasyonları daha çok ceset bulma veya enkaz çıkarma için yapılmaktadır. Bu operasyonlar için yetiştirilmiş özel bir dalgiç ekibinin kurulması çok faydalı olacaktır. Bu ekibin göllerde ve bulanık sularda sürekli eğitim yapması gerekmektedir.

- **İtfaiyecilerin sağlık problemleri;** İtfaiyeciler mesleklerini icra ederken çeşitli tehlikelerle karşılaşır. Bunlar; çeşitli zehirli gazlar, çalışma ortamında ki yüksek sıcaklık tehlikeleri, patlama, parlama, çökme vb. durumları sayabiliriz. Birçok itfaiyeci bu tehlikelere maruz kalmış bazıları hayatını kaybetmiştir. Uzun süre itfaiyede çalışan kişilerde solunum yetersizliği, kalp ve göğüs hastalıklarına rastlamak mümkündür. 16.06.2004 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan **Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde itfaiye işleri de** sayılmaktadır. Yönetmelikte çalışanların periyodik olarak hangi sağlık kontrolünden geçirileceği belirtilmiş ve bu yükümlülük işverene yüklenmiştir. Yönetmelikte ki muğlâk ifadeden dolayı itfaiyede çalışan tüm işçiler düzenli olarak sağlık kontrolünden geçerken, aynı işi yapan itfaiye memurlarından ise periyodik muayene talep edilmemektedir. Ağır ve tehlikeli iş yapan itfaiyecilerin yıllık sağlık kontrolleri ilgili belediyelerin tam teşekküllü devlet hastaneleriyle yapacakları protokollerle yapılmalı, her bir itfaiyeci için sağlık dosyası oluşturulmalı, takip edilmeli ve itfaiye çalışanlarının meslek hastalıklarının neler olduğunun uzman doktorlarla tespit edilerek çalışanlara bu konuda bilgi ve eğitim verilmelidir. İtfaiyeciler iş başında yaralandığı zaman hastanelerde öncelik tanınmalı, yurdun çeşitli bölgelerinde yanık tedavi merkezleri açılmalıdır. İtfaiyecilik, iş yasasında da belirtildiği gibi ağır iş ve tehlikeli işler niteliğindedir. İtfaiye işinin meydana getirdiği zorluk ve tehlikeler, itfaiye işini yerine getirmek için kullanılan araç, gereç ve ekipmanların getirdiği tehlikeler, ayrıca olaylara müdahale ederken olay yerindeki tehlikeler ki hemen hemen her yangında ortaya çıkan Karbon monoksit ve Hidrojen siyanür gibi zehirli gazlar sadece solunum yoluyla değil deri yoluyla da itfaiyecileri etkileyebilmekte ve itfaiyecilere tedavisi mümkün olmayan zararlar verebilmektedir. Acil müdahale gerektiren bir iş yapmanın yüklediği stres ve iş yükü ve buna benzer durumlar itfaiyecinin sağlığını olumsuz etkilemektedir. Ancak bu güne kadar itfaiyecilerin meslek hastalıklarıyla ilgili hiçbir istatistik bulunmamaktadır. Yangınlara müdahale esnasında meydana gelen patlamalar sonucu yaralanan, yanan itfaiyeciler için branşına göre ihtisaslaşmış hastanelere acilen sevki yapılabilmelidir. Tüm itfaiye istasyonlarında itfaiye ambulansları görev yapmalıdır. Ayrıca itfaiyeciler herhangi bir olaya gittiklerinde olay

yerindeki mağdurlara ambulans hizmeti verilmelidir. Bu uygulamayı kısmen İstanbul Büyükşehir Belediyesi Acil Yardım Müdürlüğü ambulanslara gidermeye çalışmaktadır.

- **Önlem alma ve halkı bilinçlendirme çalışmaları ve yaşanan aksaklıklar;** Halkın bilinçlendirilmesi konusunda devletin, kanun ve yönetmelikleri uygulayıcılarının ve halkın yapması gereken ödevler bulunmaktadır. Devlet vatandaşlarını her türlü afetten korumakla yükümlüdür. 16.05.2012 Tarihinde kabul edilen 6306 sayılı afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında kanun çıkarılmıştır. Bu kanunun amacı; afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirler denmektedir. Bu kanunun sağlıklı uygulandığında afetle ilgili önlemlerin bir bölümü iyi sonuçlar verecektir.

Afet öncesinde halkın bilinçlendirilmesi afette uğranılacak zararın en aza indirilmesi yönünde çok önem taşımaktadır. Öğrenciler, sanayi çalışanları, ev hanımları başta olmak üzere kentte çalışan tüm kesimlere yönelik eğitim programları hazırlanarak toplumun tüm kesimlerinin yangın ve afet bilinci kazanması sağlanmalıdır. İtfaiye gönüllüsü projesi hazırlanarak mahalle bazında toplumun örgütlenmesi sağlanarak olası afet ve kazalarda can ve mal kaybının en aza indirilmesi sağlanmalıdır.

Gönüllüler özellikle olası bir afet sonrasında itfaiye tarafından yönlendirilebilecek bilinçli insanlardır. Çok farklı kültürel, sosyal ve ekonomik kültürlerden gelmektedir. Genelde disiplinleri zayıf ve hem fiziksel hem de psikolojik dirençleri düşüktür.

Bütün itfaiyecilere ve ekip amirlerine gönüllü yönetimi ve gönüllülerle iletişim eğitimi verilmelidir. Çünkü bu gönüllüler doğru kullanıldığında mükemmel bir destek unsuru olabileceği gibi yanlış kullanıldıklarında olayın seyrini olumsuz olarak etkileyebilirler. Arama kurtarma ekipleri gibi organize gönüllü ekiplerle daha farklı iletişim kurulmalı ve bu ekiplerle operasyon haricinde de sosyal iletişim sürdürülmelidir.

- **Acil müdahale ekipleri koordinasyon eksikliği;** İtfaiyeye ihbar düştüğünde ilgili idaresi hemen aranmalı ve elektrik idaresi müdahale yerine tesisat hakkında bilgi verebilecek ve elektriğin kesilmesi için müdahale edecek mütehassıs bir kişi göndermelidir. Bu konuda karşılıklı eğitim verilmelidir. Olaylara daha hızlı müdahale edebilmek için elektrik idaresi de itfaiyenin telsiz kanalını dinleyebilmelidir. Bu konuda itfaiyeciler arasından ehil sertifikalı elektrikçilerden yararlanılabilir.

- İtfaiye tüm afet durumlarında (yangın dahil) kurtarma ve olayla mücadelede uzman birimdir. Bir kaç dakika içinde müdahale kabiliyetleri vardır. Müdahaleleri birkaç saatten birkaç güne kadar sürebilir.
- Ülke genelinde bölge sivil savunma arama ve kurtarma birlik müdürlükleri ve illerdeki ekiplerde toplam 2721 personel bulunmaktadır. Bu durum gösteriyor ki mevzuattan kaynaklanan sorunlardan dolayı farklı iş gruplarının güçlerinin birleştirilmesi personel ve araç istihdamının asgari olan il ve bölgelerde hizmetin sunulmasında çok önem arz etmektedir. Anlaşılacağı üzere şehirlerde itfaiyecilerin vermiş olduğu hizmetlerin bazılarını sivil savunma birlikleri ve ekipleri de vermektedir. Aynı olayda bir araya gelinmekte olay komuta sisteminde bazı sorunlar yaşanmaktadır.
- Sivil savunma, afet durumunda acil durumlarda halkın ve kültürel varlıkların korunması, barınma ve yardıma muhtaç olan insanların belirlenmesi ile görevlidir. Uzun süreli müdahalelerde ortak çalışan organizasyonlara destek birimi görevini sürdürmelidir. Sivil savunma normal duruma dönme ve lojistik çalışmalara da yardım eden birim olmalı müdahale birimi olmamalıdır.
- Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya, Samsun, Ordu, İstanbul ve Kocaeli illerindeki il özel idareleri kapatılmaktadır. Bu illerin hizmet sorumluluk alanı il sınırlarına getirilmiştir. İtfaiye hizmetleri de Büyükşehirlerde yerel yönetimlerce yerine getirilecektir. Bu durum itfaiyeciliğin gelişmesini, araç gereç personel açısından verimli, ekonomik, etkin kullanılmasını da sağlayacaktır.
- Gelişen teknolojiyi takiple yetinmeyip teknoloji geliştiren bir kurum olma çabasında olan İtfaiye teşkilatı Dünya İtfaiyeciliğinin ihtiyacı olan olay yeri komuta amaçlı taşınabilir akıllı algılama sistemlerinin geliştirilmesi ile ilgili olarak araştırma geliştirme kuruluşları ve üniversitelerle görüşmelerini sürdürmelidir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- 1 BOZLAĞAN, Recep. (2011), **Derinlik, Değişim ve Güç**, Hayat Yayınları, İstanbul.
- 2 BASKIN, Fazıl. (1941), **Eski ve Yeni Devirlerde İzmir Belediyesi**, Marifet Matbaası, İzmir.
- 3 ERGİN, Osman Nuri. (1995), **Mecelle-i Umur-i Belediye**, Cilt 3, Yayın Yönetmeni, Cengiz Özdemir, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul
- 4 ERYILMAZ Bilal, (1992). **Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme**. İstanbul, Bilimsel Araştırma Dizisi 16, İşaret Yayınları. İstanbul
- 5 FONTMAGNE, La Baronne Durand De. (2007), **Kırım Savaşı Sonrası İstanbul Günleri** (1977), İstiklal Kitapevi, (Çev) İsmail Yerguz 1.b., (2007)
- 6 GÖKTAŞ, Uğur. (1994), "**Tulumbacılık**", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Cilt 7. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı ortak yayını. İstanbul
- 7 İBB ve İTÜ. (1989), , **Yangın Güvenliği ve Yangınlardan Koruma Araştırması**. Cilt 7, İstanbul
- 8 KILIÇ, Abdurrahman. (2010), **Ateşi Tutan Eller**, Teknik Yayıncılık Grubu, İstanbul
- 9 KASABA, Reşat. (1993), **Osmanlı İmparatorluğu ve Dünya Ekonomisi**, Belge yayınları, İstanbul.
- 10 MOLTKE, H, Von. (1995), **Moltke'nin Türkiye mektupları**, (Çev) Hamdullah örs Remzi Kitapevi, İstanbul,
- 11 ORTAYLI, İlber. (1996), **Türkiye İdari tarihine giriş**, Turhan Yayınevi, Ankara
- 12 ORTAYLI, İlber. (2008), **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, Cedid Neşriyat, Ankara
- 13 ÖZAVCI, Tarık. (1973), **Cumhuriyet Döneminde İtfaiye**. İstanbul Belediye Matbaası, İstanbul
- 14 REFİK, Ahmet. (1931), **Eski İstanbul**, Kanaat Kitabevi, İstanbul.
- 15 SAKAOĞLU, Necdet. (1994), "**Yangınlar**", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Cilt 7, İstanbul, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak yayını.

- 16 YETKİN, Sabri. Fikret, Yılmaz. (2002), **İtfaiye Binasından İzmir Kent Müzesine ve Arşivine**, İzmir B. Bld., İzmir / Yetkin-Yılmaz, İzmir
- 17 YENTÜRK, Nurhan ve diğerleri (2003) Türk İtfaiye teşkilatının yeniden yapılandırılması için model önerisi, İTÜ PRESS, İstanbul

Sürekli yayınlar

- 18 CÖMERT, Nazan tarafından yazılan ve İTÜ PRESS, (2003), yayınlanan ve Fransa’da Sivil Güvenlik Modeli ve İtfaiye Teşkilatı başlıklı makale
- 19 İBB, İtfaiye Resim Arşivi
- 20 İBB, İtfaiye Resim Arşivi
- 21 ORTAYLI, İlber. (1973), "*Türk Belediyesinin Denetim Yetkisinin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Durumu*" **Amme İdaresi Dergisi**. Cilt 6, Sayı 4 (Aralık): 18
- 22 ORTAYLI, ilber. (1977). "*İstanbul’un Mekânsal Yapısının Tarihsel Evrimine Bir Bakış*" **Amme idaresi Dergisi**. Cilt 10, Sayı 2 Haziran , 77
- 23 ORTAYLI, ilber. (1977), "*İstanbul’un Mekânsal Yapısının Tarihsel Evrimine Bir Bakış / Amme idaresi Dergisi*. Cilt 10, Sayı 2 Haziran.
- 24 ÖZCAN, Osman. (1999), *İstanbul itfaiyesin tarihçesi*, İtfaiye vakfı, Altan matbaacılık, İstanbul
- 25 ÖZCAN, Osman. (1999), "*İstanbul İtfaiyesinin Tarihçesi*" **İtfaiye 110**, Yıl 5, Sayı 20 (Ocak-Şubat), İstanbul
- 26 SCMAUCH, J-C. (2002), *Avrupa acil ve yangın hizmetleri, Kısa bir yaklaşım Türk Ateş Yeniden Yapılandırılması Çalıştayı organizasyonu, Bildiriler Uluslararası Deneyimler İçinde Işığında Tugayları*, İTÜ, İstanbul
- 27 TOPAL, Mehmet- EDRDEMİR, Erkan- KIRLI,Engin (2012), *Tanzimat Dönemi Sanayileşme Hareketinin Türkiye’de İşletmecilik Anlayışının Oluşumuna Etkileri Hereke Fabrikası ve Nizamnamesi* **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi** Mayıs 2012 Sayı: 25,
- 28 TURAL, Erkan. (2004), *Bir belge, , Çağdaş Yerel Yönetimler*, cilt 13 Ocak 2004 Sayı 1 Todaie Yayınları, Ankara
- 29 TÜİK, (2000), *Türkiye’nin nüfus özellikleri ve nüfus hareketleri*, http://egitek.meb.gov.tr/Aok/Aok_Kitaplar/AolKitaplar/Cografya_4/3.pdf
- 30 YALIN, Sabri. (1998), "*1714 Didoncular'dan 1998 Modern İtfaiyeye Doğru*", **itfaiye 110**. Yıl 4, Sayı 17 (Temmuz-Ağustos)
- 31 YENTÜRK, Nurhan ve diğerleri, (2002), *İTÜ Afet Yönetim Merkezi Türk İtfaiye teşkilatının yeniden yapılandırılması için model önerisi*

Diğer Yayınlar

- 32 AFAD, 2011 faaliyet raporu, <http://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/27-2012111916137-afad2011-yili-idare-faaliyet-raporupdf.pdf> [Erişim tarihi 08.06.2013]
- 33 AFAD. Sivil Savunma Birlik haritası, <http://www.afad.gov.tr/tr/Harita.aspx?iotype=w&max-yv=1&ID=146>. [Erişim tarihi 08.06.2013]
- 34 Ankara Belediyesi, 2013, <http://www.ankara.bel.tr/ankara-itfaiyesi> [Erişim tarihi 12.01.2013]
- 35 Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (2011), *2011 yılı idare faaliyet raporu*, [Erişim tarihi 20.04.2013] <http://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/27-2012111916137-afad2011-yili-idare-faaliyet-raporupdf.pdf>
- 36 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik. (2007), *T.C. Resmi Gazete*, 26442,22 Şubat 2007
- 37 Belediye İtfaiye yönetmeliği.(2006). *T.C. Resmi Gazete*, 26326, 21 Ekim 2006
- 38 Belediye Kanunu. (2005), *T.C. Resmi Gazete*, 25874, 03 Temmuz 2005
- 39 Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25531, 10 Temmuz 2004
- 40 Deniz Ve İşçular Düzenleme Genel Müdürlüğü, Türkiye’de Deniz Kaza/Olay İstatistikliği, AAKKM http://www.denizcilik.gov.tr/tr___/aakm/kaza.asp [Erişim tarihi 09.02.2013]
- 41 Devlet Hava Meydanları İşletmesi, <http://www.dhmi.gov.tr/istatistik.aspx>. [Erişim tarihi 25.03.2013]
- 42 Devlet Memurları Kanunu. (1965), *T.C. Resmi Gazete*, 4179, 14 Temmuz.1965
- 43 FEMA, 2013. <http://www.usfa.fema.gov/about/orgchart/>, [Erişim tarihi 17.06.2013]
- 44 Genel Kurmay Başkanlığı, dak, 2013), http://www.tsk.tr/2_genel_bilgiler_dogal_afetler_arama_kurtarma_timleri_dak/dogal_afetler_arama_kurtarma_timleri_dak.htm [Erişim tarihi.08.05.2013]
- 45 <http://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay.aspx?iotype=w&max-yv=1&ID=6> [Erişim tarihi 20.04.2013]

- 46 İBB, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/sites/ks/tr-TR/0-Istanbul-Tanitim/Tarihi/Pages/Fetih-Oncesi-Tarih-Metinleri.aspx> [Erişim tarihi 08.05.2013]
- 47 İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Kurumsal/Birimler/ItfaiyeDB/Pages/AnaSayfa.aspx> [Erişim tarihi 20.01.2013]
- 48 İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Kurumsal/Birimler/AvrupaItfaiyeMd/Pages/AnaSayfa.aspx> [Erişim tarihi 07.06.2013]
- 49 İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/kurumsal/Birimler/AnadoluItfaiyeMd/Pages/AnaSayfa.aspx> [Erişim tarihi 07.06.2013]
- 50 İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/t-TR/kurumsal/Birimler/ItfaiyeDestekMd/Pages/AnaSayfa.aspx> [Erişim tarihi 07.06.2013]
- 51 İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, Destek Hizmetleri Müdürlüğü İBİTEM, 2013 www.ibb.gov.tr/sites/itfaiye/workarea/pages/anasayfa.aspx [Erişim tarihi 18.04.2013]
- 52 İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Kurumsal/Birimler/AcilYrdCanKurtarmaMd/Pages/AnaSayfa.aspx> [Erişim tarihi 07.06.2013]
- 53 İBB, İtfaiye Daire Başkanlığı, 2013, par. 4,5 <http://www.ibb.gov.tr/sites/itfaiye/workarea/pages/anasayfa.aspx> [Erişim tarihi 08.Nisan 2013]
- 54 İBİTEM, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/sites/itfaiye/workarea/Pages/ferman.aspx> [erişim tarihi 20.01.2013]
- 55 İBİTEM, yangın fermanları, 2013, <http://www.ibb.gov.tr/sites/itfaiye/workarea/Pages/ferman.aspx> [Erişim tarihi.08.05,2013]
- 56 İl afet ve acil durum müdürlükleri ile Sivil Savunma Arama Ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri Norm Kadro İlke Ve Standartlarına Dair Yönetmelik(2009) *T.C. Resmi Gazete*, 27435, 17 Aralık 2009
- 57 İl özel idaresi Kanunu. (2005), *T.C. Resmi Gazete*, 25745, 22 Mayıs 2005
- 58 İNCE, Abdurrahman. (2009), Gönüllü İtfaiyecilik Uygulamaları itfaiye makalesi http://www.abdurrahmanince.net/?islem=gonullu_itfaiyecilik [Erişim tarihi.08.05,2013]
- 59 İş Kanunu. (2003), *T.C Resmi Gazete*, 8423, 22 Mayıs 2003
- 60 İzmir itfaiyesi, (2013) <http://www.izmir.bel.tr/iydem/Pages/BagimsizSayfa.aspx?Id=6> [erişim tarihi 12.03.2013]
- 61 Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, 2012 <http://kegm.gov.tr/userfiles/editor/pdf/2012-faaliyet-raporu.pdf>. [Erişim tarihi 08.06.2013]

- 62 Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, 2012, [http://kegm.gov.tr /userfiles/ editor/pdf/ 2012-faaliyet-raporu.pdf](http://kegm.gov.tr/userfiles/editor/pdf/2012-faaliyet-raporu.pdf) .[Erişim tarihi 08.06.2013]
- 63 Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik Ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönetmeliği. (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28281, 03 Mayıs 2012
- 64 Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik. (2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25370, 11 Şubat 2004
- 65 Orman Genel Müdürlüğü, <http://www.koruma.ogm.gov.tr>. [Erişim tarihi 06.07.2013]
- 66 Orman Genel Müdürlüğü 2012 faaliyet raporu. [http://www.koruma.ogm.gov.tr / ekutuphane/FaaliyetRaporu/FormsAlltems.aspx](http://www.koruma.ogm.gov.tr/ekutuphane/FaaliyetRaporu/FormsAlltems.aspx) [Erişim tarihi 20.09.2012]
- 67 Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü,Ulusal medikal kurtarma ekipleri (UMKE) [www.umke.org/umke-2013-faaliyet-planlari-s. 23, html](http://www.umke.org/umke-2013-faaliyet-planlari-s.23.html) [Erişimin tarihi 25.07,2013]
- 68 Türkiye ulusal afet arşivi. [http://tuaa.afad.gov.tr/TUAA/MainPageFW/index4. aspx?guestlogin=true](http://tuaa.afad.gov.tr/TUAA/MainPageFW/index4.aspx?guestlogin=true) [Erişim tarihi 07.05.2013]
- 69 Türkiye’de 2011 yılı orman yangınları çıkış sebepleri, <http://www.koruma.ogm.gov.tr>. [Erişim tarihi 06.07.2013]
- 70 US Fire Administration (2000) America Burning, Emmitsburg, Maryland, USA. <http://www.usfa.fema.gov.tr> [Erişim tarihi 22.04.2013]
- 71 YENTÜRK, Nurhan (2003), s. 49.Ek-1. [http://www.nurhanyenturk.net/docs/ turkitfaiye.doc](http://www.nurhanyenturk.net/docs/turkitfaiye.doc) [Erişim tarihi 19.07.2013]